

ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

นายณรงค์ อู่ย่นอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

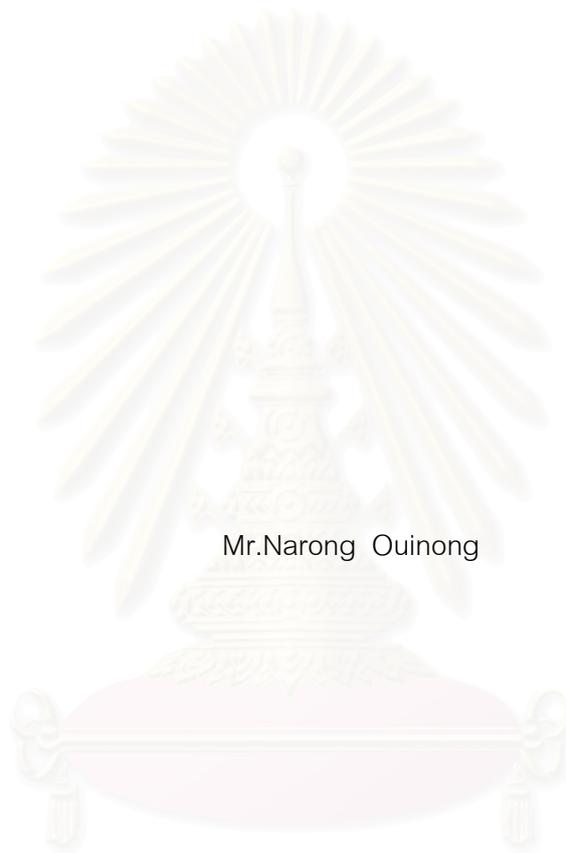
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TEACHER PRODUCTION STRATEGIES IN COMPLIANCE WITH THE PROFESSIONAL
TEACHER STANDARDS OF RAJABHAT UNIVERSITIES : A CASE STUDY AT NAKHON
SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY

Mr.Narong Ouinong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Educational Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

ณรงค์ ชัยนง : ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ :
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (TEACHER PRODUCTION STRATEGIES
IN COMPLIANCE WITH THE PROFESSIONAL TEACHER STANDARDS OF RAJABHAT
UNIVERSITIES : A CASE STUDY AT NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY)
อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.สุชาติ ดันธนะเดชา, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผ.ศ.ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์,
303 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญา แนวคิด นโยบาย บทบัญญัติ และกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) พัฒนา มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ 5) นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยพัฒนา ด้วยกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การวิเคราะห์สาระจากเอกสาร การสำรวจความเห็น การสัมภาษณ์ และการประชุมปฏิบัติการ กลุ่ม ตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และเลือกดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกรณีศึกษาใน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัย ได้สร้างมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการ สังเคราะห์จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุ สภา และนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แผนยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 6 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้างทีมงานประสานเครือข่าย 2) ยุทธศาสตร์สู่จุดหมายด้วยพลวัตบริหารจัดการ 3) ยุทธศาสตร์มีมาตรฐานด้านหลักสูตร 4) ยุทธศาสตร์ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) ยุทธศาสตร์หลากหลายวิธีการเรียนรู้ และ 6) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเป็นครูวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น มีตัวอย่างแผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ด้วยกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ตามบริบทและ สภาพพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง ซึ่งปฏิบัติการกิจกรรมการผลิตครูตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4584608027 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEY WORD: STRATEGIES DEVELOPMENT / TEACHER PRODUCTION / PROFESSIONAL
TEACHER STANDARDS

NARONG OUINONG : TEACHER PRODUCTION STRATEGIES IN COMPLIANCE WITH
THE PROFESSIONAL TEACHER STANDARDS OF RAJABHAT UNIVERSITIES : A CASE
STUDY AT NAKHON SI THAMMARAT RAJABHAT UNIVERSITY.

THESIS ADVISOR : ASST.PROF.SUCHART TANTANADECHA, Ph.D.,

THESIS COADVISOR : ASST.PROF.PHANSAK PHONSARAM, Ph.D. 303 pp.

The purpose of this research was to develop the professional teacher production standards, quality indicators and strategies within the context of Rajabhat Universities and the needs of society.

The investigative methods involved participation of many professional educators in the research and development of the study. The instruments employed in the study were a content analysis, a structured interview, a questionnaire and field notes. The population consisted of administrators, faculty members, students and people involved in the production of professional teachers. Data were analyzed using the methods of content analysis, analytic induction and descriptive statistics analysis.

The research and development revealed: 1.The standards and quality indicators of professional teacher production at Rajabhat Universities were modified accordingly to the mission and national quality standards for higher education as indicated in the Teacher and Educational Personnel Council Act B.E. 2546. 2. Rajabhat Universities professional teacher production strategies had six characteristics with the acronym, "TACTIC" which stands for:

1. Team and Networking Strategies : T

Building cooperative, team networks of education organization, institutions and schools to improve the education of professional teachers.

2. Administration Development Strategies : A

Developing the dynamic and effective system of personnel administration, resources and budgeting and using Quality Assurance System in administration.

3. Curriculum Development Strategies : C

Developing a quality of teacher production curriculum in according to the National Standards and the changing needs of society.

4. Technology and Innovation Strategies : T

Developing teachers into technology skills to enhance learning, and continuously upgrading ability with various educational media and innovation.

5. Instructional Methodology Strategies : I

Developing teacher knowledge and application of Learner-centered approaches, attending, ongoing in-service seminars and conducting quality evaluation.

6. Characteristic of Professional Teacher Strategies : C

Promoting the highest standards in teacher development in the areas of ethics, professional and integrity.

The developed strategies consisted of alternative TACTICs in order to be applied to the contexts of each Rajabhat University performing their missions in professional teacher production according to Rajabhat University Act, B.E. 2547

Department Educational Policy, Management and Leadership Student's signature.....*Narong*

Field of study Higher Education Advisor's signature.....*Suchart Tan*

Academic year 2006 Co-advisor's signature.....*Phansak Pol*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ความคิดเห็นและช่วยแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวילהกุล กรรมการ ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง กรรมการ รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างและเป็นกรณีศึกษา ขอขอบพระคุณผู้บริหาร และครูโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพทุกท่าน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีส่วนร่วมปฏิบัติภารกิจกรรมการวิจัยทุกขั้นตอน

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวที่เป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ศึกษา และดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษา ของสังคมโดยรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญเรื่อง.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู.....	21
สภาพปัจจุบันและปัญหาการผลิตครู.....	26
นโยบายและแผนพัฒนาการผลิตครู.....	29
แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู.....	47
แนวคิดการพัฒนาคุณภาพสถาบันผลิตครู.....	71
แนวการผลิตและพัฒนาครูในต่างประเทศ.....	76
แนวคิดการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา.....	82
เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย.....	85
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	99

บทที่	หน้า
3	110
วิธีดำเนินการวิจัย.....	110
แหล่งข้อมูลและประชากร.....	110
กลุ่มตัวอย่าง.....	111
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	114
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	114
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	115
4	120
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
ส่วนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด นโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	
กับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	121
ส่วนที่ 2 การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของ	
มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	163
ส่วนที่ 3 การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของ	
มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	194
ส่วนที่ 4 การตรวจสอบทบทวนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	231
ส่วนที่ 5 การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของ	
มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	237
5	257
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	257
สรุปผลการวิจัย.....	258
อภิปรายผลการวิจัย.....	270
ข้อเสนอแนะ.....	278
รายการอ้างอิง.....	280
ภาคผนวก.....	285
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	303

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	114
3.2	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสัมมนาประเมินยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	117
3.3	สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย “ ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพในมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	119
4.1	ผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกต่อสังคมไทย.....	122
4.2	เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน.....	124
4.3	วิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏและแนวทางแก้ไข..	143
4.4	ระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู.....	147
4.5	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	149
4.6	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	151
4.7	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและผู้สอนในสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพครูต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	153
4.8	ระดับความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาโครงการผลิตครูต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	155
4.9	จำนวนสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ปีการศึกษา 2549.....	196
4.10	หลักสูตรสาขาการศึกษาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏจนถึงปีการศึกษา 2549.....	197
4.11	แสดงจำนวนนักศึกษาและอาจารย์ทั้งหมดและนักศึกษาและอาจารย์สาขาการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปีการศึกษา 2548.....	199
4.12	วิเคราะห์เปรียบเทียบ ปรัชญา ของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	201

ตารางที่	หน้า
4.13 วิเคราะห์เปรียบเทียบ วิสัยทัศน์การผลิตครู ของสภาคณบดีศึกษาศาสตร์แห่ง ประเทศไทยและสถาบันผลิตครูที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	202
4.14 วิเคราะห์เปรียบเทียบ พันธกิจ ของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่ง ประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	204
4.15 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรม.....	206
4.16 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี.....	207
4.17 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ.....	208
4.18 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านการเมือง กฎหมาย.....	209
4.19 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านโครงสร้าง.....	210
4.20 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านผลผลิต และบริการ.....	211
4.21 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านบุคลากร.....	212
4.22 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านการเงิน.....	213
4.23 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์.....	214
4.24 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ.....	215
4.25 สัดส่วนของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.	216
4.26 สัดส่วนของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ...	216
4.27 ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	217
4.28 ค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ปัจจัยภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	217

ตารางที่

หน้า

4.29	จัดคู่สัมพันธภาพของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อกำหนดทิศทางของ ยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	221
4.30	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ.....	231

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย “ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	9
1.2	แสดงการเชื่อมโยงสภาพพื้นฐานกับมิติการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.	15
1.3	กรอบแนวคิดการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	17
1.4	วงจรคุณภาพการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ.....	18
2.1	ระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา.....	32
2.2	แสดงแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะและคุณลักษณะนักศึกษาครู.....	64
2.3	แสดงการจัดประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาครูหลักสูตร 4ปี.....	65
2.4	การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี.....	67
2.5	โครงสร้างของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.....	73
2.6	แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ของ สคปศ. กับหน่วยงานอื่น.....	75
2.7	โครงสร้างของระบบการผลิตครูประเทศมาเลเซีย.....	81
2.8	แสดงขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา.....	83
2.9	แผนภูมิกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน.....	89
2.10	แผนภูมิแสดงขั้นตอนการวิจัยและจัดกลุ่มสนทนา.....	91
3.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	115
4.1	แสดงคุณลักษณะร่วมของสังคมไทยที่พึงประสงค์ตามวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549).....	126
4.2	แสดงแนวโน้มทางการอุดมศึกษาของไทยในอนาคต.....	130
4.3	กรอบแนวคิดการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา.....	136

แผนภูมิที่	หน้า
4.4 แสดงความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูแต่ละระดับ.....	170
4.5 แสดงสถานภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	218
4.6 กรอบแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	219
4.7 แสดงการจัดคู่ความสัมพันธ์สภาพแวดล้อมขององค์กรผลิตครูจากการวิเคราะห์ SWOT.....	220
4.8 แสดงทิศทางการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการวิเคราะห์ SWOT.....	223
4.9 แผนที่ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	224
4.10 แผนผังทัศน์ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	225
4.11 แผนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	226
4.12 ลำดับการกำหนดแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์.....	238
4.13 ระบบการดำเนินยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร.....	239
4.14 วงจรการบริหารจัดการคุณภาพยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	254
5.1 ระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา.....	273

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสัยทัศน์ร่วมของคนไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) มุ่งพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีความสมดุลใน 3 ด้าน คือ 1) เป็นสังคมคุณภาพ 2) เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ 3) เป็นสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน แนวคิดพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550 - 2554) ยังคงยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งพัฒนาคนสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 2 ระยะเวลาได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ทั้งนี้เนื่องด้วยการพัฒนาคนเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาประเทศ ในส่วนของการจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ ต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ”(สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา 2541 : 22) นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศ

กระแสหลักที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ กระแสการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกระแสการพัฒนาของเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2546) มีผลทำให้การจัดการศึกษาของประเทศต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้รับกับกระแสนี้ดังกล่าวได้ โดยให้มีคุณลักษณะที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ มีความสามารถในการจัดการเวลา เงิน วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรต่าง ๆ มีความสามารถในการจัดการข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ จัดระบบ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร มีทักษะการสร้างสรรค์ การคิดตัดสินใจที่มีเหตุผล มีวิธีการเรียนรู้สิ่งต่างๆของตนเอง มีทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ เช่น การอ่าน การเขียน การคิด

คำนวณ การฟังและพูด สามารถเข้าใจและทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบตนเอง และเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้อื่น

พลสันท์ โพธิ์ศรีทอง (2548 : 37-39) ได้ให้ความเห็นว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์และกระแสเศรษฐกิจ ทำให้บริบทของการศึกษาต้องเปลี่ยนไป โดยบทบาทของการศึกษาจะเพิ่มขึ้นและขยายกว้างออกไปด้วย เช่น การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องมี การศึกษา เป็นการลงทุนทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส การศึกษาเป็นวิธีการสำคัญในการสร้างศักยภาพของมนุษย์ตามความสามารถที่แตกต่างกัน การศึกษาเป็นส่วนของการเสริมสร้างวัฒนธรรมและสันติภาพ และการศึกษาต้องเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งตรงกับข้อสรุปขององค์การยูเนสโก (UNESCO) ว่า การเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ยุคปัจจุบันนี้มี 4 ประการ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อให้ปฏิบัติได้ (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อให้ดำรงอยู่อย่างมีความสุข (Learning to be) และการเรียนรู้เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ (Learning to live with the others)

การจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพแก่ประชาชนในสังคมและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดเจตนารมณ์ในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยบัญญัติเป็นการเฉพาะในหมวด 7 ว่าด้วยการปฏิบัติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา 52 “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำ การอย่างต่อเนื่องรัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ”

คุณภาพของครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพการศึกษา จึงต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุง กำหนดนโยบายในการผลิต พัฒนา และส่งเสริมให้ครูมีคุณภาพอยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2544) ได้ศึกษาปัญหาในการพัฒนาวิชาชีพครูพบว่า มีปัญหาสำคัญ คือ 1) **ปัญหาผู้เข้ามาสู่วิชาชีพครู** มีคุณภาพทางวิชาการต่ำ ไม่ได้ตั้งใจเรียนครู มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมและขาดทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู 2) **ปัญหาการผลิตครู** มีปัญหาเกี่ยวกับความบกพร่องของหลักสูตร ที่มุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ จึงไม่สามารถสร้างอุดมการณ์ครูที่แท้จริงได้ สถาบันผลิตครูขาดการเชื่อมโยงกับโรงเรียนและสถาบันอื่น คณาจารย์ในสถาบันผลิตครูมีคุณภาพต่ำ อีกทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เหมาะสม 3)

ปัญหาวิชาชีพครู ยังไม่ได้รับการยกระดับให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เงินเดือนน้อย ฐานะทางสังคมต่ำ มีความเหลื่อมล้ำกับวิชาชีพอื่นมาก 4) **ปัญหาการพัฒนาครู** สถาบันพัฒนาครูขาดความพร้อมในการดำเนินการ 5) **ปัญหาด้านการบริหารและการจัดการ** มีปัญหาทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตผลลัพธ์ และผลผลิตที่ยังไม่ได้คุณภาพสอดคล้องกับกับความต้องการของสังคม

สำนักงานพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2546) ได้ศึกษาผลกระทบจากปัญหาการพัฒนาวิชาชีพครูที่ผ่านมา พบว่าเกิดปัญหาการขาดแคลนครูและปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพครูไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากผู้เรียนไม่นิยมสมัครเข้าเรียนครูในสาขาวิชา ที่ยากและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาที่ต้องการอย่างแท้จริง ทำให้การยอมรับนับถือและสถานภาพของวิชาชีพครูตกต่ำไปด้วย ผลกระทบที่สำคัญยิ่งคือไม่สามารถปฏิรูปการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐได้ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ.2545 - 2549) ขึ้นโดยมีหลักการสำคัญ คือ 1) พัฒนาระบบและกระบวนการผลิตครูใหม่ที่สามารถสร้างครูคุณภาพ โดยการออกแบบหลักสูตร ระบบการสั่งสอนอบรมให้มีความเข้มข้นในทางวิชาการ เน้นการปฏิบัติและปลูกฝังจิตวิญญาณในการเป็นครู 2) พัฒนาระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู โดยใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูควบคุมคุณภาพ 3) สร้างระบบจูงใจให้คนดี คนเก่ง เข้าเรียนครู 4) พัฒนาระบบนโยบายการผลิตครูให้มีเอกภาพ จำกัดจำนวนและสาขาที่จะผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ 5) พัฒนาระบบการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีภาระงานความรับผิดชอบ ตำแหน่งและผลตอบแทนที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง 6) พัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะผลิตและพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มีภารกิจในการผลิตและพัฒนาครูตามกฎหมาย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 (4) ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏมีภาระหน้าที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง” ในฐานะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง เป็นสถาบันผลิตครูแหล่งใหญ่ กระจายอยู่ทั่วประเทศ มีบทบาทสำคัญต่อการผลิตครูให้แก่สังคม จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบการผลิตครูที่ดำเนินการอยู่ ให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อผลิตครูที่มีคุณภาพตามความต้องการ แต่เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 สถาบันราชภัฏได้มีการเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัย จึงมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการที่มีผลกระทบต่อภารกิจการผลิตครู ดังเช่นการศึกษาของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2544) และการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546)

มีผลการศึกษาสอดคล้องกันว่า การผลิตครูของสถาบันราชภัฏในระยะเวลาของการปฏิรูปการศึกษา และการยกสถานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย มีปัญหาที่จะต้องแก้ไขและพัฒนาหลายประการเช่น 1) ปัญหาด้านนโยบายการผลิตครูที่จะต้องกำหนดให้สัมพันธ์กับความต้องการและความขาดแคลนครู 2) ปัญหาผู้เข้าสู่วิชาชีพครูที่ต้องการผู้มีความตั้งใจเป็นครูอย่างแท้จริงมารับการศึกษาอบรม 3) ปัญหาการบริหารจัดการสถาบันผลิตครูที่จะต้องพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น 4) ปัญหาหลักสูตรการผลิตครูที่จะต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม 5) ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูที่จะต้องให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ 6) ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและเทคโนโลยีสนับสนุนการผลิตครู 7) ปัญหาการบริหารจัดการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นครูวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพครู 8) ปัญหาคุณภาพของสถาบันผลิตครูที่ไม่เท่าเทียมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นสถาบันอุดมศึกษาหนึ่ง ที่รับผิดชอบการผลิตครูตามหน้าที่ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 (4) ดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นแกนนำ ในการผลิตครูจากโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ซึ่งเป็นโครงการผลิตครูใหม่ตามแนวปฏิรูปการศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นหน่วยงานการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภูมิภาคใต้และภาคตะวันตก จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการดำเนินงาน

จากบทบาทดังกล่าวทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย กำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูระดับหน่วยปฏิบัติการในคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น ได้นำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถาบันนั้น ๆ เพื่อพัฒนาการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวมให้มีคุณภาพเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษาที่ทุกฝ่ายเพียรพยายามที่จะให้บรรลุผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด หลักการ นโยบาย บทบัญญัติ กฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
5. นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คำถามการวิจัย

การศึกษาและพัฒนา ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ มีคำถามนำการวิจัยดังนี้

1. บริบทและสภาพพื้นฐานการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างไร มีจุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคอย่างไรบ้าง
2. ยุทธศาสตร์ใดที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้ตามแนวคิด ปรัชญา นโยบายและความต้องการของสังคม
3. มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูที่สอดคล้องกับปรัชญา นโยบายและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาและแนวคิดการปฏิรูปการศึกษามีอย่างไรบ้าง
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ใดในการบริหารจัดการคุณภาพการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากร ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งมีภารกิจในการผลิตครูตามกฎหมาย โดยเลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 6 แห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต สงขลา และนครศรีธรรมราช เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยถือว่าเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ปฏิบัติภารกิจการผลิตครูที่ใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547ฉบับเดียวกันและเลือกศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
2. ขอบเขตด้านแนวคิด กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การผลิตครู ตามแนวคิดในแผนปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2545–2549 ของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ขอบเขตของกระบวนการวิจัย ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยกรณีศึกษาการบริหารจัดการผลิตครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

4. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาและนำเสนอ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพ และยุทธศาสตร์การผลิตครู ที่สอดคล้องกับบริบทของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดให้เป็นสถาบันเครือข่ายร่วมผลิตครู จำนวน 38 แห่งเท่านั้น ไม่รวมมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่ผลิตครู เพราะมีบริบทแตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ด้วยวิธีการส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล ประเมิน ปรับปรุง และอำนวยความสะดวก เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

การผลิตครู หมายถึง การผลิตบัณฑิตทางการศึกษาระดับปริญญาเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีคุณลักษณะตามพระราชบัญญัติครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

คณาจารย์ หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในสถาบันผลิตครู

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ครูตามมาตรฐานวิชาชีพ หมายถึง ครูที่มีความรู้ในศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ หลักสูตร หลักการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา การประเมินผล การใช้สื่อ การมี

ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน มีคุณลักษณะความเป็นครูในด้านบุคลิกภาพ คุณธรรมจรรยาบรรณ รักและศรัทธาในวิชาชีพครู และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ข้อความที่แสดงความสำเร็จของการดำเนินงานตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร

มาตรฐาน หมายถึง ข้อความที่อธิบายคุณภาพของการดำเนินงานตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้มีหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง การดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายและสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถบริหารจัดการภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร

โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน สามารถจัดเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาคูครูตามหลักสูตรของสถาบันผลิตครู

สถาบันผลิตครู หมายถึง คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาที่มีภาระหน้าที่ผลิตครูและพัฒนาครูตามกฎหมาย

บริบทของสถาบันผลิตครู หมายถึง ปัจจัยและสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานตามภารกิจได้แก่ กฎหมาย นโยบาย บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร ระบบการบริหารจัดการ รวมทั้งสถานภาพในสังคมและชุมชน

องค์กรวิชาชีพครู หมายถึง องค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพครูในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู

หน่วยงานทางการศึกษา หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม กำกับดูแล กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การศึกษาวิจัยซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติงานตามภารกิจขององค์กรร่วมกับบุคลากรอื่น โดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้เป็นแนวทาง บันทึกและวิเคราะห์ผล การเปลี่ยนแปลงพัฒนาจากการดำเนินงาน นำเสนอเป็นรายงานการวิจัย

การประชุมสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control :AIC)หมายถึง เทคนิคการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาองค์กร ด้วยกระบวนการสร้างเจตคติที่ดี (Appreciation ;A) สร้างองค์ความรู้ (Influence ;I) และสร้างแนวปฏิบัติ (Control; C) ร่วมกันในเชิงสร้างสรรค์

การประชุมสร้างอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference :FSC) หมายถึง เทคนิคการประชุมปฏิบัติการวางแผนร่วมกันขององค์กร ด้วยกระบวนการวิเคราะห์อดีต สังเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบัน ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กรในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

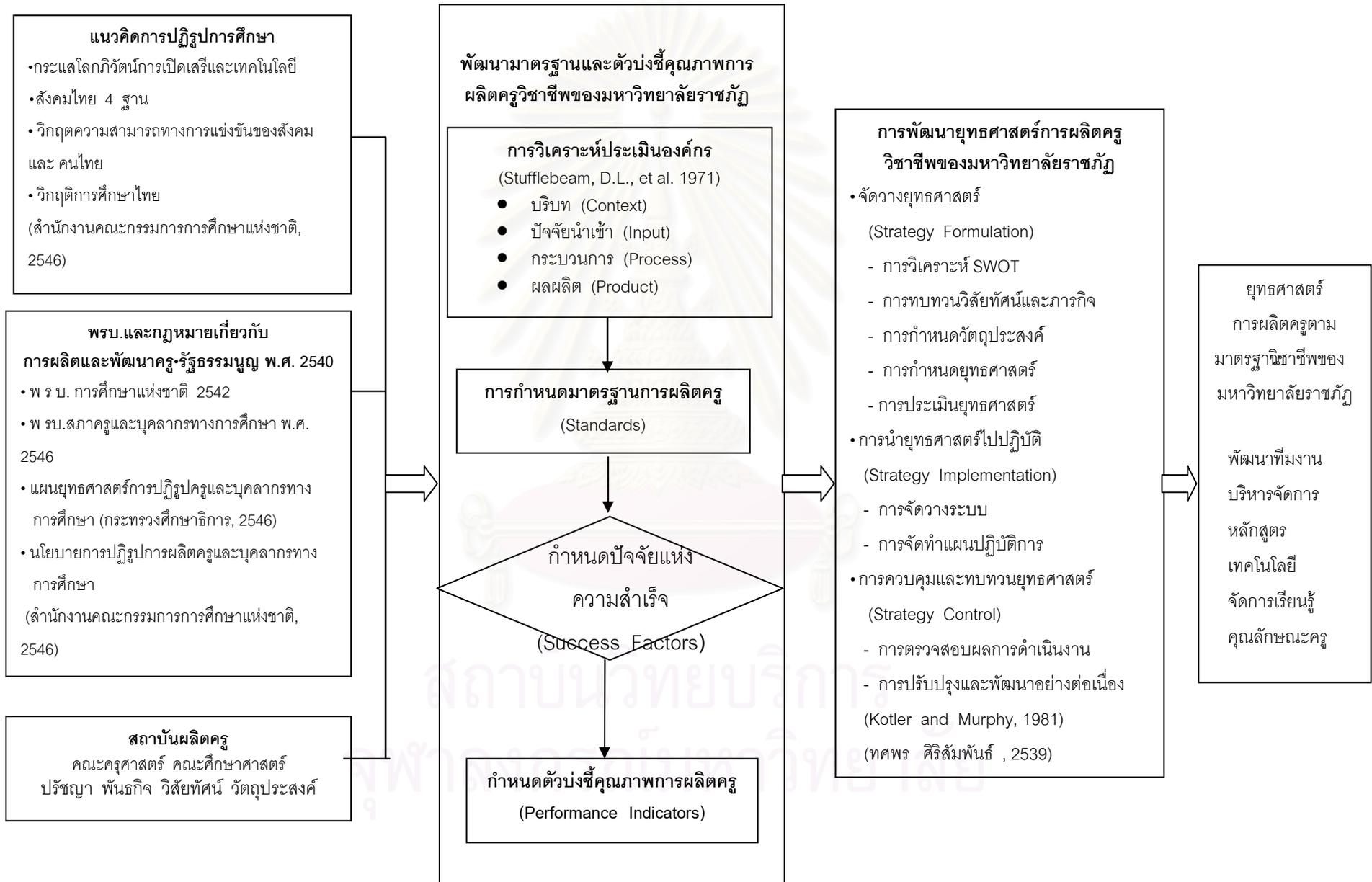
กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์แนวคิดหลักการ นโยบาย กฎหมาย และ ข้อกำหนดให้ต่าง ๆ เกี่ยวกับภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อไปทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพของประชาชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม โดยเสนอขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม เพื่อกำหนดเป้าหมายหลักของการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพ พัฒนายุทธศาสตร์ ค้นหากลยุทธ์ วิธีดำเนินการ เพื่อให้สามารถผลิตครูได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

โครงร่างความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแนวคิดในการวิจัยปรากฏในแผนภูมิกรอบแนวคิดที่เสนอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย “ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”

สาระสำคัญของกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาและการผลิตครู

การศึกษาวិเคราะห์ห้องค์ความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษา แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2544) บทวิเคราะห์ในข้อเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) และรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรของการศึกษา (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2546) เป็นแนวคิดหลัก

แนวคิดดังกล่าววิเคราะห์สภาวะวิกฤตเกี่ยวกับการผลิตครูว่ามีปัญหาสำคัญ 6 เรื่อง คือ 1) วิกฤตสังคมไทย 2) วิกฤตการศึกษาไทย 3) วิกฤตคุณภาพครู 4) วิกฤตคุณภาพผู้บริหารการศึกษา 5) วิกฤตการผลิตครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา และ 6) วิกฤตสถาบันผลิตครู โดยได้มีข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการผลิตครูไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์เอกภาพด้านการผลิตครู 2) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู 3) ยุทธศาสตร์ปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาวิชาชีพ และ 4) ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศของสถาบันผลิตครู

แนวคิดการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดแนวคิดการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการสังเคราะห์แนวคิดจากการศึกษาองค์ความรู้ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาพร้อมทั้งศึกษาสังเคราะห์มาตรฐานการผลิตครูของ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) สังเคราะห์มาตรฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2548 และสังเคราะห์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภานำมาพัฒนาเป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อใช้เป็นแนวเทียบเคียงในการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูที่จะพัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัย เนื่องจากสถาบันผลิตครูจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 47

รายละเอียดของมาตรฐานการผลิตครูของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ มีดังนี้

มาตรฐานการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 1 มีนโยบายและกลยุทธ์ที่ใช้เป็นทิศทางการบริหารจัดการสอดคล้องกับความต้องการครูของท้องถิ่นและประเทศ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์การผลิตครู 2) เครือข่ายความร่วมมือในการผลิต

มาตรฐานที่ 2 มีระบบประกันคุณภาพการผลิตครูที่มั่นใจได้ว่าผลิตครูได้คุณภาพตามความต้องการของสังคม ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดกระบวนการเรียนการสอน 3) กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) การบริการนักศึกษา และ 5) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 3 มีระบบบริหารการเงินที่ดี และมีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) การจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ 2) การหารายได้จากสินทรัพย์ทางปัญญา และการดำเนินงานทางวิชาการ

มาตรฐานที่ 4 มีระบบบริหารงานบุคคลที่มุ่งพัฒนาตนเองและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรการการสรรหาบุคลากร 2) หน้าที่และความคาดหวังในตำแหน่งหน้าที่ 3) การพัฒนาและการให้รางวัล

มาตรฐานที่ 5 มีระบบสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลเพื่อการผลิตครู 2) มาตรการใช้สารสนเทศทางวิชาการ 3) เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และการจัดการ

มาตรฐานที่ 6 มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อม 2) การลงทุน การใช้เวลา และครุภัณฑ์

มาตรฐานวิชาการ

มาตรฐานที่ 7 นักศึกษาและบัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นครู ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของบัณฑิต 2) คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา 3) ความก้าวหน้าในการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

มาตรฐานที่ 8 มีหลักสูตรที่มีคุณภาพ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) กระบวนการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตร 2) การบริหารจัดการหลักสูตร

มาตรฐานที่ 9 คณาจารย์มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทางวิชาการและพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม และ

ความรู้ความสามารถของอาจารย์ 2) ความคาดหวังในตำแหน่งหน้าที่ของอาจารย์ 3) การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ 4) ผลงานของอาจารย์

มาตรฐานที่ 10 มีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเพื่อสร้างความเป็นครูเก่งและครูดี ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) กิจกรรมพัฒนาตน และปลูกจิตสำนึกความเป็นครู 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาชีพ 3) กิจกรรมการเรียนรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม

มาตรฐานที่ 11 มีบริการนักศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพและเข้าสู่อาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) การบริการให้คำปรึกษา และสนับสนุนทางวิชาการ 2) การพัฒนานิสิต นักศึกษาเข้าสู่วิชาชีพ

มาตรฐานที่ 12 มีกระบวนการเรียนการสอนที่เสริมสร้างปรีชาสามารถของนักศึกษาได้เต็มศักยภาพ ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ 2) การกำหนดกระบวนการที่ทำให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ 3) การประเมิน และปรับปรุงการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 13 มีกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เสริมสร้างความเป็นครูเก่ง ครูดี ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) การฝึกความเป็นครู ในชุดวิชา หรือรายวิชาต่าง ๆ 2) การเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะและทักษะวิชาชีพจากบริบทจริง 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนานิสิต นักศึกษาครู

มาตรฐานที่ 14 มีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา และติดตามผลการใช้บัณฑิตอย่างต่อเนื่อง ขอบเขตของมาตรฐาน ได้แก่ 1) การประเมินคุณลักษณะบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา 2) การติดตามการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา 3) การติดตามความก้าวหน้าในอาชีพและการศึกษาต่อของบัณฑิต 4) การนำผลการติดตามมาปรับปรุงกระบวนการผลิตบัณฑิต

มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนดขึ้นเพื่อใช้ประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาแรก (พ.ศ.2547) มี 8 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตมีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านความสนใจ ความถนัด การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ การระดมทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือทั้งด้านบุคคล งบประมาณ อาคารสถานที่จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการสนับสนุนจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง และงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ สามารถเผยแพร่ได้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย ทันสมัย สามารถนำไปพัฒนาสังคมและประเทศได้

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานการบริการวิชาการ การให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีการบูรณาการตามความเหมาะสม

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด คล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐานที่ 8 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ภายนอกได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และสามารถรองรับการประกันคุณภาพ

การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู เพื่อใช้เป็นแนวเทียบเคียงในการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากได้ข้อมูลมาจากการสังเคราะห์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องได้แก่ มาตรฐานการผลิตครูของ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในระหว่างการวิจัยนี้แล้ว ในกระบวนการพัฒนานำผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานของสถาบันผลิตครูมาเชื่อมโยงกับมิติการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานโดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพพื้นฐานของสถาบันผลิตครู หมายถึง วิเคราะห์สภาพพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยพิจารณาจากบริบทด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง และกฎหมาย ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน วิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ คณาจารย์และบุคลากร นักศึกษา การเงินและงบประมาณ ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้และหลักสูตร วิเคราะห์กระบวนการผลิตครู ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา และ

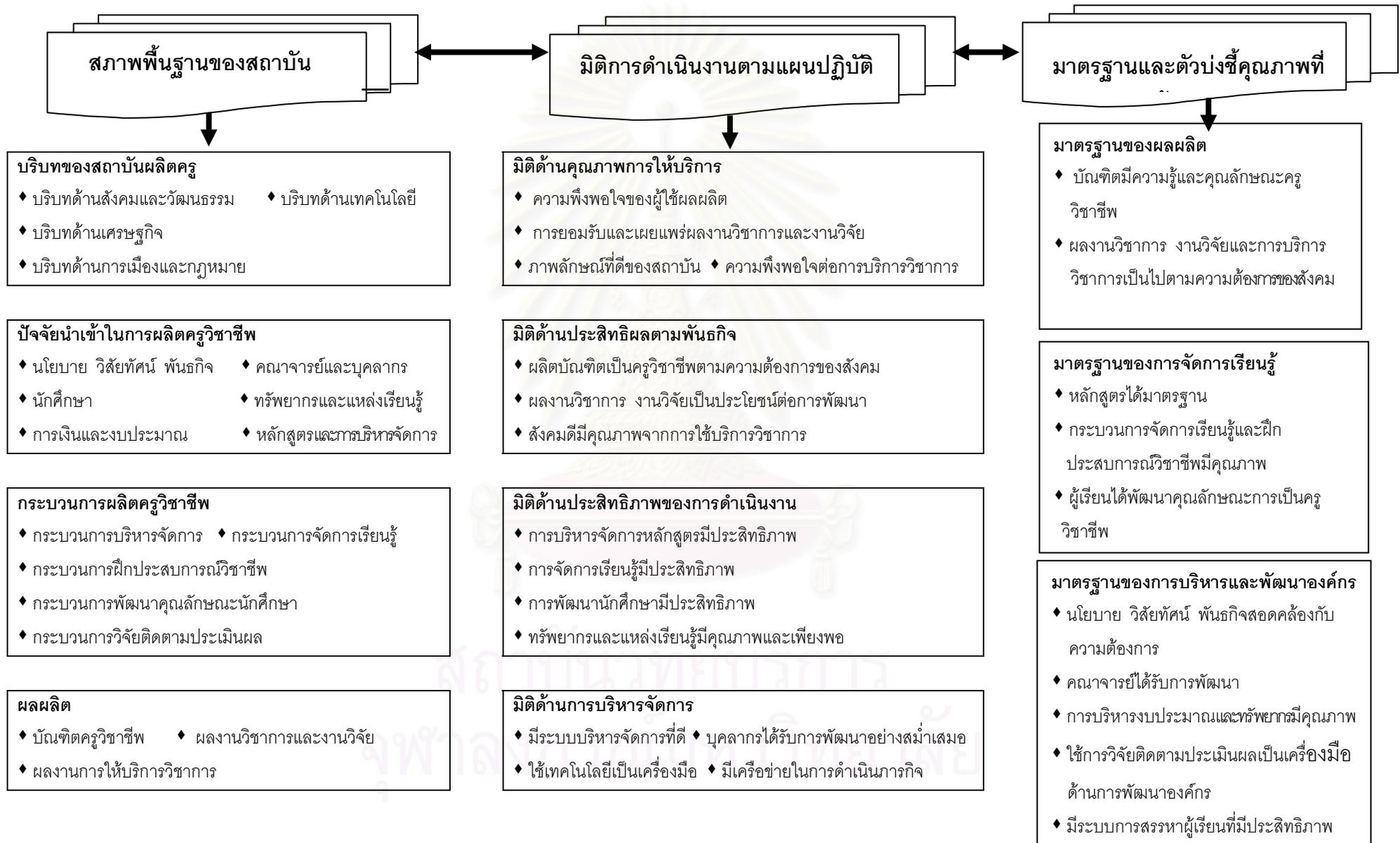
กระบวนการวิจัยติดตามประเมินผล วิเคราะห์ผลผลิตที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินภารกิจ ได้แก่ บัณฑิต
ครู ผลงานวิชาการและงานวิจัย และผลการให้บริการวิชาการ

2. วิเคราะห์มิติการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ซึ่งกำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ดำเนินงานให้บรรลุผลตามภารกิจที่ได้ทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัด มิติการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติการด้านการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำหนดไว้ได้แก่ มิติด้านคุณภาพการ
ให้บริการ คือ ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิต การยอมรับและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัย
ภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบัน ความพึงพอใจจากการบริการวิชาการ มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ คือ
ผลผลิตบัณฑิตครูตามความต้องการของสังคม ผลงานวิชาการงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา
สังคม สังคมดีมีคุณภาพจากการให้บริการวิชาการ มิติด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน คือ การ
บริหารจัดการหลักสูตรมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ การพัฒนานักศึกษามี
ประสิทธิภาพ ทรัพยากรและสิ่งเรียนรู้มีคุณภาพและเพียงพอ มิติด้านการบริหารจัดการ คือ มีระบบ
บริหารจัดการที่ดี บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยการบริหาร
จัดการ มีเครือข่ายการดำเนินภารกิจ

3. การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพ เป็นการกำหนดขอบเขตคุณภาพของผลผลิตที่
ประสงค์จะให้เกิดขึ้นตามภารกิจ ซึ่งดำเนินงานตามมิติของแผนปฏิบัติการ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้
ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏร่วมกับมิติการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติการ กำหนดกรอบความคิดพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูให้
สอดคล้องกัน ได้แก่ มาตรฐานของผลผลิต บัณฑิตมีความรู้และคุณลักษณะครูวิชาชีพ ผลงานวิชาการ
งานวิจัย และการบริการวิชาการเป็นไปตามความต้องการของสังคม มีระบบการสรรหาผู้เรียนที่มี
ประสิทธิภาพ มาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรได้มาตรฐาน กระบวนการจัดการเรียนรู้และการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีคุณภาพ ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะการเป็นครูวิชาชีพ มาตรฐานของการ
บริหารและพัฒนาองค์กร ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
คณาจารย์ได้รับการพัฒนา การบริหารงบประมาณและทรัพยากรมีคุณภาพ ใช้การวิจัยติดตาม
ประเมินผลเป็นเครื่องมือพัฒนาองค์กร มีระบบการสรรหาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ

การเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานขององค์กร กับมิติการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติ
ราชการ เพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แสดงเป็น
กรอบแนวคิดดังนี้

แผนภูมิที่ 1.2 แสดงการเชื่อมโยงสภาพพื้นฐานกับมิติการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แนวคิดการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แนวคิดหลักในการวิจัยครั้งนี้คือการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเป็นไปตามความต้องการของสังคม โดยใช้กระบวนการวิจัยพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การศึกษาศาสนาภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน การทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการผลิตครู เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และการควบคุมทบทวนเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ให้สามารถใช้ดำเนินการได้อย่างเหมาะสมตามเจตนารมณ์

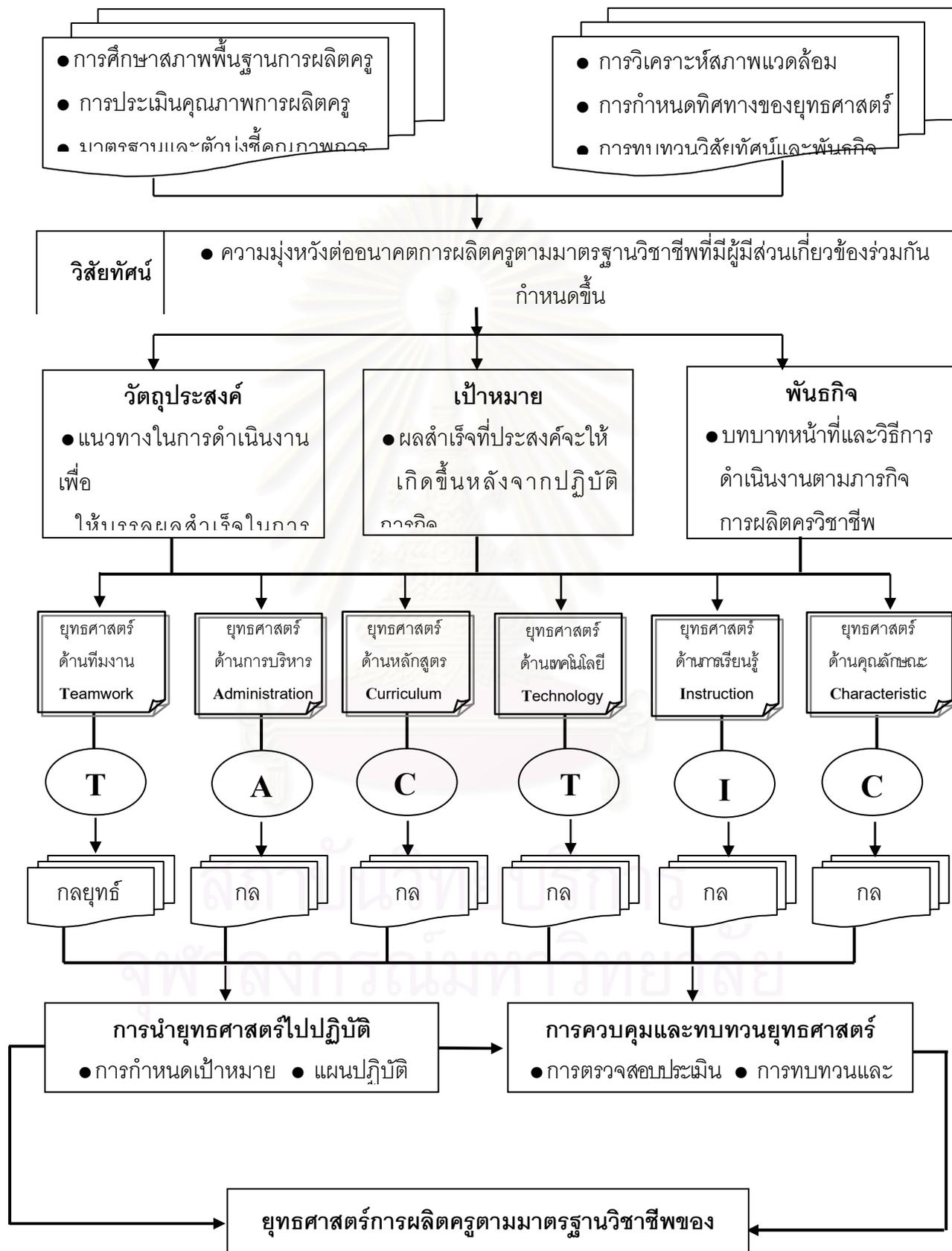
ขั้นตอนในการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวิจัยครั้งนี้ ประยุกต์ตามแนวคิดของ คอทเลอร์ และเมอร์ฟี (Kotler and Murphy, 1981) และ แนวคิดของทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) ซึ่งกำหนดขั้นตอนในการพัฒนายุทธศาสตร์ไว้ 3 ขั้นตอนคือ

1. การจัดวางยุทธศาสตร์

เป็นขั้นตอนการนำผลการศึกษาศาสนาภาพพื้นฐานของสถาบันผลิตครูมาสังเคราะห์กับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมือง และผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและโครงสร้าง ปัจจัยด้านผลผลิตและบริการ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการเงิน ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ พิจารณาโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง และจุดอ่อน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและ พันธกิจให้สอดคล้องกัน นำมาสังเคราะห์เป็นยุทธศาสตร์

การกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีแนวคิดพัฒนาขอบเขตของยุทธศาสตร์ตามภารกิจหลักของการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ให้ดำเนินการกิจ 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาบุคลากรเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 2) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) การพัฒนาระบบงานการการจัดการเรียนรู้ และ 6) การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้มีแนวคิดกำหนดกลยุทธ์ย่อยในแต่ละยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยกระบวนการทั้งหมดสรุปเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิด ดังนี้

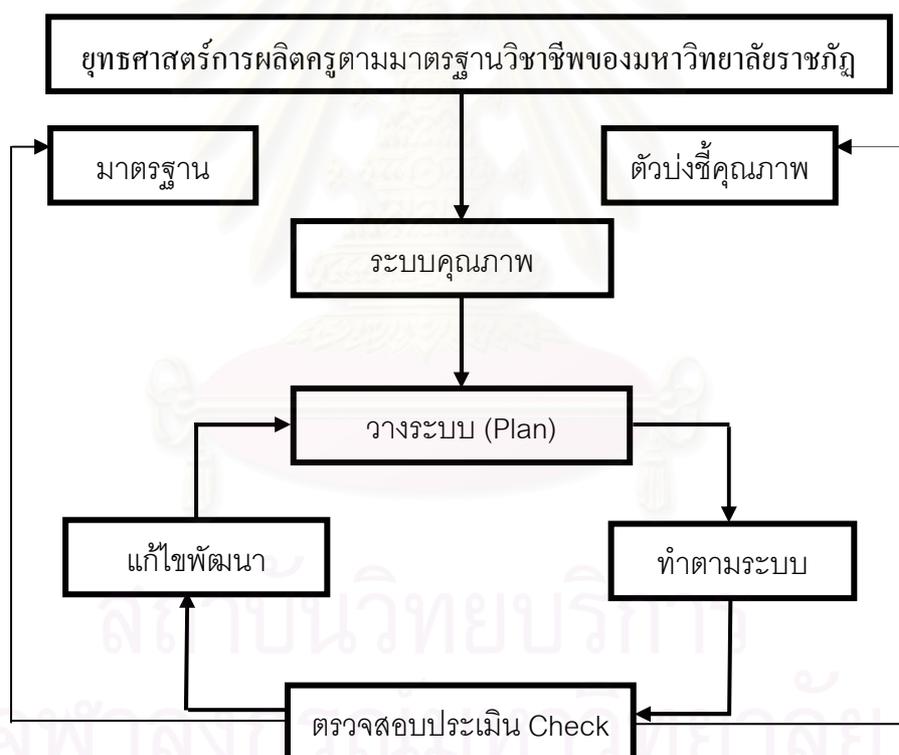
แผนภูมิที่ 1.3 กรอบแนวคิดการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์

เป็นขั้นตอนเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการ โดยมีแนวคิดใช้ระบบการบริหารงานแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) ตามแนวการพัฒนาคุณภาพของ เทนเนอร์และเดโทโร (Tenner and Detoro, 1992) ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ปรับปรุงกระบวนการ (Process Improvement) และพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร (People Development) และใช้กระบวนการดำเนินงานด้วยวงจรคุณภาพ (Deming Cycle) 4 ขั้นตอน คือ 1) จัดทำและวางแผน (Plan) 2) ปฏิบัติตามแผน (Do) 3) ติดตามประเมินผล (Check) และ 4) แก้ไขและพัฒนา (Action) ตามวงจรในแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1.4 วงจรคุณภาพการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ

ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังจากการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยระบบการบริหารงานแบบมุ่งเน้นคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) ต้องการให้เกิดคุณภาพที่สำคัญ คือ

1. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ (Customer Focus) ซึ่งรวมทั้งผู้ให้บริการทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะผู้ให้บริการวิชาชีพ

2. มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) โดยให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปที่ละน้อย แต่มีความต่อเนื่องในระยะยาว
3. เป็นการบริหารงานและพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกทั่วทั้งองค์กร (Company- Wide Involvement)

3. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครู

การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยกำหนดแนวการตรวจสอบประเมินเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การตรวจสอบภายในองค์กร (Internal Accountability) เป็นการตรวจสอบตนเองของหน่วยงานและบุคลากรภายในสถาบันผลิตครู เครื่องมือที่ใช้ประเมิน คือ แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพอของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น

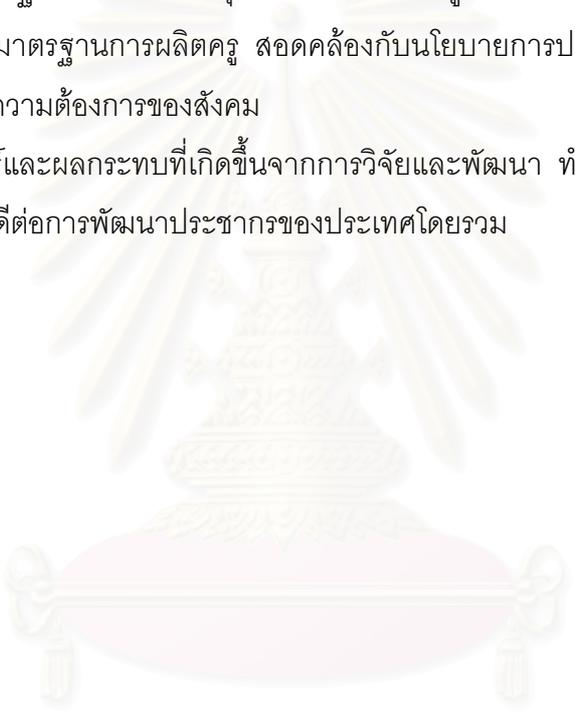
2. การตรวจสอบจากภายนอกองค์กร (External Accountability) การวิจัยครั้งนี้กำหนดใช้รูปแบบการตรวจสอบจากภายนอกด้วยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยการจัดประชุมสัมมนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครู เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูโดยรวม โดยใช้กรณีศึกษากับโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการอยู่ ในปีที่เสนอโครงการวิจัย(ปีการศึกษา 2547) โดยมีกำหนดการใช้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยและพัฒนาเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ในขณะที่การผลิตครูยังดำเนินงานไม่สิ้นสุดโครงการจึงมีลักษณะของการวิจัยอนาคต การดำเนินงานต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการตรวจสอบประเมินยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งเป็นผลผลิตหลักของการศึกษาวิจัย ว่าจะมีคุณภาพเหมาะสมและมีความเป็นไปได้เพียงพอที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นสถาบันผลิตครูจะสามารถนำไปใช้ดำเนินการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลของการวิจัยจึงเป็นการทำนายผลสำเร็จในอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ ผลการดำเนินงานคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ภาพรวมการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษา และการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปสู่การกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์และเป้าหมายการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ตามเจตนารมณ์
2. ได้ข้อเสนอยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การบริหารจัดการคุณภาพการผลิตครูที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งทำหน้าที่ผลิตครู
3. ได้มาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพการผลิตครูที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา มาตรฐานการผลิตครู สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และสนองความต้องการของสังคม
4. ผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยและพัฒนา ทำให้วิชาชีพครูมีความสำคัญ มีคุณค่า และมีผลดีต่อการพัฒนาประชากรของประเทศโดยรวม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งนี้ได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ สัมเคราะห์สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง นำมาเสนอเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ เป็นแนวคิดและใช้อ้างอิงในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยจำแนกประเด็นเนื้อหา และรายละเอียด ดังนี้

1. สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกำหนดกลยุทธ์การผลิตครูให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นี้ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ บทวิเคราะห์สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูมี ดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู การจัดการศึกษาจะต้องเน้นให้บัณฑิตครูเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถที่จะถ่ายทอดคุณลักษณะดังกล่าวแก่ศิษย์และผู้อื่นได้

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู การจัดการศึกษา จะต้องปลูกฝัง และถ่ายทอดกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึก การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การรักษาสีทธิ หน้าที่ และเสรีภาพ เคารพกฎหมาย รักวัฒนธรรมไทย เข้าใจภูมิปัญญา

ท้องถิ่นรวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีลักษณะและสมรรถภาพใฝ่รู้ใฝ่เรียน

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู จะต้องพัฒนารูปแบบการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถจัดการศึกษาตลอดชีวิต และมีความหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา อาทิ การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา และการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา รวมทั้งการนำผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา เป็นต้น

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา
4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ระดมทรัพยากรธรรมชาติจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครูควรจัดระบบโครงสร้างที่ให้อิสระทางวิชาการการแก่โปรแกรมวิชาต่างๆ รวมทั้งคณาจารย์ โดยสถาบันทำหน้าที่ประสานงานและอำนวยความสะดวก สถาบันต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพของสถาบันและของทุกโปรแกรมวิชา สถาบันควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีการอบรมหลักสูตรที่หลากหลาย ยืดหยุ่นและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่ครู สถาบันต้องพัฒนาตัวเองให้ได้มาตรฐาน สามารถได้รับการรับรองในการทำหน้าที่ออกไปประกอบวิชาชีพครู สำหรับผู้สำเร็จการศึกษา

มาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู การจัดการศึกษาควรจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ ในลักษณะที่หลากหลาย เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน โดยสามารถเทียบโอนผลการเรียนในแต่ละระบบการศึกษาได้ และส่งเสริมการผลิตบัณฑิตที่สามารถจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรได้ทั้ง 3 รูปแบบ

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการผสมผสานการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น ในรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย

มาตรา 28 สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และพัฒนาสังคม

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครูจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพครู ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนที่มีสมรรถนะทั้งในด้าน ความรู้ ความคิด ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรของชุมชน องค์กร

ปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู ต้องขยายบทบาทการพัฒนาชุมชน โดยเน้นการนำ การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน และเพื่อให้บทบาทดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาศูนย์ศึกษาพัฒนาครูให้มีบทบาทดังกล่าวด้วย

มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็น วิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับ และประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม ความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการ พัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู การผลิตและพัฒนาครูจะต้องเป็นระบบมากขึ้น และเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู และหน่วยงานผู้ใช้ครู เพราะเป็นการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งในอดีตไม่มี ดังนั้นสถาบันผลิตครูจะต้องเป็นองค์กรชั้นนำการพัฒนาวิชาชีพครู

มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีฐานะเป็น องค์กรอิสระ ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนด มาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติ ตาม มาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และ ผู้บริหารการศึกษ

ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษ และบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของรัฐ และเอกชน ต้องมีใบประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีใน การออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนด มาตรฐาน และการออกใบประกอบวิชาชีพครู แก่ข้าราชการครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร การศึกษา สถาบันการผลิตครูในฐานะผู้ผลิต และพัฒนาวิชาชีพครูควรจะต้องพัฒนาตนเองให้ได้

มาตรฐานพอที่จะสามารถประกันคุณภาพวิชาชีพครู ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ผู้บริหาร การศึกษา เพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครูได้

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครู ต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ในการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อาทิ การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ และการใช้เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เครื่องฉายภาพสามมิติ และเครื่องมือสมัยใหม่ทางการศึกษา และในกระบวนการเรียนการสอนจะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียนด้วย

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู ต้องจัดกระบวนการเรียนการสอน และอุปกรณ์ที่ดีพอ แก่ผู้เรียนในการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ

บทสรุปการวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู และ วิชาชีพครู ประมวลได้ดังนี้

การผลิต และพัฒนาครูจะต้องเป็นระบบมากขึ้น และเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดจาก ความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู และหน่วยงานผู้ใช้ครู เพราะมีการกำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งในอดีตไม่มี ดังนั้นสถาบันการผลิตครู อัน ได้แก่คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ต้องเป็นองค์กรชั้นนำการพัฒนาวินิจฉัย และองค์กรวิชาชีพครู จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดมาตรฐาน และการออกใบประกอบวิชาชีพครูแก่ข้าราชการครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา สถาบันฝึกหัดครูในฐานะ ผู้ผลิตครูและพัฒนาวิชาชีพครูเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทดังกล่าว จะต้องพัฒนาศักยภาพของ ตนเองให้ได้มาตรฐานที่จะสามารถประกันคุณภาพ การผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสามารถออกใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพครู ได้ตามมาตรฐาน

ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคตตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะต้องมีความสามารถในการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) การจัดกระบวนการเรียนรู้จะต้องจัดโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุก

วิชา สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) ดังนั้น ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคตจึงมีบทบาทและพันธกิจใหม่ทั้งในด้านกระบวนการและเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาชีวิตมนุษย์และการพัฒนาสังคมไทยให้เข้มแข็งและมีคุณภาพอย่างยั่งยืน

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาการผลิตครู

ในปีที่ดำเนินการวิจัย (พ.ศ. 2548) ประเทศไทยมีสถาบันที่ทำหน้าที่ในการผลิตครุรวม 92 แห่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548) ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เฉพาะสถาบันที่มีสถานภาพเป็นคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์อุตสาหกรรม มีจำนวน 56 แห่ง จำแนกเป็นคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์อุตสาหกรรมในมหาวิทยาลัยของรัฐ 17 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 38 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง นอกจากนี้ มีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงฆ์อีก 2 แห่ง และมีการผลิตครูเฉพาะสำหรับสายวิชาชีพในสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น วิทยาลัยพลศึกษา 17 แห่ง วิทยาลัยเทคนิคและอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา 19 แห่ง และวิทยาลัยนาฏศิลป์อีก 12 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 7 แห่ง เมื่อพิจารณาสถานที่ตั้งของสถาบันผลิตครูทุกแห่ง จะเห็นว่ามีกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศและอยู่ภายใต้สังกัดที่หลากหลาย

ปีการศึกษา 2547 คณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ในสถาบันต่าง ๆ เปิดสอนหลักสูตรทางการศึกษา 8 ระดับ ตั้งแต่ระดับอนุปริญญาถึงระดับปริญญาเอก โดย (1) เปิดสอนระดับปริญญาตรี 4 ปี มากที่สุด 53 แห่ง (2) เปิดสอนระดับปริญญาโท 39 แห่ง (3) ปริญญาตรี 2 ปี 35 แห่ง (4) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต 26 แห่ง (5) หลักสูตรอนุปริญญา 13 แห่ง (6) หลักสูตรปริญญาเอก 8 แห่ง (7) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 4 แห่ง และ (8) หลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตร 5 ปี) 50 แห่ง

การจัดการศึกษาสาขาการศึกษาที่ผ่านมาในระดับปริญญาตรี สาขาที่เปิดสอนมากที่สุดคือ สาขาวิชาการประถมศึกษา มีคณะครุศาสตร์เปิดสอน 44 แห่ง รองลงมาคือสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เปิดสอน 37 แห่ง และสาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เปิดสอน 33 แห่ง เฉพาะปีการศึกษา 2547 คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ 50 แห่งทั่วประเทศเปิดสอนตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตร 5 ปี)

ในระดับปริญญาโท สาขาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เปิดสอน 35 แห่ง รองลงมาคือ สาขาโสตทัศนศึกษา/เทคโนโลยี เปิดสอน 14 แห่ง สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว และสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เปิดสอน 12 แห่งเท่ากัน

ในระดับปริญญาเอก สาขาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เปิดสอน 5 แห่ง รองลงมาคือ สาขาหลักสูตรและการสอน สาขาพลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา และสาขาวิชาการวัดและประเมินผล มีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เปิดสอน 3 แห่งเท่ากัน นอกจากนี้มีสาขาอุดมศึกษา สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ สาขาสัตวศึกษาศาสตร์เปิดสอนสาขาละ 1 แห่ง

หน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันผลิตครูได้พัฒนานโยบายและแผนการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยยึดหลักความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละองค์กรมีปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจแตกต่างกันไปตามบริบท การงานวิจัยในครั้งนี้ จึงได้สังเคราะห์แนวคิดและนโยบายการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ในส่วนที่มีสาระใกล้เคียงกัน มาเป็นแนวคิดพื้นฐาน

วิเคราะห์จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546) พบว่าระหว่างปี 2535-2545 ประเทศไทยเผชิญปัญหาวิกฤตด้านการศึกษาที่หลายประการ คือ

1. วิกฤตโอกาสได้รับการศึกษา จากรายงานประจำปีขององค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) พบว่า ในปี 2540 คนไทยได้รับการศึกษาในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ฮังการี และมาเลเซีย ซึ่งมีผู้ได้รับการศึกษาทุกระดับรวมกันถึงร้อยละ 90, 75, 64 และ 65 ของประชากรทั้งหมดตามลำดับ แต่คนไทยได้รับการศึกษาทุกระดับรวมกันเพียงร้อยละ 61

2. วิกฤตคุณภาพการศึกษา จากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา (ระดับ 4 และ 3) ในปี 2538 โดยสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลทางการศึกษาใน 25 ประเทศ พบว่าคะแนนคณิตศาสตร์ของไทยอยู่ในลำดับที่ 22 และ 17 ส่วนคะแนนวิทยาศาสตร์อยู่ในลำดับที่ 24 และ 21 ตามลำดับ ในขณะที่สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และฮ่องกง ล้วนอยู่ใน 10 ลำดับแรกทั้งสิ้น ส่วนระดับมัธยมศึกษา ในปี 2543 พบว่า ไทยอยู่ในลำดับที่ 27 ในวิชาคณิตศาสตร์ และลำดับที่ 24 ในวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 2 วิชา

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ในด้านการศึกษา ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ และพัฒนามาอยู่ในอันดับที่ 21 ในปี พ.ศ. 2546

3. วิกฤตความเสมอภาคในสิทธิการศึกษาและการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ จากข้อมูลปี 2542 – 2543 พบว่า ประเทศไทยมีคอมพิวเตอร์เฉลี่ย 40 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน โอกาสเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีเพียงร้อยละ 2 โทรศัพท์พื้นฐาน 85 คู่สาย และโทรศัพท์เคลื่อนที่ 40 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี และมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีความเหลื่อมล้ำของความเสมอภาคในสิทธิทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และถิ่นที่อยู่ต่างกัน โดยเฉพาะเด็กพิการ เด็กกลุ่มเสี่ยง และด้อยโอกาสทั้งหลาย

4. วิกฤตการผลิตครูและผู้บริหารสถานศึกษา การผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาในปัจจุบัน มีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ คือ ไม่มีเอกภาพด้านนโยบาย และมาตรฐานในการผลิต หน่วยงานผลิตครูและผู้บริหารการศึกษามีหลากหลายสังกัด คือ มีทั้งคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและศึกษาศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คณะศึกษาศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และวิทยาลัยเทคนิคของกรมอาชีวศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการบางแห่ง มีการผลิตครูอาชีวศึกษา ซึ่งสถาบันผลิตครูและผู้บริหารการศึกษาในสถานศึกษาเหล่านี้ จะมีการกำหนดนโยบายมาตรฐานและแผนในการผลิตโดยไม่มีการประสานให้สอดคล้องกัน

ในด้านปริมาณพบว่า มีบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรีทางครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์มากกว่าความต้องการในภาพรวม ประมาณปีละ 9,000 – 10,000 คน แต่ยังคงมีความขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และภาษาไทย เป็นต้น

ในด้านคุณภาพการผลิตครูนั้น พบว่า หลักสูตรการฝึกหัดครูขาดการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงกับบริบทของแต่ละภูมิภาค ขาดการเน้นการใช้การวิจัยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาภาคทฤษฎีไม่สัมพันธ์กับภาคปฏิบัติ การเรียนการสอนเน้นภาคทฤษฎี การฝึกปฏิบัติน้อย ขาดการใช้นวัตกรรมการสอน ขาดการเรียนรู้ในการสอนในบริบทที่หลากหลายและขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่ใช้ครู

5. วิกฤตสถาบันผลิตครู จากการวิจัยเรื่อง ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (2544) พบว่า ภายในปี 2554 คณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จะเกษียณอายุราชการถึงร้อยละ 51.4 เป็นจำนวน 2,263 คน จำแนกเป็นคณาจารย์วุฒิปริญญาเอก 460 คน คณาจารย์วุฒิปริญญาโทจำนวน 1,534 คน คณาจารย์วุฒิปริญญาตรีจำนวน 232 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งศาสตราจารย์เกษียณอายุมากที่สุดร้อยละ 100 จำนวน 15 คน ตำแหน่งรอง

ศาสตราจารย์เกษียณอายุร้อยละ 79.3 จำนวน 438 คน ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษียณอายุร้อยละ 68.6 จำนวน 1,076 คน ตำแหน่งอาจารย์เกษียณอายุร้อยละ 32.4 จำนวน 734 คน จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการระดับสูงจะเกษียณอายุราชการมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาคณาจารย์ทดแทนจึงจะรักษาระดับคุณภาพของสถาบันเอาไว้ได้

องค์การยูเนสโก (UNESCO 1997 อ้างถึงใน พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ 2546) วิเคราะห์ว่าความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและชีวิตมนุษย์อย่างมหาศาล และมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ในทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจรูปแบบใหม่จะเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) ในทางสังคม สังคมใหม่จะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) คนที่มีคุณภาพในอนาคตจะต้องใฝ่รู้ และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เรียกว่า Lifelong Learning และเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสังคม

มนตรี จุฬาวัดชนทล (2543) ได้ให้ข้อเสนอต่อการผลิตและพัฒนาครูไว้เป็นแนวคิดที่สำคัญว่า การศึกษายุคใหม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วนเพื่อให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาวิกฤตและเตรียมคนสู่สหสวรรษใหม่ การปฏิรูปการศึกษาให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและมีพลังในการสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศในอนาคต จำเป็นต้องมีครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ทุกประเทศจึงมีการปฏิรูปการสรรหาครู การเตรียมครู รวมทั้งการบำรุงรักษาและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

3. นโยบายและแผนพัฒนาการผลิตครู

ปี พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู: ก.ค. ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545 – 2549 ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพของคน และถือว่าคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยได้ระบุถึงปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการผลิตครูไว้ 2 ประการ คือ

1. ปัญหาผู้เข้ามาสู่วิชาชีพครู ผู้ที่สมัครเข้าศึกษาวิชาชีพครูมีคุณภาพทางวิชาการต่ำ ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย พบว่านักเรียนจะเลือกเรียนคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์เป็นอันดับท้ายๆ และในบางกรณีที่มีผู้เรียนได้คะแนนน้อยที่สุด สอบเข้าเรียนสาขาอื่นไม่ได้จึงมาเรียนครูไม่ได้ตั้งในเรียนครู แต่ที่สมัครเรียนเพราะเห็นว่าค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิชาชีพอื่น จบเร็ว หางานทำง่าย นอกจากนี้ผู้เรียนครูมักมีบุคลิกไม่เหมาะสมกับการเป็นครู และที่สำคัญขาดทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู

2. ปัญหาการผลิตครู การผลิตครู มีปัญหาหลายประการ ประการแรก เป็นปัญหา

เกี่ยวกับความบกพร่องของหลักสูตรการฝึกหัดครู ที่มุ่งเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ทั้งที่วิชาชีพครูประสบการณ์จริงในการสอนเป็นเรื่องที่สำคัญ หลักสูตรสะท้อนการผลิตครูเพื่อรับใช้สังคมเมืองมากกว่าชนบท ใช้วิธีสอนธรรมดา ขาดการสนับสนุนให้ใช้นวัตกรรมการสอนที่หลากหลาย หลักสูตรการฝึกหัดครูมีระยะสั้นทำให้ขาดโอกาสการเรียนรู้ ทักษะต่างๆ ที่ต้องใช้ในวิชาชีพ ประการที่สอง การผลิตครูเป็นจำนวนมากในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทำให้คุณภาพของครูต่ำลง ประการที่สาม อุดมการณ์ไม่สัมพันธ์กับความเป็นจริง โครงสร้างองค์กรและพฤติกรรมองค์กรการไม่สามารถผลิตครูที่มีอุดมการณ์ เช่น ความเป็นประชาธิปไตย ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การเสียสละ ความอดทน ประการที่สี่ สถาบันผลิตครูขาดการเชื่อมโยงติดต่อกับโรงเรียน หรือแม้แต่สถาบันผลิตครูกันเองขาดการติดต่อกับองค์กรวิชาชีพครูหรือสภาครู ประการที่ห้า คุณคณาจารย์ ในสถาบันผลิตครูยังมีคุณภาพต่ำ ทั้งในทางคุณวุฒิ และการเป็นตัวอย่างในทางวิชาชีพ ขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และประการสุดท้าย ขาดงบประมาณสนับสนุน รัฐลงทุนผลิตครูต่ำ เมื่อเทียบกับการผลิตบัณฑิตในสาขาต่างๆ เช่น ค่าวัสดุของนักศึกษาครุศาสตร์ เฉลี่ยรายหัว รายละเอียด 541 บาท เทียบกับ สาขาศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เฉลี่ยรายหัวละ 693 บาท และ 5,912 บาท ตามลำดับ

การดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้เสนอแนวทางการปฏิรูประบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เร่งประสานนโยบายการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ กับหน่วยผลิต หน่วยใช้ และองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. เร่งสร้างระบบการสรรหา ให้ได้คนดี คนเก่งมาเรียนครู โดยใช้มาตรการจูงใจในรูปของการสนับสนุนการศึกษา ประกันการมีงานทำ และให้ชุมชน สถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสรรหา

3. เร่งรัดพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้ครูที่มีคุณภาพสูง ทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพ การปฏิบัติตน จิตวิญญาณความเป็นครู และการมีคุณธรรม จริยธรรมมาตรฐาน ในวิชาชีพครู

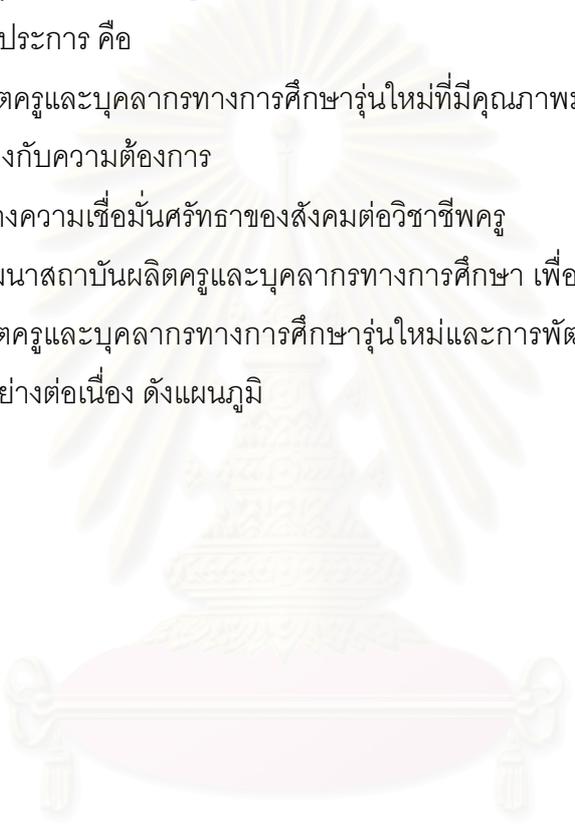
4. ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครู โดยยึดองค์รวม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู การมีคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานวิชาชีพครู ตลอดจนเจตตณภาพพระราชดำริ ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวในการดำเนินชีวิต โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่าง สถาบันผลิตครู สถานศึกษา องค์กรวิชาชีพ สถาบันพัฒนาวิชาชีพ ครอบครัว สถานประกอบการองค์กรเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. สร้างองค์ความรู้ทางครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ บนพื้นฐานของสังคมไทย

6. เร่งรัดพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีความเป็นเลิศ โดยจัดคณาจารย์ที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และมีอุดมการณ์ในการเป็นครูที่เพียงพอ จัดหาเทคโนโลยี แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

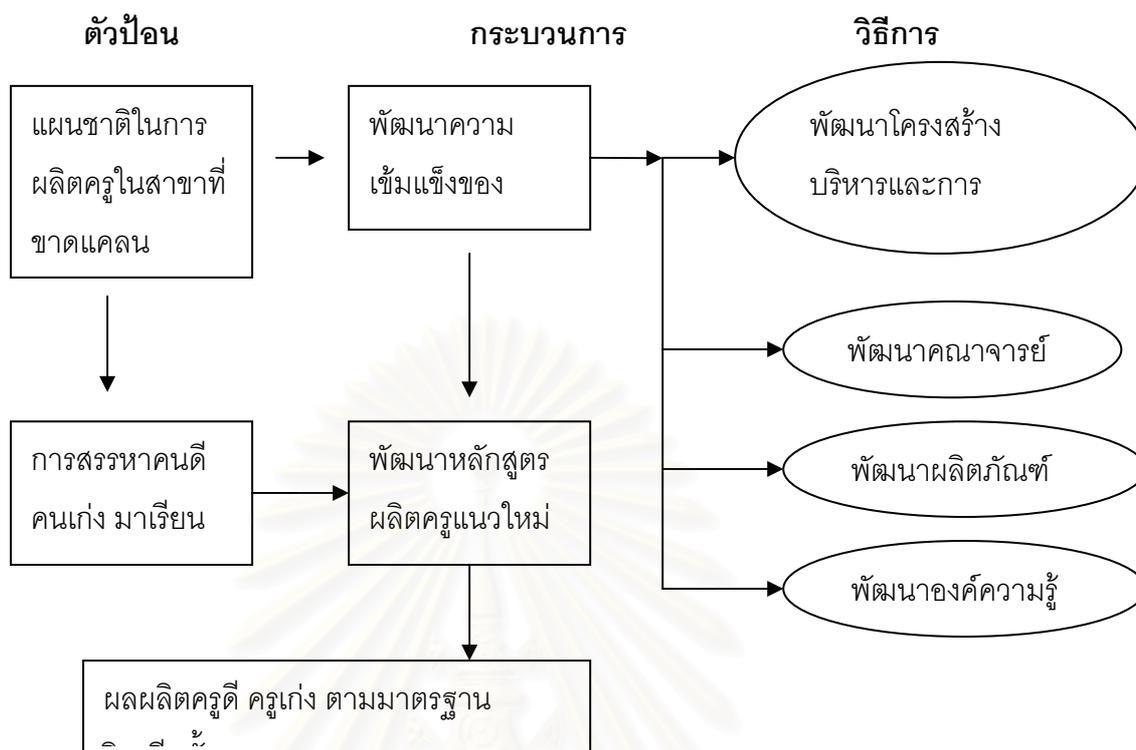
ปี พ.ศ. 2545 สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้เสนอแนวการดำเนินงาน ปฏิรูปการผลิตและปฏิรูปสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ

1. การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง และมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการ
2. การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของสังคมต่อวิชาชีพครู
3. การพัฒนาสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการอย่างต่อเนื่อง ดังแผนภูมิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2.1 ระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

ที่มา :สำนักงานปฏิรูปการศึกษา , 2545 หน้า 4

ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอนโยบายและแผนปฏิรูปการผลิตครู และบุคลากรของการศึกษาไว้ สำหรับหน่วยปฏิบัติการได้ใช้เป็นแนวทางดำเนินงาน ในระยะต่อไป กล่าวคือ

1. นโยบายการปฏิรูปการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ปรับบทบาทสถาบันผลิตครูให้มีหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในลักษณะสถาบันเครือข่ายของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนการผลิตครูใหม่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงให้เน้นการผลิตตามความต้องการครูในสาขาขาดแคลนและการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้จะต้องมีการปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู

2. แผนปฏิรูปการผลิตครู ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ แผนปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการผลิตครู เพื่อให้มีหลักสูตรผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงตามเกณฑ์ของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความจำเป็นเร่งด่วน และความจำเป็นระยะยาว โดยเฉพาะความต้องการครูในสาขาวิชาขาดแคลน

3. แผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ

3.1 แผนปฏิรูปคุณภาพคณาจารย์ เพื่อให้คณาจารย์สถาบันผลิตครูมีคุณภาพ มีคุณวุฒิและปริมาณเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน มีความสามารถและมีพลังในการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปด้วยวิธีการที่หลากหลายยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารในสถานศึกษา

3.2 แผนเร่งรัดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการใช้ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับภูมิปัญญาสากลอย่างเหมาะสม และเป็นหลักฐานหลักของการพึ่งตนเองในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3.3 แผนปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีมาตรฐานร่วมหรือมาตรฐานกลางที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการของสังคม มีความใกล้ชิดกับสถานการณ์จริง มีความเชื่อมโยงกับสถานศึกษา และมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2546) ได้ศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการผลิตครู และบุคลากรทางการศึกษาไว้มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาในการผลิตและพัฒนาครู

1.1 ปัญหาด้านคุณภาพของนักศึกษาครู เนื่องจากสภาพอาชีพครูตกต่ำ ทำให้คนเก่ง คนดี คนสติปัญญาสูงไม่เลือกเรียนวิชาชีพครู ผู้ที่เข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูส่วนหนึ่งไม่มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนครู และสมัครโดยเลือกเข้าในสาขานี้เป็นอันดับท้าย ๆ ทำให้ได้นักศึกษาครูที่มีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับความต้องการ และไม่ศรัทธาต่อวิชาชีพครูอย่างแท้จริง

1.2 ปัญหาด้านคุณภาพการผลิตครู กระบวนการผลิตครูยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ในด้านหลักสูตร พบว่า วิชาชีพครูส่วนใหญ่ยังมีระดับการพัฒนาต่ำทั้งในจิตวิทยาการศึกษา ระเบียบวิธีสอน การวัดและประเมินผล ในด้านกระบวนการเรียนการสอน ยังเน้นแต่ทฤษฎี ขาดการปฏิบัติจริงในประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากครูอาจารย์ในสถาบันผลิตครูเองส่วนใหญ่ก็ไม่มีประสบการณ์ตรงต่อการปฏิบัติวิชาชีพครูในระดับโรงเรียน เมื่อจบจากสถาบันผลิตครูไปสู่อาชีพครู จึงไม่อาจประยุกต์ใช้หลักวิธีการทาง ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงใช้รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนเช่นเดียวกับที่เคยได้ถูกสอนมา ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับสถาบันผลิตครู

1.3 ปัญหาด้านจำนวนการผลิตครู การผลิตครูเกินในบางสาขาและขาดแคลนในบางสาขาวิชา การผลิตครูโดยรวมแม้จะเกินความต้องการเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันการผลิตครูในบางสาขาไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เคมีและฟิสิกส์ ดนตรี ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งวิชาชีพสาขาช่างอุตสาหกรรมและบริการ การขาดแคลนครูอาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในทุกระดับการศึกษา

1.4 ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลในวิชาชีพครู สภาพการทำงานของครูขาดขวัญกำลังใจ รายได้ของครูต่ำแต่ภาระงานสูง การพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาครูอย่างแท้จริง ทำให้ครูขาดขวัญกำลังใจ ครูบางส่วนจึงมักใช้เวลาไปประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้พอกับรายจ่ายในสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จิตวิญญาณของความเป็นครูเหลือน้อยลงทุกที สังคมให้ความเคารพนับถือครูน้อยลง เนื่องจากมีครูบางส่วนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับความเป็นครู

1.5 ปัญหาด้านจิตสำนึกในวิชาชีพครู เนื่องจากภาวะความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่รวดเร็ว ทำให้ครูขาดจิตวิญญาณในความเป็นครู ครูไม่อุทิศเวลาของตนในการอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างเต็มที่ แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียนและผู้ปกครอง กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนมีน้อย นอกจากนี้ ความประพฤติของครูยังไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมมากมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขาดการฝึกฝนอบรมด้านนี้เพียงพอ ประกอบกับการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้ฝึกฝนอบรมทางวิชาชีพครูอย่างแท้จริง เข้าเป็นครู ทำให้ปัญหานี้มีมากขึ้น เพราะไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมด้านจิตสำนึกในการเป็นครูที่มากพอ

1.6 ปัญหาด้านการพัฒนาครูประจำการ ครูประจำการมีแนวโน้มด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการต่ำ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และความเป็นครูลดลง เนื่องจากครูขาดโอกาสในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้ครูไม่สามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงได้ ปัญหาสำคัญทางการศึกษาจึงไม่สามารถแก้ไขได้ ตัวอย่างเช่นปัญหาด้านการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนไม่สามารถทำให้บรรลุผลได้ เพราะกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน ยังจำกัดอยู่กับครูผู้สอนวิชาจริยธรรมมากกว่าให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

2. สาเหตุของปัญหา

2.1 ระบบและกระบวนการผลิตครูที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปและไม่ตอบสนองต่อการปฏิรูปการศึกษา ไม่สามารถพัฒนานักศึกษาครูให้มี

ความรู้ทางวิชาการได้อย่างลึกซึ้ง มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติได้อย่างแท้จริงและมีจิตสำนึกในการเป็นครู

2.2 ขาดเอกภาพทางด้านนโยบายการผลิตครู ทำให้สถาบันผลิตครูผลิตนักศึกษาซ้ำซ้อนในบางสาขาวิชา เกิดปัญหาการผลิตบัณฑิตครูเกินความต้องการในบางสาขาวิชาและขาดแคลนในบางสาขาวิชา ไม่มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพรับผิดชอบในการพัฒนานโยบายการผลิตและพัฒนาครูและกำกับติดตามผลอย่างแท้จริง

2.3 ขาดการประสานเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ครู สังคมและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การผลิตครูไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานจริง

2.4 สภาพการปฏิบัติงานครู ตำแหน่งการปฏิบัติงานไม่ชัดเจน ค่าตอบแทนยังไม่เหมาะสมกับภาระงานที่ปฏิบัติ การเลื่อนตำแหน่งงานยังไม่เหมาะสม จึงทำให้ขวัญกำลังใจตกต่ำจนทำให้สถานภาพวิชาชีพครูมีความด้อยกว่าวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร กฎหมาย บัญชี เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนเข้ามาเรียนมีคุณภาพต่ำ ส่วนมากจะเป็นผู้ที่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนที่อื่นได้

2.5 กลไกในการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูไม่ชัดเจน ไม่ได้มาตรฐาน ขาดความเข้มแข็ง เกิดความหละหลวม ไม่สามารถควบคุมการปฏิบัติงานในวิชาชีพได้ ทำให้ผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกฝนที่ได้มาตรฐานพอเข้ามาประกอบอาชีพครูได้

2.6 สถาบันผลิตครูขาดคุณภาพ เนื่องจากสถาบันผลิตครูส่วนมากไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงทำให้เกิดความอ่อนด้อยในการผลิตและพัฒนาครู สถาบันผลิตครูส่วนมากขาดแคลนครูอาจารย์ที่มีคุณภาพ และเครื่องมือที่ทันสมัย

2.7 ในด้านการพัฒนาครู ขาดระบบการพัฒนาครูที่สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง สัมพันธ์กับสภาพการทำงานและการเลื่อนตำแหน่ง ไม่สามารถส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพได้อย่างแท้จริง

3. ผลกระทบของปัญหา

3.1 เกิดปัญหาขาดแคลนครู และปัญหาการว่างงาน ของนักศึกษาครูไปพร้อม ๆ กัน สำหรับปัญหาการขาดแคลนครูนั้นจะขาดแคลนในสาขาที่มีเนื้อหาวิชายากต่อการเรียนรู้และผู้เรียนไม่นิยมสมัครเข้าเรียน แต่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ประกอบด้วย สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เคมีและฟิสิกส์ ดนตรี ภาษาต่างประเทศและสาขาช่าง อุตสาหกรรมและบริการ สำหรับปัญหาการว่างงานของนักศึกษาครูจะเกิดขึ้นในสาขาที่การศึกษาเล่าเรียนไม่ยากนัก ผู้เรียนนิยมสมัครเข้าเรียน ประกอบด้วย พลศึกษา สุขศึกษา สังคมศึกษา และคหกรรมศาสตร์ เป็นต้น

3.2 เกิดปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะว่าขาดครูที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการอย่างแท้จริง ขาดความชำนาญการด้านทักษะวิชาชีพครู ไม่สามารถส่งเสริมการพัฒนาให้กับนักเรียนได้อย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ครูที่ขาดจิตสำนึกความเป็นครูยังก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับโรงเรียนอีกด้วย การขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะในสาขาวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ดนตรี เป็นต้น

3.3 สถานภาพวิชาชีพครูตกต่ำ ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อคุณภาพการจัดการศึกษาตกต่ำ จะนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ของสังคม ทำให้การยอมรับนับถือครูของคนในสังคมตกต่ำไปด้วย ซึ่งจะทำให้ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปได้ยาก ยิ่งทำให้สถานภาพวิชาชีพครูตกต่ำลงไปมากยิ่งขึ้น

3.4 เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นที่ปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน ปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งปัจจัยสำคัญของการปฏิรูปครั้งนี้คือครู เมื่อครูไม่มีคุณภาพ ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ก็จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาไม่สามารถบรรลุผลได้

4 แนวทางแก้ไขปัญหา

4.1 ต้องพัฒนาระบบและกระบวนการผลิตครูใหม่ที่สามารถสร้างครูคุณภาพ โดยการออกแบบระบบ หลักสูตรการผลิตครูใหม่ สร้างระบบการสั่งสอนฝึกอบรมให้มีความรู้เข้มข้นทางวิชาการ เน้นวิธีการในการปฏิบัติ และปลูกฝังจิตวิญญาณในการเป็นครู ซึ่งการพัฒนากระบวนการและกระบวนการนี้ ทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ. 2545 - 2549) แล้ว

4.2 พัฒนาระบบการรับรองคุณภาพมาตรฐานการผลิตครู โดยกำหนดให้ผู้ที่จะเป็นครูทุกคนต้องได้รับการประเมินจากสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รับรองมาตรฐานความรู้ความสามารถโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ระบบการควบคุมมาตรฐานการผลิตครูนี้ทางกระทรวงได้จัดทำเป็นแผนปฏิรูปองค์กรวิชาชีพครู โดยเสนอให้มีการจัดตั้งสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นเป็นผู้รับผิดชอบการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู คอยกำกับดูแลมาตรฐานการปฏิบัติงานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยจัดทำเป็นพระราชบัญญัติขณะนั้น การดำเนินการแล้วเสร็จ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2546

4.3 สร้างระบบแรงจูงใจให้คนดี คนเก่ง อยากเข้ามาเรียนครู โดยการให้ทุนการศึกษา และประกันการมีงานทำ ระบบจูงใจนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เคยมีการจัดทำ

โครงการครูทายาท โดยมีหลักการคัดเลือกคนดี คนเก่ง เข้ามาเรียนครู ให้ทุนการศึกษาระหว่างเรียน และมีการบรรจุเข้าทำงานทันทีเมื่อจบการศึกษา ได้ผลอย่างดีสามารถคัดเลือกคนดีคนเก่งเข้ามาเป็นครูจำนวนมาก แต่โครงการนี้ได้เสร็จสิ้นไปแล้ว

4.4 พัฒนาระบบนโยบายการผลิตครู ให้มีเอกภาพในการผลิต จำกัดจำนวนและสาขาที่จะต้องผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ และประเมินผลการผลิตครูอย่างต่อเนื่อง การพัฒนานโยบายการผลิตครูนี้ ทางกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอเป็นยุทธศาสตร์และแผนงานการผลิตครูแล้ว โดยเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการผลิตและพัฒนาครูขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมายและแผนงานการผลิตครูตลอดจนเป็นผู้ประเมินผลกำกับติดตามการผลิตครูของสถาบันการผลิตครูตามนโยบายการผลิตและพัฒนาครู ทั้งหมดนี้อยู่ในแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ.2545 - 2549)

4.5 พัฒนาระบบการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีระบบตำแหน่งความรับผิดชอบที่ชัดเจน และมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับภาระงาน เพื่อยกระดับฐานะวิชาชีพครู ขณะนี้ได้เสนอเป็นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ระหว่างพิจารณาของกรรมาธิการวิสามัญ วุฒิสภา

4.6 พัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีศักยภาพที่เพียงพอที่จะผลิตและพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเป็นแผนปฏิรูปสถาบันการผลิตครู โดยมีเป้าหมายจะพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันการผลิตครู การวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และการพัฒนาระบบบริหารสถาบันผลิตครู แผนนี้อยู่ในแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ.2545 - 2549)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการปฏิรูประบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ 6 มาตรการ ได้แก่

1. เร่งประสานนโยบายการผลิตและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพกับหน่วยผลิต หน่วยใช้ และองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. เร่งสร้างระบบการสรรหา ให้คนดี คนเก่งมาเรียนครู โดยใช้มาตรการจูงใจในรูปของการสนับสนุนทุนการศึกษา ประกันการมีงานทำ และให้ชุมชน สถานศึกษา มีส่วนร่วมในการสรรหา

3. เร่งรัดพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้ครูที่มีคุณภาพสูงทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพ การปฏิบัติตน จิตวิญญาณความเป็นครู และการมีคุณธรรมจริยธรรม มีมาตรฐานในวิชาชีพครู

4. ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครู โดยยึดองค์รวม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู การมีคุณธรรม จริยธรรม มีมาตรฐานวิชาชีพครู ตลอดจนยึดแนวพระราชดำริในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวในการดำเนินชีวิต โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถาบันผลิตครู สถานศึกษา องค์กรวิชาชีพ สถาบันพัฒนาวิชาชีพ ครอบครัว สถานประกอบการ องค์กรเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. สร้างองค์ความรู้ทางครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ บนพื้นฐานของสังคมไทย

6. เร่งรัดพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีความเป็นเลิศ โดยจัดคณาจารย์ที่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และมีอุดมการณ์ในการเป็นครูที่เพียงพอ จัดหาเทคโนโลยี แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

ในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักพัฒนาฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กำหนดแผนการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาระยะ 3 ปี (2547 – 2549) เพื่อเป็นแผนเร่งรัดให้สอดคล้องกับความต้องการครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. โครงการผลิตครูใหม่ (ปี พ.ศ. 2547 - 2549)

1.1 โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) เป้าหมายปีละ 2,500 คน รวม 3 ปี จำนวน 7,500 คน

1.2 โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรีหลักสูตร 2 ปี จากผู้จบปริญญา (ตามแผนปกติของสถาบันผลิตครู) เป้าหมายปีละ 9,420 คน รวม 3 ปี จำนวน 28,260 คน

1.3 โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2547-2549) เป้าหมายปีละ 580 คน รวม 3 ปี 1,740 คน

1.4 โครงการผลิตครูระดับปริญญาโททางการสอน (หลักสูตร 2 ปี) เป้าหมายปีละ 1,500 คน รวม 3 ปี จำนวน 4,500 คน

2. โครงการผลิตบุคลากรทางการศึกษา (ปี พ.ศ. 2547 - 2549)

2.1 โครงการผลิตผู้บริหารการศึกษา

1) โครงการผลิตผู้บริหารการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา เป้าหมายปีละ 5,000 คน รวม 3 ปี จำนวน 15,000 คน

2) โครงการผลิตผู้บริหารการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา เป้าหมายปีละ 3,000 คน รวม 3 ปี จำนวน 9,000 คน

2.2 โครงการผลิตบุคลากรทางการศึกษา

1) โครงการผลิตบุคลากรทางการศึกษาระดับปริญญาตรี (สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว สถิติและการวิจัย บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ) เป้าหมายปีละ 5,000 คน รวม 3 ปี จำนวน 15,000 คน

2) โครงการผลิตบุคลากรทางการศึกษาระดับปริญญาโท เป้าหมายปีละ 1,500 คน รวม 3 ปี จำนวน 4,500 คน

3. โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)

โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) เป็นโครงการผลิตครูใหม่ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคาดหวังว่าจะสร้างครูที่มีความรู้ลึกซึ้งทางวิชาการ มีความเชี่ยวชาญในทางปฏิบัติและมีจิตวิญญาณในการเป็นครู สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพตามแนวทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ ลักษณะโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตร 5 ปี) มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547)

1. เป็นโครงการหนึ่งในแผนผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งสร้างครูรุ่นใหม่ที่มีความรู้ลึกซึ้งทางด้านวิชาการ มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณในการเป็นครูอย่างแท้จริง โดยมีการออกแบบหลักสูตรการผลิตครูใหม่ และสร้างกระบวนการในการคัดเลือกคนดีคนเก่งเข้ามาเป็นครู โดยการให้ทุนการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และบรรจุนำให้ทันทีเมื่อจบการศึกษา

2. เนื่องจากการผลิตครูรุ่นใหม่ต้องการความเข้มข้นทางวิชาการ มีความชำนาญทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณในวิชาชีพครู ดังนั้น จึงศึกษาวิชาเอกในหน่วยกิตที่เพิ่มขึ้น เพิ่มหน่วยกิตการฝึกปฏิบัติงาน และกิจกรรมปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อจบแล้วต้องมีการฝึกปฏิบัติงานหลังจากจบหลักสูตร (Internship) ที่สถานศึกษาอีก 1 ปี จึงจะสำเร็จการศึกษา จึงต้องใช้ระยะเวลาศึกษาเล่าเรียนที่มากขึ้น ซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 5-6 ปี ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาต้องทำกิจกรรมฝึกฝนกลมกล่อมเกลาคุณลักษณะความเป็นครู อย่างต่อเนื่องด้วย

3. มีการประเมินเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเมื่อจบการศึกษา ทั้งเพื่อเป็นการประกันคุณภาพผลผลิตของบัณฑิตครูที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพครูต่อไป

4. การผลิตครูรุ่นใหม่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลายาวนานมากขึ้น และต้องการการจูงใจให้คนดีคนเก่งเข้ามาเรียนด้วย จึงจำเป็นต้องมีระบบการคัดเลือกผู้เข้าโครงการที่มีคุณภาพ มีระบบการให้ทุนการศึกษาระหว่างเรียน และมีระบบประกันการมีงานทำ จึงจะคุ้มค่าต่อการลงทุนของรัฐ

5. เนื่องจากเงื่อนไขของโครงการให้มีการประกันการมีงานทำ ดังนั้น จึงต้องกำหนดเป้าหมายการผลิตให้สอดคล้องกับอัตรากำลังที่สามารถบรรจุได้ ซึ่งตามสถิติบรรจุครู

ย้อนหลัง 5 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู พบว่า สามารถบรรจุครูเฉลี่ย ปี 3,000 คน (ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขการจำกัดอัตรากำลังของภาครัฐ) ดังนั้น การกำหนดจำนวนรับ จะต้องคำนึงถึงความสามารถในการบรรจุงานด้วย จึงกำหนดเป้าหมายในโครงการเพียงปีละ 2,500 คน ซึ่งเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการใช้ครูในแต่ละปี ที่มีประมาณ 10,000 คน ดังนั้น ถ้าจะผลิตครูให้มีจำนวนเพียงพอ จำเป็นต้องขยายการผลิตครูหลักสูตรนี้ให้มีจำนวนมากขึ้นด้วย

6. เนื่องจากความต้องการครูมีจำนวนมาก สูงถึง 10,000 คนต่อปี เมื่อโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ยังไม่สามารถรองรับการผลิตครูทั้งระบบได้ทั้งหมด เพราะความไม่พร้อมทางด้านงบประมาณ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการผลิตครูหลักสูตร 2 ปี จากผู้จบปริญญาโดยรับผู้จบปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ ตามหลักสูตร และมีจิตวิญญาณความเป็นครูเข้ามาเรียน 1 ปี และฝึกปฏิบัติงานอีก 1 ปี จบแล้วได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูทันที โครงการผลิตครูหลักสูตร 2 ปี นี้รับนักศึกษาจากผู้จบปริญญาตรี สถาบันผลิตครูจะผลิตตามความพร้อมและแผนการผลิตของแต่ละสถาบันปีละ 10,000 คน แต่มีข้อจำกัดตรงที่ไม่สามารถปลูกฝังทักษะและเจตคติทางวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์ จึงจัดทำขึ้นเพื่อระยะเวลาการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ที่จะจบการศึกษา ซึ่งจะยกเลิกการผลิตไปเมื่อสามารถผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ได้อย่างสมบูรณ์ ต่อไปภายหน้าเมื่อมีความพร้อมให้ผลิตครูโดยใช้หลักสูตรปกติ 5 ปี ทั้งหมด

สรุปสาระสำคัญของโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)

เป็นโครงการปฏิรูประบบการผลิตครูรูปแบบใหม่หลักสูตร 5 ปี และต้องปฏิบัติตามการสอนในสถานศึกษา 1 ปี เป็นการผลิตครูมืออาชีพที่มีความรู้ทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณ โดยใช้หลักสูตรและกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติการฝึกอบรมที่เข้มข้น น(ท-ป-อ) 5(2-4-3) วิชาที่เปิดสอนเป็นสาขาที่ขาดแคลนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 สาขา คือ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ศิลปกรรม การศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ

เงื่อนไขและข้อผูกพันของนักศึกษาทุนในโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ทำสัญญาการศึกษาและสัญญาค้ำประกันกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ทำสัญญารับการทุนการศึกษาและสัญญาค้ำประกันกับสถาบันอุดมศึกษา
3. ผู้รับทุนต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยและผลการเรียนวิชาเอกไม่ต่ำกว่า 2.75
4. ผิดเงื่อนไขสัญญาต้องชดใช้ทุนเท่ากับจำนวนที่รับไปทั้งหมด
5. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องทำงานชดใช้ทุน 2 เท่า ของจำนวนปีที่รับทุน

หลักสูตร

ชื่อเต็มของหลักสูตร : ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชา)

ชื่อย่อ : ค.บ. (สาขาวิชา)

ปรัชญาของหลักสูตร

1. ผลิตครูชั้นวิชาชีพที่มีวิชาสามารถ
2. ผลิตครูชั้นวิชาชีพที่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา
3. ผลิตครูชั้นวิชาชีพที่สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม

ไปสู่การจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีสติปัญญาความสามารถ

4. อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข
5. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
6. สามารถเผชิญปัญหาหรือวิกฤตได้ด้วยสติปัญญา

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. ผลิตครูในมิติใหม่ เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตครูมีคุณภาพ
2. มีศักดิ์ศรีความเป็นครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ
3. เป็นครูชั้นวิชาชีพ ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียน

ให้เป็นคนดี คนเก่ง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

1. เป็นคนดี หมายถึง
 - 1.1 มีจุดหมายของชีวิต
 - 1.2 มีหลักในการดำเนินชีวิต
 - 1.3 เข้าถึงความดี ความงามของชีวิต
 - 1.4 มีพลังและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน และพัฒนาความก้าวหน้าของ

ส่วนรวม

- 1.5 รักชุมชนและท้องถิ่น
- 1.6 สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2. เป็นคนเก่ง หมายถึง

- 2.1 มีความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

อย่างน้อย 2 ภาษา

- 2.2 มีความรักในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 2.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.4 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหา

2.5 สามารถเผชิญสถานการณ์

2.6 รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง

3. เป็นครูดี หมายถึง

3.1 เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน

3.2 มีคุณสมบัติเป็นกัลยามิตรกับผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3.3 ร่วมมือกับชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา

3.4 เป็นผู้ที่มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

3.5 สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นครูเก่ง หมายถึง

4.1 มีปรีชาสามารถในการจัดการศึกษาและจัดการเรียนรู้

4.2 รอบรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนถนัด

4.3 มีความคิดสร้างสรรค์

4.4 สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการจัดการเรียนรู้

1. มุ่งให้เกิดปรีชาสามารถที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข และการปรับตัวอย่างมีคุณภาพ มีฐานความรู้เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

2. จัดแบบองค์รวม

3. ผสมผสานทฤษฎี และ ปฏิบัติ

4. ศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงสู่สภาพจริง

5. นำความรู้มาเสนอแนะแนวทางพัฒนาตนเองและสังคม

6. บูรณาการหลักวิชา และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในสังคม

7. ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ผลลัพธ์การเรียนรู้

1. รอบรู้วิทยาการในสาระการเรียนรู้ของตน

2. เข้าใจสาระการเรียนรู้ของตนอย่างถ่องแท้

3. ตระหนักถึงคุณค่าของสาระที่สอน

4. มีระบบพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง

5. สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

6. ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพครู

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

1. ความรู้ความสามารถ
 - 1.1 ภาษาอังกฤษ สามารถพูด อ่าน เขียน และใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้
 - 1.2 คอมพิวเตอร์ สามารถใช้โปรแกรมที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพได้
 - 1.3 ทักษะแห่งวิชาชีพครู มีจิตสำนึกและทักษะในวิชาชีพครู มีการพัฒนาทักษะวิชาชีพครูผ่านกิจกรรมการปลูกจิตสำนึกความเป็นครู และการพัฒนาทักษะแห่งวิชาชีพอย่างน้อย 4 ครั้ง หรือผ่านกิจกรรมอื่นตามที่สถาบันกำหนด
 - 1.4 วิจัย สามารถปฏิบัติงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ได้อย่างน้อย 1 ครั้ง
 - 1.5 ปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมกับชุมชน สามารถปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนโดยมีผลงานอย่างน้อย 3 ครั้ง หรือตามสถาบันกำหนด
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลา 1 ปี และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546
3. การประมวลผลการเรียนรู้ผ่านการประมวลความรู้ในวิชาชีพ และในวิชาเฉพาะด้านเมื่อเรียนครบอย่างน้อย 2 ใน 3 ของหลักสูตร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญต่อหลักสูตรการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ในด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาครูเป็นพิเศษ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรตามที่คาดหวัง คือ การผลิตนักศึกษาให้เป็นครูดี ครูเก่ง และครูวิชาชีพ โดยถือว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือและทิศทางที่จะทำให้ผลการดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมาย

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544) ได้ให้แนวคิดถึงความสำคัญและสภาพการใช้หลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

“หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษามีความหมายที่แตกต่างจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรหรือนัยหนึ่งตัวแทนของโปรแกรมการศึกษาจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการจัดดำเนินการของแต่ละสถาบันที่มีความแตกต่างกันได้ ดังที่ได้ทราบกันแล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะมีความหลากหลายได้นั้น หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง

ในสภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนมากจะมีลักษณะที่มีความยืดหยุ่นน้อย เนื่องจากมีข้อกำหนดของวิชาบังคับที่ต้องเรียน และหลักสูตรมักจะเน้นเนื้อหาสาระมาก ถึงแม้ว่าในระบบหน่วยกิตที่นำมาใช้ในการกำหนดเนื้อหาและกระบวนการในการจัดหลักสูตรและรายวิชาจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความ

หลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองภายใต้การแนะนำของผู้สอนอีก 3 ชั่วโมง หลังจากที่เรียนในห้องเรียน 1 ชั่วโมง แต่กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองในส่วนนี้ไม่ได้มีการกระทำกันอย่างจริงจัง ทั้งในส่วนของผู้เรียน และผู้สอนที่ควรติดตามแนะนำ จึงเป็นผลให้ผู้เรียนขาดการใฝ่รู้การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและการนำความรู้ที่นำมาเป็นมาวิเคราะห์ย่อยเป็นองค์ความรู้ สังคมปัจจุบันต้องการบัณฑิตที่เป็นผู้ทำงานที่มีความรู้หรือแรงงานความรู้ (Knowledge Worker) ภายหลังจากที่ผ่านหลักสูตร/โปรแกรม/สาขาวิชา ๆ บัณฑิตเหล่านี้ควรมีคุณลักษณะอย่างไรจะกล่าวในหัวข้อสิ่งกำหนดหลักสูตร”

โครงการผลิตครูเป็นกรณีเฉพาะ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) จนถึงช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันผลิตครูได้ดำเนินโครงการผลิตครูเป็นกรณีเฉพาะ 10 โครงการ ดังนี้

1. โครงการครูทายาทระดับประถมศึกษา

เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 โดยคัดเลือกจากนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 (เฉพาะภาคต้น) ไม่ต่ำกว่า 3.00 หรืออยู่ในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 90 ขึ้นไปของแต่ละกลุ่มวิชาได้รับทุนการศึกษาปีละ 12,500 บาท/คน ในระหว่างศึกษานักเรียนจะต้องอยู่หอพักนักศึกษา จะได้รับการพัฒนาด้วยกระบวนการผลิตครูแบบเข้มด้วยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสริม ทั้งในระหว่างภาคเรียนและภาคฤดูร้อน และต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 2.75 ได้บรรจุนักเรียนทุนตามโครงการนี้ไปแล้วตั้งแต่ปี 2530 - 2540 จำนวน 4,546 คน โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดอัตราบรรจุไว้แต่ละปี ร้อยละ 30 ของอัตราว่าง

2. โครงการครูทายาทระดับมัธยมศึกษา

ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกทุนเช่นเดียวกับครูทายาทระดับประถมศึกษา นักศึกษาที่เข้าโครงการจะได้รับทุนการศึกษา 12,500 บาทต่อปี และแต่ละปีการศึกษาจะต้องมีคะแนนเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.75 ปัจจุบันได้รับบรรจุนักเรียนทุนตามโครงการนี้ไปแล้วตั้งแต่ปี 2538 - 2540 จำนวน 1,139 คน โดยกรมสามัญศึกษากำหนดอัตราตั้งรับการบรรจุปีละ 400 คน

3. โครงการครูทายาทชายแดนและถิ่นทุรกันดาร

โครงการครูทายาทชายแดนและถิ่นทุรกันดาร ด้วยปัญหาการโยกย้ายของข้าราชการครูที่อยู่ในพื้นที่เขตชายแดนและถิ่นทุรกันดารของครอบครัวใหม่มีในสังกัดกรมสามัญศึกษาและ สปช. จึงทำให้มีการดำเนินการตามโครงการนี้ขึ้นในปีการศึกษา 2537 โดยสำนักงานสภานโยบายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร่วมกับคณะกรรมการระดับท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนและถิ่นทุรกันดารร่วมกันคัดเลือกนักศึกษาเข้าโครงการ โดยนักศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการจะต้องเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้วไม่เกิน 3 ปี มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่ำกว่า 2.5 นักศึกษาจะได้รับทุนการศึกษาจนจบปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี โดยในระหว่างศึกษาต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 2.75

กรมสามัญศึกษากำหนดอัตราตั้งรับแต่ละปี จำนวน 250 คน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดอัตราตั้งรับแต่ละปี จำนวน 150 คน

4.โครงการครูทายาทชายแดนภาคใต้

เป็นโครงการเฉพาะกิจ 3 ปี (ปี 2537 - 2539) และเป็นโครงการเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและการโยกย้ายครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โครงการนี้เริ่มในปีการศึกษา 2537 โดยคัดเลือกนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตยะลา ปัตตานี สตูล นราธิวาส และสงขลา เข้ามาเรียนครูในสถาบันราชภัฏ และบรรจุเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา ภูมิลำเนาของนักศึกษา โดยนักศึกษาจะได้รับทุนการศึกษา 12,500 บาท/คน/ปี และต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดเช่นเดียวกับนักศึกษาครูทายาทประเภทต้น แต่ต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 2.5

5. โครงการครูทายาทระดับอุดมศึกษา เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความประพฤติดี มีผลการเรียนดี มีคุณธรรมและเจตคติที่ดีเข้าศึกษาในสถาบันราชภัฏ และหรือสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโทในสาขาที่ขาดแคลนตามความต้องการของสถาบันราชภัฏ โดยจำแนกเป็นทุนระยะยาวระดับปริญญาตรี - ปริญญาโท ระยะ 8 ปี (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 - 2544) จำนวน 100 ทุน และทุนระยะเร่งรัด 4 ปี (ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 - 2541) จำนวน 100 ทุน เริ่มรับนักศึกษาตั้งแต่ปี 2537 - 2540 รวมทั้งสิ้น 200 คน แยกเป็น 2 ประเภทคือ

51 ประเภทระยะยาว ปริญญาตรี - ปริญญาโท รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตร 3.00 ขึ้นไป และจะต้องมีผลการเรียนระดับปริญญาตรีไม่ต่ำกว่า 3.25

5.2 ประเภททุนเร่งรัดปริญญาโท รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ผลการเรียนสะสมตลอดหลักสูตร 2.75 ขึ้นไป และต้องมีผลการเรียนสะสมแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 2.75 แล้ว จะต้อง มีผลการเรียนสะสมแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 3.25

ปัจจุบันมีนักศึกษาที่สำเร็จตามโครงการและบรรจุเป็นข้าราชการครูแล้วตั้งแต่ปี 2537 – 2540 จำนวน 19 คน

6. โครงการเพชรในตม เป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมมือกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กอ.รมน. เพื่อบรรจุบัณฑิตตามโครงการเพชรในตมเป็นข้าราชการครู โดยบรรจุในภูมิภาคที่เป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) โครงการนี้เริ่มตั้งแต่ปี 2533 คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน อพป. ที่มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.50 เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในระดับปริญญาตรี และต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2.75 กำหนดบรรจุปีละ 30 คน ปัจจุบันได้บรรจุนักเรียนทุนตามโครงการนี้ไปจนถึงปี 2540

7.โครงการแสวงหาช้างเผือก เพื่อให้นักเรียนที่เรียนดีมีความประพฤติดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้ได้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาตรี และบรรจุเป็นข้าราชการในภูมิลำเนาเดิม เพื่อให้เป็นกำลังของชุมชน โครงการนี้ได้เริ่มตั้งแต่ปี 2529 – 2539 คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม ม. 4, 5 และ 6 (ภาคต้น) ไม่ต่ำกว่า 3.00 เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้รับทุนการศึกษาปีละ 15,000 บาท/ปี และกรมสามัญศึกษาจะจ่ายค่าฝึกอบรมเสริมให้แก่สถาบันอุดมศึกษาอีกคนละ 3,000 บาทต่อปี ผู้เข้ารับการศึกษาต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 2.75 ผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดบรรจุนักเรียนไม่เกินปีละ 5 คน ตามอัตราที่กรมสามัญศึกษาจัดสรรให้

8. โครงการครูทายาทสายวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูสายวิทยาศาสตร์ โดยความร่วมมือระหว่างกรมสามัญศึกษากับคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา เริ่มดำเนินการนำร่องในปี 2536 – 2539 รับนักศึกษาปีละ 80 คน ยกเว้นปีแรก (ปี 2536 รับจำนวน 40 คน) คัดเลือกจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนหรือเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 90 ของกลุ่มแรกเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี และต้องมีผลการเรียนสะสมแต่ละปีการศึกษาไม่ต่ำกว่า 2.75 ได้บรรจุนักเรียนทุนตามโครงการนี้ไปแล้วจนถึงปี 2540 จำนวน 4 คน และบรรจุในปีถัดไปจนครบ

9.โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) เป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยกับกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2539 – 2553 รับนักศึกษาที่เรียนชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.80 ให้ได้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยต้องมีผลการเรียน

เฉลี่ยสะสมแต่ละปีการศึกษารวมในทุกวิชาไม่ต่ำกว่า 2.50 เมื่อจบปริญญาตรีแล้วจะต้องศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูอีกไม่ต่ำกว่า 26 หน่วยกิต ผ่านโปรแกรมเสริมและกิจกรรมพิเศษ ปี 2539 จะมีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 78 คน โดยกำหนดบรรจุเป็นนักเรียนทุนสังกัดกรมสามัญศึกษา

10.โครงการเร่งรัดผลิตครูและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาวิชา

คณิตศาสตร์ของประเทศ (รพค.) เป็นโครงการตามมติคณะรัฐมนตรีที่ทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการร่วมกัน เริ่มรับนักศึกษาเข้ารับทุนในปีการศึกษา 2538 – 2544 ให้อุปการะการศึกษาระดับปริญญาตรีสำหรับผู้เลือกเรียนวิชาเอกคณิตศาสตร์ปีละ 720 ทุน ตามความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการระยะเวลา 7 ปี รวม 5,040 ทุน และให้อุปการะการศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์ปีละ 80 ทุน ระยะเวลา 7 ปี รวม 560 คน

ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการผลิตครูเป็นกรณีเฉพาะที่ผ่านมานั้น แม้ว่าจำนวนนักศึกษาที่ได้รับทุนตามแผนงานของคุรุทายาท และผู้รับทุนตามแผนของ สควค. จะไม่มากเมื่อเทียบกับนักศึกษาทั่วไป แต่ในปี 2541 – 2545 จะมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาโครงการพิเศษรอบรรจุอยู่ประมาณ 3,200 คน เนื่องจากปัญหาในการหาตำแหน่งครูเพื่อบรรจุครูใหม่ ทำให้ต้องปรับลดเป้าหมายของโครงการพิเศษ ได้มีการทบทวนโครงการผลิตครูใหม่ในปี 2544 และต่อมาก็ได้มีการจัดทำโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ขึ้นและเริ่มดำเนินโครงการในปีการศึกษา 2547

4. แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู

ครูเป็นบุคคลที่สังคมหวังว่าจะต้องเป็นคนดี มีคุณลักษณะที่เปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม มีความสามารถ คนที่จะประกอบอาชีพครู จึงควรเป็นบุคคลที่มีความศรัทธาในวิชาชีพครูเป็นเบื้องต้น เพื่อที่จะทำให้ประกอบอาชีพครูด้วยความเต็มใจ และตั้งใจที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่จะนำมาเผยแพร่ให้แก่ศิษย์ ครูที่ดี สามารถที่จะประเมินได้จากลักษณะของครูที่ดี ครูที่พึงประสงค์ จากหลักธรรมของพุทธศาสนา ทัศนะของนักการศึกษา จากผลงานวิจัยและมาตรฐานวิชาชีพครูของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ ดังนี้

1. ลักษณะของครูที่ดีตามหลักธรรมของพุทธศาสนา ในธรรมบทที่เรียกว่า “กัลยาณมิตร 7 ประการ” ซึ่งเป็นธรรมบทที่นักปราชญ์ไทยยึดถือมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบันว่าบุคคลที่จะเป็นครูที่ดีที่จะต้องดำรงตนในฐานะกัลยาณมิตรของศิษย์ ดังต่อไปนี้

ปิโย คือ น่ารัก ในฐานะเป็นบุคคลที่น่าสบายใจ น่าสนิทสนม ชวนให้เข้าปรึกษาไต่ถาม

ครู คือ นำเคารพ ในฐานะประพาศติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ และปลอดภัย

ภาวนิโย คือ นำเจริญใจ หรือนำยกย่อง ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง เป็นทั้งผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ การเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ่ยอ้างด้วยความซาบซึ้งภูมิใจ

วัดตา คือ รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรจะทำอะไรอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเป็นที่ปรึกษาที่ดี

วจนักขโม คือ อุดหนุนต่อถ้อยคำ หมายถึง พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ชักถามเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ อุดหนุนฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว

คัมภีร์ญจ กถ์ กัตตา คือ แดงเรื่องได้ลึกล้ำ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจ และให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

โนจัญฐาเน นิโย ชเย คือ ไม่ชักนำในทางที่ต่ำ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางที่เสื่อม

2. ลักษณะของครูที่ดีจากทัศนะของนักการศึกษาไทยได้ให้ทัศนะที่น่าสนใจมีหลายประการ ตัวอย่างเช่น

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2513) กล่าวถึง ลักษณะครูดีไว้ว่า

1. ครูต้องรักเด็ก เข้าใจเด็ก และเห็นอกเห็นใจเด็ก
2. ครูต้องมีความรู้ในวิชาชีพที่ตนสอนอย่างลึกซึ้ง
3. ครูต้องสามารถจัดหลักสูตรหรือบทเรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก
4. ครูต้องเชี่ยวชาญในการสอนวิชาประเภทต่าง ๆ ซึ่งวิชาที่สอนในโรงเรียนแบ่งออกได้

4 ประเภท คือ ประเภทเนื้อหา (Content Subject) ประเภททักษะ (Skill Subject) ประเภทพึงพอใจ (Appreciation Subject) และประเภทคุณค่า (Value Subject)

5. ครูต้องเอาใจใส่ต่อเด็กทั้งตัว มิใช่จะเอาใจใส่เพียงแต่เด็กจะเรียนวิชานั้นวิชานี้ได้หรือไม่ ครูที่ดีจะต้องดูแลสุขภาพ อารมณ์และการสังคมของเด็กในห้องไปด้วยตลอดเวลา

6. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในด้านวัฒนธรรม ศีลธรรม กิจนิสัย

สุชนิสัยและอุปนิสัย

เกรียง กิริติกร (2529) กล่าวถึงลักษณะของครูดีว่ามีอยู่ 3 เติม คือ

1. สอนเต็มเวลา หมายความว่า ต้องไม่เข้าห้องสอนช้ากว่าปกติ ถึงเวลาก็ต้องเข้าสอนและไม่เลิกก่อนเวลา

2. สอนเต็มหลักสูตร ครูจะต้องศึกษาหลักสูตรที่ตนสอนว่า จะต้องสอนอะไรบ้าง จะสอนเรื่องใดก่อนหลังก็ได้ แต่สอนให้ครบให้เต็มหลักสูตร

3. สอนเต็มความสามารถ ครูทุกคนมีความสามารถประจำตน ยิ่งสอนนาน ประสบการณ์มากขึ้น ความสามารถของครูย่อมมากขึ้น ต้องสอนให้เต็มความสามารถของตน เพราะผลของการศึกษาออกมาที่ตัวเด็ก

สุมน อมรวิวัฒน์ (2536) ได้แบ่งคุณลักษณะอันมีคุณค่าของความเป็นครูไว้ 2 ด้าน คือ

1. รูปลักษณ์ (Appearance) ได้แก่ ลักษณะภายนอกที่มองเห็นว่า คนเช่นนี้เองที่เป็นครูที่พึงประสงค์ และรูปลักษณ์ของความเป็นครูในสังคมชาวสารควรมีลักษณะ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1 สดชื่น แจ่มใส สะอาดตา (Pleasant) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีศิษย์คอยเลียนแบบอยู่เสมอ ครูควรมีสภาพดี ร่างกายแข็งแรง แต่งกายสะอาด และมีท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส

1.2 ตื่นตัว หนักเอาเบาสู้ (Alert) ครูจะต้องมีการตื่นตัวอยู่เสมอ จะต้องสนใจใฝ่รู้ กระฉับกระเฉงพร้อมที่จะรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงและเผชิญกับปัญหาอย่างมีสติ

1.3 มั่นใจในตนเอง (Confident) ครูต้องกล้าแสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนหรือโต้ตอบอย่างมีเหตุผล

1.4 รู้รอบเนื่องจากได้อ่านมากฟังมาก (Well informed) ครูเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ และรู้จักใช้วิจารณญาณวินิจฉัยตามความรู้และประสบการณ์ของตน

1.5 เป็นกัลยาณมิตร (Friendly or being intimate friend) ครูเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจ มีความใกล้ชิดผูกพันกับศิษย์ และเพื่อนร่วมงาน

1.6 ฉลาด (Intelligent) ครูเป็นคนฉลาด สามารถใช้ภาษาโต้ตอบกับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้เข้าใจ รวดเร็ว จับประเด็นได้ว่าอะไรสำคัญ อะไรเป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อย ฟังคำสั่ง คำถามครั้งเดียวเข้าใจ

1.7 สุภาพ (Courteous) ครูเป็นคนสุภาพเรียบร้อย มีกิริยาที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

2. กิจลักษณะ (Performance) หมายถึง ลักษณะภารกิจที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความเจริญสมกับความเป็นครู มี 4 ประการ ตามหลักพุทธธรรม เรียกว่า ภาวนา 4 คือ

2.1 กายภาวนา การพัฒนาทางกาย (Physical development)

2.2 ศีลภาวนา การพัฒนาความประพฤติ (Moral development)

2.3 จิตตภาวนา การพัฒนาจิตใจ (Emotional and mental development)

2.4 ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา (Intellectual development)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2540) นำเสนอลักษณะครูดีว่าควรมีลักษณะ

**มุ่งมั่นวิชาการ รักงานสอน อาหารศิษย์ คิดดี มีคุณธรรม นำสังคม อบรมจิตใจ
ใฝ่ก้าวหน้า วาจางาม และรักความเป็นไทย**

นอกจากครูที่ดีจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดีแล้ว ครูที่ดีจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมด้วย ดังที่สุมน อมรวิวัฒน์ (2536) ได้เสนอคุณธรรมของครูไว้ 36 ประการ ดังนี้

1. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
2. มีเหตุผล
3. รู้จักความพอดี
4. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
5. มองตน มองคน มองโลกในแง่ดี
6. ไม่ลำเอียง
7. ไม่เห็นแก่ตัว
8. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
9. ให้ความร่วมมือแก่ผู้เรียน
10. รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. รู้จักให้อภัย
12. มีมนุษยสัมพันธ์
13. มีความสามัคคี
14. พูดจริง ทำจริง และจริงใจ
15. ละอายเป็นเกรงกลัวต่อการทำชั่ว
16. มีความมั่นใจในตนเอง
17. กล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
18. รับผิดชอบต่อหน้าที่
19. มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
20. มีความเสียสละ
21. มีความเมตตากรุณา
22. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
23. ไม่พูดร้าย พูดแต่วาจาที่ชวนฟังและมีประโยชน์
24. มีระเบียบวินัย
25. ตรงต่อเวลา
26. ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

27. แก้ไขข้อบกพร่องที่ควรแก้อยู่เสมอ
28. กระทำทุกอย่างด้วยความประณีต รอบคอบ
29. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต
30. มีชีวิตประหยัด เรียบง่าย
31. ไม่ตกเป็นทาสของสิ่งชั่วร้าย
32. มีความขยันหมั่นเพียรอยู่เสมอ
33. รู้จักยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเองได้
34. มีความอดทน อดกลั้น
35. มีอารมณ์สดชื่น แจ่มใส
36. ทำงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจแน่วแน่

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ผู้คนต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากขึ้น เด็กและเยาวชนที่กำลังเจริญเติบโต ต้องรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และต้องอดทนต่อความยากลำบาก ฉะนั้นลักษณะของครูยุคใหม่ ก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพราะเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงลักษณะของครูที่ดีก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามสภาพ รัฐประณีย์ นาครทรรพ (2520) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดีและครูยุคใหม่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง แม้จะเป็นแนวคิดที่นานกว่า 2 ทศวรรษ ก็ยังใช้ได้อยู่ในปัจจุบัน ดังนี้

1. **รักสนุก** หมายถึง ต้องมีความศรัทธาในตัวเอง ในงานและในตัวเด็ก เมื่อมีความศรัทธาแล้วก็ตระหนักในความสำคัญของตนเองในการที่จะช่วยพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน
2. **ปลูกไม่เบื่อ** หมายถึง มีความพยายาม มีความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด
3. **เอื้อวิชา** หมายถึง การเป็นผู้มีความรอบรู้ โดยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อจะได้นำความรู้เหล่านั้นมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะที่ว่า “รู้จำ รู้จัก รู้จริง และรู้แจ้ง”
4. **กล้ายืนหยัด** หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ตนได้พิจารณาแล้วว่าเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน
5. **ถนัดกิจกรรม** หมายถึง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนต่าง ๆ สนใจแสวงหากิจกรรมการสอนที่แปลกใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยกระทำได้อย่างราบรื่น

6. **ทำอุปกรณ์** หมายถึง การทำอุปกรณ์สื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ไม่ใช่ครูพูดแต่เพียงอย่างเดียว การพูดประกอบสื่อหรืออุปกรณ์จะช่วยให้ นักเรียนจำได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้น เนื่องจากได้เห็นเป็นรูปธรรมมากกว่า ครูเองก็ไม่เหนื่อยที่จะ อธิบายซ้ำ ๆ

7. **สอนการใช้** หมายถึง การรู้จักที่จะถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนจะด้วยวิธีใดก็ตามจนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้รับไป ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมมากขึ้น

8. **ให้หลักเกณฑ์** หมายถึง การที่ครูให้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา มิใช่ให้ ตามความรู้สึกของตนเอง

9. **เป็นปัจจุบัน** หมายถึง การให้ความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัย ทันเหตุการณ์แก่นักเรียน มิใช่ นำความรู้เก่ามาบอกนักเรียน

ปี พ.ศ. 2547 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ลักษณะของครูดี ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติว่ามี คุณลักษณะดังนี้

1. มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณของความเป็นครู

1.1 รัก ศรัทธา รักษาไว้ซึ่งเกียรติคุณ เกียรติศักดิ์และหน้าที่ของความเป็นครู มุ่งมั่น ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู

1.2 ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจให้ถ่องแท้ในกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ข้าราชการครูและทิศทางการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล

1.3 ศึกษา เรียนรู้ เข้าใจในศิษย์ มีเมตตากรุณา รับฟังความคิดเห็น อุทิศเวลา ให้กับศิษย์ ไม่ละทิ้งการสอน ติดตามแก้ไขปัญหา พัฒนาการเรียนรู้และความประพฤติของศิษย์ทุกคน

1.4 ประพฤติและปฏิบัติต่อผู้ร่วมวิชาชีพด้วยการยกย่อง ให้เกียรติ เคารพศักดิ์ศรี สิทธิ หน้าที่ ช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ

1.5 ตระหนักในบทบาทและคุณค่าของความเป็นครูของแผ่นดิน ติดตามใคร่ครวญ ปัญหาและแนวทางพัฒนาเยาวชน ประชาชน ชุมชน และชาติบ้างเมือง เสนอแนะ ชี้ทางที่ เหมาะสมเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาและการพัฒนา

2. ตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ครูโดยสมบูรณ์ด้วยหลักธรรมและหลักวิชาชีพครู

2.1 สอน ฝึก อบรมปมนิสัยและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมของนักเรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา

2.2 จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีศักยภาพ พัฒนาความรู้ ความสามารถ

สังคม คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และจิตใจอย่างสมบูรณ์

2.3 เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาและกิจกรรมนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชน ประชาชน ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในชุมชน

2.4 ยึดมั่น ประพฤติปฏิบัติตามพันธกิจ นโยบาย กฎ ระเบียบของสถานศึกษา เสียสละ ร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมของสถานศึกษา สร้างสรรค์เกียรติคุณ ชื่อเสียง ความเจริญก้าวหน้าให้สถานศึกษา

2.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เผยแพร่ เพื่อพัฒนางานของตนและของส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เต็มกำลังความสามารถ

3. เพียรพัฒนาตนเองตลอดชีวิตทั้งทางคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ทางวิชาการและทางวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินชีวิตให้สมกับการเป็นปุชนิยบุคคลของสังคม

3.1 มีอุดมการณ์ของชีวิต มุ่งหวังความเจริญก้าวหน้าในชีวิต พัฒนาความรู้ความสามารถในทางวิชาการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาอย่างเคร่งครัด ดำเนินชีวิตตามครรลองของวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

3.2 มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อสังคม หมั่นบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม

3.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพ น่านับถือด้วยเป็นผู้ทรงคุณความรู้ ความสามารถและคุณธรรม

3.4 ศรัทธา ยึดมั่นในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นด้วยวิถีทางประชาธิปไตย ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของบ้านเมือง กติกาของสังคม

3.5 ใฝ่ใจในการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิตของตนและครอบครัว ประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดความสงบสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. เป็นพลังสำคัญของชุมชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมของชุมชน ชาดิบ้านเมือง

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ
สังคมของชุมชน ดำเนินการและเสนอแนะให้มีการดำเนินการทางการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม
เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ชาดิ บ้านเมือง

4.2 ร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียน
การสอนให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมปัจจุบันอย่างแท้จริง และร่วมมือกัน
ดำเนินการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ให้กับเยาวชน
ประชาชนตามสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม

4.3 เป็นผู้นำ ผู้ร่วมงานในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะในด้าน
เศรษฐกิจพอเพียง จิตสำนึกสาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ การคมนาคม
สิ่งแวดล้อม การอาชีพ การตลาด เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.4 ร่วมกิจกรรมในงานของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองและ
วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้งานเหล่านั้นบรรลุผลสัมฤทธิ์

4.5 สนใจเป็นกรณีพิเศษเพื่อรับทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวอันอาจเป็นอันตราย
ต่อชุมชน ชาดิบ้านเมือง ดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อขจัดภัยอันอันตรายเหล่านั้นเพื่อความ
มั่นคงของชาติ

แนวคิดการพัฒนานักศึกษาครู

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
นักศึกษาครูมีหลายแนวคิดทฤษฎี ในที่นี้ขอนำเสนอทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง
(Chickering's Theory of Student Development) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษาของแ
สติน (The Theory of Student Involvement) และแนวคิดการแบ่งประเภทกิจกรรมนักศึกษา
ของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538) มาเป็นแนวทางดังนี้

1. ทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง (Chickering's Theory of Student
Development) (Chickering, 1969 ; Chickering and Reisser, 1993) เป็นทฤษฎีที่เน้นการ
พัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลในช่วงอายุ 17 – 25 ปี โดยซิคเคอริงได้ทำการศึกษาพัฒนาการของ
นักศึกษาชายและหญิงจากสถาบันการศึกษา ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลมาเป็นเวลากว่า 20 ปี จึงได้
เสนอผลงานวิจัยและเขียนทฤษฎีเพื่อพัฒนานักศึกษาขึ้นในปี ค.ศ. 1969 ค.ศ. 1972 และ
ปรับปรุงเพิ่มเติม ใน ค.ศ. 1993 มีประเด็นที่สำคัญ คือ การพัฒนาการของบุคคล เช่น ช่วงอายุ
18 – 23 ปี มีความเหมาะสมกับการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านความสามารถ การควบคุมอารมณ์
ของตนเอง และความเป็นตัวของตัวเอง และการพัฒนาดังกล่าวใช้ระยะเวลา 1 – 5 ปี จึงจะ

บรรลุผล ขณะเดียวกันผลของการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางบวกและลบ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่บุคคลนั้นได้รับ และผลของการพัฒนาในขั้นก่อนจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาในขั้นหลัง นอกจากนี้การพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมที่พัฒนาขึ้นในช่วงอายุหนึ่งแล้ว อาจเกิดขึ้นในช่วงหลังของชีวิตได้อีก ดังนั้นการพัฒนาบุคลิกภาพที่ไม่บรรลุผลในช่วงแรก อาจพัฒนาให้บรรลุผลได้ในช่วงหลัง

สำหรับการพัฒนานักศึกษาตามทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง พบว่าเมื่อนักศึกษาได้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว นักศึกษาก็จะมีการพัฒนาศักยภาพได้ถึง 7 ด้าน ดังนี้

1.1 การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence) ประกอบด้วย การพัฒนาความสามารถในด้านสติปัญญา ที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่เป็นนามธรรม ความสวยงาม การรวบรวมความคิด การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ ที่เกิดจากการสังเกตและประสบการณ์ของตนเอง การพัฒนาความสามารถด้านร่างกายและการใช้มือ เป็นความสามารถในการใช้พลังกายและพลังใจในการออกแบบและการสร้างสิ่งที่เป็นรูปธรรมในการดำรงชีวิต การพัฒนาความสามารถในด้านสังคม เป็นความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยนักศึกษาสามารถพัฒนาความสามารถดังกล่าวจากสมรรถภาพต่ำไปสู่สมรรถภาพที่สูงขึ้น

1.2 การพัฒนาการควบคุมอารมณ์ (Managing Emotion) เป็นการทำความเข้าใจอารมณ์ของตนเอง การปรับและควบคุมอารมณ์ โดยการพัฒนาจากการระงับอารมณ์ไม่ได้ การแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม จนกระทั่งพัฒนาไปสู่การควบคุมอารมณ์ได้ และแสดงออกอย่างเหมาะสมและรู้กาลเทศะในการแสดงอารมณ์

1.3 การพัฒนาความเป็นอิสระสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Moving Through Autonomy Toward Interdependence) เป็นการพัฒนาความเป็นอิสระของตัวเองจากวัยเด็ก สู่วัยรุ่นและสู่วัยผู้ใหญ่ โดยการพัฒนาจากความไม่เชื่อมั่นในตนเอง หรือความเป็นอิสระไม่ขึ้นกับใคร ไม่พึ่งพาผู้อื่น ไปสู่การพัฒนาเป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง มองชีวิตที่กว้างออกไปสู่ชุมชน และสังคมตลอดจนตระหนักและยอมรับความสำคัญในการพึ่งพาผู้อื่น

1.4 การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relation) เป็นการพัฒนาความอดกลั้น การยอมรับนับถือบุคคลที่มีความแตกต่างกันกับตนเอง ทั้งในด้านภูมิหลัง อุปนิสัย ค่านิยม และเชื้อชาติ โดยการพัฒนาจากขาดความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล ขาดความอดทน ไม่มีมิตรภาพที่ยั่งยืน ไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ถาวรระหว่างบุคคล มีความเข้าใจ มีความอดทน ยอมรับความแตกต่าง และมีความผูกพันกับเพื่อน คนรัก และเพื่อนร่วมงาน

1.5 การสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง (Establishing Identity) เป็นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายในช่วงวัยรุ่นผู้ใหญ่ออนต้น เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองเกี่ยวกับลักษณะท่าทาง และการแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับเพศของตน พัฒนาความสนใจในด้านอาชีพ การดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง โดยการพัฒนาจากการไม่มีความแน่ชัดในตนเอง ไม่พอใจในรูปร่าง บุคลิกภาพของตนเองไปสู่การรู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง มั่นใจในตนเองมากขึ้น

1.6 การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose) เป็นความสามารถในการบูรณาการเป้าหมายในด้านอาชีพ งานอดิเรก การวางแผนในการดำรงชีวิต โดยการพัฒนาจากความสนใจที่แคบ ๆ กระจัดกระจาย 'ไม่มั่นใจในอาชีพ' ไปสู่การมีเป้าหมายชีวิตของตนเองที่ชัดเจน

1.7 การพัฒนาบูรณาการของชีวิต (Developing Integrity) เป็นการพัฒนาตนเองให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตน มีความเชื่อถือในตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง มีค่านิยมที่ดีต่อความเป็นมนุษย์ โดยการพัฒนาจากความคิดที่ตายตัว ไม่แจ่มแจ้งในความเชื่อของตัวเอง สนใจแต่ตัวเอง จนกระทั่งพัฒนาเป็นคนที่แจ่มชัด ยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มั่นคงในค่านิยมของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษา (The Theory of Student Involvement)
ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษาของแอสติน (Astin, 1984) เป็นทฤษฎีที่อธิบายให้เห็นถึงบทบาทของกิจกรรม ที่มีต่อการพัฒนานักศึกษา แอสตินได้เสนอทฤษฎีนี้ในปี ค.ศ. 1984 โดยได้ทำการวิจัยมาเป็นเวลากว่า 20 ปี เพื่อค้นหาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจนสำเร็จการศึกษา จึงได้ค้นพบว่าการมีส่วนร่วมของนักศึกษาทำให้นักศึกษาสามารถอยู่ในสถาบันได้ โดยทฤษฎีนี้มีหลักการพื้นฐานว่าการมีส่วนร่วมของนักศึกษา หมายถึง จำนวนของพลังงานและพลังใจที่นักศึกษาได้ใช้ให้กับประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น ถ้านักศึกษามีส่วนร่วมมากก็จะได้รับการพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาการและการพัฒนาบุคลิกภาพมาก ตัวอย่างเช่น นักศึกษาที่มีส่วนร่วมมากในการทุ่มเทพลังกายและพลังใจในการศึกษาค้นคว้าวิชาการ การใช้เวลาจำนวนมากในมหาวิทยาลัยในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตร การเข้าร่วมกิจกรรมในองค์กรนักศึกษา การใช้เวลาในการร่วมทำงานกับอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา นักศึกษาก็จะได้รับประสบการณ์และพัฒนาจากสิ่งเหล่านี้มาก ในทางตรงกันข้าม นักศึกษาที่มีส่วนร่วมน้อยก็ได้รับการพัฒนาประสบการณ์น้อย เช่น นักศึกษาที่ไม่สนใจการเรียน ไม่มามหาวิทยาลัย ไม่ทำกิจกรรมนอกหลักสูตร และไม่มีส่วนร่วมในการทำงานกับอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา ทั้งนี้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนักศึกษามีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การใช้พลังงานและพลังใจของนักศึกษาในการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ หรือการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น มีวัตถุประสงค์ทั่วๆ ไป เพื่อหาประสบการณ์ หรือวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น เพื่อการเตรียมตัวสอบ

2.2 การมีส่วนร่วมของนักศึกษา มีผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน คือ นักศึกษาที่มีส่วนร่วมในปริมาณและคุณภาพที่ต่างกัน ก็จะได้รับผลที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์และเวลาในการมีส่วนร่วม

2.3 การมีส่วนร่วมของนักศึกษาสามารถวัดได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ เช่น การมีส่วนร่วมในด้านวิชาการสามารถวัดได้จากเวลาที่นักศึกษาได้ใช้ในการศึกษา ส่วนในด้านคุณภาพวัดได้จากความสนใจและความเข้าใจในงานที่มอบหมายให้นักศึกษาทำ

2.4 ผลของการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาเป็นสัดส่วนโดยตรงกับปริมาณและคุณภาพในการมีส่วนร่วมของนักศึกษา

2.5 ประสิทธิภาพของนโยบายการศึกษาและการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถในการเพิ่มปริมาณของการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในนโยบายการศึกษาและการดำเนินงานนั้น ๆ

การมีส่วนร่วมของนักศึกษาตามทฤษฎีนี้สามารถกระทำได้หลายลักษณะ สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วมที่สำคัญ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ โดยการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรการศึกษาที่คำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีบทบาทเพิ่มขึ้น ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณภาพ เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน อุปกรณ์การศึกษา ห้องสมุด รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์และการวิจัย

2. การมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมนักศึกษา การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรมีความสำคัญเท่ากับกิจกรรมในหลักสูตรที่สถาบันอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงกิจกรรมในการพัฒนานักศึกษา เริ่มตั้งแต่กระบวนการรับเข้าเรียน การปฐมนิเทศ การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบัน เช่น สถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร การจัดเพื่อนร่วมหอพักในมหาวิทยาลัย การจัดตารางกิจกรรมเพื่อให้ นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร การจัดหางานให้นักศึกษาทำในมหาวิทยาลัย การจัดกิจกรรมนันทนาการตลอดจนการจัดบริการการให้คำปรึกษาและการจัดสรรทุนการศึกษา เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการทำงานกับอาจารย์ การที่นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำงานกับอาจารย์ ทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการอยู่ในสถาบันมากขึ้น ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา

จะต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกับอาจารย์ทั้งกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมอื่น ๆ ในสถาบัน

ประเภทกิจกรรมนิสิตนักศึกษาตามรูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา วาลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528) แบ่งไว้ 10 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาการปกครองตนเอง ได้แก่ สโมสรนักศึกษา องค์การนิสิตนักศึกษา สภานักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นิสิตนักศึกษาได้รู้จักทำงานร่วมกัน ฝึกการตัดสินใจและรับผิดชอบงานต่าง ๆ โดยฝึกวิธีการระบบประชาธิปไตย
2. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมชมรมวิชาการต่าง ๆ เช่น ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมภาษาไทย ชมรมไต่वाที ชมรมรัฐศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาที่นิสิตนักศึกษาสังกัดอยู่
3. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนามารยาทและระเบียบประเพณีในการอยู่ร่วมกันในสังคม การเข้าสมาคม เช่น ชมรมสุภาพสตรี ชมรมสุภาพบุรุษ และชมรมพัฒนาบุคลิกภาพ
4. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและความพร้อมเพียง ได้แก่ ชมรมกีฬาต่าง ๆ เช่น ชมรมรักบี้ ชมรมบาสเกตบอล และชมรมฟุตบอล เป็นต้น
5. กิจกรรมพัฒนาความเสียสละเพื่อสังคม เป็นกิจกรรมที่มุ่งฝึกหัดให้นิสิตนักศึกษาตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมหรือประเทศ เช่น ชมรมบริจาคโลหิต ค่าอาสาพัฒนา ชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ และชมรมผู้บริโภคร
6. กิจกรรมพัฒนาศีลธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาให้มีความประพฤติและจรรยาวัตรงดงามเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ได้แก่ ชมรมพุทธศาสตร์ และชมรมสมาธิ
7. กิจกรรมพัฒนาศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ให้ภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ เช่น ชมรมนาฏศิลป์ ชมรมวรรณศิลป์ ชมรมศิลปะ ชมรมชาวเหนือ ชมรมทักษิณ และชมรมเอกลักษณ์ไทย
8. กิจกรรมสนทนาการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาให้นักศึกษาใช้เวลาว่างพักผ่อน หรือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ เช่น ชมรมถ่ายภาพ ชมรมทัศนศึกษา ชมรมสะสมแสตมป์ และชมรมต่างประเทศ
9. กิจกรรมพัฒนาอาชีพ เป็นกิจกรรมที่เตรียมนิสิตนักศึกษาไปสู่อาชีพในอนาคต เช่น ชมรมนักธุรกิจ ชมรมครูวิทยาศาสตร์ และชมรมนักประชาสัมพันธ์
10. กิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาเกิดความสนใจทางการเมือง เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองได้มีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประเภทของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่จัดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษามีหลากหลายรูปแบบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนา นิสิตนักศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น กิจกรรมเพื่อการพัฒนาสติปัญญา กิจกรรมเพื่อการพัฒนาด้านอารมณ์ และกิจกรรมเพื่อการพัฒนาด้านสังคม เป็นต้น

การผลิตครูที่ผ่านมาทุกหลักสูตรจะจัดให้มีประสบการณ์เสริมความเป็นครู เป็นกิจกรรมการพัฒนานักศึกษารูปแบบที่เน้นเฉพาะคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครู นอกเหนือไปจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร เนื่องจากวิชาชีพครูต้องการคุณลักษณะพิเศษต่างไปจากอาชีพอื่น ในที่นี้ขอเสนอตัวอย่างการจัดประสบการณ์เสริมสำหรับนักศึกษาครูเฉพาะหลักสูตรซึ่งสำนักพัฒนาการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ปี 2535 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเสริมระดับประถมศึกษา

1.1 ประสบการณ์เสริมที่ก่อให้เกิดสมรรถภาพด้านความรู้ มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ประสบการณ์ที่จัดเสริมในภาคเรียนปกติตลอด โปรแกรม 4 ปี

ประสบการณ์ที่ 1 : การปฐมนิเทศ (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 1)

ประสบการณ์ที่ 2 : การศึกษาดูงานโรงเรียนประถมศึกษา (ทุกภาคเรียนในปีการศึกษาที่ 1, 2 และ 3)

ประสบการณ์ที่ 3 : การร่วมงานนิทรรศการ “วันประถมศึกษา” (ทุกปี)

ประสบการณ์ที่ 4 : การเสริมความรู้ความสามารถพิเศษ (ทุกภาคเรียน)

ประสบการณ์ที่ 5 : การนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

ประสบการณ์ที่ 6 : กระบวนการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ประสบการณ์ที่ 7 : กฎหมายและระเบียบสำหรับครู

ประสบการณ์ที่ 8 : การวิจัยเบื้องต้น (ภาคเรียนที่ 8 หรือภายหลังการออก

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู)

ประสบการณ์ที่ 9 : การปัจฉิมนิเทศ (ปลายภาคเรียนที่ 8)

ลักษณะที่ 2 ประสบการณ์ที่จัดเสริมในภาคฤดูร้อน

ประสบการณ์ที่ 1 : ความรู้เรื่องโรงเรียนประถมศึกษา (ภาคฤดูร้อนที่ 1)

ประสบการณ์ที่ 2 : การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ภาคฤดูร้อนที่ 1)

ประสบการณ์ที่ 3 : ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ภาคฤดูร้อนที่ 2)

ประสบการณ์ที่ 4 : การศึกษานอกระบบ (ภาคฤดูร้อนที่ 2)

ประสบการณ์ที่ 5 : การวางแผนโครงการเพื่อการพัฒนา (ภาคฤดูร้อนที่ 3)

ประสบการณ์ที่ 6 : โครงการพิเศษ (ภาคฤดูร้อนที่ 3)

ประสบการณ์ที่ 7 : การพัฒนางานในหน้าที่ครู (ภาคฤดูร้อนที่ 4)

1.2 ประสบการณ์เสริมที่ก่อให้เกิดสมรรถภาพด้านเทคนิควิธี มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 ประสบการณ์ที่จัดเสริมในภาคเรียนปกติ

ประสบการณ์ที่ 1 : ทักษะในการใช้และการสอนภาษาไทย (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 1 - 4)

ประสบการณ์ที่ 2 : การใช้แบบทดสอบโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (จัดภายหลังจากนักศึกษาผ่านการอบรมภาคฤดูร้อนที่ 1 เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และหลังจากเรียนวิชาการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบแล้ว)

ประสบการณ์ที่ 3 : การสอนเด็กพิเศษ (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 3 หรือปีที่ 4)

ประสบการณ์ที่ 4 : การแนะแนว (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 3 หรือปีที่ 4)

ประสบการณ์ที่ 5 : ทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 1 - 4)

ประสบการณ์ที่ 6 : ทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 1 - 4)

ประสบการณ์ที่ 7 : ทักษะการสอนแบบจุลภาพ (จัดภาคเรียนปกติในปีที่ 3-4)

ประสบการณ์ที่ 8 : ทักษะการสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 3 - 4)

ประสบการณ์ที่ 9 : การสอนซ่อมเสริม (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 3-4)

ประสบการณ์ที่ 10 : การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน (จัดภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่งในปีที่ 1 - 4)

ลักษณะที่ 2 ประสบการณ์ที่จัดเสริมในภาคฤดูร้อน

ประสบการณ์ที่ 1 : การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ประสบการณ์ที่ 2 : การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ประสบการณ์ที่ 3 : กระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักการแก้ปัญหาเช่นเทคนิค PBL

ประสบการณ์ที่ 4 : การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น

ประสบการณ์ที่ 5 : ทักษะการประชาสัมพันธ์ (เน้นปฏิบัติจริง)

1.3 ประสบการณ์เสริมที่ก่อให้เกิดสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ประสพการณ์ที่จัดเสริมในภาคเรียนปกติ

- ประสพการณ์ที่ 1: กิจกรรมหอพัก
- ประสพการณ์ที่ 2: กิจกรรมในเทศกาลและวันสำคัญ
- ประสพการณ์ที่ 3: การพัฒนาตนเองและบริหารชีวิต
- ประสพการณ์ที่ 4: มนุษย์สัมพันธ์
- ประสพการณ์ที่ 5: กิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
- ประสพการณ์ที่ 6: จรรยาครู
- ประสพการณ์ที่ 7: จิตสำนึกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- ประสพการณ์ที่ 8: กิจกรรมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

ลักษณะที่ 2 ประสพการณ์ที่จัดเสริมในภาคฤดูร้อน

- ประสพการณ์ที่ 1: การพัฒนาตนเอง
- ประสพการณ์ที่ 2: มนุษย์สัมพันธ์
- ประสพการณ์ที่ 3: ความเป็นผู้นำ
- ประสพการณ์ที่ 4: จรรยาครู
- ประสพการณ์ที่ 5: คุณลักษณะของครูในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- ประสพการณ์ที่ 6: กิจกรรมสร้างจิตสำนึก
- ประสพการณ์ที่ 7: การบริหารชีวิต
- ประสพการณ์ที่ 8: กิจกรรมเสริมเพื่อสร้างสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

2. การจัดประสพการณ์วิชาชีพครูเสริมระดับมัธยมศึกษา (กรมการฝึกหัดครู,2537)

2.1 ประสพการณ์เสริมสมรรถภาพด้านความรู้

ลักษณะที่ 1 ประสพการณ์เสริมในภาคเรียนปกติ

จัดตลอดโปรแกรม การศึกษาระยะเวลา 4 ปี ประสพการณ์ที่ส่งเสริมให้จัดมีดังนี้

- ประสพการณ์ที่ 1: การปฐมนิเทศ (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษาที่ 1)
- ประสพการณ์ที่ 2: การศึกษาสังเกตลักษณะสถานประกอบการและ/หรือแหล่ง วิทยาการ (ทุกภาคเรียนในปีการศึกษาที่ 1, 2 และ 3)
- ประสพการณ์ที่ 3: กิจกรรมการเข้าค่ายเสริมประสพการณ์วิชาเอก (1 ครั้ง ก่อนการออกฝึกประสพการณ์วิชาชีพ)
- ประสพการณ์ที่ 4: ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรม (ทุกปี)
- ประสพการณ์ที่ 5: ความรู้ด้านการผลิต การใช้ และการเก็บรักษาสื่อ (ทุกภาคเรียน)

ประสบการณ์ที่ 6 : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (1 ครั้งปลายภาคเรียนที่ 7 หรือ 8)

ประสบการณ์ที่ 7 : ทักษะการใช้อุปกรณ์สำนักงาน (1 ครั้งก่อนออกฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ)

ประสบการณ์ที่ 8 : การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (จัดหลังจากการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู)

ประสบการณ์ที่ 9 : การฝึกอบรมระยะสั้นในสาขาวิชาเอก (ทุกปีการศึกษา)

ประสบการณ์ที่ 10 : การมัธยมศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ

ประสบการณ์ที่ 11 : การปัจฉิมนิเทศ (ภาคเรียนสุดท้ายก่อนจบการศึกษา)

ลักษณะที่ 2 ประสบการณ์เสริมในภาคฤดูร้อน

ประสบการณ์ที่ 1 : ความรู้เรื่องการมัธยมศึกษา (ภาคฤดูร้อนที่ 1)

ประสบการณ์ที่ 2 : การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ภาคฤดูร้อนที่ 2)

ประสบการณ์ที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ภาคฤดูร้อนที่ 3)

ประสบการณ์ที่ 4 : การวางแผนโครงการเพื่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียน
การสอน (ภาคฤดูร้อนที่ 3)

ประสบการณ์ที่ 5 : กฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการสำหรับข้าราชการครู
(ภาคฤดูร้อนที่ 4)

2.2 ประสบการณ์เสริมสมรรถภาพด้านเทคนิควิธี

ลักษณะที่ 1 ประสบการณ์เสริมในภาคเรียนปกติ จัดตลอดโปรแกรมการ
ศึกษาระยะเวลา 4 ปี ประสบการณ์เสริมที่ควรจัดมีดังนี้

ประสบการณ์ที่ 1 : การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ประสบการณ์ที่ 2 : ทักษะการสอนแบบจุลภาค

ประสบการณ์ที่ 3 : ฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการสอน

ประสบการณ์ที่ 4 : ทักษะกระบวนการ

ประสบการณ์ที่ 5 : การฝึกเขียนบทเรียนสำเร็จรูป

ประสบการณ์ที่ 6 : ทักษะการเขียนและการวิเคราะห์ข้อทดสอบ

ลักษณะที่ 2 ประสบการณ์เสริมในภาคฤดูร้อน

ประสบการณ์ที่ 1 : การฝึกทำงานเป็นกลุ่ม

ประสบการณ์ที่ 2 : ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ประสบการณ์ที่ 3 : การวิเคราะห์กระบวนการติดต่อ

ประสบการณ์ที่ 4 : การฝึกความคิดสร้างสรรค์

ประสบการณ์ที่ 5: การฝึกทักษะการพูดในโอกาสต่าง ๆ

ประสบการณ์ที่ 6: Q.C.C. (Quality Control Circle)

ประสบการณ์ที่ 7: การนิเทศภายใน

2.3 ประสบการณ์เสริมสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

ลักษณะที่ 1 ประสบการณ์เสริมในภาคเรียนปกติ จัดตลอดโปรแกรม การศึกษาระยะเวลา 4 ปี ประสบการณ์เสริมที่ควรมีดังนี้

ประสบการณ์ที่ 1: กิจกรรมหอพัก

ประสบการณ์ที่ 2: กิจกรรมในเทศกาลและวันสำคัญ

ประสบการณ์ที่ 3: การพัฒนาตนเองและบริหารชีวิต

ประสบการณ์ที่ 4: มนุษย์สัมพันธ์

ประสบการณ์ที่ 5: ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ประสบการณ์ที่ 6: จรรยาครู

ประสบการณ์ที่ 7: จิตสำนึกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ประสบการณ์ที่ 8: กิจกรรมจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

ประสบการณ์ที่ 9: จิตสำนึกในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

ลักษณะที่ 2 ประสบการณ์เสริมในภาคฤดูร้อน

ประสบการณ์ที่ 1: กิจกรรมเสริมเพื่อสร้างสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

ประสบการณ์ที่ 2: ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ประสบการณ์ที่ 3: จรรยาครู

ประสบการณ์ที่ 4: การพัฒนาตนเอง

ประสบการณ์ที่ 5: มนุษย์สัมพันธ์

ประสบการณ์ที่ 6: การบริหารชีวิต

ประสบการณ์ที่ 7: คุณลักษณะของครูในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ประสบการณ์ที่ 8: สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์ที่ 9: การบริหารจัดการเพื่อสันติสุข

3. การพัฒนานักศึกษาครูโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะครุศาสตร์

ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรใหม่สุดนั้น มีแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อการเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับการจัดประสบการณ์เสริมให้แก่นักศึกษาครูในหลักสูตรต่าง ๆ ที่ผ่านมา โดยเพิ่มทักษะทางภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ไป เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสังคมปัจจุบัน

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับนักศึกษาโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรีหลักสูตร 5 ปี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดไว้เป็นแนวทางการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547)

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะและคุณลักษณะนักศึกษาครู

ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
1. ทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้น	1. ทักษะทางคอมพิวเตอร์เพื่อการประยุกต์ใช้	1. ทักษะทางคอมพิวเตอร์เพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	1. ฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ	ไม่มีการจัดกิจกรรมเสริมเนื่องจากนิสิต/นักศึกษาออก
2. ทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ทักษะการพูดในที่ชุมชน	2. ทักษะการเป็นผู้จัดการเรียนรู้	2. ทักษะการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน
3. ทักษะการอยู่ร่วมกัน	3. ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3. ทักษะการเป็นผู้นำอย่างสร้างสรรค์	3. ทักษะการให้คำปรึกษา	----- หรืออาจจัด
4. สร้างวิสัยทัศน์ทางวิชาชีพ	4. ทักษะในการปรับตัวและการแก้ปัญหา	(Creative Leadership)		กิจกรรมเสริมการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
	5. เปิดโอกาสในการพัฒนาทางวิชา (แสวงหาเครือข่ายทางการเรียนรู้)	4. เปิดโอกาสในการประกอบอาชีพ (เส้นทางอาชีพ)		

ลักษณะการดำเนินการพัฒนา สามารถดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1. จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิตทั้งในระหว่างภาคเรียนต้นและ/หรือภาคเรียนปลาย และภาคเรียนฤดูร้อนของทุกปีการศึกษา โดยกิจกรรมที่จัดจะต้องเป็น

กิจกรรมที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตลอดโปรแกรมการศึกษา ระยะเวลา 5 ปี

2. จัดให้นิสิต/นักศึกษาตามโครงการได้เข้าพักในหอพักของสถาบันอุดมศึกษา แต่ในกรณี
ที่สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถจัดให้พักหอพักของสถาบันอุดมศึกษาได้หรือไม่มีหอพักให้จัด
กิจกรรมทดแทนที่ช่วยพัฒนานิสิต/นักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ทั้งนี้นิสิตนักศึกษา จะต้องผ่านกิจกรรมตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยสถาบัน
อุดมศึกษาจะต้องบันทึก และออกหลักฐานในลักษณะของแบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับ
นิสิต/นักศึกษาไว้เป็นหลักฐาน

การจัดประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาครู

การจัดประสบการณ์วิชาชีพที่ผ่านมาเป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรหลัก คือ สถาบัน
ผลิตครูกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แผนการจัดประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรปริญญา
ตรีสาขาการศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) ที่ดำเนินมาจนถึงปัจจุบันสรุปโครงสร้าง ดังนี้

ชั้นปีที่ 1 ชั้นเตรียมประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นชั้นเริ่มต้นพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา
ครูให้มีความพร้อมเข้าสู่วิชาชีพ

ชั้นปีที่ 2 ชั้นการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม ให้นักศึกษาได้ศึกษาสังเกต มีส่วนร่วม
ปฏิบัติงานเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่ครู

ชั้นปีที่ 3 ชั้นการทดลองสอน ให้นักศึกษาได้ทดลองสอนปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อให้มี
ประสบการณ์จริงในสถานศึกษา

ชั้นปีที่ 4 ชั้นฝึกประสบการณ์เต็มรูปแบบ ให้นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานการณ์จริงใน
สถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้และประสบการณ์ สามารถเป็นครูอาชีพได้

โครงสร้างของการจัดประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี มี
สาระสำคัญดังรายละเอียดในแผนภูมิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2.3 แสดงการจัดประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี

ปีที่ศึกษา ประสบการณ์	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
รายวิชา/ กิจกรรม	เตรียมประสบการณ์ การณวิชาชีพครู	การศึกษาสังเกตและมี ส่วนร่วม	การทดลองสอน	การฝึกประสบการณ์ เต็มรูป
วัตถุประสงค์	พัฒนาคุณลักษณะ นักศึกษาครู	นักศึกษาได้ศึกษา สังเกตและมีส่วนร่วม การปฏิบัติงานในหน้าที่ ครู	นักศึกษาได้ทดลอง ปฏิบัติหน้าที่ครู	นักศึกษาได้ปฏิบัติ หน้าที่ครูเต็มรูปใน สถานศึกษา
กิจกรรม	กิจกรรมการพัฒนา นักศึกษาด้าน ● ทักษะ ● เจตคติ ● ความรู้	เข้าศึกษาสังเกต และมีส่วนร่วมใน สถานศึกษา 1 เดือน	ทดลองสอนใน สถานศึกษา 1 เดือน	ปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา
ผลการ ดำเนินงาน	นักศึกษาได้พัฒนา ตนเองมีความพร้อม เข้าสู่วิชาชีพ	มีความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติงานใน หน้าที่ครู	มีความรู้และ ประสบการณ์สอน ในสถานศึกษา	มีความรู้และประสบการณ์ การสอนในสถานศึกษา เต็มรูปแบบ

การจัดประสบการณ์เสริมวิชาชีพสำหรับนักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี

การดำเนินงานตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ได้พัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีความเข้มข้นขึ้น ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยด้านปัจจัยนำเข้าเน้นการมีส่วนร่วมของสถาบันผลิตครู โรงเรียนพัฒนาวิชาชีพและชุมชน ด้านกระบวนการเพิ่มประสบการณ์สอนโดยการปฏิบัติจริงในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้รับการรับรองเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา และด้านผลลัพธ์นั้นนอกจากนักศึกษาจะได้รับปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต และนักศึกษาที่ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยมีประสบการณ์ในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นเวลา 1 ปี จะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากคุรุสภาได้เช่นเดียวกับครูปฏิบัติการทั่วไป ซึ่งจะเป็นการประกันคุณภาพว่านักศึกษาครูตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) มีความสามารถเป็นครูวิชาชีพ

การจัดประสบการณ์วิชาชีพตามโครงการผลิตครูหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ให้ความสำคัญต่อโรงเรียนฝึกประสบการณ์ โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู” มีหลักการสำคัญว่า โรงเรียนที่จะรับนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ได้นั้นจะต้องได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพจนมีคุณภาพ โครงสร้างการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ชั้นตอนของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) มี 5 ชั้นตอน รายละเอียดการฝึกประสบการณ์แต่ละ ชั้นตอนสรุปได้ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.4 การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาโครงการผลิตครูการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี

ปีที่ศึกษา ประสบการณ์	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
ชุด ประสบการณ์	เตรียมประสบการณ์ การณวิชาชีพครู Pre-training	ปฏิบัติงาน วิชาชีพครู 1 Practicum 1	ปฏิบัติงาน วิชาชีพครู 2 Practicum 2	ปฏิบัติงาน วิชาชีพครู 3 Practicum 3	ปฏิบัติการสอน 1-2 Internship 42
ผลลัพธ์ การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ● ครูดี ● ครูเก่ง ● ครูวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● เข้าใจผู้เรียน ● เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ ● วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจ ● หลักสูตร ● การบริหารจัดการสถานศึกษา ● ความสัมพันธ์กับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจ ● การบริหารงานวิชาการ ● การจัดการเรียนรู้ อย่างน้อย 1 กลุ่มสาระ 	<ul style="list-style-type: none"> ● รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครู ● ปฏิบัติหน้าที่ครู ● วิจัยในชั้นเรียน
สาระการ เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะครูดี ● ลักษณะครูเก่ง ● ลักษณะครูวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ ● ทฤษฎีการเขียนผู้ ● การจัดการกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักสูตรสถานศึกษา ● หลักการบริหารจัดการสถานศึกษา ● หลักมนุษยสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีและหลักการ ● การบริหารหลักสูตร ● การจัดการเขียนผู้ตามกลุ่มสาระ 	<ul style="list-style-type: none"> ● กระบวนการจัดการเรียนรู้ ● การจัดการเรียนพัฒนาผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียน
การจัดการ เรียนรู้	กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะครู	<ul style="list-style-type: none"> ● ตั้งคำถาม ● ศึกษาสังเกตเก็บข้อมูล ● บันทึกผลการศึกษาผู้เรียนและศึกษา ● กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● วางแผนศึกษาหลักสูตรการบริหารจัดการสถานศึกษา ● ความสัมพันธ์กับชุมชน ● ดำเนินงานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ● บันทึกผล 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศึกษางานวิชาการของสถานศึกษา ● จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและทดลองใช้ ● บันทึกผลและนำเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานศึกษา ● วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ● การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ● รายงานผลการปฏิบัติงาน

การพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้สนับสนุนให้สถาบันผลิตครู โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ วิจัยพัฒนามาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้เป็นมาตรฐานสำหรับโรงเรียนที่จะเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของโครงการผลิตครูที่ว่า นักศึกษาครูต้องผ่านการฝึกประสบการณ์ในโรงเรียนที่ได้มาตรฐานจึงจะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

การวิจัยครั้งนี้กำหนดใช้ยุทธศาสตร์การประสานความร่วมมือการผลิตครู พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ คุณภาพโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และพัฒนาโครงสร้างการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้สอดคล้องกัน

เมื่อแนวคิดหลักของการจัดการผลิตครูเปลี่ยนแปลงไป รูปแบบและวิธีการจัดการฝึกหัดครูก็ได้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นภาคทฤษฎีร่วมกับการปฏิบัติ การเรียนจากสถานการณ์จริง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนานักศึกษาครูระหว่างคณะครุศาสตร์ โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จะต้องพัฒนาระบบการจัดการ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง อันจะทำให้การจัดการผลิตครูบังเกิดผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย มหาวิทยาลัยจึงถือเป็นภารกิจสำคัญในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศของคณะครุศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน การติดตามและประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ในปีการศึกษา 2546 สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้จัดสรรเงินทุนการวิจัยสนับสนุนให้คณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏทุกแห่ง ดำเนินการวิจัยพัฒนาครูและโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อรองรับกระบวนการผลิตครูใหม่ ผลการวิจัยได้พัฒนาโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นโรงเรียนนำร่อง การพัฒนาวิชาชีพร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศรวม 76 โรงเรียน โดยมีผลการวิจัยหลักคือ มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งสามารถนำไปขยายผลในโรงเรียนเครือข่าย การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไปได้

ในการสังเคราะห์เอกสารในการวิจัยครั้งนี้ ขอนำเสนอมาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นผลงานการวิจัยของ อรุณี สถิตยภัคคกุล และคณะ (2547)

มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชได้มีมาตรฐาน 4 ด้าน 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ มีมาตรฐานย่อย 1 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและแผนของโรงเรียนที่เอื้อประโยชน์ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 1.2 บุคลากรมีความรับผิดชอบและพัฒนางานในหน้าที่ของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 1.3 การจัดทรัพยากรสนับสนุนกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโรงเรียน
- 1.4 การใช้ระบบ ICT สนับสนุนการบริหารจัดการการจัดการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า
- 1.5 การนิเทศ ติดตามประเมินและปรับปรุงกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
- 1.6 ความก้าวหน้าในการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

2. ด้านวิชาการ มีมาตรฐานย่อย 4 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนเป็นผู้นำในการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 ความก้าวหน้าในการพัฒนาและใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะ 5 ปี
- 1.2 คุณลักษณะของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร
- 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตร
- 1.4 การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตรของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 การพัฒนานวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน
- 1.2 แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้
- 1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมาย
- 1.4 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพหุปัญญาของผู้เรียน

- 1.5 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
- 1.6 การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 1.7 คุณลักษณะของนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน
- 1.8 การนำนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ที่ครูพัฒนาขึ้นมาใช้ในกระบวนการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนเป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 4.1 นโยบายและแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้เกิดชุมชนวิชาชีพ
- 4.2 ความหลากหลายและต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมชุมชนวิชาชีพ
- 4.3 การยอมรับขององค์กรวิชาชีพครูต่อชุมชนวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนและมหาวิทยาลัยมีการสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็น

ประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 5.1 การทำวิจัยร่วมกัน
- 5.2 การนำผลงานวิจัยที่ทำร่วมกันไปพัฒนาวิชาชีพครู
- 5.3 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. ด้านบุคลากร มีมาตรฐานย่อย 1 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 6 โรงเรียนมีครูชั้นวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 6.1 ความรู้ความสามารถด้านวิชาการและวิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับ
- 6.2 ทักษะในการสอน การวิจัยและการแก้ปัญหาให้นักเรียน
- 6.3 การประเมินและปรับปรุงงานในความรับผิดชอบ
- 6.4 จริยธรรมแห่งวิชาชีพครู
- 6.5 การพัฒนาตนทันต่อความก้าวหน้าแห่งวิชาชีพครู

4. ด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียน มีมาตรฐานย่อย 1 มาตรฐาน

ดังนี้

มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 7.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพครูของนักศึกษา
- 7.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาตามหลักสูตรและความต้องการของนักศึกษา
- 7.3 การกิจกรรมพัฒนาด้านจริยธรรมแห่งวิชาชีพ
- 7.4 การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นกัลยาณมิตร
- 7.5 ความเป็นครูที่มีประสิทธิภาพของนักศึกษา

ตามพระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 44 กำหนดให้ผู้อำนวยการไปอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ควบคุม ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาและผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งได้พัฒนาโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว

5. แนวคิดการพัฒนาคุณภาพสถาบันผลิตครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สนับสนุนให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เพื่อปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 – 10 พ.ศ. 2545 – 2554 เมื่อสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ นำเสนอผลการวิจัยต่อสำนักงานปฏิรูปการศึกษา สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำแผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดระบบการผลิตครู การพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544)

1. ระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูงและมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการ 2) การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของสังคมต่อวิชาชีพครู 3) การพัฒนาสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1.1 นโยบายการปฏิรูปการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยปรับบทบาทสถาบันผลิตครูให้มีหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในลักษณะเครือข่ายของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนการผลิตครูใหม่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพขั้นสูงให้เน้นการผลิตตามความ

ต้องการครูในสาขาขาดแคลนและการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ จะต้องมีการปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู ดังนี้

1.1.1 ปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู เพื่อให้มีระบบการผลิตที่สอดคล้อง กับความต้องการครูสาขาต่าง ๆ ในอนาคต และมีกระบวนการผลิตที่มุ่งผลลัพธ์ให้ครูใหม่มี ความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย มีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

1.1.2 ปฏิรูปสถาบันผลิตครู เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีความพร้อม มีความ เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพสูงในบทบาทใหม่ ตามแผนปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการ ศึกษา และมีความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

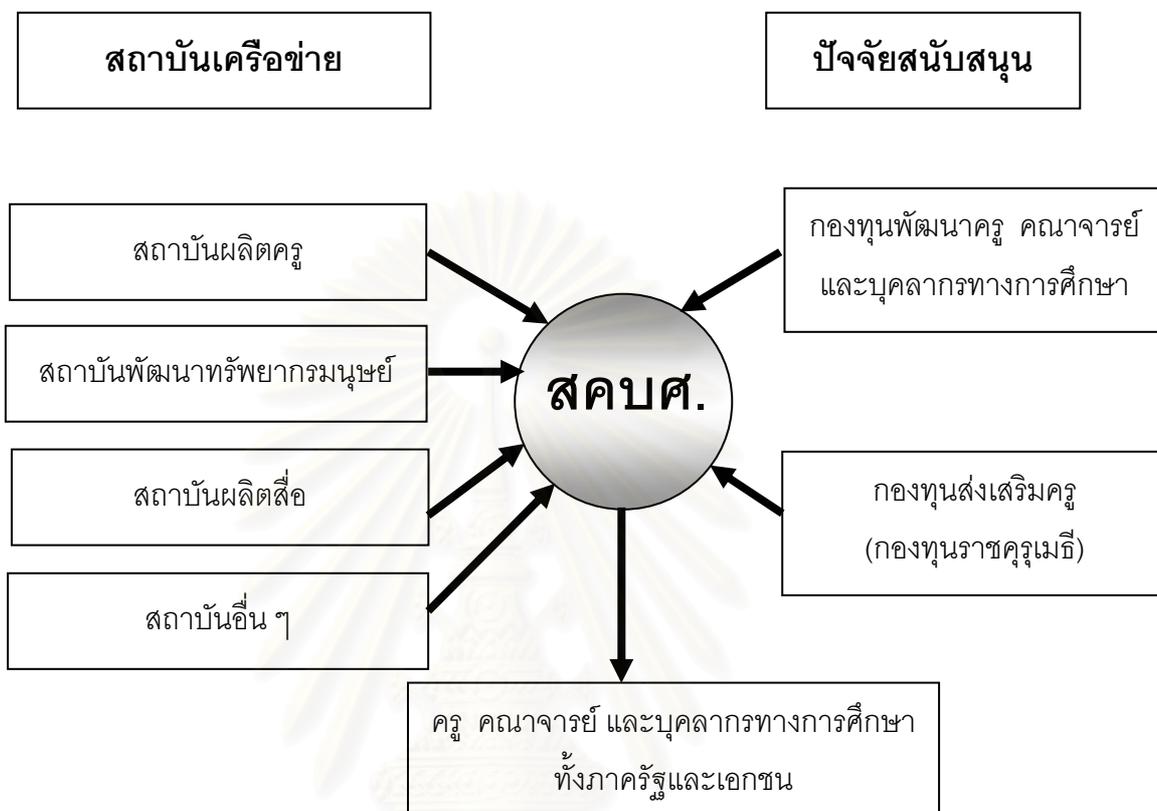
1.2 แผนการปฏิรูปการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ 1) แผนปฏิรูปหลักสูตร 2) แผนปฏิรูปความเชื่อมั่น 3) แผนปฏิรูปเป้าหมายในการ ผลิตครูเชิงรุก

1.3 แผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ 1) แผนปฏิรูป คุณภาพคณาจารย์ 2) แผนเร่งรัดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางครุศาสตร์ 3) แผนปฏิรูป ระบบโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพ

2. ระบบการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมการ และ 2) ระยะยาว ในระยะเตรียมการนั้น เป็นการเตรียมความพร้อมและสร้าง ความมั่นใจในการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่ เกี่ยวข้อง สำนักงานปฏิรูปการศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงจัดทำโครงการพัฒนา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการดำเนินงานในระยะยาวมีการดำเนินการเพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษา คือ 1) จัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หรือ สคปศ. เพื่อเป็นสถาบันบริหารการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับสถาบันการศึกษา และสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ 2) กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและ 3) กำหนดให้มีกองทุนราชครูเมธี ซึ่งเป็นกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถริเริ่มสร้างสรรค์และผลิตผลงานที่มีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง และยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีผลงานดีเด่น และเป็นคนดี

แผนภูมิที่ 2.5 โครงสร้างของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 11

สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา(สคปศ.)

สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่บริหารการพัฒนาและส่งเสริม โดยประสานการดำเนินงานกับสถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการให้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา ส่งเสริม และยกย่องเชิดชูเกียรติในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

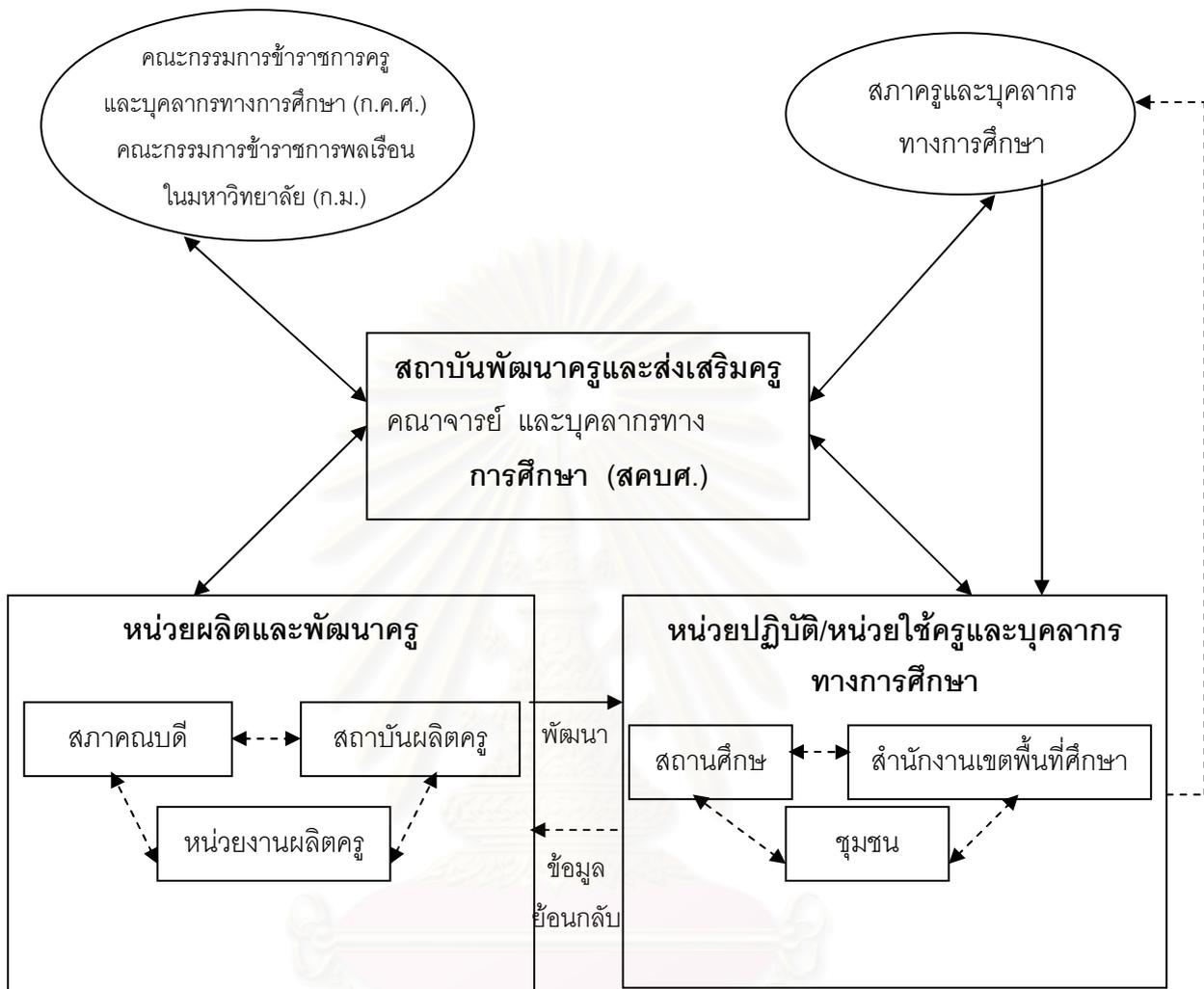
1. เพื่อสร้างเอกภาพและส่งเสริมมาตรฐานในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องและสถาบันทรัพยากรมนุษย์ด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและสื่อการฝึกอบรมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
4. เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ค้นคว้าวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรมและผลงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและวงการวิชาชีพ
5. เพื่อรับผิดชอบในการระดมทรัพยากรและการบริหารกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ในการดำเนินงานพัฒนาครูนั้น สคบศ. จะต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือระหว่างสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา สภาคณบดี คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย องค์กรภาคเอกชน หน่วยงานใช้ครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานส่งเสริม และองค์กรบริหารงานบุคคล ได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนแม่บทและการดำเนินการในการพัฒนาและส่งเสริม ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปราบกฏตั้งแผนภูมิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2.6 แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ของ สคบศ. กับหน่วยงานอื่น

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544

กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 52 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูงและให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยการให้ทุนการศึกษา อบรม ดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ

2. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยรูปแบบและกลยุทธ์ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือขององค์กรวิชาชีพองค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษากับบุคลากรวิชาชีพระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งโครงการพิเศษหรือโครงการเฉพาะเรื่องหรือกิจกรรมใด ๆ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

กองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนในการส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผลิตผลงานดีเด่น ผลงานริเริ่มสร้างสรรค์ และผลงานที่สร้างคุณประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพ
2. เพื่อเป็นรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานการศึกษาวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนและวงการการศึกษา
3. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการระดมทุนจากแหล่งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือของสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรวิชาชีพ องค์กรและหน่วยงานที่ดำเนินการยกย่องเชิดชูเกียรติครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

6. แนวการผลิตและพัฒนาครูในต่างประเทศ

หลายประเทศ ได้มีการพัฒนากระบวนการผลิตครูให้ทันสมัยอยู่เสมอ การวิจัยครั้งนี้ ได้สรุปผลการศึกษานวัตกรรมการผลิตครูในต่างประเทศบางประเทศของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2543) เพื่อให้เป็นแนวเปรียบเทียบกับกระบวนการผลิตครูของไทย ดังนี้

สหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมายกำหนดเป้าหมายการผลิตครูและการพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอนและการเตรียมนักเรียนในศตวรรษหน้ามีการ

ทดลองใช้กลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการฝึกหัดครูรุ่นใหม่ การสรรหาครูและการพัฒนาครูใหม่ เช่น โปรแกรมการฝึกหัดครูซินซินเนติ (Cincinnati Initiative For Teacher Education) เป็นโปรแกรมความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย เป็นหลักสูตร 5 ปี ได้รับ 2 ปริญญา คือ ปริญญาตรีทางการศึกษา และปริญญาในสาขาวิชาที่สอน ในด้านการสรรหาครูนั้นมีโปรแกรมแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งสรรหาครูจากชนกลุ่มน้อยที่มีความสามารถสูง มาสู่อาชีพครู เช่น โครงการกองกำลังยุวชนของรัฐเซาท์แคโรไลนา นอกจากนี้สหรัฐอเมริกามีการใช้โปรแกรมการพัฒนาครูใหม่ที่ประสบความสำเร็จ เช่น โปรแกรมครูพี่เลี้ยงแห่งรัฐเดลาแวร์

ประเทศนิวซีแลนด์ รัฐบาลได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับสมรรถภาพผู้จบหลักสูตรฝึกหัดครู และกำหนดให้การพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษา และครู คุณภาพต้องมีความเชี่ยวชาญในการสอนความรู้ในหลักสูตร สามารถประยุกต์ยุทธวิธีการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นรายบุคคล กระทรวงศึกษาธิการจะทำสัญญาจ้างสถาบันหรือบุคคลภายนอกในการจัดทีมพัฒนาบุคลากรสถานศึกษาและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาจะกำหนดไว้ในสัญญาว่าจะต้องส่งครูเข้ารับการอบรม ส่วนครูจะมีการกำหนดในสัญญาจ้างว่าจะต้องมีการพัฒนาตนเอง ในการสอนปีแรกครูใหม่จะต้องเข้ารับการอบรมโดยได้รับเงินเดือนเต็มแต่ปฏิบัติหน้าที่สอนเพียง ร้อยละ 80 คือสอนไม่เกิน 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รูปแบบในการพัฒนาครูจะมีทั้งการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการเรียนรายวิชาโดยมีกองทุนสนับสนุนการพัฒนาครูที่จัดโดยรัฐบาล และมีการดูแลโรงเรียนเล็กในชนบทเป็นพิเศษ

ประเทศออสเตรเลีย หลักสูตรการฝึกหัดครูมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ลักษณะหลักสูตรมีทั้งแบบที่เรียนวิชาการกับวิชาชีพพร้อม ๆ กันและเรียนแยกกัน มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนด้านมโนทัศน์และโครงสร้าง มโนทัศน์เป็นการเตรียมการให้บุคคลอยู่ในวิชาชีพตลอดชีวิต เปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบการฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In - service Education) ส่วนการอบรมครูใหม่เป็นภาระรับผิดชอบของจังหวัดในการจัดโปรแกรมให้มีความหลากหลายแตกต่างกัน

ประเทศอังกฤษ มีการกำหนดมาตรฐานครูที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูไว้ 4 ด้าน คือ 1) ความรู้ความเข้าใจในวิชาที่สอน 2) การวางแผนการสอนและการจัดการห้องเรียน 3) การกำกับ การประเมิน การบันทึก การรายงานและความรับผิดชอบ 4) ข้อกำหนดทางวิชาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ มีการจัดทำมาตรฐานหลักสูตรการผลิตครูระดับชาติ (Initial Teacher Training National Curriculum) ไว้จำนวน 8 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนวิชาเนื้อหา 2) มาตรฐานการสอนภาษาอังกฤษระดับประถม 3) มาตรฐานการสอนคณิตศาสตร์ระดับประถม 4) มาตรฐานการ

สอนวิทยาศาสตร์ระดับประถม 5) มาตรฐานการสอนภาษาไทยระดับมัธยม 6) มาตรฐานการคณิตศาสตร์ระดับมัธยม 7) มาตรฐานการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยม และ 8) มาตรฐานสำหรับการสอนทุกวิชา

ในระหว่างการศึกษาวิจัยปฏิบัติการพัฒนาศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาดูงานระบบการผลิตและพัฒนาครู ในประเทศ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และมาเลเซีย ได้แนวการดำเนินงานที่น่าสนใจหลายประการดังนี้

ประเทศสิงคโปร์ สถาบันผลิตครูในประเทศสิงคโปร์มี 3 ระดับ ได้แก่

1. วิทยาลัยฝึกหัดครู (Teacher's Training College ;TTฝึกอบบรมครูระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
2. สถาบันการฝึกหัดครู (Institute of Education : IE) ผลิตและฝึกอบบรมครูระดับ
ปริญญา
3. สถาบันการฝึกหัดครูด้านอุตสาหกรรม (Industrial Training Board : ITB) ผลิต
และอบบรมครูด้านอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ. 2533 ประเทศสิงคโปร์ได้ยกฐานะสถาบันศึกษา (Institute of Education : IE) เป็นสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Education : NIE) โดยเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนานยาง (Nanyang Technological University) เพื่อปรับปรุงการฝึกหัดครูให้เป็นระบบ ซึ่งจัดหลักสูตรเป็น 2 ระดับ คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษา (Diploma in Education) ใช้เวลา 2 ปี และหลักสูตรปริญญาตรีใช้เวลา 4 ปี

สถาบันการศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบจัดการฝึกหัดครูทุกระดับตั้งแต่ระดับก่อน
ประจำการ ครูประจำการ หัวหน้าแผนกวิชา ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูใหญ่หรือผู้บริหาร
นอกจากนั้นยังเปิดหลักสูตรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู เรียกว่า “Further Professional Diploma in
Education Program” และ “Diploma in Education Administration Program” และจัด
หลักสูตรสำหรับอาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยโพลีเทคนิค

กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการสรรหาครูจากนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
คือ ระดับมัธยมศึกษา เตรียมมหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา และปริญญาตรีเพื่อเข้ารับการบรรจุให้
เป็นครู และเข้ารับการศึกษาหลักสูตรการฝึกหัดครูในสถาบันการศึกษาแห่งชาติ โดยได้รับ
เงินเดือนและได้รับทุนจากกระทรวงศึกษาธิการในขณะที่เรียน

ในการสอบคัดเลือก นักศึกษาที่มีผลการเรียนเกรดต่ำจะต้องสอบภาษาอังกฤษ ผู้จบ
การศึกษาระดับเตรียมมหาวิทยาลัยที่มีผลการเรียนต่ำจะต้องสอบภาษาเดิม คือ ภาษาจีน
มาเลย์ และทมิฬ สำหรับหลักสูตรพลศึกษาจะต้องมีการทดสอบความพร้อมของร่างกายทุกคน

นักศึกษาเรียนสำเร็จหลักสูตรการฝึกหัดครูจากสถาบันการศึกษาแห่งชาติแล้ว จะได้รับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้น นักศึกษาที่เรียนหลักสูตร 1 – 2 ปี จะต้องเป็นครู 3 ปี หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ต้องเป็นครู 5 ปี และถ้ายังไม่รับราชการทหารก็ต้องไปรับราชการทหารก่อน

ผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูนอกจากได้รับเงินเดือนตั้งแต่เริ่มบรรจุก่อนเข้ารับการศึกษาหลักสูตรการฝึกหัดครูแล้ว ยังได้รับสิทธิประโยชน์อื่นอีก เช่น ครูที่ผ่านหลักสูตรการฝึกหัดครูแล้ว มีสิทธิ์ได้รับผลประโยชน์ในการลาศึกษาต่อโดยได้รับทุนหรือเงินกู้เพื่อศึกษาต่อ ได้รับการฝึกอบรมครูประจำการ และถ้าลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีหรือหลังปริญญาตรีจะได้รับเงินเดือนเต็มหรือครึ่งหนึ่ง ครูทุกคนมีสิทธิได้รับเงินโบนัสทุกปีเท่ากับเงินเดือน 1 เดือน และเงินปรับรายปีอีก 2 เดือน รวมเป็น 3 เดือน

การสร้างแรงจูงใจครู นอกเหนือจากการได้รับเงินเดือน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แล้ว ยังมีโอกาสได้รับความก้าวหน้าในวิชาชีพครูและได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น เช่น เงินเดือนครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาแห่งชาติเริ่มต้นตั้งแต่ 2313 เหรียญ (ประมาณ 48,000 บาท) เมื่อมีความสามารถมากขึ้น อาจจะได้รับเลื่อนเงินเดือนเป็นระดับ General Education Officer โดยเริ่มจาก 3,677 เหรียญ (ประมาณ 77,217 บาท) จนถึง 18,951 เหรียญ (ประมาณ 397,971 บาท)

ประเทศญี่ปุ่น การผลิตครูของประเทศญี่ปุ่น เป็นการจัดการศึกษาโดยคณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยและระดับวิทยาลัย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 48 แห่ง ระบบการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีเป็นหลักสูตร 4 ปี และมีการฝึกสอนในสถานศึกษาจำนวน 12 สัปดาห์ การคัดเลือกนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยทุกแห่งที่ผลิตครู ดำเนินการดังนี้คือ

1. ผลการสอบของส่วนกลาง ซึ่งจะเปิดสอบในเดือนมกราคมของทุกปี โดย สำนักทดสอบกลางแห่งชาติ National Center for University Entrance Examination (NCUEE)
2. ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะจัดสอบคัดเลือกนักศึกษาของตนเอง ซึ่งจะมีการสอบทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์ในเดือนกุมภาพันธ์
3. คณะกรรมการจะพิจารณาจากผลการสอบทั้งสองครั้ง รวมถึงพิจารณาจากหนังสือรับรองของโรงเรียน

หลักสูตรการฝึกหัดครูแบ่งเป็น 3 หลักสูตร ได้แก่

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู หลักสูตร 2 ปี
2. หลักสูตรปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี หรือจบประกาศนียบัตรวิชาชีพครูชั้นสูงเรียนต่ออีก 2 ปี
3. หลักสูตรปริญญาโท หลักสูตร 2 ปี

ทุกหลักสูตรต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมี 2 ขั้นตอน การศึกษาสังเกต โดยนักศึกษาขณะเรียนปีที่ 3 จะออกศึกษาสังเกตงานที่โรงเรียนและเขียนรายงานส่ง และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบแบ่งเป็น 3 สาย คือ ประถมศึกษา ใช้เวลา 5 สัปดาห์ มัธยมศึกษา ใช้เวลา 3 สัปดาห์ และการศึกษาพิเศษใช้เวลา 2 สัปดาห์ นักศึกษามีสิทธิ์ที่จะเลือกฝึกสายใดก็ได้ การฝึกประสบการณ์เต็มรูปแบบสายใดก็จะมีสิทธิ์สอบเป็นครูสายนั้น

มหาวิทยาลัยที่ผลิตครูทุกแห่งจะมีโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนในเครือทั้งในระดับประถม มัธยม และการศึกษาพิเศษ อาจารย์คณะครุศาสตร์ใช้โรงเรียนสาธิตศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับการสอนและให้นักศึกษาไปศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครู ครูที่สอนอยู่โรงเรียนสาธิตจะเป็นผู้นิเทศการสอนนักศึกษา การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพประเมิน เป็นค่าระดับคะแนน เช่นเดียวกับการประเมินรายวิชาอื่น ๆ

การพัฒนาครูจะมีการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตความเป็นครู โดยผู้ที่มีหน้าที่จัดการ ฝึกอบรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ การฝึกอบรมที่จัดในระดับชาติ และการฝึกอบรมที่จัด ระดับจังหวัด สาระที่จัดการฝึกอบรม มีการจัดหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาครูเป็นระยะ ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ 5 ปี ครูที่มีประสบการณ์ 10 ปี ครูที่มีประสบการณ์ 20 ปี

ครูของประเทศไทยจำเป็นต้องเป็นผู้ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูจากคณะกรรมการการศึกษา ของท้องถิ่น ซึ่งมี 3 ประเภท คือ

1. ประเภทสามัญ (Regular) สำหรับครูทั่วไป ซึ่งมีผลใช้ได้ตลอดชีวิต
2. ประเภทพิเศษ (Special) สำหรับครูที่มีประสบการณ์พิเศษ ซึ่งมีผลใช้ไม่เกิน 10 ปี
3. ประเภทชั่วคราว (Temporary) สำหรับครูช่วยสอน กรณีที่หาครูที่มีใบประกอบ วิชาชีพครูปกติไม่ได้ซึ่งมีผลใช้เพียง 3 ปี ซึ่งอัตราเงินเดือนครูของประเทศญี่ปุ่นมี ดังนี้

พื้นฐานการศึกษา		ครูอนุบาล	ครูประถม, มัธยมและโรงเรียนพิเศษ	อาจารย์วิทยาลัยเทคนิค (Lecturers)	อาจารย์มหาวิทยาลัย (assistant)
จบจากวิทยาลัย		249,300 เยน	252,000 เยน	231,700 เยน	277,200 เยน
สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย		278,400 เยน	281,600 เยน	277,200 เยน	277,200 เยน
สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	ปริญญาโท	309,600 เยน	313,200 เยน	314,600 เยน	314,300 เยน
	ปริญญาเอก	370,600 เยน	374,700 เยน	378,000 เยน	378,000 เยน

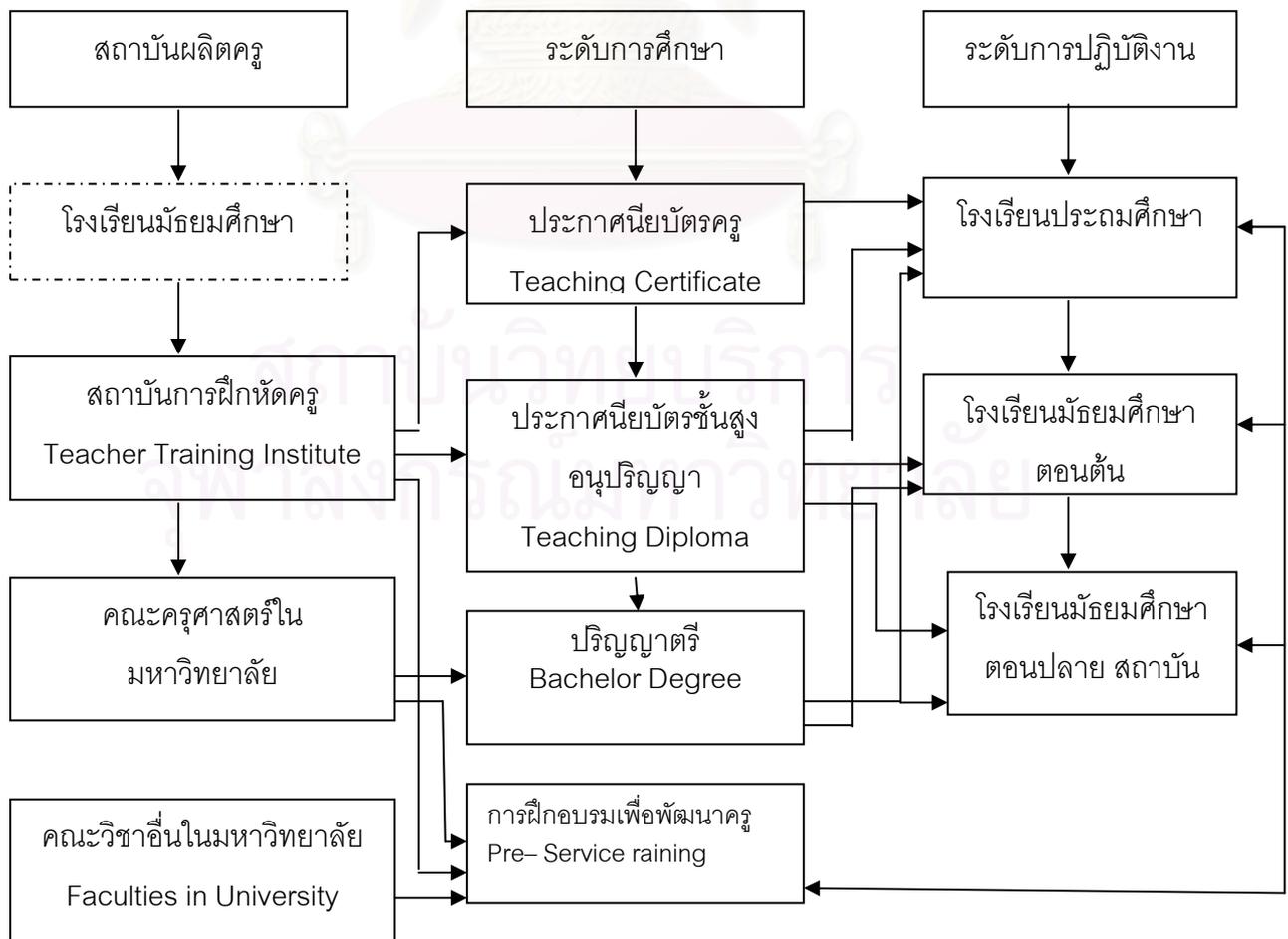
ที่มา : รายงานการศึกษาดูงานการพัฒนาวิชาชีพครูประเทศญี่ปุ่น 2547

ประเทศมาเลเซีย ประเทศมาเลเซียมีกระทรวงที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการศึกษา 2 กระทรวง ได้แก่กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education) มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับพื้นฐานจนถึงเตรียมอุดมศึกษาและวิชาชีพ และกระทรวงอุดมศึกษา (Ministry of Higher Education) มีหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยครู และสถาบันเฉพาะทางต่างๆ

การผลิตครูดำเนินการโดย วิทยาลัยครูและสถาบันฝึกหัดครูซึ่งมีประจำทุกรัฐและเมืองสำคัญรวม 80 แห่ง (ปีค.ศ.2005) ครูที่ต้องการพัฒนาตนเอง ในระดับปริญญาและระดับบัณฑิตศึกษา สามารถเข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์และคณะอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยได้อีกหลายระดับ นักศึกษาครูทุกคนเป็นนักเรียนทุนของรัฐบาล การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนักศึกษาครูจึงทำได้ดี ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันจากสถาบันฝึกหัดครูไม่ตงงาน รัฐบาลมาเลเซียจะคัดเลือกผู้ที่มีผลการศึกษาดีไปศึกษาต่อหรือฝึกอบรมตามความต้องการในต่างประเทศ

ครูในประเทศมาเลเซียนอกจากจะได้รับเงินเดือนค่อนข้างสูงกว่าอาชีพอื่นแล้ว ยังมีเงินเพิ่มให้ผู้สอนวิชาที่ยาก เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเงินเพิ่มสำหรับผู้สอนในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลด้วย รวมทั้งมีสวัสดิการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมอาชีพครูอีกหลายด้าน

แผนภูมิที่ 2.7 โครงสร้างของระบบการผลิตครูประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญต่อระบบการพัฒนาคู (Pre – Service Training) โดยมีหลักสูตรพัฒนาคูหลายประเภทเช่น หลักสูตรอบรมครูก่อนปฏิบัติงาน หลักสูตรอบรมครูเฉพาะสาขาวิชา หลักสูตรเสริมสำหรับครูที่มีประสบการณ์ หลักสูตรเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะทางซึ่งเป็นหลักสูตรที่อยู่ในกระบวนการควบคุมดูแลของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ (The Teacher Education Division, Ministry of Education) โดยแต่ละหลักสูตรมีระบบการศึกษาอบรม 1-2 ปีในสถาบันการฝึกหัดครูและมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรระยะสั้นอื่นๆ ซึ่งรัฐบาลจัดขึ้นเพื่อพัฒนาคูให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

7. แนวคิดการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

สิ่งแสดงคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับ คือ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ มาตรฐานและเกณฑ์การตัดสินคุณค่า แนวคิดในการกำหนดมาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินคุณค่าสิ่งที่ประเมินนั้นแตกและเด่นนี้ (Stake and Denny, 1973 อ้างถึงในฉัตรนภา พรหมมา, 2547) กล่าวว่างานประเมินที่สมบูรณ์ต้องเสนอสิ่งที่ผู้เรียนชาวนั้น ๆ เห็นว่าควรจะเป็นอย่างไรจึงจะดีที่สุด ผู้กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินจะต้องรวบรวมแนวคิดจากผู้เรียนชาวนั้นให้ได้ อย่างแม่นยำครอบคลุมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในปีการศึกษา 2543 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ในการประเมินความเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถาบันราชภัฏ ปี 2545 สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้จัดทำมาตรฐานการผลิตครูสำหรับคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการผลิตครูซึ่งคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏทุกแห่งดำเนินงานอยู่

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546) ได้เสนอกรอบแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ว่า

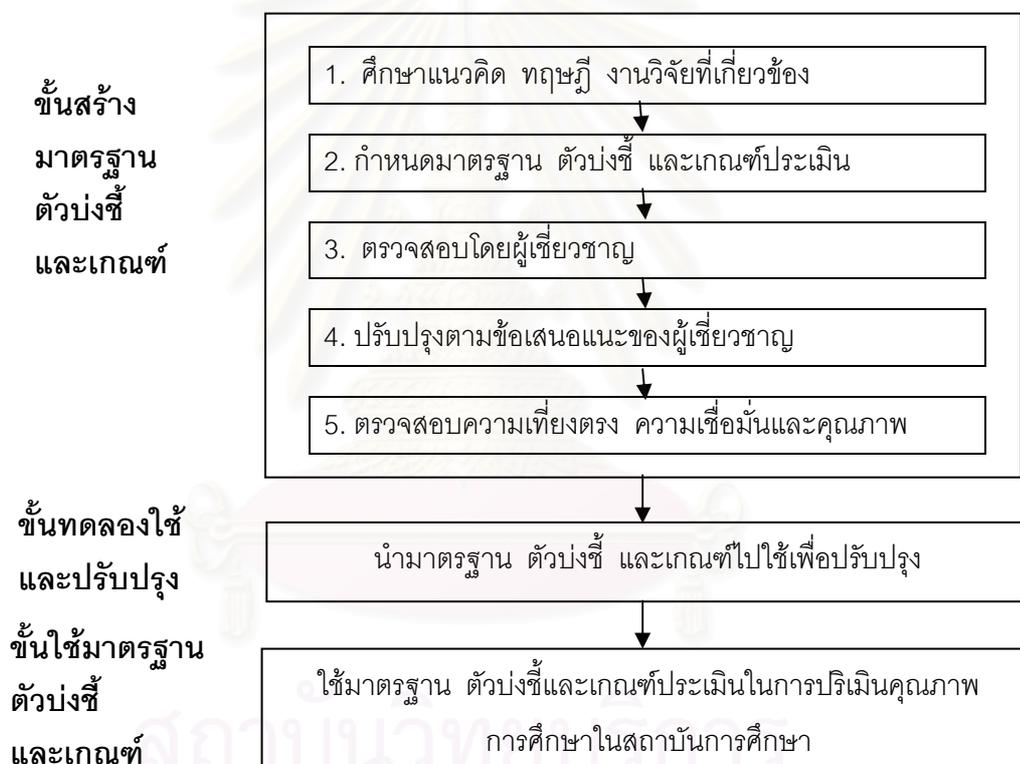
“มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรยึดหลักตามพันธกิจของอุดมศึกษา 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยอาจจะมีจุดเน้นแตกต่างกันตามลักษณะและประเภทของสถาบัน ทั้งที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา สถาบันที่เน้นการเรียนการสอน (Teaching University) สถาบันที่เน้นการวิจัย (Research University) สถาบันที่เน้นการเรียนการสอนแบบหลากหลายสาขาวิชา

(Comprehensive University) สถาบันที่เน้นการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น (Community University) เป็นต้น รวมทั้งจะต้องมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 ด้วย ซึ่งบทบาทในการกำหนดมาตรฐานนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง”

การวิจัยนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในด้านการจัดการศึกษาเพื่อการผลิตครูของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงได้สังเคราะห์แนวคิดการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาบางส่วนมา ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการกำหนดมาตรฐานการผลิตครูในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วย

แผนภูมิที่ 2.8 แสดงขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

ปรับปรุงจาก : ฉัตรนภา พรหมมา, 2548.

คำจำกัดความของมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษา และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาที่ใช้กันทั่วไปนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, (2546) อธิบายไว้ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อใช้เป็นหลักในการ

เทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ข้อความที่แสดงความสำเร็จของสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งกำหนดได้ทั้ง ส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและส่วนที่แสดงลักษณะเชิงคุณภาพ

เกณฑ์ คือ ระดับที่ใช้ตัดสินความสำเร็จในการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบประเมินการดำเนินงานขององค์กรว่ามีคุณภาพตามมาตรฐานและเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตัวบ่งชี้ที่ดีสามารถระบุผลสำเร็จของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดี ตามข้อเสนอของสำนักงานมาตรฐานการศึกษา (2545) มีดังนี้

1. มีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน (Validity) โดยระบุสภาพการณ์ที่ต้องการประเมินได้อย่างชัดเจน
2. ความเป็นรูปธรรม (Objective) ที่สามารถสังเกตได้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนบุคคลของผู้ประเมิน
3. ความเที่ยงในการวัด (Reliability) การดำเนินงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน น่าจะรับผลการประเมินที่ใกล้เคียงกัน
4. ความไว (Sensitiveness) ต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
5. ความเฉพาะ (Specific) โดยชี้วัดที่สะท้อนสิ่งที่ต้องการวัด
6. การทันสมัย (Modernize) ควรมีการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้จากข้อมูลที่ได้รับในระหว่างที่มีการดำเนินงาน
7. แปลความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Meaningfulness)
8. ความเป็นกลางไม่ลำเอียง (Fairness)
9. มีประโยชน์ต่อการบริหารองค์กร (Usefulness)
10. ได้รับการยอมรับ (Acceptable) จากผู้ใช้ผลการประเมินและผู้เกี่ยวข้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ จึงใช้เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพหลายวิธีการ ในหลายกิจกรรม เทคนิควิธีการที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1.การประชุม สร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control : AIC)

การประชุมสร้างสรรค์ เป็นการประชุมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการพูดคุย พบปะ แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร สภาพปัญหาและความต้องการ โดยระดม ศักยภาพและทรัพยากรขององค์กรทุกด้านมารวมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนา อย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรนั้นอย่างสมบูรณ์ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย วิธีการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การสร้างองค์ความรู้ (Appreciation หรือ A) ประกอบด้วย

1.1.1 ใช้การวาดรูปภาพเป็นสื่อในการแสดงข้อคิดเห็น

1.1.2 การเรียนรู้ประสบการณ์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ในอดีตและปัจจุบัน

1.1.3 การกำหนดอนาคตขององค์กรว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาในด้านใดบ้าง

1.1.4 ก่อนวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน อาจจะทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเล่าถึงสภาพ

องค์กรในอดีตเป็นการทบทวนความรู้ก่อน

1.2 การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I) เป็นการหาวิธี มาตรการที่จะทำให้การพัฒนาองค์กร ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในช่วงระยะเวลา เพื่อค้นหาเหตุผลและจัดลำดับ ความสำคัญตามความเห็นของสมาชิกที่ประชุม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ 1) การคิด โครงการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2) การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ โดยมีลักษณะ 3 ประการคือ กิจกรรมโครงการที่สมาชิกทำเอง กิจกรรมโครงการที่สามารถขอรับการสนับสนุนจาก แหล่งทุน และกิจกรรม โครงการที่สมาชิกทำเองบางส่วน และขอความช่วยเหลือ จากแหล่งอื่น ๆ

1.3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control หรือ C) คือ การนำเอากิจกรรม โครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติการจริงของกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การแบ่งกลุ่มรับผิดชอบ 2) การตกลงรายละเอียดในการดำเนินงาน

การประชุมที่ใช้เทคนิคการประชุมสร้างสรรค์ (AIC) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นกิจกรรมหลัก ในการพัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.การประชุมกำหนดอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference : FSC)

เป็นเทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนามาจากหลักการทางสังคมจิตวิทยา โดยภาคธุรกิจ ในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา มีการพัฒนามาตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา องค์กรอื่น ๆ นอกภาคธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ได้นำเทคนิคนี้ ไปใช้อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม

ตาม . เพิ่งมีการนำมาใช้ในประเทศไทยเพียงไม่กี่ปีเท่านั้น และยังใช้อยู่ในวงจำกัด องค์การพัฒนาระหว่างประเทศ (UNDP) ร่วมกับ FIT (Foundation for International Training, Canada) และสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยนำมาใช้เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2539

การประชุมสร้างอนาคตร่วมกัน เป็นกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้แทนกลุ่มหลายประเภท หลายระดับ ซึ่งต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนั้นมาร่วมกันทำงานโดยนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันและได้แผนหรือแนวทางปฏิบัติไปถึงวิสัยทัศน์ร่วมของกลุ่ม โดยมีจิตสำนึกพันธสัญญาาร่วมกัน เป็นกระบวนการที่ใช้อนาคตเป็นจุดประสงค์ที่เต็มไปด้วยความหวังในการทำงาน แทนการใช้ปัญหาและการแก้ไขปัญหาเป็นตัวตั้งในการทำงาน ซึ่งมักทำให้เกิดการขัดแย้ง รู้สึกท้อแท้สิ้นหวังในการแก้ไขปัญหา การประชุมแบบนี้ ช่วยทำให้เป้าหมายระยะยาวและแนวทางของกลุ่มหรือองค์กรชัดเจนขึ้น เป็นเป้าหมายร่วมกันที่สมาชิกทุกคนยอมรับ และช่วยเพิ่มพันธสัญญาของสมาชิกในการร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานหรือแนวทางของกลุ่มเพื่อไปสู่อนาคตร่วมกันของกลุ่มตามที่ตกลงกันได้

วัตถุประสงค์ของผลการประชุมกำหนดอนาคตร่วมกัน

1. ร่วมกันทำความเข้าใจสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบัน ที่มีความเชื่อมโยงซึ่งจะมีผลกระทบในอนาคต
2. เพื่อเสนอภาพรวมของสถานการณ์ปัจจุบัน
3. เพื่อลงมติและสร้างพันธสัญญาในการมีวิสัยทัศน์ของอนาคตร่วมกัน
4. เพื่อรวบรวมแนวคิด ความเข้าใจ ข้อมูลพื้นฐาน แผนปฏิบัติการที่จะใช้ในการสร้างอนาคตร่วมกัน

ผลลัพธ์จากการประชุมการสร้างอนาคตร่วมกัน

1. เข้าใจปัจจัย องค์ประกอบ เหตุการณ์ในอดีตที่มีผลต่อสภาพปัจจุบันและแนวโน้มที่มีผลกระทบต่ออนาคต
2. ทุกคนเห็นภาพรวมเป็นภาพเดียวกัน เกิดวิสัยทัศน์ในอนาคตร่วมกันที่เต็มไปด้วยความหวังและพันธสัญญาร่วมกัน
3. ทุกคนเกิดความตระหนัก ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ๆ ร่วมกัน เป็นการขยายเครือข่าย มีสัมพันธภาพที่ดี เข้าใจและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน ความคิดทุกอย่างอยู่ในสมองของทุกคน และตระหนักว่าทุกคนลงเรือลำเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายปลายทาง มีแผนงานที่ชัดเจนร่วมกัน

ลักษณะการประชุมการสร้างอนาคตร่วมกัน

การประชุมเต็มรูปแบบจะใช้เวลา 2 – 3 วัน จำนวนคนที่พอเหมาะประมาณ 20–60 คน ถ้าคนน้อยเกินไปความหลากหลายทางความคิดและประสบการณ์จะน้อย ถ้าคนมากเกินไปจะทำ

ให้ใช้เวลามาก ควบคุมได้ยาก การบริหารจัดการประชุมไม่สะดวก วิทยากรดูแลกระบวนการได้ไม่ทั่วถึง

กระบวนการประชุมเริ่มจากการสร้างสัมพันธภาพสมาชิกในกลุ่มและแบ่งผู้เข้าประชุมเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละไม่เกิน 10 คน กลุ่มย่อยที่ใช้บ่อยมี 2 แบบ คือ **กลุ่มผสม** สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะหลากหลาย มีพื้นฐานและสถานะทางสังคมที่แตกต่างกัน แต่ละคนเป็นตัวแทนของกลุ่ม องค์กรย่อยที่เป็นส่วนประกอบขององค์กรใหญ่ **กลุ่มเฉพาะ** สมาชิกในกลุ่มมีลักษณะเฉพาะบางประการร่วมกัน เช่น มีสถานะทางสังคมระดับเดียวกัน หน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน มีอาชีพเดียวกัน มีเพศเดียวกันมาจากพื้นที่หรือหน่วยงานเดียวกัน มีวัยใกล้เคียงกัน มีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกัน

บางกิจกรรมในการประชุมจะใช้กลุ่มผสม บางกิจกรรมจะใช้กลุ่มเฉพาะ บางกิจกรรมจะใช้กลุ่มใหญ่ทั้งหมด กระบวนการสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ของตัวผู้เข้าร่วมประชุมเองในอดีตกับปัจจุบัน สรุป ตรวจสอบสภาพการณ์ปัจจุบัน ให้ชัดเจนแล้วจึงร่วมกันค้นหาอนาคตที่กลุ่มพึงปรารถนาาร่วมกัน กระบวนการเหล่านี้เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นพลังและความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในโลก ประเทศ ชุมชน บุคคล ที่เกี่ยวโยงกันอยู่ สุดท้ายการประชุมจะมุ่งไปสู่แผนยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี แผนปฏิบัติการ สำหรับอนาคตขององค์กรหรือกลุ่ม ผู้เข้าร่วมประชุมจึงควรมีความหลากหลายทุกระดับ หากเป็นการประชุมในองค์กร ผู้เข้าร่วมประชุมควรมีความหลากหลายตั้งแต่ผู้บริหารสูงสุด ตัวแทนเจ้าหน้าที่ในทุกระดับและทุกหน่วยในองค์กร อาจเชิญคนนอกเข้าร่วมด้วย

บทบาทของผู้เข้าร่วมประชุม

1. เป็นผู้ค้นหาข้อมูล ให้ข้อมูลใช้ประสบการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและประสบการณ์ร่วมกัน
2. ช่วยกันทำงานภายในกลุ่มตามที่ได้รับมอบให้ทันเวลาที่กำหนด
3. ช่วยกันสร้างภาพของอนาคตที่พึงปรารถนา
4. ค้นหา “ความคิดเห็นร่วม” ของกลุ่ม
5. ช่วยกันกำหนดกิจกรรมที่จำเป็น “ความคิดเห็นร่วม” ไปสู่การปฏิบัติ
6. ในกลุ่มย่อยให้มีการแบ่งหน้าที่เป็นผู้นำสนทนา ผู้บันทึก ผู้ควบคุมเวลา ผู้ควบคุมแผนพลิก โฆษก และให้หมุนเวียนสลับเปลี่ยนหน้าที่กันในแต่ละกิจกรรม

บทบาทของวิทยากรกระบวนการ

1. มอบหมายงาน/กิจกรรมแก่ผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งงานที่มอบหมายจะเป็นการตอบคำถามกว้าง ๆ เช่น

ประวัติ/ข้อมูล/ประสบการณ์ต่อประเด็นนั้น ๆ ที่สมาชิกแต่ละคนทราบมีอะไรบ้าง ข้อมูล/ประสบการณ์ เหล่านั้นมีความหมายอย่างไร เกิดอะไรขึ้นในสภาพการณ์ปัจจุบันใน ประเด็นนั้น สมาชิกแต่ละคนได้รับผลกระทบ/ตอบสนอง/โต้ตอบต่อสภาพการณ์นั้นอย่างไร อนาคตที่พึงปรารถนาพร้อมกันเป็นอย่างไรในประเด็นนั้น สมาชิกต้องการอะไรบ้างเพื่อให้เกิด อนาคตที่พึงปรารถนา สมาชิกจะร่วมกันสนับสนุนอะไรได้บ้างเพื่อให้เกิดอนาคตที่พึงปรารถนา สมาชิกจะมีส่วนปฏิบัติงานหรือปฏิบัติตัว หรือมีแผนงานอย่างไรเพื่อเสริมสร้างอนาคตที่พึง ปรารถนา

2. เป็นผู้เชิญชวนกระตุ้นหรือนำสมาชิกในกลุ่มใหญ่ถกเถียง อภิปรายประเด็นปัญหา อย่างสร้างสรรค์พร้อมทั้งรักษากติกาและเวลา

3. เป็นคนกลางช่วยสรุปประเด็นสำคัญร่วมกับผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มใหญ่

4. ผู้ช่วยวิทยากรหลักควรเป็นผู้ที่เข้าใจในกระบวนการ/วัตถุประสงค์ของการประชุม/ ประเด็นหลักประเด็นย่อย และทำหน้าที่สังเกตอธิบายวิธีการและความหมายกระตุ้นการทำงาน และให้กำลังใจแก่กลุ่มย่อยโดยทั่วไป คนไทยไม่คุ้นเคยกับการระดมสมองเป็นกลุ่ม/การแสดง ความคิดเห็นอย่างอิสระในกลุ่มการสรุปความคิดและประเด็นอภิปรายการคิดเชื่อมโยง ผู้ช่วย วิทยากรหลักอาจจำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย เป็นผู้ควบคุมเวลาและแผนพลิก ในกลุ่มย่อยด้วย

กติกาการประชุม

1. ถือว่าทุกความเห็นความคิดประสบการณ์มีประโยชน์ ให้คุณค่าในการทำให้สมาชิก รับรู้เข้าใจ มีมุมมองและวิสัยทัศน์ที่รอบด้านครอบคลุมครบถ้วน ซึ่งมีคุณค่าต่อความสำเร็จของ การประชุม ไม่มีการตัดสินใจว่าความคิดเห็นใดถูกหรือผิด สนับสนุนให้แถลงเหตุผลของ ความ คิดเห็นที่แตกต่าง ให้สมาชิกฟังโดยไม่มีการโต้เถียงหรือปะทะด้วยวาจา สมาชิกจะร่วมพิจารณา กำหนดเป็นความเห็นของกลุ่มต่อไป

2. ความคิดเห็นข้อมูลประสบการณ์ ที่สมาชิกในกลุ่มมาเสนอต้องได้รับการเขียนเป็นคำ สั้น ๆ (Key Words) บนแผ่นพลิก

3. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันบริหารเวลาการทำงานให้เป็นไปตามที่กำหนด

4. สมาชิกจะร่วมกันทำงานในประเด็นที่สมาชิกกลุ่มเห็นพ้องหรือตกลงร่วมกันเท่านั้น ประเด็นใดที่ไม่เห็นพ้องยังถือว่ามีความค่าจะได้รับการบันทึกและนำมาหารือร่วมกันเมื่อมีเวลาหรือ ในโอกาสต่อไป กลุ่มจะไม่ทำงานในประเด็นที่สมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างไม่เห็นพ้อง

5. กลุ่มจะไม่ทำงานนอกประเด็นที่วิทยากรมอบหมาย

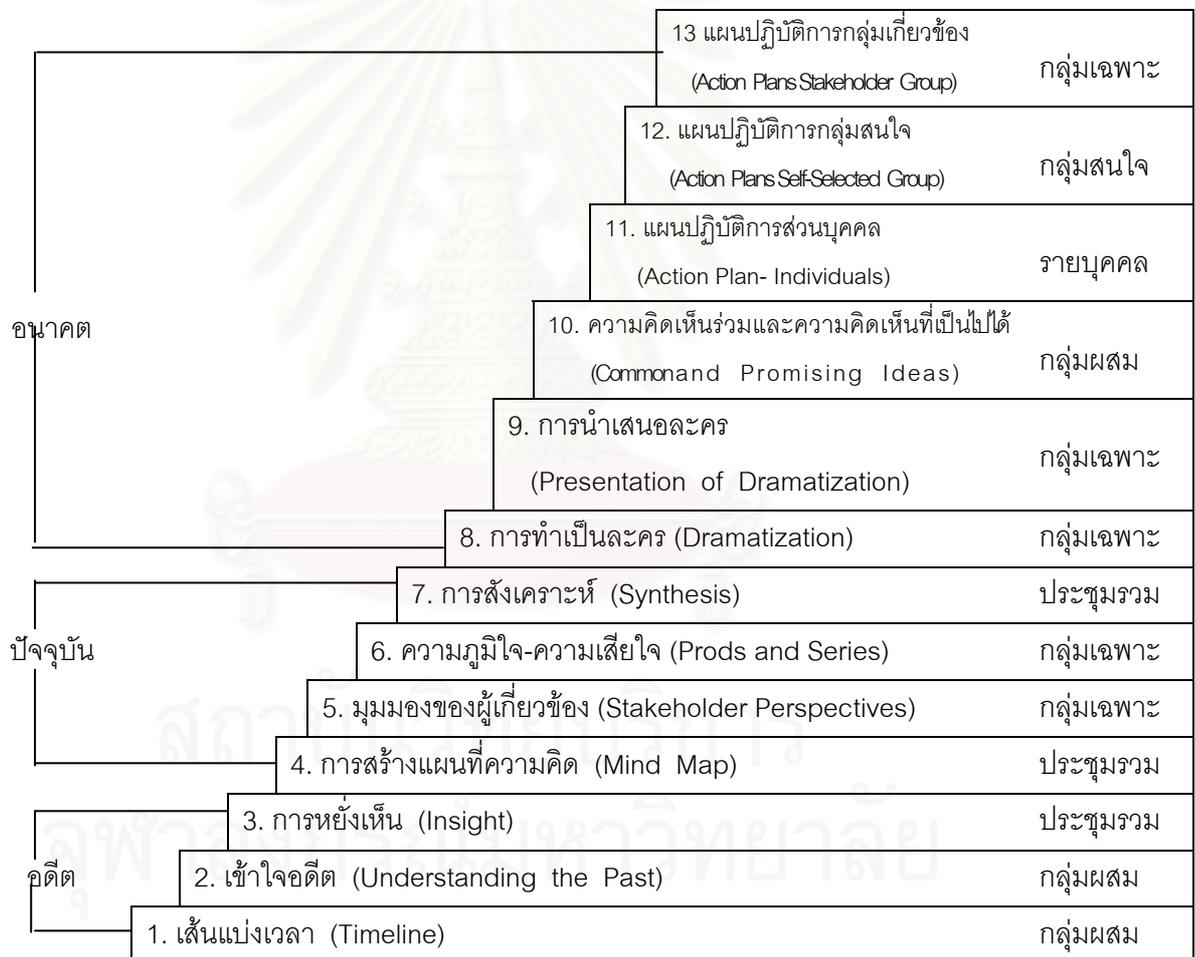
6. สมาชิกที่เข้าประชุมต้องอยู่ร่วมกิจกรรมตลอดเวลาของการประชุมเพื่อความต่อเนื่อง

กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน

กระบวนการ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่

1. การวิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีต เพื่อเชื่อมโยงกับสภาพการณ์และแนวโน้มในปัจจุบัน
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันเพื่อความเข้าใจในทิศทางและปัจจัยในทิศทางและปัจจัยที่มีอิทธิพลในประเด็นหลักของการประชุม
3. การสร้างจินตนาการถึงอนาคตที่พึงปรารถนาในประเด็นหลักของการประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดความคิดเห็นร่วมและสร้างแผนปฏิบัติการไปสู่อนาคตร่วมกัน

แผนภูมิที่ 2.9 แผนภูมิกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างอนาคตร่วมกัน

ที่มา :สำนักบริหารการปก ครองท้องถิ่น กรมการปกครอง 2542

การประยุกต์ใช้การประชุมเพื่อสร้างอนาคตร่วมกันในวงการศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดประชุมที่ต้องการความคิดเห็นและประสบการณ์ที่หลากหลายจากผู้เข้าร่วมประชุม ลักษณะของการประชุมเพื่อสร้างอนาคตร่วมกันเป็นการประชุมที่ไม่มีลักษณะเป็นทางการมากนัก เหมาะที่จะใช้ในการระดมความคิดเห็นเพื่อการสร้างสรรคงานในอนาคตของหน่วยงาน

3. การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)

การจัดกลุ่มสนทนาเป็นเทคนิคการศึกษาวิจัยรูปแบบหนึ่ง นิยมใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ การจัดกลุ่มสนทนาเป็นกระบวนการกลุ่ม (Group process) ที่ต้องอาศัยหลักของการกระทำร่วมกันในกลุ่ม (Group interaction) ทำให้เกิดพลวัตของกลุ่ม (Group dynamic) เพื่อไปกระตุ้นให้คนแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตนเองออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจ ในขณะที่สนทนากลุ่ม ความคิดเห็นของคน ๆ หนึ่งในกลุ่มอาจไปกระตุ้นให้คนอื่น ๆ อายากพูด อายากแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาบ้าง

นอกจากนี้การจัดกลุ่มสนทนายังสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ร่วมกับข้อมูลแบบอื่น ๆ เพื่อให้คำตอบที่ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ เป็นการใช้การจัดกลุ่มสนทนาเพื่อช่วยเสริมให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยจะนำเทคนิคการจัดกลุ่มสนทนาไปใช้จะต้องตระหนักคือวัตถุประสงค์ จุดเน้น การใช้ประโยชน์และเงื่อนไข ซึ่งนภาภรณ์ หะวานนท์, 2541 ได้สรุปไว้ดังนี้

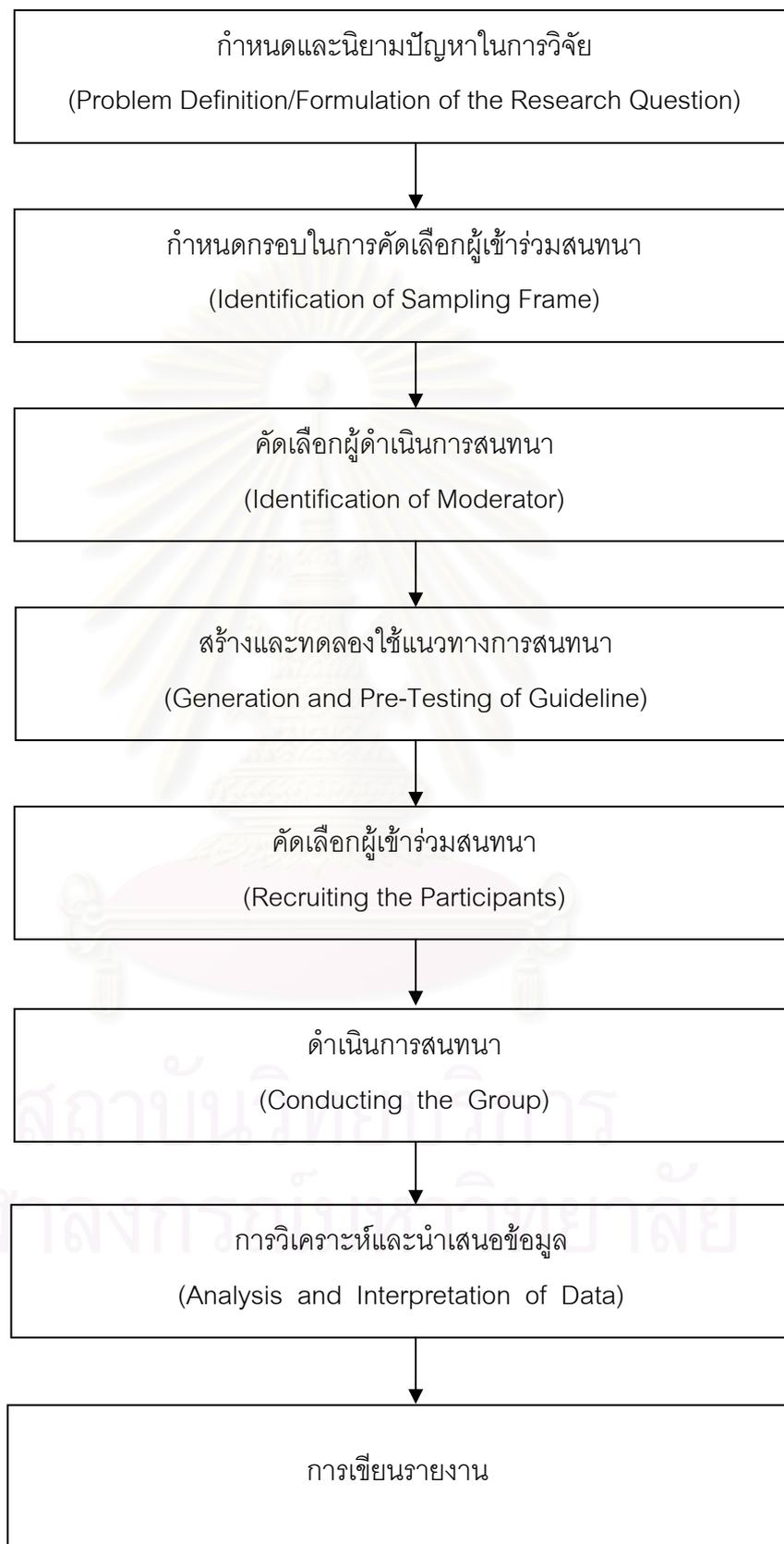
วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อปัญหาการวิจัยจากมุมมองของกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์บางอย่างร่วมกัน

จุดเน้น เน้นที่ทัศนคติอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มที่มีประสบการณ์บางอย่างร่วมกันที่เป็นประเด็นการวิจัย ไม่เน้นมุมมองส่วนตัว เน้นข้อมูลเชิงคุณภาพ

การใช้ประโยชน์ เหมาะในการค้นหาคำตอบเฉพาะเรื่อง โดยอาจใช้ประกอบเทคนิควิธีวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ใช้ในการศึกษาเบื้องต้น เพื่อตั้งประเด็นคำถามหรือสมมุติฐานและตามด้วยการศึกษาเชิงปริมาณหรือใช้ศึกษาเจาะลึกเพื่อความกระจ่างหลังจากศึกษาเชิงปริมาณแล้ว

เงื่อนไขสำคัญ ใช้พลวัตของกลุ่มกระตุ้นแสดงความคิดเห็น ผู้ดำเนินการ (Moderator) ต้องมีทักษะใน และสร้างบรรยากาศสูง รวมทั้งมีกรอบแนวคิดในเรื่องที่ศึกษาชัดเจน

แผนภูมิที่ 2.10 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการวิจัยและจัดกลุ่มสนทนา

ในขั้นตอนต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. **การกำหนดประเด็นที่ศึกษา** เป็นการกำหนดหัวข้อเรื่องที่ศึกษา เพื่อสร้างเป็นแนวทางในการจัดกลุ่มสนทนา ซึ่งการกำหนดประเด็นทำได้โดยจำแนกแยกแยะมาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่าต้องการทราบอะไร แล้วนำมาสร้างเป็นแนวคำตอบย่อยๆ ในแนวทางจัดกลุ่มสนทนา (Guideline)

2. **กำหนดผู้เข้าร่วมสนทนา** ในการจัดกลุ่มสนทนาจะต้องพิจารณาถึงจำนวนกลุ่มและผู้เข้าร่วมสนทนา โดยทั่วไปผู้วิจัยจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาแต่ละกลุ่มไว้ล่วงหน้า ซึ่งกฎเกณฑ์ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แต่อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมสนทนาควรมีภูมิหลังและคุณลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน เช่น ระดับการศึกษา อาชีพ เป็นต้น

การกำหนดจำนวนกลุ่มสนทนา ควรยึดหลักการให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งที่เป็นตัวกำหนดจำนวนกลุ่มที่สำคัญก็คือ ลักษณะของปัญหาในการวิจัย เช่น ถ้าประเด็นปัญหาที่ต้องการจะศึกษานั้นจะมีคำตอบที่แตกต่างกันไปในหมู่ประชากรที่มีภูมิหลังและประสบการณ์ที่ต่างกันก็ควรจะต้องให้มีกลุ่มสนทนาให้ครบจำนวนความแปรผันที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ส่วนจำนวนคนในกลุ่มสนทนานั้นโดยทั่วไปจะมีประมาณ 6 – 12 คน

3. **การดำเนินการและจัดเก็บข้อมูลการจัดกลุ่มสนทนา** ในการดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาจะต้องมีการเตรียมการที่จำเป็น 4 ประการ คือ

3.1 กลุ่มจัดการกลุ่มสนทนา ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note - taker) และผู้บริการทั่วไป (Provider)

3.2 คู่มือในการจัดกลุ่มสนทนา ประกอบด้วยขั้นตอนในการสนทนาและแนวคำถาม (Guideline)

3.3 สถานที่และบรรยากาศการจัดกลุ่มสนทนา เป็นบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีการต้อนรับที่อบอุ่น ให้เกิดความผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด

3.4 เวลาที่ใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา ใช้เวลาประมาณ 1.30 – 2.30 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับขอบเขตและลักษณะปัญหาที่ศึกษา

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** สามารถดำเนินการได้ 2 ระดับ คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์ผลการสนทนาโดยร่วมมือกันสรุปเสนอความคิดเห็นในกลุ่มของผู้จัดการสนทนา ซึ่งจะดำเนินการทันทีเมื่อการสนทนาแต่ละกลุ่มสิ้นสุดลง

4.2 การวิเคราะห์อย่างละเอียด หน่วยของการวิเคราะห์ข้อมูลก็คือ กลุ่มสนทนาแต่ละกลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเมื่อมีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลแล้ว

สามารถวิเคราะห์ข้อมูลไปตามหัวข้อที่วางเค้าโครงไว้ ในปัจจุบันได้มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูป (The Ethnography) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งโปรแกรมนี้จะช่วยในการลงรหัสเนื้อหาต่าง ๆ และสามารถจัดหมวดหมู่หัวข้อต่าง ๆ ได้

4. การตรวจสอบโดยวิธีของผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

การดำเนินการโดยใช้วิธีอ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการศึกษาวិद्यแบบหนึ่ง มีลักษณะที่แตกต่างไปจากรูปแบบการตรวจสอบอื่น ๆ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่ไม่ได้เน้นสัมฤทธิ์ผลของวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการตรวจสอบแบบอิงเป้าหมาย (Goal – Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบการตรวจสอบการสนองตอบ (Responsive Model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการตรวจสอบแบบอิงการตัดสินใจ (Decision Making Model) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การตรวจสอบโดยผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำขึ้นมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือกับกระบวนการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่มีการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการตรวจสอบที่เน้นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่ประเมินโดยพัฒนามาจากการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากในการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดก็ได้ นอกจากใช้วิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น ต่อมาได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาระดับสูงในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ จริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผล รูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ตรวจสอบประเมินผลในวงการอุดมศึกษาที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3. เป็นรูปแบบการตรวจสอบที่ใช้ตัวบุคคลผู้ทรงคุณวุฒินั้นเองเป็นเครื่องมือการประเมินผล โดยเน้นความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะเที่ยงธรรมและมีวิจรรณญาณที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญการของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมรับให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลและวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นสภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credibility) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

5. การวิเคราะห์สาระ (Content Analysis)

เทคนิคการวิเคราะห์สาระเป็นเครื่องมือสำคัญอีกแบบหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการวิจัยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และต้องการสื่อความหมายได้อย่างเป็นระบบ จะทำให้ข้อมูลที่ได้สามารถเชื่อถือได้

อุทุมพร จามรมาน (2529) ได้ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์สาระเป็นเทคนิคหนึ่งของการวิจัยที่ใช้การบรรยายเนื้อหา เนื้อเรื่องที่สื่อความหมายได้อย่างเป็นระบบ ใช้ในการอ้างอิง มีความเป็นปรนัยและสามารถคิดค่าเป็นตัวเลขได้

คริสเพนดรอฟ (Krippendorff, 1980) ได้เสนอแนวการวิเคราะห์สาระไว้ดังนี้

1. ใช้ระบบวิธีทางวิทยาศาสตร์ แล้วสรุปเกี่ยวกับข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ โดยมีแนวทางว่า

- 1.1 ข้อมูลที่หาได้ไม่ได้มีความหมายเดียว แต่สามารถแปลความหมายได้หลายอย่าง
- 1.2 ความหมายที่วิเคราะห์ได้นั้น ไม่จำเป็นต้องนำไปใช้กับเรื่องอื่น ๆ

นอกเหนือไปจากเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่

2. การตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับกับเนื้อหาของเรื่องที่ศึกษา จะทำให้ได้รูปแบบที่เป็นระบบมาตรฐาน มีตัวบ่งชี้ชัดเจน และมีตัวแทนความหมายของเรื่องแต่ละประเด็น มีการติดต่อสื่อสารข้อมูลโดยใช้กระบวนการเชิงตรรกะที่มีเหตุผลประกอบ

3. การวิเคราะห์สาระมีหลายรูปแบบ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้คือ

- 3.1 การวิเคราะห์เพื่ออ้างอิงไปสู่การปฏิบัติ
- 3.2 การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ 2 ด้าน ทั้งด้านบวกและลบ
- 3.3 การวิเคราะห์แบบแยกสาระตามสัญลักษณ์ที่เป็นตัวบ่งชี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัยการศึกษาอย่างละเอียดและมองหลาย ๆ ด้าน จะเป็นแนวโน้มทำให้สามารถเขียนออกเป็นโครงร่างได้

5. มาตรฐานการวิเคราะห์จะวัดได้จากการประเมิน ซึ่งสามารถแยกแยะออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ และสามารถตรวจสอบได้ เช่น ดูจากตัวบ่งชี้หรือสิ่งที่แสดงอาการบ่งบอกของเรื่องราวต่าง ๆ

6. การตรวจสอบว่าการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงเพียงใดให้ดูจากตัวบ่งชี้ 3 ประการคือ

- 6.1 ความถี่ที่ปรากฏเกี่ยวกับเรื่องราว นั้น ๆ
- 6.2 แนวโน้มที่เกิดขึ้นหรือได้รับการกล่าวถึงในช่วงเวลาดังกล่าว

6.3 ความเชื่อในเรื่องราวของกลุ่มคนทั้งในและนอกวงกรรมมีมาน้อยเพียงใดซึ่งเปลี่ยนไปตามสภาวะ

7. ข้อมูลที่ได้จากภาษาที่ใช้สื่อสารและนำมาวิเคราะห์ได้จากหลายทาง คือ

7.1 สารระเรื่องราวที่ได้จากการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ถ้าตรงกันมาก ๆ จะเป็นการบ่งชี้ถึงความเที่ยงตรงภายนอกประเด็นที่สนใจได้

7.2 ข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่สำคัญ ๆ กำลังเป็นที่สนใจในประเทศนั้น ๆ และเป็นที่น่าสนใจร่วมกันระหว่างประเทศ

7.3 ข้อมูลจากเอกสารส่วนบุคคล เช่น บันทึกส่วนตัว จดหมาย

7.4 การสัมภาษณ์บุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จัดบันทึกเอาไว้

7.5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคลในวงกรรมที่เกี่ยวข้อง จากการได้ยิน

8. การศึกษาถึงกระบวนการของสถาบัน ส่วนใหญ่จะได้รับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จากเอกสารสรุป จะทำให้ได้หน้าที่ โครงสร้าง กระบวนการดำเนินงาน สภาพแวดล้อม รวมถึงการถ่ายทอดความเชื่อระหว่างบุคคลรุ่นต่อรุ่น ฯลฯ และการสื่อสารในสถาบันส่วนใหญ่จะเป็นไปตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ หมุนเวียนวนไปมาในสถาบัน

9. การวิเคราะห์สาระต้องอาศัยความละเอียดอ่อนมากและต้องทำภายในขอบเขต (Context unit) ที่กำหนดให้ศึกษาแต่ละเรื่องจึงมีลักษณะที่เฉพาะของตนเองซึ่งอาจจะไม่สามารถอ้างอิงเรื่องอื่นมาเทียบเคียงได้

10. รูปแบบการวิจัยของการวิเคราะห์สาระ มักจะจัดลำดับตามธรรมชาติของเรื่องที่จะศึกษา ผู้วิจัยจะต้องสังเกตและบันทึกอย่างละเอียดชัดเจนและมีความเที่ยงตรง การวิเคราะห์ต้องระมัดระวังให้รอบคอบ เพราะถ้าวิเคราะห์ผิดตอนใดตอนหนึ่งก็จะส่งผลให้แปลความหมายของตอนต่อ ๆ ไปผิดพลาดไปด้วย ซึ่งจะสะสมต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ถือว่าเป็นจุดอ่อนของการวิเคราะห์

11. การวิเคราะห์สาระนั้น ผู้วิจัยสามารถแบ่งแยกประเด็นบ่งชี้เป็นเรื่อง ๆ พร้อมทั้งสามารถคาดคะเนข้อมูลเทียบพารามิเตอร์ (Parameter) ได้โดยหาข้อมูลเชิงประจักษ์ให้บ่งชี้ประเด็นภายใต้ขอบเขตการศึกษา โดยต้องมองกลับไปกลับมาระหว่างข้อมูลพารามิเตอร์หลาย ๆ ครั้ง เมื่อได้ผลตรงกันก็จะสามารถสรุปได้

12. ก่อนการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สาระต้องกำหนดขอบเขตข้อมูลที่จะศึกษา (Context Unit) ก่อนและวางแผนเก็บรายละเอียดที่จะต้องบันทึก (Recording Unit) ซึ่งสิ่งที่บันทึกต้องสามารถเป็นตัวบ่งชี้สาระอย่างเฉพาะเจาะจงได้ แยกประเภทเป็นประเด็น ๆ ได้

ในทางปฏิบัติการจัดกระทำข้อมูลต้องการวิเคราะห์สาระนั้น จะต้องทำการศึกษาก่อนว่าข้อมูลหรือหน่วยในการวิเคราะห์นั้นประเด็นใด ซึ่ง อุทุมพร จามรมาน (2529) ได้แบ่งหน่วยการวิเคราะห์ออกเป็นประเภท คือ

1. หน่วยจากการสุ่ม ได้มาจากการสังเกตหรือการสัมผัส ลักษณะเป็นอิสระต่อกัน
2. หน่วยจากการบันทึก เป็นการจัดกระทำข้อมูลจากการสุ่มนำมาจัดเป็นกลุ่มเป็นประเภท

3. หน่วยจากเนื้อหา เป็นการรวบรวมโดยการบันทึกแล้วนำมาจัดกลุ่มเมื่อกำหนดประเภทหน่วยการวิเคราะห์แล้วนำมาพิจารณาลักษณะทั่วไปโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. การพิจารณาจากสภาพทางกายภาพ เช่น จำนวนเล่ม รายงาน ฉบับและแผ่น
2. การพิจารณาทางภาษา เช่น จากการแจกแจงนับและหัวข้อข่าว
3. การพิจารณาจากการอ้างอิง เช่น จากวัตถุ เหตุการณ์ บุคคลและภวกระทำ
4. การพิจารณาจากโครงสร้าง เช่น ทางด้านความรู้สึก ภาษาและความหมาย
5. การพิจารณาจากความหมาย เช่น อาศัยความหมายทางภาษาสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง

นอกจากนั้น ในการสุ่มเนื้อเรื่องออกมาเพื่อวิเคราะห์จากข้อมูลที่มีอยู่มากมาย ผู้วิจัยต้องทำการกลั่นกรองขั้นต้นเสียก่อน โดย

1. การจำแนกสิ่งที่เกี่ยวข้องและสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากกันและเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้อง
2. ถ้าปริมาณสิ่งที่เกี่ยวข้องยังคงมีปริมาณมากอยู่ จำเป็นต้องใช้วิธีการสุ่ม

ในการสุ่มเอกสาร ได้แบ่งประเภทการสุ่มออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสุ่มอย่างง่าย ทำการสุ่มอย่างง่ายออกมา โดยตั้งเงื่อนไขว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ซึ่งที่ต้องการสุ่ม

2. การสุ่มแบบแบ่งพวก เป็นการจัดประเภทก่อนสุ่ม โดยยึดเกณฑ์การจัดประเภท

3. การสุ่มอย่างมีระบบ มีการกำหนดโดยตั้งระบบระเบียบ หรือกำหนดเป็นช่วง ๆ ของการนับ

4. การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นการสุ่มทุกอย่างที่อยู่ในรายการที่กำหนดไว้

สำหรับการบันทึกการวิเคราะห์สภาวะ มีหลักในการบันทึก ได้แก่ ความหมายของประโยค (Syntax) และความหมายของคำ (Semantic) ที่ปรากฏอยู่ในข้อมูล โดยผู้วิจัยจะต้องพิจารณาจากสัญลักษณ์ภาษาที่ถูกต้อง ความสมบูรณ์ประโยคที่ถูกต้อง การออกเสียงที่ถูกต้องและการซ้ำของคำ

เมื่อบันทึกผลการวิเคราะห์สภาวะแล้วจะนำมาวิเคราะห์สภาวะซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ซึ่ง ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์ตามลำดับชั้น เป็นการจัดเรียงตามลำดับตามคุณค่าและความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า ได้แก่ การจัดกลุ่ม การจัดเรียงลำดับ การจัดวงจร และการจัดเหลี่ยม
 2. การวิเคราะห์ตามเมตริกซ์ เป็นการจัดลำดับหลักการทางคณิตศาสตร์ในเชิงความสัมพันธ์หรือเชิงหน้าที่หรือบทบาท ได้แก่ การเรียงลำดับ การเรียงช่วง การเรียงตามอัตราส่วน
- จากนั้นเมื่อจัดกลุ่มการวิเคราะห์แล้วจึงนำไปวิเคราะห์สภาวะ โดยมีวิธีการวิเคราะห์หลายวิธี ดังที่ เช่น

1. การสรุปข้อมูล เช่น การแจกแจงความถี่
2. การสรุปเชิงรูปแบบ เชิงความสัมพันธ์หรือการจัดกลุ่ม
3. นำข้อ 1 และข้อ 2 มาเปรียบเทียบผลที่ได้จากวิธีอื่น

6. การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management)

การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ โดย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อจะพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงด้วยกระบวนการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ

การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ได้สังเคราะห์แนวคิดของ บัณรศ มาลากุล ณ อยุธยา (2540) มาเป็นแนวคิดในการดำเนินการมี

การจัดการเชิงยุทธศาสตร์เป็นวิธีการจัดการแบบหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการดำเนินการต่อไปนี้เป็นคือ

1. การกำหนดทิศทาง ภารกิจ และกลยุทธ์การดำเนินงานขององค์การให้ชัดเจน และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสภาพแวดล้อม
2. การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงส่วนต่างๆ ขององค์การให้สามารถนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
3. การติดตาม กำกับ ควบคุม และประเมินผลการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อเรียนรู้ผลความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ประโยชน์ของการจัดการเชิงยุทธศาสตร์

1. องค์การและส่วนต่างๆ ขององค์การสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น
2. การจัดสรรสรรพกำลังและทรัพยากรในองค์การเป็นไปในทิศทางและลำดับความสำคัญที่ชัดเจน มีเหตุผล และมีความสอดคล้องกันในระหว่างส่วนย่อยขององค์การ
3. การปรับตัวหรือขยายตัวขององค์การเป็นไปโดยมีกรอบทิศทางที่แน่ชัด
4. เป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารและสมาชิกขององค์การได้ตระหนักถึงโอกาส ภัยคุกคาม จุดแข็ง และจุดอ่อน ขององค์การ ตลอดจนจนได้ทราบถึงทิศทางการดำเนินงานโดยทั่วถึง
5. การจัดการเชิงยุทธศาสตร์อาจช่วยเปิดโอกาสให้มีการบูรณาการความคิด การใช้ทรัพยากรและการดำเนินงานต่างๆ ในองค์การไปในทิศทางเดียวกันและเป็นทิศทางที่สอดคล้องกับโอกาสและภัยคุกคามในสภาพแวดล้อม

กระบวนการในการจัดการเชิงยุทธศาสตร์

การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การจัดวางยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) หรือการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) ซึ่งได้แก่
 - 1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาสและภัยคุกคาม โดยพิจารณาในแง่ต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การต่างประเทศ ตลาด คู่ค้า คู่แข่ง ผู้สนับสนุนวัตถุดิบ และตลาดแรงงาน ฯลฯ
 - 1.2 การวิเคราะห์สถานการณ์ภายในเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน เช่น ความสามารถด้านการตลาด การผลิต การเงิน สารสนเทศ กฎระเบียบ การจัดการและทรัพยากรบุคคล ฯลฯ
 - 1.3 การกำหนดบทบาทวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การเพื่อกำหนดให้ชัดเจนว่า
 - องค์การของเรามีลักษณะเช่นไร
 - มีหน้าที่ให้บริการอะไร แก่ใครบ้าง
 - โดยมีปรัชญาในการดำเนินการเช่นใด
 - 1.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ
 - 1.5 การวิเคราะห์และเลือกกำหนดกลยุทธ์ และแนวทางพัฒนาองค์การ
2. การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation)
 - 2.1 การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
 - 2.2 การวางแผนปฏิบัติการ (Action Plan)
 - 2.3 การปรับปรุง พัฒนาองค์การ เช่น ในด้านโครงสร้าง ระบบงาน ทรัพยากรบุคคล วัฒนธรรมองค์การ และปัจจัยการบริหารต่างๆ ในองค์การ

3. การควบคุมและประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Control & Evaluation)

3.1 การติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน

3.2 การติดตามสถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการผลิตครูตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ งานวิจัยหลายเรื่องมีส่วนเสริมสร้างแนวคิด วิธีการและการประยุกต์ใช้กระบวนการผลิตและพัฒนาครูในสถาบันผลิตครูให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษางานวิจัย ส่วนที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผลการศึกษามีดังนี้

ปี พ.ศ. 2542 อภิชัย พันธเสน และคณะได้วิจัยประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ระยะเวลาครึ่งแผน พบว่าปัญหาคุณภาพของครูมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของชาติ กล่าว คือ

1. คุณภาพการเรียนการสอน แม้ผลการประเมินยังไม่ปรากฏชัด แต่ก็อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เพราะเมื่อวัดจากอัตราร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่สอนผ่านเกณฑ์ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ยังอยู่ในระดับต่ำ และมีแนวโน้มลดลง เพราะคุณภาพครูยังไม่ดีพอ คุณภาพครูน่าจะมีบทบาทในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างมาก คุณภาพของการศึกษาดังกล่าวส่งผลทำให้คุณภาพของการแข่งขันทางการศึกษาของเด็กไทยต่ำ

2. การพัฒนาการผลิตและอบรมครูประจำการ ยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ อันเป็นผลเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ทำให้งบประมาณการพัฒนาครูประจำการถูกตัดอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาครูประจำการ เฉพาะอย่างยิ่งครูที่ไม่ได้รับการพัฒนาความรู้มานานกว่า 5 ปี

3. ด้านคุณภาพครูที่ผลิตออกมาก็ยังมีคุณภาพในระดับต่ำ ควรเร่งรัดการพัฒนาครูทางด้านการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายอ่อนมาก และมีผลสัมฤทธิ์ไม่ดีเพราะขาดแคลนครูเฉพาะทางที่มีความรู้ความสามารถในการสอนวิชาดังกล่าวในส่วนของภาระการสอนของครูพบว่า ชั่วโมงการสอนของครูต่อสัปดาห์อยู่ในระดับสูง โดยชั่วโมงการสอนของครูระดับมัธยมศึกษาสูงกว่าชั่วโมงการสอนของครูระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ คณะวิจัยยังเสนอข้อคิดเพิ่มเติมอีกว่า ปัญหาของครูมีหลากหลายมากกว่าจะแก้ปัญหาด้วยการได้รับการศึกษาอย่างสม่ำเสมอแต่เพียงอย่างเดียว

ประยูร ศรีประสาสน์ (2543) ได้ศึกษาอนาคตการศึกษาและแนวทางการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) มีข้อเสนอแนะว่า การผลิตครูใหม่ให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ กล่าวคือ

1. ปฏิรูประบบการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู อาจารย์สถาบันฝึกหัดครูจะเป็นต้นแบบสำคัญที่ครูจะยึดถือและใช้เป็นผลการสอนของตน ฉะนั้น การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นอาจารย์สถาบันฝึกหัดครู นอกจากจะคำนึงถึงวุฒิการศึกษาแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีผลงานและประสบการณ์การสอนในระดับการศึกษาต่าง ๆ อันได้รับการยอมรับและรับรองมาแล้ว เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดกับนักศึกษา พร้อมกันนั้นก็ควรพิจารณาให้มีมาตรฐานส่งเสริมการแลกเปลี่ยนหรือเปิดโอกาสให้อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู ได้นำวิธีสอนที่ตนพัฒนาขึ้นมาใหม่ไปทดลองสอนในโรงเรียน หรือจัดให้มีโครงการให้อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูได้เข้าไปสอนในโรงเรียนชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่จะได้ประสบการณ์จริงและนำมาสอนนักศึกษา

2. กำหนดนโยบาย และมาตรการพัฒนาคณาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู อย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ารับการศึกษาอบรมเพิ่มเติม โดยอาจพิจารณานำผลการศึกษาอบรมเพิ่มเติม ดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบหรือการปรับอัตราเงินเดือน

3. จัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการฝึกหัดครู ระบบการเรียนการสอน และระบบบริหารการศึกษา ขึ้นในสถาบันฝึกหัดครู และมีมาตรการกระตุ้นคณาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูให้ทำการวิจัยโดยให้ผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบและลักษณะต่างๆ แก่ผู้ทำการวิจัย และผลงานวิจัยที่ดีเด่น หรือมีการนำไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

4. ปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู โดยให้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนเลือกเรียนอย่างแท้จริงและให้มีความรู้ และทักษะในวิชาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีสอนซึ่งจะต้องมีการทดลองสอนจริงในสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์นิเทศด้วย หลักสูตรฝึกหัดดังกล่าวควรจะได้รับผู้ที่จบปริญญาตรีในวิชาเนื้อหา แล้วมาเข้าเรียนวิชาครูต่ออีก 1-2 ปี แล้วให้ได้รับอัตราเงินเดือนเพิ่มสูงกว่าผู้จบปริญญาตรีปกติ ส่วนระบบการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูนั้นควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่นเดียวกับการศึกษาระดับต่างๆ

5. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพสถาบันฝึกหัดครู โดยให้มีการประเมินคุณภาพจากองค์กรวิชาชีพ และองค์กรอิสระที่รับผิดชอบประเมินคุณภาพการศึกษา พร้อมกันนั้นก็สนับสนุนให้สถาบันฝึกหัดครูประเมินคุณภาพภายในของตนเองเป็นประจำ

6. ปรับระบบคัดเลือกคนเข้าเรียนในสถาบันฝึกหัดครูเพื่อให้ได้คนเก่ง คนดี และมีความต้องการเป็นครูเข้าเรียนโดยในระยะแรกที่ยังไม่มีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนระบบบริหารงานบุคคล และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพให้เกิดความเชื่อมั่นวิชาชีพได้ก็ควรจะเน้นการคัดเลือกให้ได้คนที่ต้องการประกอบวิชาชีพครูก่อน ต่อเมื่อมีการปรับปรุงสิ่งต่างๆ ดังกล่าวจนทำให้เกิดความเชื่อมั่นในวิชาชีพครูแล้ว จึงเน้นมาตรการคัดเลือกคนเก่ง คนดี และมีความต้องการประกอบวิชาชีพครูเข้าเรียน

7. จัดสรรทุนการศึกษาเพื่อการเป็นครูในสาขาที่ขาดแคลน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

8. จัดตั้งสถาบันฝึกหัดครูที่ผลิตคนรุ่นใหม่ ที่เป็นทั้งคนเก่ง คนดี มีความรักในการเป็นครู สถาบันฝึกหัดครูที่จัดตั้งขึ้นนี้จะจัดให้นักศึกษามาอยู่ประจำหอพัก เพื่อที่จะอยู่ในบรรยากาศที่หล่อหลอมความเป็นครู และพัฒนาการความเก่งในวิชาการ และความเอื้อเฟื้อร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพ

9. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเรียนรู้จากครูที่เป็นแบบอย่างที่ดี ในโรงเรียนและชุมชน เรียนรู้สภาพและวิถีชีวิตคนในชุมชน จัดให้มีอาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียน และจัดให้มีอาจารย์นิเทศจากสถาบันฝึกหัดครู

มนตรี จุฬาวัดทนทล (2543) ศึกษาผลกระทบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อตกลงของรัฐบาลกับธนาคารพัฒนาเอเชีย นโยบายปฏิรูประบบราชการ และการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรของประเทศ ที่มีต่อการศึกษา และบทบาทของคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ และปฏิรูปวิชาชีพครู มีข้อสรุปที่สำคัญคือ

1. การเปลี่ยนแปลงในสังคมอันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายข้อตกลงและการจัดองค์กรจะมีผลกระทบต่อครูในอนาคตและครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ผลกระทบเหล่านี้จะช่วยเร่งรัดการปรับหลักสูตรและกระบวนการผลิตครูและการพัฒนาครูหลายประการ โดยรวมผลกระทบทั้งหมดจะมุ่งสู่การยกระดับคุณภาพครูในอนาคต กล่าวคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมีผลกระทบต่อคุณภาพครูหลายด้าน ได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพครู การปฏิบัติหน้าที่ครู คุณสมบัตินักครู และการตอบแทนและยกย่องครู มาตรฐานการศึกษาจะส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพครู นโยบายการพัฒนาครู การจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา การจัดตั้งสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพครู สำหรับครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะส่งผลให้มีการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา และจะต้องปรับกระบวนการผลิตครูให้ได้คุณภาพด้วย นโยบายปฏิรูประบบราชการจะช่วยปรับประสิทธิภาพของครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเกือบทั้งหมดอยู่ในระบบราชการขณะนี้ นอกจากนี้ข้อตกลงในการกู้เงินจากธนาคารเอเซียยังจะทำให้ครุศาสตร์

ศึกษาศาสตร์ต้องมีบทบาทพัฒนาครูระดับประถมศึกษา ให้เป็นครูระดับมัธยมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ จากโครงการความช่วยเหลือทางวิชาการการธนาคารพัฒนาเอเชีย ยังได้เสนอให้หลักสูตรการ พัฒนาครูให้ยึด 4 แนวทาง ได้แก่ 1. คิดเป็นทำเป็นคิดวิเคราะห์ 2. เรียนโดยประสบการณ์ 3. มี ทักษะในการสื่อสาร และ 4. ใช้สื่อหลากหลายอย่างไรก็ดี จำนวนประชากรในวัยเรียนจะไม่ เปลี่ยนแปลงมากในระยะ 10 ปีข้างหน้า จึงไม่น่าจะมีผลกระทบต่อครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์

2. สถานภาพที่คาดหวังถึงบทบาทใหม่ของครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ในอนาคตมีข้อคิด เห็นว่า การผลิตครูต้องตรงกับความต้องการและครูใหม่จะต้องมีคุณภาพ วิธีการผลิตครูใหม่ต้องมีการวิจัย และต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์กับสถาบันอื่นๆ การบริหาร ครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ต้องเป็นมืออาชีพและมีมาตรฐานที่เน้นคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน เห็นว่าครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ยังมีจุดอ่อนหลายประการ จุดอ่อนสำคัญ ได้แก่ ความคิดแคบ ขาด ภาวะผู้นำ ขาดการวิจัย ขาดมาตรฐานและเป้าหมาย ส่วนจุดแข็งที่มีอยู่บ้าง ได้แก่ คุณวุฒิ คุณาจารย์ที่ดี มีการพัฒนามายาวนาน และบางแห่งมีความร่วมมือกับต่างประเทศ ครูศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มีโอกาสให้บริการใหม่ๆ และมีสิ่งจูงใจที่กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ช่วยสนับสนุน แต่อุปสรรคและภาวะคุกคามต่อครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ก็มีอยู่อีกมาก ที่ สำคัญ คือ การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันจากสถาบันอื่นและการแย่งตัวคุณครูที่มีความสามารถ นอกจากนี้ยังมีกระแสเทคโนโลยีและค่านิยมทางวัตถุที่จะมากดดันครูศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มากขึ้น ในขณะที่ระบบราชการไม่เกื้อหนุน อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้ใช้ กลยุทธ์ 3 อย่าง คือ 1. แยกหลักสูตรเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ หลักสูตรผลิตครู (ครูศึกษาศาสตร์) และหลักสูตร ผลิตบัณฑิตสาขาการศึกษา (ศึกษาศาสตร์) แต่เน้นการเรียนรู้ของเด็ก 2. สร้างความร่วมมือกับ สถาบันอื่น และกลไกการเปลี่ยนแปลง 3. หาผู้นำการปฏิรูปเพื่อเป็นแบบอย่าง

3. องค์กรหลักที่จะนำการปรับบทบาทครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ได้แก่ สำนักงานปฏิรูป การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสภาคณบดีคณะครูศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย สภาคณบดีคณะครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำเป็นต้องเริ่มแก้ไข จุดอ่อนของครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และเสริมจุดแข็งของตนให้มั่นคง สำนักงานปฏิรูปการศึกษา จะต้องช่วยปรับลดภาวะคุกคามและเปิดโอกาสให้ครูศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ได้มีบทบาทในการ พัฒนาครูประจำการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จะต้องริเริ่มการจัดตั้งราช วิทยาลัยครูศึกษาศาสตร์ให้เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายและแผนงานตลอดจนการติดตามประเมินผล การปฏิรูปการเรียนรู้และวิชาชีพครู

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยจัดทำข้อเสนอนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดมาตรการผลิตครูเพื่อคุณภาพและความเป็น วิชาชีพขั้นสูงไว้ดังนี้

มาตรการ 1 ให้ได้คนเก่งคนดีมีแนวความเป็นครูมาเรียนครู โดยการคัดสรรและให้ทุนมาเรียนครู อีกทั้งผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการโดยประกันให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนได้เป็นครู

มาตรการ 2 ให้มีการผลิตครูรุ่นใหม่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู และเหมาะสมกับยุคการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดกลไกโครงสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครูและองค์กรกลางการบริหารบุคคล

มาตรการ 3 ให้มีการผลิตครูผู้นำที่มีคุณภาพเพื่อเป็นครูมืออาชีพ ในการยกคุณภาพของวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยหลักสูตรครุศึกษา 6 ปี กล่าวคือ ใช้เวลา 4 ปี ในการศึกษาระดับปริญญาในเนื้อหาวิชาการ ใช้เวลา 1 ปี สำหรับเรียนวิชาการศึกษา และอีก 1 ปี สำหรับการยกมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงนับว่าเป็นหลักสูตรครุศึกษาเพื่อประกันคุณภาพครูใหม่อย่างแท้จริง

มาตรการ 4 เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีเอกลักษณ์ด้านความเป็นเลิศในการผลิตครูเห็นสมควรให้คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นบัณฑิตวิทยาลัยทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเน้นหนักการจัดการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีทาง ครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ ถ้าจะจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ก็ควรเป็นหลักสูตรปริญญาตรี 5-6 ปี ที่มุ่งสร้างครูผู้นำเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ส่วนสถาบันผลิตครูอื่นให้เน้นการผลิตครูระดับปริญญาตรีเป็นหลักต่อไป

มาตรการ 5 ให้มีมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง หรือสถาบันเทคโนโลยีชั้นสูง เพื่อทำการวิจัยค้นคว้าสร้างองค์ความรู้ในทางครุศึกษา ทั้งโปรแกรมก่อนประจำการ และโปรแกรมครุศึกษาประจำการ ตลอดจนการผลิตครูของครูที่มีคุณภาพเพื่อป้อนเพาะครูเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

มาตรการ 6 สนับสนุนให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผน และดำเนินการปฏิรูปสถาบันผลิตครูเพื่อคุณภาพครูและความเป็นวิชาชีพชั้นสูงในบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย

มาตรการ 7 ให้ประกันคุณภาพสถาบันครุศึกษาไทยทั้งระบบ โดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรการประเมินคุณภาพตามพันธกิจ และการพัฒนาโครงสร้างและระบบให้มีการประกันคุณภาพทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

มาตรการ 8 ให้มีสถาบันภายนอกจัดระดับคุณภาพของสถาบันศึกษาครุศึกษาไทย เพื่อวางแผนพัฒนาให้เป็นสถาบันครุศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในการผลิตครู

ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ (2543) ได้วิจัยเรื่อง "การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถาบันราชภัฏ การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏและจัดทำแผน

กลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันราชภัฏ คณบดีคณะครุศาสตร์ และผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏ การตรวจสอบแผนกลยุทธ์ที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการ กระทำโดยการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จุดแข็งจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในคณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ คือ อาจารย์มีความรู้และประสบการณ์ มีความเป็นเครือข่าย นักศึกษาส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่น จุดอ่อน คือ อาจารย์มีภาระงานหลาย ด้าน นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ต่ำ โอกาสของสถาบันราชภัฏ คือ นักเรียนมีความต้องการเข้าศึกษามากขึ้น อุปสรรค คือ อัตราการบรรจุอาจารย์ การใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์ ประกอบด้วยกลยุทธ์ 7 ด้าน คือ กลยุทธ์ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านบริหารจัดการ ด้านปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และการสร้างความเข้าใจอาจารย์ และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ กลยุทธ์แต่ละด้านมีกลวิธีที่สำคัญ คือ การเพิ่มการเชิดชูเกียรติและให้รางวัลแก่อาจารย์ทางด้านการสอน การปรับพื้นฐานความรู้นักศึกษา การปฏิรูปการบริหารจัดการ คณะครุศาสตร์ให้มีความคล่องตัว การจัดตั้งศูนย์สื่อวัสดุอุปกรณ์และคอมพิวเตอร์ การจัดหลักสูตรที่หลากหลาย จัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนและการสร้างความตระหนักในการทำงานเป็นทีม

ปี พ.ศ. 2544 สำนักงานสถาบันราชภัฏได้แต่งตั้งกรรมการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครูของคณะครุศาสตร์ : ผลการจัดกลุ่มคุณภาพ ผลการวิจัยได้จัดกลุ่มคุณภาพการผลิตครูของสถาบันราชภัฏ ที่ให้ข้อมูลครบทุกด้านตามองค์ประกอบที่ใช้ประเมินคุณภาพรอบแรกจำนวน 30 แห่ง ปรากฏผลดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ มีสถาบันราชภัฏดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 6 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 15 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 9 สถาบัน
2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาคณาจารย์ มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 11 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 12 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 7 สถาบัน
3. องค์ประกอบด้านนักศึกษา มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 16 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 14 สถาบัน
4. องค์ประกอบด้านหลักสูตร มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 2 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 9 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 19 สถาบัน
5. องค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 6 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 6 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 18 สถาบัน

6. องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 8 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 8 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 14 สถาบัน

7. องค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 6 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 9 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 15 สถาบัน

8. องค์ประกอบด้านการบริหารวิชาการ มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 5 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 7 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 18 สถาบัน

9. องค์ประกอบด้านบัณฑิต มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 8 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 10 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 12 สถาบัน

10. องค์ประกอบด้านผลงานทางวิชาการและงานวิจัย มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 9 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 10 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 11 สถาบัน

11. องค์ประกอบด้านความภาคภูมิใจและชื่อเสียง มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 11 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 13 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 6 สถาบัน

12. องค์ประกอบด้านระบบประกันคุณภาพ มีสถาบันราชภัฏที่ดำเนินงานได้สูงกว่ามาตรฐาน 9 สถาบัน ต่ำกว่ามาตรฐาน 10 สถาบัน เป็นไปตามมาตรฐาน 11 สถาบัน

ปี พ.ศ. 2546 พลุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้ศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยการศึกษาภาวะวิกฤตของการศึกษาและสังคมไทย และการวิเคราะห์ เจตนารมณ์ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีบทบาทเชิงรุกในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดต่อการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอนโยบาย 2 ประการ คือ 1. ยกกระดับคุณภาพการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ให้มีคุณภาพสูงในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และให้มีปริมาณบัณฑิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ทั้งระบบที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชา 2. ยกกระดับคุณภาพการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง และมีความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดให้มีการพัฒนาอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

การศึกษา ครั้งนั้นได้เสนอมาตรการ การปฏิรูปการผลิตครู การปฏิรูปการพัฒนาครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู เพื่อเป็นแนวทางแก่องค์กร สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปปรับใช้เป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบท ข้อเสนอดังกล่าวมี 20 มาตรการ ได้แก่

1. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 2. พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในอนาคต
 3. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์
 4. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษา
 5. จัดตั้งโครงการสรรหาครูและผู้บริหารการศึกษาแห่งอนาคต
 6. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 7. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 8. จัดตั้งสถาบันและกองทุนพัฒนาและส่งเสริม ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 9. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรอง หลักสูตร รูปแบบ หรือโครงการการพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 10. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 11. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาครูและคณาจารย์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
 12. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
 13. วิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายการพัฒนา ครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา
 14. จัดตั้งราชวิทยาลัยคุรุเมธี
 15. พัฒนาหลักสูตรพิเศษระดับชาติ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง
 16. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 17. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 18. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณาจารย์และผู้บริหารสถาบันผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
 19. พัฒนาคณาจารย์แห่งอนาคตรุ่นใหม่
 20. พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์
- ดาวรุ่ง ชะวะอ่ำ (2547) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทใหม่วิชาชีพครูไทยตามแนวปฏิรูปการผลิตครูของ

กระทรวงศึกษาธิการ นำเสนอรูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทยพร้อมทั้งแผนกลยุทธ์การผลิตครูวิชาชีพ ผลการศึกษาได้นำเสนอรูปแบบความเป็นครูวิชาชีพ ว่าควรมีภาพลักษณ์ความสง่างาม (SMART) 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความเชี่ยวชาญ (Skill) 2) ความสามารถทางการบริหารจัดการ (Management) 3) มีเจตคติที่ดี (Attitude) 4) เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ (Resource) และ 5) มีความสามารถทางการใช้เทคโนโลยี (Technology) และได้นำเสนอกกลยุทธ์การบริหารจัดการผลิตครูแบบ 3 ร่วม 4 หลัก 3 ปรับ 4 แผน ได้แก่ 3 ร่วม คือ ความร่วมมือแบบไตรภาคี ได้แก่ มหาวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชน และนักศึกษาคู 4 หลัก คือ การดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้านความเสมอภาคและความหลากหลาย ด้านการตรวจสอบได้และประกันคุณภาพ ด้านโครงสร้าง ทรัพยากรและบทบาท 3 ปรับ คือ ปรับการเรียนรู้ของผู้นำระดับปัจเจก ระดับทีมงาน และระดับระบบ 4 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาครูอาจารย์ แผนพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ แผนพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้และแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐาน

ปรินเวลล์ (Prinvale, Jean Marie, 1992) ได้วิจัยเรื่อง "อะไรจะเกิดขึ้นเมื่อมีแผนวิทยาลัย ; การใช้กลยุทธ์ 5 ปีในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย" ผลการวิจัยพบว่า จุดอ่อน 3 ประการของการใช้แผนกลยุทธ์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) ไม่มีการกำหนดรูปแบบการใช้ที่ชัดเจน 2) งานวิจัยที่มีอยู่ ไม่มีแผนการนำไปใช้รองรับ การประยุกต์ใช้และการวัดผลแผนกลยุทธ์ทำให้สามารถนำสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากระบวนการวางแผนทั่วไป 3) ผู้วิจัยไม่ได้ตรวจสอบความเข้ากันได้ระหว่างสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตัดสินใจที่ฝังติดมาในแผนกลยุทธ์ และสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตัดสินใจใน ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนรวมอยู่ที่ระดับของ การขัดแย้งในเป้าหมาย และอำนาจของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่า จะต้องพยายามวางนโยบายอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นข้อผูกมัดสถาบันการศึกษา ในเรื่องแผนกลยุทธ์และใช้รูปแบบการวิจัยเข้ามาช่วยในการออกแบบการวางนโยบาย งานวิจัยในอนาคตคือความต้องการเสาะแสวงหาว่า ทำอย่างไรการใช้แผนกลยุทธ์จะกระทบกับหน้าที่ต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้งจะทำอย่างไรให้แผนกลยุทธ์สามารถใช้ได้อย่างผู้เชี่ยวชาญ มีการกระจายอำนาจ และให้สูญเสียสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ปาร์ค (Park, John Ellis, 1997) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษากรณีการวางแผนกลยุทธ์ในสถาบันอุดมศึกษาต่อเนื่อง" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงการนำแผนกลยุทธ์ไปใช้ วิธีการวิจัยดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เป็นคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องจำนวน 15 คน รวมทั้งการวิเคราะห์เอกสาร มีการเปรียบเทียบรูปแบบกลยุทธ์ต่างๆ ที่นำไปใช้ผลของการศึกษาพบว่า องค์กรมีจุดมุ่งหมายในการวางแผนกลยุทธ์ 2 ประการ กล่าวคือ 1) เพื่อ

การตัดสินใจในการกำหนดทิศทางขององค์กร 2) เพื่อแสดงจุดเน้นของการเจริญเติบโตตลอดจน
นวัตกรรมขององค์กร

ปาร์เค และ แสตันฟอร์ด (Parkay, F.W. & Stanford, 2001) ศึกษาเรื่องการเข้าสู่วิชาชีพ
ครูในประเทศสหรัฐ ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ผู้เข้าสู่วิชาชีพครูในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ควรต้องมีมาตรฐาน
5 ประการ ได้แก่ 1) ครูต้องปรับตัวเข้ากับผู้เรียนได้ 2) ครูต้องมีความรู้ในสาระที่สอนและรู้วิธีการ
ถ่ายทอดสาระนั้นสู่ผู้เรียน 3) ครูต้องรู้วิธีการควบคุมและจัดการกับผู้เรียน 4) ครูต้องสามารถคิด
จัดประสบการณ์เรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเอง 5) ครูต้องกระทำตัว
เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในองค์กรแห่งการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยแห่งรัฐออริโซนา (Arizona State University 2006) ได้วิจัยและพัฒนา
มาตรฐานครูวิชาชีพเพื่อการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยขึ้น ใช้ชื่อว่า มาตรฐานครูวิชาชีพออริโซ
นา (Arizona's Professional Teacher Standards) สาระของมาตรฐานมีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ครูออกแบบการสอนที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ตามมาตรฐานการศึกษาและ
ความต้องการของท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ครูจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และรักษาบรรยากาศ
การเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามมาตรฐาน มาตรฐานที่ 3 ครูประยุกต์และจัดกระบวนการ
เรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความสามารถผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน มาตรฐานที่ 4 ผู้สอนประเมินผลการ
เรียนรู้และสื่อสารผลการเรียนรู้ไปยังผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ครูร่วมมือกับเพื่อนครู ผู้ปกครอง
ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบการเรียนรู้ การประยุกต์และการสนับสนุนการเรียนรู้ ที่มุ่ง
พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อได้ มาตรฐานที่ 6 ครูมีการ
ทบทวนและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้พัฒนาต่อไป มาตรฐานที่ 7 ครูมีพื้นฐาน
ทางวิชาการอย่างน้อยระดับปริญญาตรี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาระวิชา เพียงพอที่จะพัฒนา
ผู้เรียนให้มีความรู้ตามมาตรฐาน มาตรฐานที่ 8 ครูมีความรู้ความสามารถในการออกแบบและ
จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 9 ประสานความร่วมมือกับครูอื่น
ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปกครอง จัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

สรุปการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตั้งแต่
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีผลบังคับใช้เป็นต้นมา การพัฒนาการศึกษาของ
ชาติเริ่มบังเกิดผลการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมขึ้นหลายส่วน แต่ผลลัพธ์สูงสุดของการปฏิรูป
การศึกษาคือการพัฒนาประชากรของประเทศให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการลงทุนที่ต้อง
หวังผลระยะยาว ผู้รับผิดชอบดำเนินงานทุกระดับจึงต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเสียสละ
มุ่งมั่น อดทน เห็นแก่ประโยชน์ในอนาคตของส่วนรวม มากกว่าการได้รับผลตอบแทนเฉพาะหน้า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวคิดการผลิตครูให้ได้คุณภาพนั้น
จะต้องมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิต มียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ได้มาจากการ

วิเคราะห์สภาพพื้นฐานต่างๆ มีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมาย ให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการที่แท้จริง ยุทธศาสตร์ที่แต่ละสถาบันกำหนดขึ้น เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมาย สามารถประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทขององค์กรที่มีความแตกต่างกัน ดัง เจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติใน พ.ศ.2542 มาตรา 9 ที่บัญญัติว่าการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความ หลากหลายในการปฏิบัติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยพัฒนา (Research and Development) ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญา แนวคิด หลักการ นโยบาย บทบัญญัติ กฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5) นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิธีการศึกษาวิจัยมีรายละเอียดและขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

แหล่งข้อมูลและประชากร

การวิจัยครั้งนี้กำหนดแหล่งข้อมูลและกลุ่มประชากรที่ศึกษาดังนี้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำหน้าที่ผลิตครู ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 จำนวน 38 แห่ง
2. หน่วยงาน และองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาผู้ใช้ครู
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. ผู้บริหารและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำหน้าที่ผลิตครู
5. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
6. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานและองค์กรวิชาชีพทางการศึกษา
7. นักศึกษาโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยกำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาวิเคราะห์สัมพัทธ์และสำรวจความเห็นในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ 2) กลุ่มตัวอย่างเพื่อปฏิบัติการพัฒนามาตรฐานตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ

รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาวิเคราะห์ สัมพัทธ์และสำรวจความเห็นในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาวิเคราะห์ นโยบาย วิสัยทัศน์ เกี่ยวกับการผลิตครู ด้วยเอกสารจากหน่วยงานและองค์การวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

1.2 เลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสัมพัทธ์ความเห็นเกี่ยวกับการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภูมิภาคตะวันตกและภาคใต้ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช รวมผู้ให้สัมพัทธ์จำนวน 6 คน โดยถือว่าทั้ง 6 คนนี้เป็นตัวแทนของคณบดีคณะครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง เพราะปฏิบัติการกิจการผลิตครูโดยใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ฉบับเดียวกัน และผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก

1.3 เลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสำรวจความเห็นเกี่ยวกับการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากผู้บริหารและคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู ผู้บริหารสถานศึกษา ครูโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และนักศึกษาโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตภูมิภาคตะวันตกและภาคใต้ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวนรวมทั้งสิ้น 200 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจ	จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ						รวม
	มรภ. นครฯ	มรภ. สุราษฎร์ฯ	มรภ. สงขลา	มรภ. ภูเก็ต	มรภ. เพชรบุรี	มรภ. นครปฐม	
1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	3	3	3	3	3	3	18
2. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ	2	2	2	2	2	2	12
3. อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ	12	8	8	8	8	8	52
4. ผู้บริหารโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพ	1	1	1	1	1	1	6
5. ผู้สอนในโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพ	2	2	2	2	2	2	12
6. นักศึกษาโครงการผลิตครู	25	15	15	15	15	15	100
รวม	45	31	31	31	31	31	200

2. กลุ่มตัวอย่างที่เลือกเพื่อปฏิบัติการพัฒนา มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และยุทธศาสตร์การผลิตครู เลือกมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นกรณีศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบบสำรวจความคิดเห็น แบบบันทึกภาคสนาม การสัมมนา (Seminar) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group) และการตรวจสอบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ขอขยายการสร้างและการใช้เครื่องมือวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. **แบบวิเคราะห์สาระ (Content Analysis Form)** จัดทำเป็นบัตรบันทึกข้อมูล และแบบบันทึกผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษา แนวคิด นโยบาย กฎหมาย พระราชบัญญัติระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อกำหนด แผนปฏิรูปและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู

2. **แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview Form)** เป็นคำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์คณาบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 6 แห่งที่เป็นกลุ่ม

ตัวอย่าง โดยออกแบบโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ให้มีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปัญหาและแนวทางแก้ไข

3. แบบสำรวจความคิดเห็น (Questionnaire) มี 2 ฉบับ ดังนี้

3.1 ฉบับที่ 1 มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจข้อเท็จจริงในการดำเนินการกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อนำผลไปเป็นแนวเทียบเคียงการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพ และยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประเด็นข้อคำถาม มี 6 ประเด็น ได้แก่ นโยบาย การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนานักศึกษา และการประกันคุณภาพ สำหรับมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับมาก
3	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความเห็นจากค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	การดำเนินงานมีคุณภาพมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	การดำเนินงานมีคุณภาพมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	การดำเนินงานมีคุณภาพปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	การดำเนินงานมีคุณภาพน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	การดำเนินงานมีคุณภาพน้อยที่สุด

3.2 ฉบับที่ 2 มีจุดประสงค์เพื่อสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสำรวจ ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นต่อเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครู โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้
5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด	5 หมายถึง เป็นไปได้มากที่สุด
4 หมายถึง เหมาะสมมาก	4 หมายถึง เป็นไปได้มาก
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง	3 หมายถึง เป็นไปได้ปานกลาง
2 หมายถึง เหมาะสมน้อย	2 หมายถึง เป็นไปได้น้อย
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด	1 หมายถึง เป็นไปได้น้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์ในการจัดระดับความเห็นจากค่าเฉลี่ยจะใช้ลักษณะเดียวกันกับแบบสำรวจฉบับที่ 1

แบบสำรวจความคิดเห็นทั้ง 2 ฉบับ นี้ ผู้วิจัยได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และให้ข้อเสนอแนะแก้ไขปรับปรุง

4. การบันทึกภาคสนาม (Field notes) เป็นการบันทึกกิจกรรมที่จัดขึ้นตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การบันทึกการประชุมสัมมนา บันทึกการสนทนากลุ่ม บันทึกความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัยปฏิบัติการ เพื่อสังเคราะห์ผลการบันทึกเป็นรายงานผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในทุกกิจกรรม โดยกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยการดำเนินงานดังนี้

1. ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยบัตรบันทึกข้อมูลและแบบวิเคราะห์สาระ
2. บันทึกการจัดประชุมสร้างสรรค์ (AIC) และ การประชุมสร้างอนาคต (FSC) โดยใช้แบบบันทึกการประชุม
3. บันทึกการสัมภาษณ์ ด้วยแบบบันทึกการสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง
4. บันทึกการจัดกลุ่มสนทนาและการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้แบบบันทึกการประชุมและแบบบันทึกภาคสนาม
5. การสำรวจความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ และสภาพพื้นฐานการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครู ใช้แบบสำรวจความเห็น โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

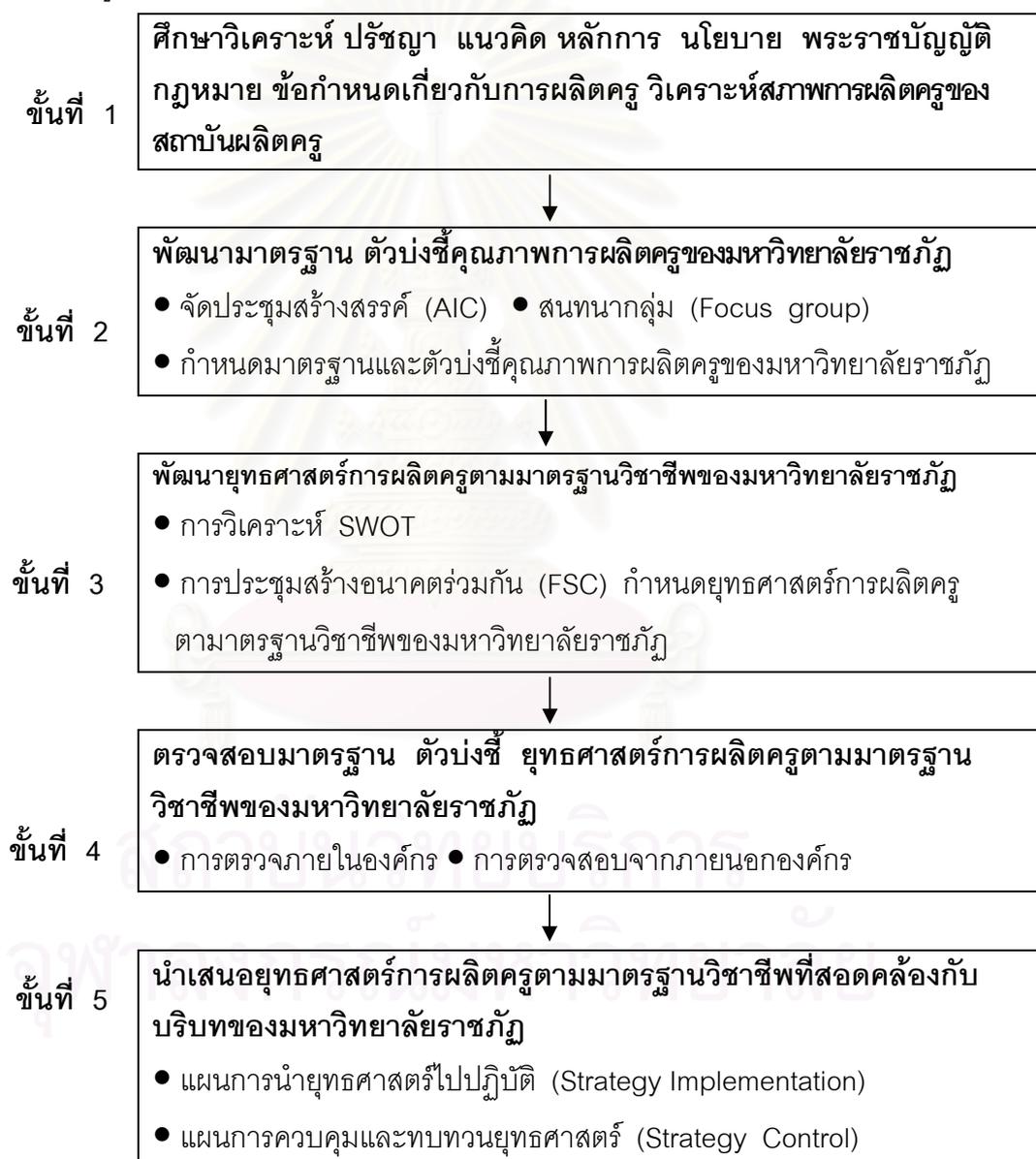
1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การจัดกลุ่มสนทนา และการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้แนวการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Induction Analytics)
2. วิเคราะห์แบบสำรวจความเห็น เกี่ยวกับมาตรฐานตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพด้วยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ระดับคุณภาพ ตามเกณฑ์การวิเคราะห์มาตรฐานส่วนประมาณค่าที่กำหนดขึ้น

3. ประเมินยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพโดยการสำรวจความเหมาะสม และความเป็นไปได้จากผู้เกี่ยวข้องภายใน และตรวจสอบโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 5 ขั้นตอน ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมโลกและสังคมไทย กระแสโลกาภิวัตน์ กระแสการเปิดเสรี กระแสเทคโนโลยี ลักษณะของสังคมไทย และความสามารถทางการแข่งขันของคนไทย วิฤตทางการศึกษาของไทย แนวคิดการปฏิรูปการศึกษา ศึกษาการจัดการศึกษาได้ด้านการผลิตครูของต่างประเทศ ศึกษาบริบทและสภาพพื้นฐานการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทยในปัจจุบัน ศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติ กฎหมาย และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู นโยบายและแผนการผลิตครูของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันผลิตครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. การพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร การสำรวจความเห็นและการสัมภาษณ์ร่วมกับผลการวิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาพัฒนา กำหนดมาตรฐานการผลิตครู กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพ การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการจัดประชุมสร้างสรรค์ (AIC) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group)

3. พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศึกษาสภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก โดยการจัดประชุมวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) กำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยการจัดประชุมสร้างอนาคตร่วมกัน (FSC)

4. ตรวจสอบทบทวนมาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพ และยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการตรวจสอบ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น ไว้ 2 ลักษณะ คือ การตรวจสอบภายในองค์กร และการตรวจสอบภายนอกองค์กร โดยกำหนดขอบข่ายการตรวจสอบ ดังนี้

4.1 การตรวจสอบภายในองค์กร เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครูที่พัฒนาขึ้น โดยบุคลากรภายในองค์กรที่ผลิตครู ได้แก่ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกรณีศึกษา

4.2 การตรวจสอบภายนอกองค์กร เป็นการตรวจสอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและ
ยุทธศาสตร์ การผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น ด้วยวิธีของผู้ทรงคุณวุฒิ
(Connoisseurship) โดยมีเกณฑ์และสัดส่วนในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสัมมนาประเมินยุทธศาสตร์การผลิตครูตาม
มาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	ประเภทคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญด้านการผลิตครู	จำนวน
1	ผู้แทนครูสภา : หน่วยควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู	1
2	กรรมการบริหารสภาคณบดีคณะครุศาสตร์แห่งประเทศไทย : หน่วยกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนา	1
3	ผู้บริหารการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา : หน่วยบริหารจัดการครู และบุคลากรทางการศึกษา	2
4	ผู้บริหารสถานศึกษา : หน่วยงานที่ใช้ครู	4
5	ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ : หน่วยงานผลิตและพัฒนาครู	2
6	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตและพัฒนาครู	2
รวม		12

**5. การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบท
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ**

ขั้นตอนสุดท้ายของการศึกษาวิจัย คือ การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตาม
มาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัย เสนอแผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และ
แผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์เพื่อการปรับปรุงพัฒนา

การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ตามวัตถุประสงค์ของการ
วิจัยนี้ ใช้การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็น
กรณีศึกษา พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพขึ้น เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่
ดำเนินภารกิจผลิตครู ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ได้นำไปประยุกต์ใช้
ตามบริบท โดยกำหนดการนำเสนอ เป็น 3 ระดับ ด้วยการดำเนินการ ดังนี้

5.1 การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ปฏิบัติภารกิจการผลิตครู นำเสนอโดย
คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชต่อที่ประชุมสภาคณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการนำเสนอผังมโนทัศน์และแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐาน

วิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น เพื่อประยุกต์ใช้ตามบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง

5.2 การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย นำเสนอด้วยเอกสารในการประชุมสัมมนาผู้แทนจากคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 6 แห่งที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นการนำเสนอผังมโนทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการทำแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูต่อไป

5.3 การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกรณีศึกษา เป็นการนำเสนอด้วยเอกสารต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยการนำเสนอผังมโนทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นยุทธศาสตร์การผลิตครูของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยทั้งหมดสรุปได้ดังตารางที่ 3.3 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย “ ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ”

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์	ผลที่ได้รับ
1.ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาแนวคิดหลักการ นโยบาย พระราชบัญญัติ กฎหมาย ข้อกำหนด เกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการณ์ผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูทั้งในประเทศและต่างประเทศ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์สาระเพื่อนำผล การศึกษามาพิจารณา กำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู	เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารการศึกษา คณาจารย์ในสถาบันผลิตครู ผู้ทรงคุณวุฒิในหน่วย	แบบวิเคราะห์สาระ แบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์ แบบ มีโครงสร้าง	การวิเคราะห์สาระ	ข้อมูลบริบทและสภาพพื้นฐาน การผลิตครูนโยบายและแผนพัฒนา การผลิตครู มาตรฐานการผลิตครู ตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ขั้นตอนที่ 2. การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพด้วยการประชุม A.I.C และจัดกลุ่มสนทนา วิเคราะห์ประเมินองค์กร กำหนดมาตรฐาน กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพ	งานทางการศึกษาและองค์กรวิชาชีพ ผู้บริหารและคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู นักศึกษาครู	แบบสำรวจความเห็น แบบบันทึกภาคสนาม	การวิเคราะห์แบบสำรวจ ความคิดเห็น การวิเคราะห์แบบสำรวจ ความเหมาะสมและความ เป็นไปได้	
3.พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ขั้นตอนที่ 3. การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูโดยการวิเคราะห์ SWOT และประชุม F.S.C	ผู้ทรงคุณวุฒิในหน่วยงานทางการศึกษาและองค์กรวิชาชีพ			
4.นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ขั้นตอนที่ 4. การตรวจสอบทบทวนยุทธศาสตร์			การประเมินแบบชิป (CIPP Model)	ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
5.นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	ขั้นตอนที่ 5. การนำเสนอยุทธศาสตร์ด้วยแผนจัดวางยุทธศาสตร์ แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนควบคุมและทบทวนยุทธศาสตร์			การประเมินด้วยวิธีอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิ	

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในครั้ง นี้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือศึกษาวิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด นโยบาย บทบัญญัติ กฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครู ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครู ตามมาตรฐานวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูที่ สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วิธีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเคราะห์และวิเคราะห์สาระจากเอกสาร การสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ การประชุมสร้างสรรค์ การประชุมสร้างอนาคตร่วมกัน และการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ปรัชญา นโยบาย พระราชบัญญัติ กฎหมาย และข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของ สถาบันอุดมศึกษา นำไปพัฒนาเป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพ และยุทธศาสตร์การผลิตครูของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบท ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเป็นไปตามความต้องการของสังคมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการ ดำเนินภารกิจด้านการผลิตและการพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวม

ผลการดำเนินงานตามกระบวนการ และวัตถุประสงค์ของการศึกษา นำมาวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูลได้สำรอนำเสนอเป็น 5 ส่วน ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด หลักการ นโยบายและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการผลิตครู การวิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 2 การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 3 การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 4 การตรวจสอบทบทวนยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 5 การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน จึงใช้ทั้งรูปแบบของความเรียง และตารางประกอบกันดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด นโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ปรัชญา นโยบาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครูเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร สำหรับการวิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้วิธีการสำรวจความเห็นและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดประเด็นศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อการจัดการศึกษา
2. วิเคราะห์วิสัยทัศน์การพัฒนาระบบการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. วิเคราะห์แนวคิดการพัฒนาระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. วิเคราะห์แนวคิด ปรัชญา นโยบายกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตครู
5. วิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
6. การประเมินคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลจากการศึกษานำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางและแผนภูมิตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อการจัดการศึกษา

โดยที่สภาพปัจจุบัน สังคมมีการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ประชาคมโลกทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ และกระแสการพัฒนาของเทคโนโลยี จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ในระดับที่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีความสุข เครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคนคือการศึกษา เมื่อกระแสต่าง ๆ ในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามที่กล่าวอ้างข้างต้น จึงมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาให้แก่คนในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะการศึกษาเพื่อการพัฒนาคนต้องใช้เวลาอันยาวนาน จึงเป็นเรื่องที่ยากยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน ผลกระทบดังกล่าวต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย เพราะครูคือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของคนให้มีคุณภาพ

การศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงของสังคมในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อการจัดการศึกษาและการผลิตครู สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ตามตาราง

ตารางที่ 4.1 ผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกต่อสังคมไทย

กระแสการเปลี่ยนแปลง	ผลกระทบต่อสังคมไทย
1. กระแสโลกาภิวัตน์	<p>1. การเคลื่อนย้ายของคนมีมากขึ้น มีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณี ทำให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนไป สังคมไทยปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง จากสังคมชนบทสู่สังคมเมืองอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การพัฒนา ระหว่างชนบทและเมืองไม่เท่าเทียมกันเกิดความเหลื่อมล้ำทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีการทิ้งถิ่นฐานเข้าไปแออัดอยู่ในบ้านเมืองที่มีความเจริญทางวัตถุ เกิดกระแสวัตถุนิยม ศีลธรรมเสื่อมลง</p> <p>2. การแพร่ขยายของข้อมูลข่าวสาร ทำให้การดูแลป้องกัน ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ทำได้ยากยิ่งขึ้น เกิดปัญหาทางจริยธรรม ความรุนแรง ยาเสพติด อาชญากรรมและการก่อการร้าย ความไม่ปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนบริโภคข้อมูลข่าวสารที่ยั่วยุ่มอแอมมาได้มากขึ้นและรวดเร็ว เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดี</p> <p>3. การเปลี่ยนแปลงด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ มีการระบาดของโรคพันธุ์ใหม่ ในขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุก็มีจำนวนมากขึ้น ทำให้ขาดประชากรวัยแรงงาน การบริโภคที่ไม่มีขอบเขตทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรวดเร็ว เกิดภัยจากธรรมชาติมากขึ้นและมีหลายรูปแบบ สังคมเมืองเกิดปัญหาจากมลภาวะอย่างต่อเนื่อง อัตราสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตมีเพิ่มขึ้น</p> <p>4. ความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ทำให้ต้องมีการพัฒนาความสามารถของคนไทยในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะทักษะด้านภาษา การคิดวิเคราะห์ และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประเทศไทยต้องสามารถสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยี กับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญา สามารถเข้าถึงภูมิปัญญาในระดับสากลได้</p>

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

กระแสการเปลี่ยนแปลง	ผลกระทบต่อสังคมไทย
2. กระแสการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและการค้า	<p>การเปิดเสรีและการแข่งขันทางธุรกิจ ส่งผลให้สังคมไทยถูกแบ่งแยกเป็น 4 ชั้น ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สังคมแห่งการแข่งขัน 2. สังคมฐานคุณภาพแต่แบ่งชนชั้น 3. สังคมแห่งความพอเพียง 4. สังคมของผู้ยากไร้ด้อยโอกาส <p>การจัดการศึกษาต้องสนองต่อความต้องการของคนในสังคมทั้ง 4 ชั้น เพื่อลดช่องว่างระหว่างคนในสังคม ภาครัฐต้องดำเนินเศรษฐกิจเชิงรุก ให้ประเทศสามารถแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจได้ ในขณะเดียวกันต้องเตรียมพร้อมที่จะรับความผันผวนทางกระแสเศรษฐกิจของโลก การพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ จะเป็นหนทางที่ดีที่สุด</p>
3. กระแสความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	<p>การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมจำนวนมากตกอยู่ในกลุ่มของสังคม 2 บริบท คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สังคมของชนชั้นธุรกิจ (Business Class) เป็นสังคมของการค้า เก่งกำไร แสวงหาผลประโยชน์เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการบริโภค ใช้เทคโนโลยี สร้างความสะดวกสบายตามความพึงพอใจของตน 2. สังคมผลึกแก้วกระจายแสง (Prism) เป็นสังคมในโลกใหม่ที่คนอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารกันโดยเทคโนโลยี ซึ่งมีความแตกต่างและหลายทางเลือก หลายแรงจูงใจ ความคิด ความคาดหวังแตกต่างกัน การจัดการศึกษาในโลกปัจจุบันจึงต้องมีความหลากหลายเพื่อสนองต่อความต้องการที่ไม่มีขีดจำกัดดังกล่าว

ผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลง มีผลให้การจัดการศึกษาของไทย โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาจะต้องมีขีดความสามารถที่จะก้าวไปสู่เวทีวิชาการระดับสากล สามารถระดมสรรพ

กำลัง และความรู้ภาษานาชาติเข้ามาช่วยยกระดับการศึกษาของสังคมไทยให้เทียบระดับกับประเทศต่าง ๆ ได้อย่างพอเหมาะและพอเพียงบนเวทีโลกที่มีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา

วิเคราะห์จากรายงานผลการศึกษาศักยภาพด้านการจัดการศึกษานานาชาติ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านการศึกษาในเวทีสากลยังอยู่ในอันดับต่ำกว่าหลายประเทศ โดยเฉพาะในทวีปเอเชียที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ดังข้อมูลในตาราง

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน (รวมด้านการศึกษา) ของประเทศไทยในเวทีสากลตั้งแต่ พ.ศ. 2544 – 2548

ประเทศ	พ.ศ. / อันดับ				
	2544	2545	2546	2547	2548
ญี่ปุ่น	5	6	3	2	3
สิงคโปร์	14	12	12	9	6
ไต้หวัน	20	20	23	20	18
ฮ่องกง	24	24	25	22	20
เกาหลีใต้	25	23	30	27	23
มาเลเซีย	35	31	31	30	34
จีน	40	37	41	41	42
ไทย	46	42	49	50	47
อินเดีย	49	49	58	57	54
ฟิลิปปินส์	43	47	56	59	55
อินโดนีเซีย	48	48	59	60	60

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 : 2

การประเมินความสามารถทางการศึกษาตามตารางข้างต้นนั้น สถาบันระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) ได้ใช้เกณฑ์เชิงปริมาณ 6 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การลงทุนทางการศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 4) การเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมศึกษา 5) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา และ 6) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ เกณฑ์เชิงคุณภาพ 7 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน

ของ ระบบการศึกษา 2) การตอบสนองของความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ 4) การศึกษาด้านการเงิน 5) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ 6) วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน 7) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ได้วิเคราะห์ผลการใช้เกณฑ์ประเมินเพื่อจัดอันดับความสามารถของไทยในเวทีสากล จากข้อมูลที่ปรากฏและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยไว้ดังนี้

1. เร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาอันเป็นจุดอ่อนของสมรรถนะการศึกษาไทย รวมทั้งสนองต่อเป้าหมายในการเพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยเรียนและประชากรวัยแรงงาน

2. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาควบคู่กับการขยายตัวเชิงปริมาณ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล รวมทั้งลดจุดอ่อนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของไทย

3. วางแผนผลิตกำลังคนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยเน้นความร่วมมือของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อปรับระบบต่างประเทศ เน้นพัฒนาให้ระบบการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนกับการพัฒนาประเทศ สามารถผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะช่วยยกระดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยให้ทัดเทียมสากล

4. ตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) เฉพาะสาขาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้ จัดการความรู้ และถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคธุรกิจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เกิดมูลค่าเพิ่มของความรู้จากการนำไปประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจ และเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมฐานความรู้

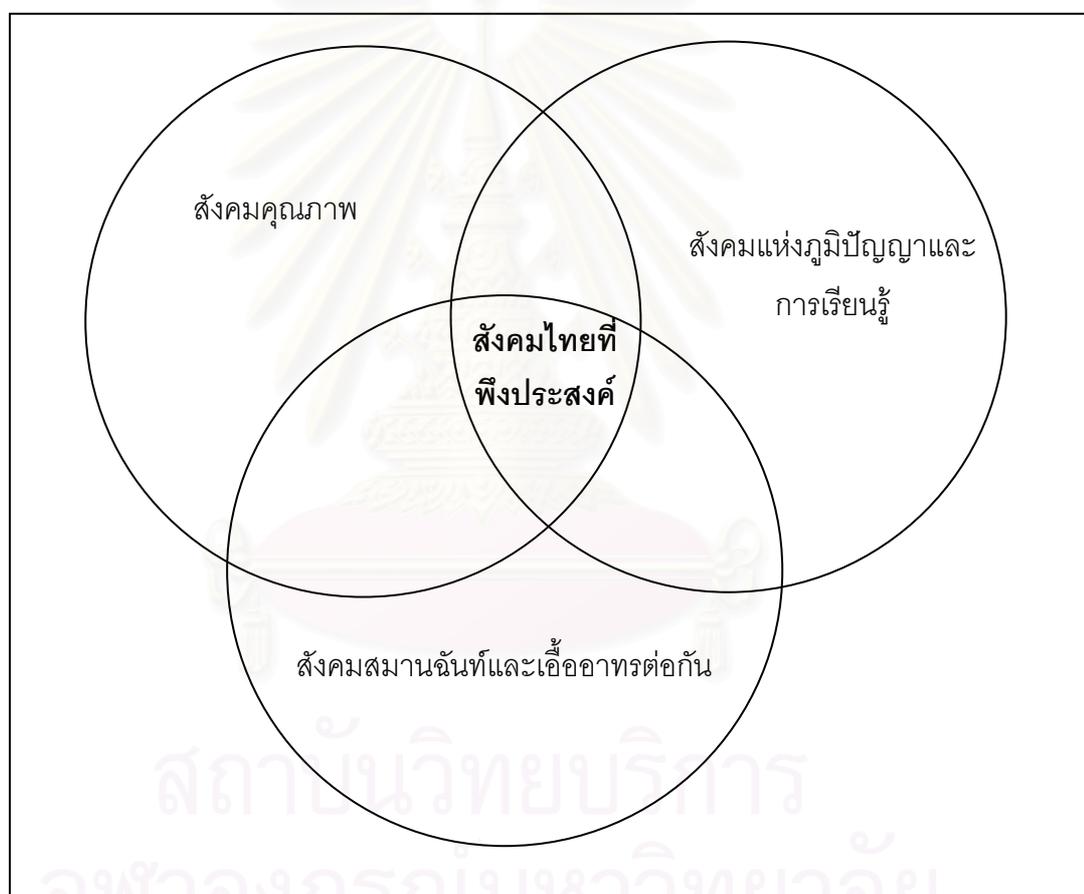
5. พัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ศึกษา และเพิ่มศักยภาพของคนไทยด้านการคิดวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ สถาบันผู้ผลิตครูสามารถนำไปสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ในการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ เพราะในโลกยุคโลกาภิวัตน์ กระแสการเปิดเสรีทางการแข่งขัน และกระแสเทคโนโลยี ทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบ การจัดอันดับและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกบริโภคสิ่งที่ดีกว่า การยกระดับคุณภาพของการผลิตครูจึงเป็นการช่วยเพิ่มสมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศโดยรวมได้เป็นอย่างดี

2. วิเคราะห์วิสัยทัศน์การพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) นั้น ใช้ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดทางสายกลาง รู้จักพอประมาณ มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก มีจุดมุ่งหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คนไทยอยู่ดีและมีสุข สังคมมีความสุข โดยกำหนดภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ไว้ 3 ด้าน ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงคุณลักษณะร่วมของสังคมไทยที่พึงประสงค์ตามวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)

ที่มา : ปรับปรุงจาก วิสัยทัศน์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ,พ.ศ.2546

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะร่วมของสังคมไทยทั้ง 3 ด้าน แต่ละด้าน กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

2.1 สังคมคุณภาพ เป็นสังคมที่ยึดหลักความสมดุลพอดีและพึ่งตนเองได้ โดยการสร้างคนดี คนเก่งมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พัฒนาเมืองและชนบทให้มีความน่าอยู่ มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีระบบการเมืองการปกครองที่โปร่งใส มีกระบวนการยุติธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชน และมีความเป็นธรรมในสังคม

2.2 สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เป็นสังคมที่พัฒนาคนให้คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ตลอดชีวิต มีเหตุผลและพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง มีการเสริมสร้างฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่ไปกับการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

2.3 สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่มีการดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน มีการดูแลกลุ่มด้อยโอกาสและคนยากจน รักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นหลักของสังคม และพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2549 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยไว้ว่า มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขและอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ซึ่งจะใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2549 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2554 (ราชกิจจานุเบกษา 27 พฤศจิกายน 2549 : 1) ยังคงใช้แนวปฏิบัติ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ตามวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และแนวปฏิบัติ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 โดยกำหนดพันธกิจการพัฒนาประเทศ ตามแนวปฏิบัตินโยบายสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรู้ไปใช้อย่างเท่าทัน มีสุขภาพที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีศักดิ์ศรีภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผัน

ผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการผลิตและบริหารบนฐานความรู้ และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกา กลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรมมีการสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะมีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรม

วิเคราะห์จากวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 และ 10 พบว่าแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยมีสาระสำคัญคือ

1. การศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคลให้เป็นคนดีมีสุข ครอบครัวยุบอุ่น การผนึกกำลังกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็งให้เป็นสังคมที่มีสันติ สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้โดยมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2. การศึกษาที่ให้อิสระและความหลากหลายแก่ผู้เรียนทุกคนได้มีทางเลือกและทางออกที่ดีได้

3. การศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมรากฐานของสังคมไทยมีดุลยภาพระหว่างเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับสังคมและวัฒนธรรมไทย

4. การศึกษาที่เป็นสื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแก่นวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชนชาติอื่น ความเป็นไทยและความเป็นสากลสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกันได้ในประชาคมโลก การศึกษาที่มีดุลยภาพ หรือความพอดีในการผสมผสานคุณลักษณะต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมสร้างทั้งความเจริญทางวัตถุและความเจริญทางจิตใจประกอบกันอันได้แก่ ความพอดีในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ

- 4.1 ความพอดีระหว่างการเป็นผู้นำกับการเป็นผู้ตาม
- 4.2 ความพอดีระหว่างความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะกับความสามารถในการดำรงตนในฐานะปัจเจกบุคคล
- 4.3 ความพอดีระหว่างเสรีภาพกับความรับผิดชอบ
- 4.4 ความพอดีระหว่างความสามารถแข่งขันกับความสมถะรู้จักพอรู้จักร่วมมือ
- 4.5 ความพอดีระหว่างการเห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่กับความชื่นชมในภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม
- 4.6 ความพอดีระหว่างการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย
- 4.7 ความพอดีระหว่างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการงานและฐานะกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และเพื่อความปิติยินดีแห่งการเรียนรู้
- 4.8 ความพอดีระหว่างการเพิ่มพูนทักษะความสามารถเฉพาะทางกับการเพิ่มพูนสุนทรียภาพและความรอบรู้ในภาพรวม
- 4.9 ความพอดีระหว่างการเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ กับการเรียนรู้ด้วยกระบวนการมนุษย์สัมพันธ์มนุษย์ และมนุษย์สัมพันธ์ธรรมชาติ
- 4.10 ความพอดีระหว่างการจัดประมวลสาระความรู้ทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

3. วิเคราะห์แนวคิดการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

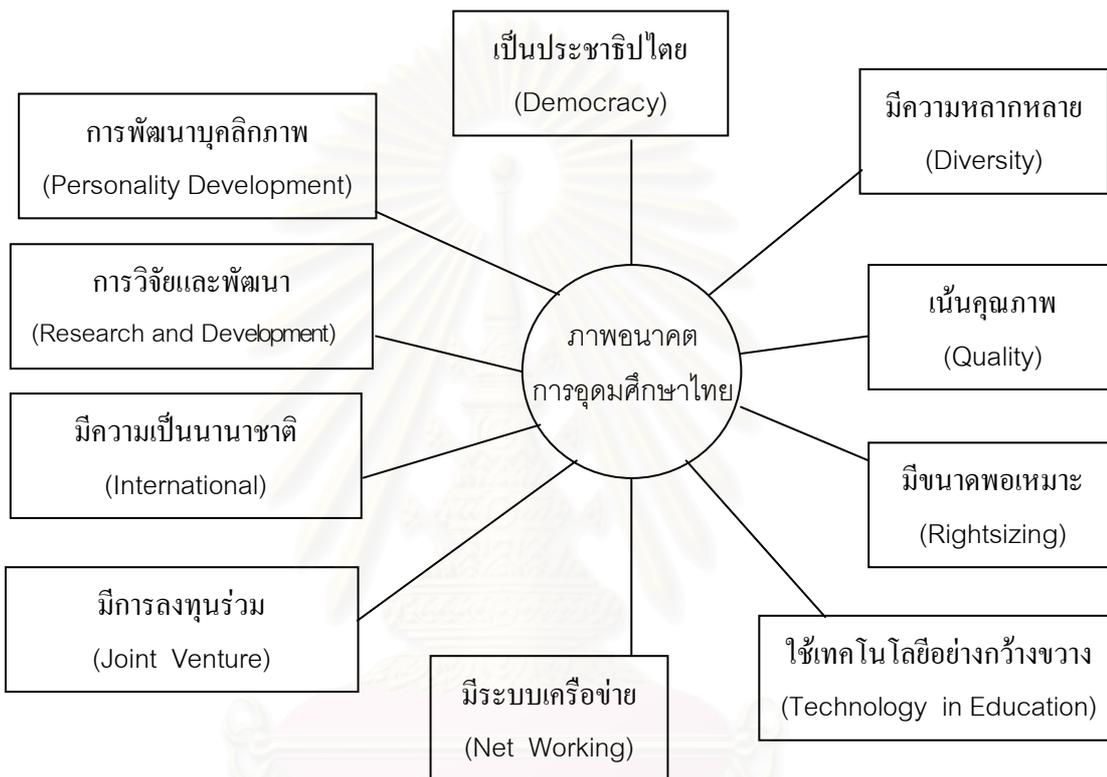
การศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการศึกษาระดับต่อจากการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพในระดับกลาง รวมทั้งมีความสามารถในการริเริ่มประกอบการ

การศึกษาระดับปริญญา ซึ่งประกอบด้วยระดับปริญญาตรีและสูงกวานั้น การศึกษาระดับปริญญามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะการประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ ส่วนการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี

รายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้วิเคราะห์แนวโน้มการอุดมศึกษาของไทยและจำลองภาพอนาคตไว้ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงแนวโน้มทางการอุดมศึกษาของไทยในอนาคต

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 11

การดำเนินงานแต่ละด้านตามแผนภูมิมิแนวโน้มการดำเนินงานดังนี้

1. การพัฒนาระบบอุดมศึกษาให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (Democracy) คือ ให้ตัวแทนประชาชน กลุ่มคนเข้าไปทำหน้าที่กำกับการทำงานของสถาบันอุดมศึกษา ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบการศึกษามากขึ้น โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนด้วย
2. การสร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นในระบบอุดมศึกษา (Diversity) ตอบสนองต่อระบบเศรษฐกิจที่เป็นเสรีภาพของระบบการผลิตที่แตกต่างกันไป
3. อุดมศึกษาจะเน้นคุณภาพมากขึ้น (Quality) สังคมบริโภคสิ่งที่มีคุณภาพมากขึ้น มีกลไกการตรวจสอบคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีคุณภาพจะไม่ได้รับความนิยม ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนหรือเลิกกิจการไปในที่สุด

4. อุดมศึกษาในอนาคตจะเน้นการลดขนาดของการดำเนินการ (Downsizing) ลดต้นทุน และค่าใช้จ่ายแต่จะคงไว้ซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพ และทำให้มีขนาดพอเหมาะ (Rightsizing) ให้เสียค่าใช้จ่ายหรือทรัพยากรไปโดยที่ได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า

5. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจะเป็นไปอย่างกว้างขวาง (Technology in Education) ในอนาคตสถาบันอุดมศึกษาจะต้องริบพัฒนาตามเทคโนโลยีให้ทัน เพื่อใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6. ระบบความสัมพันธ์ หรือสายบังคับบัญชาแบบแนวดิ่งจะเปลี่ยนเป็นระบบเครือข่าย (New network) ต่างต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันมีผลประโยชน์ร่วมกันแต่ต่างก็มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานโดยเน้นการตอบสนองต่อผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัวและทันการ

7. การลงทุนร่วม (Joint Venture) กิจกรรมการอุดมศึกษาอันได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย หรือการบริการแก่สังคม จำเป็นต้องเชื่อมโยง สัมพันธ์กับภายนอกและองค์กรเอกชนต่าง ๆ เพื่อจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมเหล่านั้น

8. ระบบการอุดมศึกษากำลังก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) ซึ่งเกิดในหลายรูปแบบ สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องส่งเสริมให้สังคมไทยไปสู่การคบค้าและสัมพันธ์กันกับสังคมโลก จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็นนานาชาติด้วย

9. การบุกเบิกด้านวิจัยพื้นฐานและการวิจัยเพื่อการพัฒนา (Research and Development) สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องสามารถสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ขึ้นได้เอง เพื่อประกันการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความกินดีอยู่ดี ระบบอุดมศึกษาต้องหันมาให้ความสำคัญต่อบัณฑิตศึกษามากขึ้น และต้องดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ

10. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ (Personality Development) การฝึกอบรมหรือการพัฒนาความรู้จะถูกดำเนินการโดยภาคธุรกิจหรือชุมชนเอง สถาบันอุดมศึกษาต้องหันมาสนใจในการพัฒนาตัวคนอย่างสมบูรณ์มากขึ้น

ในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดมาตรการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นการศึกษาเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เป็นการพัฒนาที่ยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ให้คนไทยก้าวทันโลก สามารถพึ่งตนเองได้โดยที่ยังคงซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย มาตรการดังกล่าวยังใช้เป็นแนวดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามาจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ

1. การสร้างคุณภาพระดับสากลและการพึ่งตนเองได้จากภูมิปัญญาไทย จัดระบบบริหาร อุดมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษาสู่ระดับสากลให้สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนที่เป็นมันสมอง ตอบสนอง

ความต้องการในการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ พัฒนาการวิจัย ในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความสมดุล มีทิศทางที่ชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการพัฒนา ประเทศ สร้างสรรค์ และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ใน สถาบันอุดมศึกษาที่สามารถพัฒนาไปสู่สากล พัฒนาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เป็นกลไกหลัก ในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัย มีความเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ และช่วยให้เกิด ความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ช่วยยกระดับรายได้ของประชาชน

2. สร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการให้กับระบบอุดมศึกษาที่ยั่งยืน สร้างอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพให้เพียงพอับความต้องการในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งเพื่อ ทดแทนการเกษียณอายุราชการและเพื่อเพิ่มจำนวนอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา การปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมอุดมศึกษาให้เหมาะสมทันสมัย สร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และการ ปรับปรุงคุณภาพ ปฏิรูปการเรียนการสอนการขยายบริการที่เหมาะสม การประกันคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตลอดจนเผยแพร่รายงานผลเกี่ยวกับ คุณภาพการศึกษาแก่สาธารณะที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และแนวทางของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง เพื่อให้ส่วนราชการและ หน่วยงานภาคจะได้รัฐที่มีศักยภาพ สามารถจัดการศึกษา ฝึกอบรมเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากร สำหรับปฏิบัติงานในองค์การของตนเองอย่างมีคุณภาพ

3. เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้ชุมชนและท้องถิ่น ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการ จัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาเพื่อชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนได้รับการศึกษาอย่างพอเพียง ในการดำรงชีวิต ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสืบสาน และสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและ ท้องถิ่น

4. การปฏิรูปการบริหารจัดการอุดมศึกษา เพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนา ระบบการบริหารจัดการที่ดีของระบบอุดมศึกษา ปรับบทบาทการบริหารอุดมศึกษาขององค์กร ภาครัฐ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนา อุดมศึกษาและสร้างเสถียรภาพทางการเงินในระบบอุดมศึกษา การปรับปรุงระบบบริหารของ สถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย

4. วิเคราะห์ ปรัชญา นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการพัฒนาครู

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้วิเคราะห์ ปรัชญา แนวคิด นโยบาย พระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู และสังเคราะห์มาเป็นแนวทาง

ในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพ และยุทธศาสตร์การผลิตครู ตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการศึกษาวิจัยนี้ได้แนวคิดดังนี้

4.1 ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู วิชาชีพครูได้รับการนับถือยกย่องมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน เพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่ให้ความรู้ สร้างความเจริญอกงามแก่คนในสังคม ปรัชญาของการประกอบวิชาชีพครู คือ “การช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ครูมีหน้าที่ปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องให้คนรู้จักรักษามูลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ”

ในระดับนานาชาติ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครู โดยประกาศให้วันที่ 5 ตุลาคม ของทุกปีเป็น “วันครูโลก” เพื่อเป็นการแสดงออกถึงการรำลึกในคุณูปการของครูที่มีต่อสังคม เป็นสิ่งเตือนใจรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ และสาธารณชนทั่วไปให้นึกถึงบทบาทของครูและความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงสถานภาพและสภาพการทำงานของครู พร้อมทั้งจะสนับสนุนให้ครูมีผลงานในการเตรียมคนรุ่นต่อไปให้ทำหน้าที่พลเมืองที่มีประสิทธิภาพในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ความเห็นร่วมของผู้บริหารองค์การยูเนสโก องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และองค์การยูนิเซฟ เนื่องในวันครูโลก 5 ตุลาคม 2542 ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่มีต่อเด็กและเยาวชนว่า “ถ้าหากไปถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง ว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการศึกษาของบุตรหลาน คำตอบที่จะได้รับมากที่สุดคือ “ครูที่ดี” เพราะในขณะที่เทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ กำลังเข้ามายึดครองตำแหน่งในกระบวนการศึกษาอย่างรวดเร็ว นั้น นักเรียนกลับสามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ได้อย่างเหมาะสมด้วยการแนะนำของครูที่ดี”

องค์การนานาชาติด้านการศึกษาและสหพันธ์ครูโลกได้แสดงปรัชญาและแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับครูไว้ในวันครูโลกปี 2546 ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548)

ในสังคมมนุษยชาติทุกสังคมตั้งแต่สมัยโบราณเป็นต้นมา ได้มีผู้ที่เปิดประตูองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน พวกเขาคือผู้ที่เราเรียกว่า “ครู”

ภาพลักษณ์ของการเปิดประตูสู่โลกภายนอกเป็นภาพลักษณ์ที่มีพลังอำนาจ นั่นคือการเปิดประตูสู่เสรีภาพและความก้าวหน้า แต่ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติส่วนใหญ่ประตูเหล่านั้นยังคงปิดตายสำหรับประชาชนส่วนใหญ่

แนวความคิดเชิงปฏิวัติที่ยิ่งใหญ่ของยุคสมัยใหม่ คือ แนวความคิด “การศึกษาเพื่อปวงชน” (Education for All) และผู้ที่รับภาระหน้าที่ในการเปิดประตูให้แก่ประชาชนทุกคนก็คือ “ครู” ดังนั้นการสอนจึงกลายเป็นวิชาชีพที่ไม่ได้รับใช้อภิสิทธิ์ชนจำนวนน้อยอีกต่อไป แต่เป็น

การทำงานในประชาคมโลก ซึ่งมีทั้งคนร่ำรวยคนยากจน ในกรุงและชนเมือง ในจังหวัดในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความหวังความหวาดกลัวของทุกส่วนเสี้ยวของสังคมทั้งแรงงานที่มั่งคั่งแรงงานที่ปากกัดตีนถีบ และคนยากจนที่สิ้นหวัง

ในวันนี้ประชาคมโลกเราจึงเป็นหนี้บุญคุณบุรุษและสตรีผู้ประกอบอาชีพครู ซึ่งมีจำนวนนับไม่ถ้วนเหล่านั้น ในการเป็นผู้เปิดประตูสู่องค์ความรู้สำหรับคนรุ่นใหม่เป็นอย่างมาก เพราะว่าครูเป็นผู้เปิดประตูแห่งโอกาสแก่ปัจเจกบุคคลสังคมของพวกเราและเป็นผู้เปิดประตูหนทางไปสู่โลกที่เรารู้จัก แต่ในโลกที่เรารู้จักกันนั้นสามารถจะเป็นโลกที่ดีกว่านี้ได้ นั่นคือ โลกที่ให้โอกาสสำหรับทุก ๆ คน โลกที่มีความเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม มีความก้าวหน้าและมีความสันติสุขสังคมของเราต้องยอมรับบทบาทสำคัญของผู้เปิดประตูสู่องค์ความรู้คือ “ครู” ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิและได้รับปัจจัยในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนที่มีคุณภาพ ซึ่งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานภาพของครู ขององค์การยูเนสโก c องค์การแรงงานระหว่างประเทศระบุไว้ว่า *“ความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณวุฒิและความสามารถของครูผู้สอน”*

4.2 นโยบาย พระราชบัญญัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู

นโยบายการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครูมากขึ้น เนื่องจากสังคมมองเห็นว่าครูเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จะเห็นได้จากแนวคิดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะเวลาที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ระยะเวลาที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) รวมถึงแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มีแนวคิดร่วมตรงกันคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ไว้ให้สอดคล้องกันทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพคนและการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม รัฐบาลที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศทุกคณะจึงต้องให้ความสำคัญกับวิชาชีพและการพัฒนาครู ตัวอย่างเช่น นโยบายของรัฐบาลที่ประกาศต่อเนื่องกันมาว่า “จะส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือและวางใจจากสาธารณชน รวมทั้งพัฒนาผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในหมวด 7 ว่าด้วยครู คุนอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในมาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คุนอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตพัฒนาครู คุนอาจารย์บุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่

การพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

ในส่วนของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 (5)บัญญัติไว้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีภาระหน้าที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยดำเนินการตามข้อเสนอของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีหน้าที่เสนอแนวทางการปฏิรูป การศึกษา ได้จัดทำกรอบการดำเนินงานทางกฎหมายเพื่อให้ระบบกระบวนการผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ ชั้นสูง ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเสนอให้มีการ ดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้มีการจัดตั้ง “สถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา” หรือ “สคปศ.” ทำหน้าที่เป็นสถาบันบริหารการพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา ร่วมกับสถาบันเครือข่าย รวมทั้งรับผิดชอบการบริหารกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กองทุนราชครูเมธีเพื่อส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา

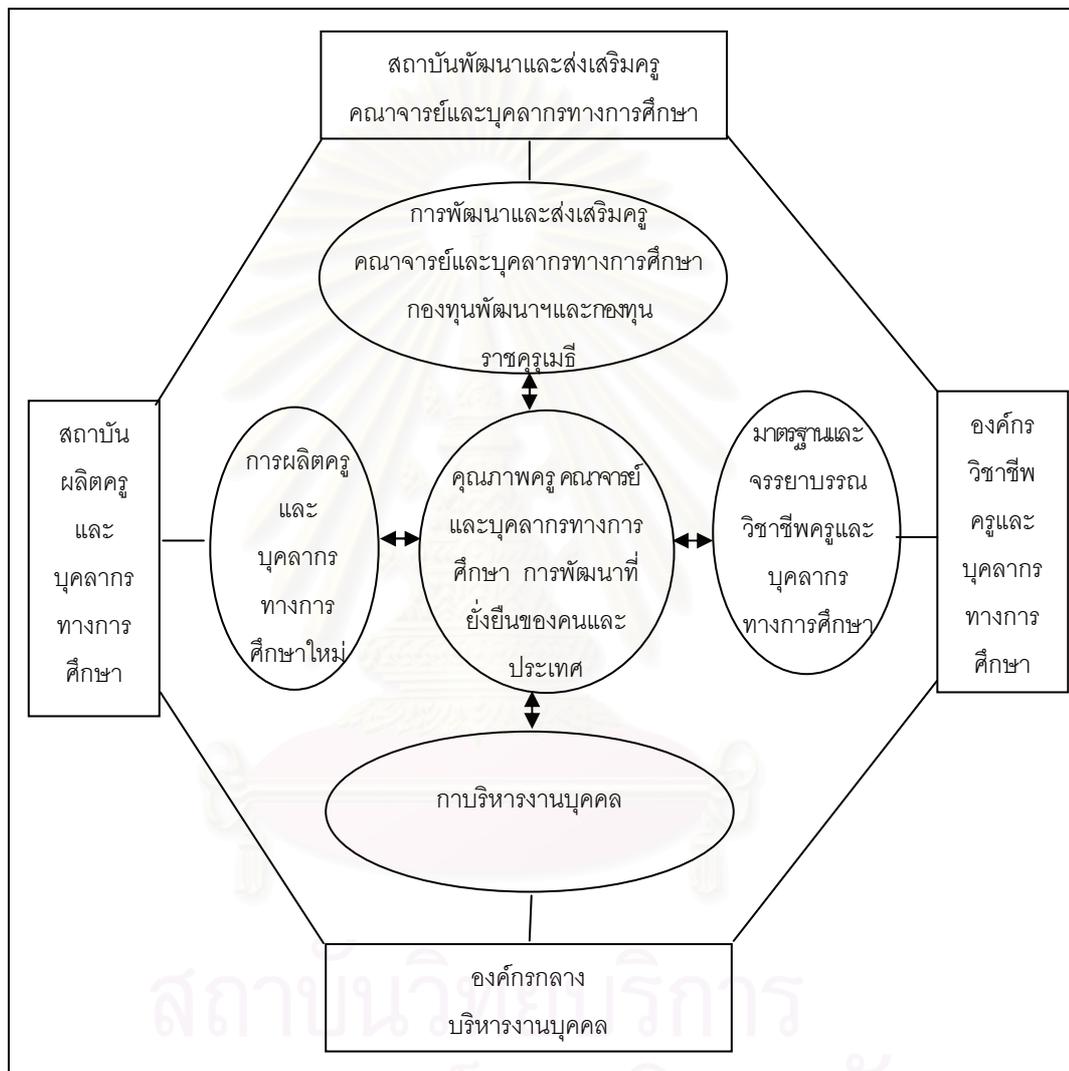
2. ให้มีการจัดตั้ง “สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา” มีฐานะเป็นองค์กรอิสระในกำกับ ของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา และตราเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาครูและ บุคลากรทางการศึกษาขึ้นเป็นการเฉพาะ

3. ให้มีองค์กรระดับนโยบายในส่วนกลาง เรียกว่า “คณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา” หรือ “ก.ค.ศ.” ทำหน้าที่กำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ บริหารงานบุคคล เงินเดือน ค่าตอบแทน ตลอดจนสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เรียกว่า “คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา” หรือ “อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา” ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้โดยตราเป็นกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา และยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการครู พ.ศ. 2523 เพื่อใช้กฎหมายที่กำหนดขึ้นใหม่

4. ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ สำหรับข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

แนวความคิดการปฏิรูปกระบวนการผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาดังกล่าว สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้แสดงกรอบแนวคิดไว้ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.3 กรอบแนวความคิดการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 29

4.3 นโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษาและการผลิตครู รัฐบาลแต่ละยุคสมัยได้ให้ความสำคัญและพยายามที่จะพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศใช้ มีสาระสำคัญให้มีการปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับนโยบายการพัฒนาคนและสังคมเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศทุกคณะจึงต้อง

กำหนดนโยบายเพื่อสนองเจตนารมณ์ดังกล่าว ดังประกาศนโยบายของรัฐบาล เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2548 มีนโยบายด้านการศึกษาดังนี้

- 1 เร่งรัดให้มีระบบและโครงสร้างทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง
- 2 เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภท และทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา
- 3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท
- 4 จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนโดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา
- 5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายรับผิดชอบการจัดการศึกษา ผูกอบรม โดยรัฐเป็นผู้วางระบบ นโยบาย กำกับคุณภาพมาตรฐาน สนับสนุนและระดมทรัพยากร เตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เครือข่ายครอบครัว และอื่นๆ รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส
- 6 สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
- 7 ส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมกีฬา ในการให้การศึกษอบรรณแก่เด็กและเยาวชน
- 8 ปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึง
- 9 ส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับนับถือ และไว้วางใจจากสาธารณชน รวมทั้งพัฒนาผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม
- 10 ปรับปรุงหลักสูตรทางการศึกษา เพื่อให้เด็กเยาวชนมีวินัย ใฝ่เรียนและทำงานเป็น
- 11 ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ว่างงาน และผู้สูงอายุ ได้ฝึกงานอาชีพอย่างน้อย 1 อาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการอิสระได้
- 12 ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองต่อภาคเกษตร อุตสาหกรรมและภาคบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในสถานประกอบการ

คณะรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งมีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายด้านการศึกษา ไว้เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ความว่า

“เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและ

มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนเพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ”

ต่อเนื่องจากนโยบายด้านการศึกษา ของรัฐบาลดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 5 ประเด็นหลัก กล่าวคือ 1) ปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ 2) ขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวาง 3) สร้างความตระหนัก ของคุณค่าในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) จัดการศึกษาโดยเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น 5) จัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาชน

ถึงอย่างไรก็ตามผู้ที่จะนำนโยบายด้านการศึกษาไปนำเสนอถึงประชาชนระดับรากหญ้าของประเทศได้อย่างทั่วถึงแทนรัฐบาล ก็คือ “ครู”

4.4 นโยบายการผลิตและพัฒนาครูของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้ยุบเลิกไปตามกฎหมาย หน้าที่ในการเสนอนโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งระบบการผลิตครู จึงเป็นของส่วนราชการ และองค์กรที่ทำหน้าที่ เฉพาะ เช่น สภาการศึกษา ครูสภา และสถาบันอุดมศึกษา แต่ละแห่งในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อได้รับการยุบเลิก สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏในปี พ.ศ. 2547 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาครู ได้แยกส่วนไปเป็นหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่ประสานงาน กำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐาน

กล่าวเฉพาะการผลิตและการพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเป็นพันธกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทุกแห่งใช้ร่วมกัน โดยในส่วนของคณะครุศาสตร์นั้นมืองค์กรที่หน้าที่กำหนดนโยบาย ประสานงานและกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่งคือ สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และครูสภา

ครูสภา ได้ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 43 ให้วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม โดยกำหนดมาตรา 44 ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมต้องมีคุณสมบัติ 1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ 2) มีวุฒิปริญญาทางการศึกษา หรือเทียบเท่าหรือมีคุณวุฒิอื่นที่ครูสภา

รับรอง และ3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด จากข้อความในพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ สถาบันผลิตครูจึงต้องปรับปรุงพัฒนาระบบการผลิตครู ทั้งในด้านนโยบาย หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา รวมทั้ง การบริหารจัดการให้เป็นตามหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไข เพื่อให้ผลผลิต คือ บัณฑิตสาขาการศึกษา มีคุณสมบัติที่สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และมีคุณลักษณะเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้ทันทีที่สำเร็จการศึกษา

ปี พ.ศ. 2547 สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีมติอนุมัติหลักการผลิตครูเป็นโครงการนำร่องจำนวน 2,500 คน ในสาขาวิชาที่ขาดแคลน 8 สาขาวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ) ภาษาไทย สังคมศึกษานาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ศิลปศึกษา การศึกษาปฐมวัย และการศึกษาพิเศษ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นแกนนำการผลิตและเป็นเครือข่ายร่วมผลิตรวม 50 แห่ง จำแนกเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 12 แห่ง และมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวน 38 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศ นักศึกษาสาขาการศึกษาในโครงการนี้เข้ารับการศึกษารับทุนการศึกษาตามเงื่อนไขของโครงการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 จะศึกษาสำเร็จตามหลักสูตรในปีการศึกษา 2551 ขณะนี้อยู่ในระหว่างการจัดติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ

หลักสูตรที่ใช้ในการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) เป็นหลักสูตรที่สถาบันผลิตครู แต่ละแห่งพัฒนาขึ้น โดยใช้กรอบโครงสร้างและมาตรฐานหลักสูตร ที่ตกลงร่วมกัน ดังนี้คือ

1. จำนวนหน่วยกิตรวมไม่ต่ำกว่า	160	หน่วยกิต
1.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า	30	หน่วยกิต
1.2 หมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า	124	หน่วยกิต
ประกอบด้วย		
1.2.1 วิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า	50	หน่วยกิต
1.2.2 วิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า	74	หน่วยกิต
1.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า	8	หน่วยกิต

2. ในหลักสูตรจะต้องจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 1 ปี

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง ซึ่งมีคณะครุศาสตร์ ดำเนินภารกิจการผลิตครูและพัฒนาคู่นั้น ใช้หลักสูตรร่วมกันมาตลอด รวมทั้งหลักสูตรการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ในโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ซึ่งสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏพัฒนาขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2546 ตามมาตรฐานหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย กลุ่มชุดวิชา 5 กลุ่ม มีชุดวิชา รวม 34 ชุดวิชา หน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตร 171 หน่วยกิต จำแนกได้ดังนี้

1. กลุ่มชุดวิชาศึกษาทั่วไป	6 ชุดวิชา	จำนวน	30 หน่วยกิต
2. กลุ่มชุดวิชาเฉพาะด้าน	16 ชุดวิชา	จำนวน	80 หน่วยกิต
3. กลุ่มชุดวิชาชีพครู	6 ชุดวิชา	จำนวน	30 หน่วยกิต
4. กลุ่มชุดวิชาการศึกษาประกอบวิชาชีพ 5 ชุดวิชา	จำนวน	25	หน่วยกิต
5. กลุ่มชุดวิชาเลือกเสรี	1 ชุดวิชา	จำนวน	6 หน่วยกิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 38 แห่ง ได้ใช้หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ร่วมกันมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ครั้งเมื่อแต่ละมหาวิทยาลัยประเมินผลการใช้หลักสูตร ที่ใช้ไประยะหนึ่งแล้วจะได้รับการพัฒนาหลักสูตร การผลิตครูขึ้นให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมและความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย ยุทธศาสตร์สำคัญที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำลังเร่งรีบดำเนินการอยู่ในขณะนี้ อีกยุทธศาสตร์หนึ่ง คือ การพัฒนาหลักสูตร

5.วิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการพัฒนาการมาจากโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู สถาบันราชภัฏ และยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามพระราชบัญญัติตั้งแต่วันที่ 13 มิถุนายน 2547 โดยยังคงมีคณะครุศาสตร์ ทำหน้าที่หลักในการผลิตและพัฒนาคู ในขณะเดียวกันก็ดำเนินการผลิตบัณฑิตสาขาอื่นๆ ตามภารกิจของอุดมศึกษา

ในส่วนของภารกิจการผลิตครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยังคงดำเนินงานตามนโยบายวัตถุประสงค์ และมาตรการ ซึ่งสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กำหนดไว้ใช้ร่วมกันตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 มีรายละเอียด คือ

นโยบาย

เร่งรัดการผลิตและพัฒนาคูที่มีคุณภาพและคุณลักษณะสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพและคุณลักษณะสอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ

2. เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542

3. เพื่อยกระดับคุณภาพการสอนของครูไปสู่การเป็นวิชาชีพชั้นสูง การเป็นครูมืออาชีพ

มาตรการ

1. พัฒนาและนำหลักสูตรวิชาชีพครูที่เน้นปรีชาสามรถมาใช้

2. นำระบบการทดลองปฏิบัติจริง (Internship) มาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา

3. พัฒนาระบบสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ของครู และบุคลากรทางการศึกษา เช่น สื่อ ระบบฐานข้อมูล และบุคลากรทั้งระดับเชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่สนับสนุน

4. นำแนวความคิดใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาครู

5. เร่งรัดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

6. ส่งเสริมการพัฒนาครูและโรงเรียนทุกระดับตามโครงการร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

7. จัดทำระบบการจัดการวิจัยด้านการศึกษาของบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา

กล่าวเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเลือกเป็นกรณีศึกษาในการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครู ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดนโยบายด้านการผลิตและพัฒนาครูให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยมีนโยบายหลักดังนี้

1. ส่งเสริมการปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยฟื้นฟูคณะครุศาสตร์ให้เป็นสถาบันการฝึกหัดครูที่สมบูรณ์

2. เร่งรัดการผลิตครูในโปรแกรมวิชาที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น และรองรับการขยายตัวของจำนวนนักเรียนและการขาดแคลนครูในระดับต่างๆ โดยจะรับนักศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. พัฒนาระบบการผลิตครูเพื่อเสริมสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพสูง ทั้งทางด้านปัญญา ร่างกายและจิตใจ

4. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวิทยฐานะ และพัฒนาศักยภาพของตนเองในสาขาวิชาที่สอน หรือสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด

5. เร่งรัดรูปแบบการจัดการศึกษาครุศาสตร์ให้มีความหลากหลาย ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม

6. ส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์ด้านครุศาสตร์ เพื่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การจัดการศึกษาครุศาสตร์ และการเป็นผู้นำทางการศึกษาในท้องถิ่น

7. พัฒนาระบบการสรรหานักเรียน หรือบุคคลเข้าศึกษาวิชาชีพครู เพื่อให้ได้คนดี คนเก่ง เข้ามาเรียนครู โดยความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

8. ส่งเสริมคัดเลือกครูผู้มีการสอนดีเด่น เป็นครูต้นแบบสำหรับเป็นเครือข่ายในการผลิตและพัฒนาครู

จากการศึกษาเอกสารพบว่าหลังจากได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาวิจัยปัญหาการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตราที่ 52 ซึ่งบัญญัติว่าให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยครั้งนี้จึงได้นำ นโยบาย วัตถุประสงค์ และมาตรการ การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ ผลการศึกษาปัญหาการผลิตและพัฒนาครูของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ การศึกษาประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ ของ อภิชาติ พันธเสน และคณะ (2542) การศึกษาผลการวิจัยอนาคตการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของ ประยูร ศรีประสาสน์ (2543) การวิจัยเอกสารเรื่องนโยบายการผลิตและพัฒนาครูของมนตรี จุฬาวัดมนทล (2543) การวิจัยและพัฒนาระบบกระบวนการใหม่ในการผลิตและพัฒนาครู ของ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีและบุคลากรทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2544) มาตรฐานการผลิตครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (2545) รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนปฏิบัติการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ของ พงุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2546) และ คู่มือการดำเนินงานตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547) ซึ่งได้สังเคราะห์ไว้แล้วในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (บทที่ 2) มาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นสภาพพื้นฐานการผลิตการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยจำแนกเป็นปัญหาการผลิตพัฒนาครู และข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขและพัฒนา ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 4.3 วิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏและแนวทางแก้ไข

ปัญหาการผลิตและพัฒนาครู	แนวทางการแก้ปัญหา
<p>1. ปัญหาด้านนโยบาย การผลิตและพัฒนาครู</p> <p>นโยบายการผลิตและพัฒนาครูที่ผ่านมาขาดความเป็นเอกภาพและต้องเปลี่ยนแปลงไปตามความไม่แน่นอนทางการเมือง หน่วยปฏิบัติและสถาบันการศึกษาไม่สามารถกำหนดแผนการผลิตและพัฒนาครูระยะยาวให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศโดยรวมได้</p> <p>การมีส่วนร่วมขององค์กร สถาบัน หน่วยงาน และบุคคล ผู้มีส่วนได้เสียในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนาครูกระทำได้น้อย การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติไม่ทั่วถึง ผลผลิตที่ได้รับจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ</p>	<p>1.1 จัดตั้งกรรมการระดับชาติเพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการการผลิตและพัฒนาครู</p> <p>ให้มีความเป็นเอกภาพต่อเนื่องและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้</p> <p>1.2 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการผลิตและด้านความต้องการใช้ครูให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนาครูได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต</p> <p>1.3 กำหนดแผนการผลิตและพัฒนาครูให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและแผนการศึกษาของชาติ เนื่องจากการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้สามารถดำรงตนอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต</p>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหาการผลิตและพัฒนาครู	แนวทางการแก้ปัญหา
<p>2. ปัญหาผู้เข้าสู่วิชาชีพครู</p> <p>ผู้เข้าสู่วิชาชีพครูมีความสามารถทางวิชาการต่ำกว่าคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ มีทัศนคติที่ไม่ดี ไม่มีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง</p>	<p>2.1 ปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาวิชาชีพครูให้ได้ผู้ที่มีความสามารถ มีคุณลักษณะความเป็นครู และมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง</p> <p>2.2 จัดสรรทุนสนับสนุนการผลิตครูให้มากขึ้น</p> <p>2.3 ให้ความสำคัญต่อการใช้ผลผลิตและการดำเนินงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ควบคุมปริมาณการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ครู</p>
<p>3. ปัญหาการบริหารจัดการสถาบันผลิตครู</p> <p>สถาบันผลิตครูทุกแห่งเริ่มมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเนื่องจากการเกษียณอายุ หลายแห่งกำลังอยู่ในระยะพัฒนาระบบและโครงสร้างการบริหารองค์กร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานะของสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันการพลศึกษา และสถาบันพัฒนาศิลป์ สถาบันผลิตครูมีขนาดจำนวนบุคลากรและภารกิจแตกต่างกันมาก จนมีผลกระทบต่อคุณภาพของผลผลิต การให้บริการและการยอมรับของสังคมแตกต่างกัน</p>	<p>3.1 สถาบันผลิตครูทุกแห่งต้องจัดทำแผนการสรรหาและพัฒนาบุคลากรให้มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอต่อภารกิจ</p> <p>3.2 ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน</p> <p>3.3 ใช้ระบบเครือข่าย เช่น สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คุรุสภา หรือองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินภารกิจของสถาบันผลิตครู</p> <p>3.4 ใช้ระบบบริหารจัดการคุณภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรของสถาบันผลิตครู เพื่อการผลิตครูที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหาการผลิตและพัฒนาครู	แนวทางการแก้ปัญหา
<p>4. ปัญหาหลักสูตรการผลิตครู</p> <p>หลักสูตรการผลิตครูมีความหลากหลายตามปริมาณของสถาบันผลิตครู จนขาดเอกภาพและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ หลักสูตรที่เปิดสอนไม่เป็นไปตามความต้องการและจำเป็นในการใช้ครูอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการผลิตครูเกินความต้องการและผลิตครูไม่เพียงพอในบางสาขาวิชาในขณะเดียวกัน</p> <p>หลักสูตรของสถาบันผลิตครูจำนวนมากอยู่ในระยะการปรับปรุงพัฒนาตามมาตรฐานหลักสูตร</p>	<p>4.1 พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ</p> <p>4.2 พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม</p> <p>4.3 สร้างเครือข่ายการพัฒนาครูและการใช้หลักสูตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เพื่อความเป็นเอกภาพของวิชาชีพและสามารถถ่ายโอนองค์ความรู้กันได้</p>
<p>5. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในการผลิตและพัฒนาครู</p> <p>การจัดการเรียนรู้ในการผลิตและพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สถาบันผลิตครูอยู่ในระยะที่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ใช้นวัตกรรมการสอนที่หลากหลายและผลิตผลงานศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้อให้เพียงพอ รวมทั้งพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ได้มาตรฐาน</p>	<p>5.1 สถาบันผลิตครูต้องพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และใช้นวัตกรรมที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู</p> <p>5.2 ส่งเสริมให้คณาจารย์ และบุคลากรของสถาบันผลิตครู ผลิตผลงานวิชาการและงานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับ</p> <p>5.3 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อการผลิตครูด้วยกระบวนการวิจัยซึ่งจะเป็นผลให้มีการพัฒนาการเรียนรู้อด้วยวิธีการอื่นที่หลากหลาย</p> <p>5.4 พัฒนาแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหาการผลิตและพัฒนาครู	แนวทางการแก้ปัญหา
<p>6. ปัญหาด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้</p> <p>ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลข่าวสาร ทำให้ระบบการถ่ายทอดความรู้ต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยอาศัยเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารช่วยการเรียนรู้มากขึ้น สถาบันผลิตครูหลายแห่งไม่สามารถจัดการด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรช่วยในการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ</p>	<p>6.1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในการผลิตและพัฒนาครูให้ทันสมัยและเพียงพอ</p> <p>6.2 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถาบันผลิตครูและแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ</p> <p>6.3 สถาบันผลิตครูมีการลงทุนระยะยาวในการสร้างเทคโนโลยีและทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาครู</p>
<p>7. ปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู</p> <p>ระบบการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูไม่เข้มงวดเหมือนวิชาชีพอื่น ขาดการประเมินคุณลักษณะและจรรยาบรรณวิชาชีพก่อนสำเร็จการศึกษา สถาบันผลิตครูหลายแห่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ</p>	<p>7.1 สถาบันผลิตครูต้องมีระบบและแผนพัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพครูให้แก่ผู้เรียนตลอดหลักสูตร เพื่อความเป็นวิชาชีพ</p> <p>7.2 มีกิจกรรมส่งเสริมจรรยาบรรณตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยมีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา</p> <p>7.3 ระดมทุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะครู</p>
<p>8. ปัญหาคุณภาพของสถาบันผลิตครู</p> <p>สถาบันผลิตครู โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่ง มีค่าเฉลี่ยตัวบ่งชี้คุณภาพระดับต่ำ โดยเฉพาะตัวบ่งชี้ด้านคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และตัวบ่งชี้ด้านการผลิตและเผยแพร่ผลงานวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) กับสถาบันผลิตครูอื่นๆ พบว่าจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพอีกหลายด้าน</p>	<p>8.1 ใช้ระบบประกันคุณภาพในการผลิตและพัฒนาครู</p> <p>8.2 มีคณะกรรมการติดตามประเมินคุณภาพการผลิตครูของสถาบันผลิตครู และควบคุมมาตรฐานคุณภาพ ด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู</p> <p>8.3 ให้ความสำคัญต่อเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาครู การจัดระดับและการเปรียบเทียบสมรรถนะ เพื่อให้มีการพัฒนาระบบการผลิตครูอยู่เสมอ</p>

6. การประเมินคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยครั้งนี้ ได้สำรวจความคิดเห็นต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากผู้เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ประมวลเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพ และพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป ผลการสำรวจความเห็นและสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครูต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับ	3.80	.768	มาก
	ความต้องการครูของสังคม			
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเครือข่ายความร่วมมือการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ	4.05	.759	มาก
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการผลิตครู	3.70	.801	มาก
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริหารงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.40	.940	ปานกลาง
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ	3.60	1.046	มาก
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ	3.45	.999	ปานกลาง
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการลงทุนใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า	3.35	.875	ปานกลาง
8	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย	3.40	.754	ปานกลาง
9	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู	3.55	.945	มาก
10	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการผลิตครูตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์	3.85	.988	มาก
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง	3.20	.894	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
12	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏศุฏการผลิฏศุฏที่ไฏ้รับการปรับัฏงพัฒนาเป็นอยัฏงดี	3.55	.945	มาก
13	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏการบริหารจัฏการหลัฏศุฏรให้สามารถผลิฏศุฏไฏ้อยัฏงมีคณภพตามวัฏฏประสงค้	3.80	.834	มาก
14	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏกิจกรรมพัฒน่านักศึฏษาที่ช่วยเสริมสรัฏงคณลัฏษณะความเป็นคณตามมาฏฐานวิชาศึฏษา	3.75	1.164	มาก
15	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏคณาจารย์ที่มีควมรู้ควมสามารถ มีคณธรรมจริยธรรมเหมาะสมในการผลิฏศุฏตามมาฏฐานวิชาศึฏษา	4.20	.696	มาก
16	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏกระบวนการจัฏการเรีญรู้ที่สามารภพัฒนาความเป็นคณตามมาฏฐานวิชาศึฏษาของนักศึฏษาไฏ้อยัฏงเต็มศึฏภพ	3.85	.988	มาก
17	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏการประเมินผลหลัฏศุฏรและการจัฏการเรีญรู้ในการผลิฏศุฏตามมาฏฐานวิชาศึฏษาและปรับัฏงพัฒนาให้มีคณภพอยัฏงเสมอ	3.35	.933	ปานกลาง
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏระบบการฝึฏประสภการณวิชาศึฏษาคณที่สามารภเสริมสรัฏงคณลัฏษณะความเป็นคณตามมาฏฐานวิชาศึฏษาไฏ้อยัฏงมีประสภภพ	3.85	.813	มาก
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏสถานศึฏษาเป็นเครือขัฏยร่วมพัฒนาวิชาศึฏษาคณที่ไฏ้มาฏฐานและเพียงพอ	3.95	.826	มาก
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏการประเมินคณลัฏษณะบัณศึฏศุฏก่อนและหลัฏสำเร็จการศึฏษาเพื่อปรับัฏงพัฒนากะบวนการผลิฏศุฏ	3.60	.940	มาก
	รวม	3.662	.647	มาก

จากตารางผู้ทรงคณวุฒิด้านการผลิฏศุฏ มีความเห็นว่าการผลิฏศุฏของมหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏมีคณภพโดยรวม อยัฏงระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ ผู้ทรงคณวุฒิด้านการผลิฏศุฏมีความเห็นว่มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหฬัฏมีคณาจารย์ที่มีควมรู้ควมสามารถ มีคณธรรมจริยธรรมเหมาะสมในการผลิฏศุฏตามมาฏฐานวิชาศึฏษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุฏ ($\bar{X} = 4.20$) และมีความเห็นว่ระบบการสรรหาและการค้ดเลือก นักศึฏษาวิชาศึฏษาคณที่เชื่อมันว่จะไฏ้ผู้มีความสามารถและมีควมตั้งใจประภอวิชาศึฏษาคณอยัฏงแท้จริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุฏ ($\bar{X} = 3.20$)

ตารางที่ 4.5 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับ	4.20	.632	มาก
	ความต้องการครูของสังคม			
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความร่วมมือการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ	4.20	.632	มาก
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการผลิตครู	4.50	.527	มากที่สุด
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริหารงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.60	1.174	มาก
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ	3.50	1.354	มาก
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ	3.60	.843	มาก
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการลงทุนใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า	3.50	1.179	มาก
8	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย	3.20	1.1.35	ปานกลาง
9	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู	3.70	.823	มาก
10	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการการผลิตครูตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร	3.50	1.080	มาก
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง	3.10	.568	ปานกลาง
12	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักสูตรการผลิตครูที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเป็นอย่างดี	4.00	.667	มาก
13	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์	4.10	.876	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.90	.876	มาก
15	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.20	.919	มาก
16	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพของนักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ	4.10	.738	มาก
17	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพและปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	4.40	.516	มาก
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.50	.527	มากที่สุด
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ	4.10	.568	มาก
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตครู	4.00	1.054	มาก
	รวม	3.895	.646	มาก

จากตารางผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีความเห็นว่าการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีคุณภาพโดยรวมระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์มีความเห็นว่าคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการผลิตครู และมีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) และมีความเห็นว่าการมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่ทันสมัยและเพียงพอของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรพัฒนารักษ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.20$)

ตารางที่ 4.6 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการครูของสังคม	3.64	.851	มาก
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเครือข่ายความร่วมมือการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ	3.76	.797	มาก
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการผลิตครู	3.52	.909	มาก
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริหารงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.28	.927	ปานกลาง
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ	2.92	1.027	ปานกลาง
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ	3.06	.998	ปานกลาง
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการลงทุนใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า	3.00	1.030	ปานกลาง
8	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย	2.92	1.047	ปานกลาง
9	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู	3.14	.926	ปานกลาง
10	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการผลิตครูตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร	3.34	1.022	ปานกลาง
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง	2.90	.909	ปานกลาง
12	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักสูตรการผลิตครูที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเป็นอย่างดี	3.38	.855	ปานกลาง
13	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์	3.44	.812	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.68	.768	มาก
15	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.90	.735	มาก
16	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพของนักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.68	.768	มาก
17	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพและปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	3.28	.927	ปานกลาง
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.80	.728	มาก
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ	3.60	.857	มาก
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษามีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตครู	3.34	.982	ปานกลาง
	รวม	3.379	.708	ปานกลาง

จากตารางอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษาเห็นว่าการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษาโดยรวมระดับมากปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษาเห็นว่าการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) และมีความเห็นว่าระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.92$)

ตารางที่ 4.7 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและผู้สอนในสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับ	3.85	.813	มาก
	ความต้องการครูของสังคม			
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความพร้อมมือการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ	3.75	.910	มาก
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการผลิตครู	3.85	.875	มาก
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการจัดงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.60	.995	มาก
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ	3.60	.821	มาก
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ	3.65	.671	มาก
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการลงทุนใช้วัสดุ วัสดุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า	3.60	.754	มาก
8	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย	3.50	.889	มาก
9	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู	3.45	.826	ปานกลาง
10	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการการผลิตครูตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร	3.95	.759	มาก
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง	3.30	.923	ปานกลาง
12	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการผลิตครูที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเป็นอย่างดี	3.55	.826	มาก
13	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์	3.65	.671	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.75	.786	มาก
15	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.75	.851	มาก
16	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพของนักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.85	.813	มาก
17	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพและปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	3.90	.788	มาก
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	.562	มาก
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ	3.85	.671	มาก
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตครู	3.70	.733	มาก
	รวม	3.70	.588	มาก

จากตารางผู้บริหารและผู้สอนในสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมีความเห็นว่าการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีคุณภาพโดยรวมระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและผู้สอนในสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) และมีความเห็นว่าระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.30$)

ตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาโครงการผลิตครูต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับ	4.00	.667	มาก
	ความต้องการครูของสังคม			
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความร่วมมือหรือช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.98	.738	มาก
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการผลิตครู	3.88	.656	มาก
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริหารงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.33	.877	ปานกลาง
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ	3.24	.818	ปานกลาง
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ	3.47	.688	ปานกลาง
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการลงทุนใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า	3.23	.790	ปานกลาง
8	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย	3.35	.833	ปานกลาง
9	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู	3.72	.697	มาก
10	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการผลิตครูตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร	3.89	.695	มาก
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง	3.68	.737	มาก
12	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักสูตรการผลิตครูที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเป็นอย่างดี	3.70	.745	มาก
13	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์	3.83	.726	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	3.87	.706	มาก
15	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจรรยาบรรณเหมาะสมในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.01	.689	มาก
16	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพของนักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ	3.75	.716	มาก
17	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพและปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	3.79	.701	มาก
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.02	.710	มาก
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ	3.79	.701	มาก
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตครู	3.76	.830	มาก
	รวม	3.714	.471	มาก

จากตารางนักศึกษาโครงการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีมีความเห็นว่าการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีคุณภาพโดยรวมระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักศึกษาโครงการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีมีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.01$) และมีความเห็นว่าการลงทุนใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.23$)

สรุปการวิเคราะห์ผลการสอบถามความเห็นคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู 2) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) ผู้สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) ผู้บริหารและผู้สอนในสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพ 5) นักศึกษาโครงการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมโหีโดยรวมมีคุณภาพระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณภาพระดับมากในเรื่อง 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม เหมาะสมในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเครือข่ายความร่วมมือการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการครูของสังคม 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการผลิตครู 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ 7) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพของนักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ 9) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการผลิตครูตาม นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร 10) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ 11) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ และปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ 12) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตครู 13) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักสูตรการผลิตครูที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเป็นอย่างดี 14) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู

ความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณภาพระดับปานกลาง ในเรื่อง 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริหารงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน, 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาวิชาชีพครูที่เชื่อมั่นว่าจะได้ผู้มีความสามารถและมีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย 5) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการลงทุนใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า

6.2 การสัมภาษณ์ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู เพื่อสังเคราะห์ความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อนำข้อมูลความคิดเห็นมาใช้ประกอบการพัฒนามาตรฐานตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นตัวแทนจากหน่วยงานผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตและการใช้ครู ได้แก่ กรรมการอำนวยการคุรุสภา กรรมการบริหารสภาคณบดีคุรุศาสตร์ศึกษาแห่งประเทศไทย คณบดีคณะคุรุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และผู้บริหารการศึกษาจากหน่วยงานที่ใช้ครู จำนวนหน่วยงานละ 1 คน รวม 5 คน (รายชื่อในภาคผนวก) ผลการสัมภาษณ์ สังเคราะห์ตามประเด็นคำถามได้ดังนี้

คำถาม	สังเคราะห์ความเห็นจากการสัมภาษณ์
1. นโยบายและการดำเนินงานผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเพียงใด มีข้อดีที่ควรส่งเสริมและข้อที่ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไรบ้าง	<p>1. ความเห็นต่อนโยบายและการดำเนินงานผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่า นโยบายการผลิตครูตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตร 5 ปี) โดยรัฐบาลจัดสรรทุนสนับสนุนให้ นั้นเป็นนโยบายที่ดี จะสามารถช่วยให้สถาบันผลิตครูผลิตครูที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพได้ แต่ในการปฏิบัติจริง รัฐบาลจัดสรรทุนให้เพียงรุ่นเดียว ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการสถาบันผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรต้องร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ทบทวนนโยบายการผลิตครูของประเทศให้ โดยยึดหลักเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่จะพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง องค์กรและหน่วยงานที่จะเป็นแกนกลางกำหนดนโยบายการผลิตครูและพัฒนาครูของประเทศ ได้แก่ สภาคณบดีคณะคุรุศาสตร์ศึกษาแห่งประเทศไทย คุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา</p> <p>ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายการผลิตครู ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ควรให้ความสำคัญในการผลิตครูสาขาที่ขาดแคลนเป็นลำดับแรกเพราะมีผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปัจจุบันมีครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระ</p>

คำถาม	สังเคราะห์ความเห็นจากการสัมภาษณ์
<p>2. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการผลิตครูอย่างมีคุณภาพเพียงใด เรื่องใดบ้างที่จะต้องมีการปรับปรุง</p>	<p>2. ความเห็นต่อการบริหารจัดการองค์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เห็นว่า มีปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตครู ได้แก่ 1) ปัญหาการจัดโครงสร้างขององค์กรที่รับผิดชอบการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏยังไม่ชัดเจน มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการผลิตครู 2 ลักษณะ คือ มอบหมายให้ภารกิจการผลิตครูดำเนินการโดยคณะครุศาสตร์ทั้งหมด กับ แยกส่วนภารกิจการผลิตครูให้คณะวิชาต่างๆ รับผิดชอบ ในโปรแกรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผลทำให้คณะครุศาสตร์มีขนาดเล็ก และขาดเอกภาพทั้งในด้านวิชาการและการบริหารจัดการ ทั้งที่อยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน 2) ปัญหาการขาดแคลนอาจารย์และบุคลากร เนื่องจากอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอายุเฉลี่ยสูงมาก มีการเกษียณอายุแต่ละปีจำนวนมาก ในขณะที่ไม่สามารถจัดสรรอัตรากำลังมาทดแทน 3) ปัญหาด้านงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจการผลิตครูลดลง เนื่องจากต้องลดจำนวนนักศึกษาและผลกระทบการยกฐานะจากสถาบันราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัย ทำให้มีคณะวิชาและหน่วยงานอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยจะต้องจัดสรรงบประมาณและบุคลากรไปให้ จึงไม่สามารถสนับสนุนภารกิจการผลิตครูได้เต็มที่ 4) ปัญหาคุณภาพการบริหารจัดการองค์การผลิตครูซึ่งได้แก่คณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและผู้นำบ่อย ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการระยะยาวได้อย่างเต็มที่เพราะผู้บริหารแต่ละคนมีความถนัดและให้ความสนใจแตกต่างกัน</p> <p>แนวทางการแก้ปัญหาด้านการบริหารจัดการผลิตครูตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า จะต้องมีการปรับโครงสร้างระบบการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีความเข้มแข็งขึ้น โดยแต่ละแห่งจะต้องศึกษาข้อดีข้อเสียและยอมรับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ หากมีความอ่อนแอมากอาจจะต้องยุบเลิกหรือปรับเปลี่ยนภารกิจ</p>

คำถาม	สังเคราะห์ความเห็นจากการสัมภาษณ์
<p>3. หลักสูตรการผลิตครูซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏใช้อยู่ในปัจจุบันมีลักษณะคืออะไร และควรจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง</p>	<p>3. ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า หลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยเฉพาะหลักสูตรการผลิตครูการศึกษาชั้นพื้นฐาน 5 ปี ซึ่งใช้ร่วมกันมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 นั้น ได้พบปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ 1) หลักสูตรจัดเนื้อหาเป็นชุดวิชา สาระสำคัญบางส่วนที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏขาดหายไป 2) การจัดการสอนเป็นชุดวิชาต้องมีจำนวนผู้สอนเพียงพอ ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของมหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งที่อยู่ในสภาวะขาดแคลนอาจารย์ อีกทั้งในการเตรียมการสอน ผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม ซึ่งจะต้องใช้ผู้สอนที่มีความชำนาญและมีความเชี่ยวชาญ จึงต้องให้เวลาในการเตรียมผู้สอนและเตรียมการสอนมากขึ้น 3) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นแต่ละชุดวิชาไม่ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ทำให้เป็นภาระต่อผู้สอนจะต้องวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ใหม่ทุกชุดวิชา ควรจะมีการพัฒนาหลักสูตรให้สำเร็จพร้อมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ทันที</p> <p>ในระยะเวลาที่ศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏนี้ (ปีการศึกษา 2547-2549) พบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งกำลังดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูเป็นของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยมีการปรับเปลี่ยนจากหลักสูตรแบบชุดวิชาเป็นหลักสูตรแบบรายวิชา และแต่ละแห่งจะเริ่มใช้หลักสูตรการผลิตครูซึ่งพัฒนาเป็นของตนเอง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550</p>

คำถาม	สังเคราะห์ความเห็นจากการสัมภาษณ์
<p>4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมึระบบการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพเหมาะสมหรือไม่</p> <p>เพียงใด ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้เพียงพอหรือไม่</p> <p>ควรจะปรับปรุงพัฒนาอย่างไร</p>	<p>4. ความเห็นต่อการจัดการเรียนรู้และทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ระบบการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเหมาะสมสอดคล้องกับระบบการจัดการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มีปัญหาสำคัญคือ จะเริ่มมีการขาดแคลนอาจารย์ที่มีความชำนาญในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในอนาคต เนื่องจากการเกษียณอายุราชการ ในขณะที่อาจารย์พิเศษและบุคลากรสายสนับสนุนการสอนไม่มีความมั่นคง และไม่ได้รับการเปิดโอกาสให้พัฒนาเท่าที่ควร หากมีการขาดแคลนอาจารย์มากขึ้น อาจจะต้องแก้ปัญหาโดยยุบรวมคณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละกลุ่มภูมิภาค จัดตั้งเป็นวิทยาลัยการฝึกหัดครู หรือจัดบริหารจัดการระบบการผลิตครูในรูปแบบใหม่ที่เหมาะสม</p>
<p>5. มหาวิทยาลัยราชภัฏได้พัฒนาระบบการฝึกและพัฒนาสถานศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณภาพอย่างไร</p>	<p>5. ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มหาวิทยาลัยราชภัฏดำเนินการอยู่ โดยมีขั้นตอนคือ 1) ชั้นศึกษาสังเกต และมีส่วนร่วม 2) ชั้นทดลองสอน 3) ชั้นฝึกสอนเต็มรูปแบบ นั้นเป็นระบบที่ดี สอดคล้องกับแนวทางการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของคุรุสภา เพียงแต่จัดระบบอาจารย์นิเทศก์ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ เช่น จัดให้อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกเป็นที่ปรึกษาติดตามนิเทศตลอดเวลาที่ฝึกประสบการณ์วิชา เนื่องจากมีความใกล้ชิดและรับรู้พัฒนาการของนักศึกษามาตั้งแต่ต้น</p> <p>ในส่วนขอสถานศึกษาสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้ดำเนินโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาชีพของนักศึกษาครูได้อย่างแท้จริง นับเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพมากขึ้นด้วย จึงเป็นโครงการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง</p>

คำถาม	สังเคราะห์ความเห็นจากการสัมภาษณ์
<p>6. มหาวิทยาลัยราชภัฏควมมี ยุทธศาสตร์อย่างไรบ้างในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพให้</p> <p>สอดคล้องกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ วัตถุประสงค์ขององค์กร</p>	<p>6. ความเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เมื่อครุสภาได้ดำเนินการให้มีการอภิปรายอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ได้มาตรฐานเหมาะสมที่จะเป็นวิชาชีพชั้นสูง ความสนใจในการเรียนวิชาชีพครูเริ่มมีมากขึ้นจึงควรมียุทธศาสตร์ด้านการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันผลิตครู • ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและระบบสารสนเทศการผลิตครู • ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู • ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู • ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการวิจัยและการบริหารวิชาการด้านการผลิตครูร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา • ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมคนดี คนเก่ง เข้าเรียนครู • ยุทธศาสตร์การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการผลิตครู • ยุทธศาสตร์การสรรหาอาจารย์คณะครุศาสตร์เพื่อทดแทนผู้เกษียณอายุ • ยุทธศาสตร์การขยายการศึกษาสาขาการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

ผลการสัมภาษณ์ที่สังเคราะห์มาทั้งหมดนี้ นำไปใช้เป็นข้อมูลเสนอในการประชุมปฏิบัติการพัฒนามาตรฐานตัวบ่งชี้คุณภาพ และยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในขั้นตอนต่อไป

ส่วนที่ 2 การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้เป็นข้อกำหนดคุณภาพที่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นในการดำเนินภารกิจการผลิตครูในแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูที่จะพัฒนาต่อไปการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยการนำผลการศึกษาทบทวนเอกสาร การสำรวจความเห็น และการสัมภาษณ์มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประชุมสภาร่างสรรคเพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไปตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. การประเมินสภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. การวิเคราะห์ภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการศึกษาและพัฒนาตามกระบวนการวิจัยสรุปดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษาในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิดของมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องนำมาพัฒนาเป็นมาตรฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีความสอดคล้องกันโดยมีแนวเทียบเคียงหลักคือ การจัดการศึกษาทุกระดับต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรฐานการศึกษาทุกระดับที่กำหนดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง ส่งเสริมกำกับดูแลตรวจสอบประเมินและประกันคุณภาพการจัดการศึกษาตามภารกิจ ซึ่งแต่ละระดับมีเป้าหมายตรงกันคือการจัดการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพ การวิจัยนี้ได้ศึกษา มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นมาตรฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ รายละเอียดจากการศึกษามาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูมีดังนี้

1.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ กำหนดขึ้นตามหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริม กำกับดูแล

ตรวจสอบ ประเมินผลและประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็น มาตรฐานที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่นให้การศึกษา มีความหลากหลายในรูปแบบ ลักษณะ วิธีการ และ ภาวคิที่เก็ยวข้อง สามารถนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นหลักในการวิเคราะห์บริบทของ สถาบันผลิตครู และวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู เพื่อ พัฒนาเป็นมาตรฐานการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาตรฐาน การศึกษาของชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เสนอโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2549 มีสาระดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทย เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้ เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ทักษะคุณธรรม จิตสำนึกที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษาจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการ บริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็น แบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู คณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ ผสมผสานความรู้สากลกับ ภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ความสำเร็จของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชน และ 2) ปัจจัยด้านการ บริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการและหลักธรรมาภิบาล

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ “การสร้างวิธีการ เรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง” การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็น ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมี โอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่ หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนา คุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการเพิ่ม ศักยภาพการแข่งขันระหว่างประเทศอีกด้วย

1.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ประกาศโดยกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2549 สาระของมาตรฐานการอุดมศึกษามีดังนี้

1.2.1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก

1.2.2 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีดุลยภาพ

1.2.2.1 มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทางวิชาการ

1.2.2.2 มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา การดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน อย่างมีดุลยภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือรวมพลังจากทุกภาคส่วนของชุมชนและสังคมในการจัดการความรู้

1.2.3 มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ การแสวงหาการสร้างและการจัดการความรู้ตามแนวทาง/หลักการอันนำไปสู่สังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้

1.3 มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏจะต้องกำหนดมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 47 โดยให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (สมศ.) เป็นผู้ดำเนินการ

มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่ง สมศ. กำหนดขึ้นใช้ประเมินคุณภาพภายนอก สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งนั้น มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษา โดยยึดหลักพันธกิจของอุดมศึกษา 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สมศ. ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ปี พ.ศ. 2549 มี 7 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต 2) มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ 3) มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ 4) มาตรฐาน

ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 5) มาตรฐานด้านการพัฒนาสถาบันและบุคลากร 6) มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 7) มาตรฐานด้านการประกันคุณภาพ

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตาม ศักยภาพและจุดเน้นของพันธกิจเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะให้ค่าน้ำหนักของมาตรฐานแตกต่างกันตามจุดเน้น โดยทุกกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อมาตรฐานด้านคุณภาพ บัณฑิตเป็นอันดับแรก การจำแนกสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มตามศักยภาพและพันธกิจของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีคำอธิบาย ดังนี้

1. กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบัน อุดมศึกษา โดยเน้นด้านการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา และวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อ ความเป็นเลิศทางวิชาการ และเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ใช้ทั้งระดับชาติและนานาชาติ โดยมุ่งสู่ความ ทันสมัยและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

2. กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของ สถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูง ในบางสาขาวิชาและเน้นการบริหารวิชาการ/วิชาชีพแก่สังคม

3. กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสถาบันที่ ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิต บัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชาโดยประยุกต์ความรู้ เพื่อสร้างและพัฒนาามาตรฐานศิลปะและ วัฒนธรรม รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

4. กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการสอนในระดับปริญญาตรี ประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่ม สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตและพัฒนาบัณฑิตในด้านวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ

ทั้งนี้ ในกรณีที่สถาบันเดิมนำหนักแล้วสามารถจัดกลุ่มสถาบันได้หลายกลุ่ม ให้พิจารณา เลือกรวมโดยเลือกเรียงลำดับจากกลุ่ม 1, 2, 3 และ 4 โดยให้สังกัดกลุ่มสถาบันเพียงกลุ่มเดียว มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่งที่มีพันธกิจด้านการผลิตครูจัดอยู่ในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาแตกต่าง กันไปตามศักยภาพและจุดเน้น กล่าวคือ 1) กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เน้นการผลิตบัณฑิตและ พัฒนาสังคม 26 สถาบัน 2) กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนา ศิลปวัฒนธรรม 10 สถาบัน 3) กลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิต

การศึกษาเพื่อพัฒนาศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราช ภัฏในครั้งนี้ได้ใช้การศึกษาดำเนินงานผลิตครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราชเป็นกรณีศึกษา โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชจัดอยู่ในกลุ่ม มหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ใช้มาตรฐานคุณภาพ 6

มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต 3) มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ 4) มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ 5) มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 6) มาตรฐานด้านการพัฒนามหาวิทยาลัยและบุคลากร คำอธิบายรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานเพื่อเป็นแนวดำเนินการและเทียบเคียงกับมาตรฐานอื่นมีดังนี้

1.3.1 มาตรฐานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของตน ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมีหลายประการอันได้แก่ มีหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน มีกระบวนการพัฒนาและบริหารหลักสูตรให้มีความทันสมัย ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีอาจารย์ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสอนและอุปกรณ์ที่หลากหลายมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงและมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน มีการระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3.2 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตเป็นผู้เรื่องปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะและภูมิปัญญาในงานอาชีพ ในฐานะนักวิชาชีพชั้นสูง มีทักษะวิจัยในฐานะนักวิชาการชั้นสูง มีจิตสำนึกและภูมิธรรมในฐานะพลเมืองดีของสังคมไทยและสังคมโลก

1.3.3 มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เป็นงานนวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างและพัฒนาทรัพยากร บุคคลที่เชี่ยวชาญระดับสูง การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ซึ่งเป็นการขยายพรมแดนของความรู้ และทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริงบนพื้นฐานความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติและนานาชาติ ผลของการวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมทั้งช่วยการพัฒนาสู่สังคมเรียนรู้ สังคมความรู้ และสังคมแห่งภูมิปัญญา อันก่อให้เกิดวัฒนธรรมการใช้ความรู้ในการกำหนดทิศทางและการพัฒนา ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

1.3.4 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ การให้บริการวิชาชีพที่เป็นประโยชน์ เป็นที่พึงเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการวิชาชีพ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้อง เพื่อเสริมสร้าง

ความมั่นคงและความเข้มแข็งของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติและนานาชาติ ตลอดจน การส่งเสริมบทบาททางวิชาการและวิชาชีพของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาสังคมเรียนรู้และสังคม ความรู้ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

1.3.5 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่เอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกไทย การบูรณาการในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างสรรค์ และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาสู่สากล

1.3.6 มาตรฐานด้านการพัฒนา มหาวิทยาลัย บุคลากร การบริหารและการจัดการ การศึกษาที่ประชาคมในและนอกมหาวิทยาลัยผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารจัดการที่ดี ที่เป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เน้นการกระจายอำนาจ กำกับด้วยนโยบายการประกัน คุณภาพ การวางแผน ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากร การนำระบบ สารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน การวิจัย และการบริหาร โดยมุ่งสร้างความเป็นเลิศทาง วิชาการรวมทั้งการสร้างเสถียรภาพทางการเงิน การใช้เงินอย่างคุ้มค่า มีอิสระ คล่องตัว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

1.4 มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ในส่วนของภารกิจด้านการผลิตครูและ พัฒนาครูซึ่งเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามกฎหมายนั้น นอกจากจะต้องดำเนินการให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการ อุดมศึกษา มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้ว ยังมีมาตรฐานวิชาชีพครูและ จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นผู้กำหนดคุณลักษณะและคุณภาพของผลผลิตที่จะต้องดำเนินการให้ เกิดขึ้น รายละเอียดของมาตรฐานวิชาชีพครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของคุรุสภาประกาศไว้ เป็นราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 วันที่ 8 กันยายน 2548 มีดังนี้

1.4.1 มาตรฐานความรู้สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ 9 สาขา ได้แก่ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู

1.4.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและผ่านเกณฑ์การประเมินการ สอนตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คุรุสภากำหนด คือ 1) การฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

1.4.3 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้ คือ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

1.4.4 มาตรฐานการปฏิบัติตน ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ได้แก่ 1) **จรรยาบรรณต่อตนเอง** ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ 2) **จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ** ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 3) **จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ** ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ 4) **จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ** ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ 5) **จรรยาบรรณต่อสังคม** ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

พิจารณาจากมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับที่นำเสนอ วิเคราะห์สาระส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู จัดทำเป็นแผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงความคิดของมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางการกำหนดมาตรฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังแผนภูมิ

กรอบแนวคิดแสดงความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับกับการผลิตครู

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูแต่ละระดับ

มาตรฐาน สาระสำคัญ	มาตรฐานการศึกษาของชาติ (สกศ. 2548)	มาตรฐานการอุดมศึกษา (สกอ. 2549)	มาตรฐานการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ (สมศ. 2547)	มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา
คุณภาพของผู้เรียน	คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ในฐานะเป็นเมืองและพลโลก	บัณฑิตมีความรู้คุณธรรม จริยธรรม สามารถเรียนรู้และพัฒนาตน ประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก	บัณฑิตมีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	มีความรู้สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู 9 สาระ ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อผู้รับบริการ ต่อผู้ร่วมวิชาชีพ และต่อสังคม
การจัดการเรียนรู้ และ จัดประสบการณ์ วิชาชีพ	จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	แสวงหา สร้างและจัดการ ความรู้ นำไปสู่สังคม ฐานความรู้	กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียน ตามความสามารถ และความถนัด การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	เรียนรู้วิชาพื้นฐาน วิชาชีพครู ฝึกปฏิบัติ ระหว่างเรียน ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ในวิชาเฉพาะ
กระบวนการบริหารจัดการ	การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง	มีการบริหารจัดการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลและพันธกิจ ของการอุดมศึกษาอย่างมี คุณภาพ	ระบบบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้าง จิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคม	จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับการรับรอง จากหน่วยงานคุมมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับใบประกอบวิชาชีพครู

2. การวิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ได้ใช้กระบวนการประชุมสร้างสรรค์ โดยคณาจารย์คณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเลือกเป็นกรณีศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ บริบท ปัจจัย นำเข้า กระบวนการและผลผลิต ที่เกี่ยวข้องกับ สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐานตัวบ่งชี้คุณภาพและยุทธศาสตร์การผลิตครูในขั้นต่อไป ผลการวิเคราะห์แสดงเป็นตารางเปรียบเทียบดังนี้

2.1. ผลการวิเคราะห์บริบทการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

บริบทด้านสังคมวัฒนธรรม	ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูและการผลิตครู
กระแสโลกาภิวัตน์	กระแสโลกาภิวัตน์ มีอิทธิพลเหนือวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาของคนในสังคม ไม่สามารถพัฒนาเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง
กระแสวัตถุนิยม	กระแสวัตถุนิยม ทำให้ความคิด ค่านิยม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในสังคมเปลี่ยนไป สังคมเห็นว่าอาชีพครูไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางวัตถุได้ จึงไม่ให้ความสำคัญ
สังคมฐานานุกรภาพ	ความเหลื่อมล้ำ แตกต่างของคนในสังคมฐานานุกรภาพ ทำให้คนส่วนใหญ่ขาดในการได้รับบริการที่ดี รวมทั้งด้านการศึกษา สถานศึกษาที่ขาดแคลนครู ขาดแคลนงบประมาณ และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้มีอยู่จำนวนมาก สถาบันผลิตครูที่มีอยู่ มีฐานะและสมรรถนะแตกต่างกัน
ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี	สังคมไทยมีความหลากหลายทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี นโยบายการศึกษา จึงไม่สามารถกำหนดให้เป็นเอกภาพได้ทั้งหมด เช่น กรณีการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นโยบายการผลิตครู เพื่อการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว ควรมีลักษณะเฉพาะ
ค่านิยมทางการศึกษา	ความตื่นตัวและการมีค่านิยมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับสูงในสังคมไทยมีมากขึ้นในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีคุณภาพเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพให้แก่สังคม

บริบทด้านเศรษฐกิจ	ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูและการผลิตครู
กระแสการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและการค้า	กระแสการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจและการค้าทำให้มีการจัดการศึกษาเชิงพาณิชย์มากขึ้น เป็นผลถึงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษา มีการผลิตครูสาขาวิชาที่ไม่ขาดแคลนจำนวนมาก เนื่องจากบริหารจัดการได้ง่าย ลงทุนน้อย ส่วนครูสาขาวิชาที่จำเป็นที่ความต้องการของสังคมผลิตได้จำนวนน้อย เป็นผลให้เกิดสภาวะการขาดแคลนครูและครูล้นตลาด ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเมือง	การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง มีผลให้นโยบายด้านการศึกษาไม่ต่อเนื่อง ตัวอย่างกรณี การจัดสรรงบประมาณเป็นทุนเพื่อการผลิตครูในสาขาที่ขาดแคลน สามารถดำเนินการได้เพียงรุ่นเดียว
งบประมาณและการลงทุนทางการศึกษา	การจัดสรรงบประมาณเพื่อการผลิตครู ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามภาพรวมของงบประมาณศึกษาสาขาการศึกษาอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ทำให้ได้รับงบประมาณรายหัวน้อย ทั้งที่ข้อเท็จจริงการจัดการศึกษาสาขาการศึกษา ผลิตครูด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายเท่ากับการผลิตกำลังคนสาขาวิทยาศาสตร์
รายได้ประชาชาติ	รายได้เฉลี่ยของประชากรไทย แม้จะมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน รวมทั้งผู้ประสงค์เข้าสู่อาชีพครู ไม่มีกำลังทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะลงทุนทางการศึกษาได้ตามที่ต้องการ
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของชาติได้ โดยการวางรากฐานในหลักสูตรการผลิตครูเพื่อนำไปถ่ายทอดแก่เด็กและเยาวชนในอนาคต แต่ต้องได้รับการตอบสนองและการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหารบ้านเมือง

บริบทด้านเทคโนโลยี	ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูและการผลิตครู
ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ	สังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันการผลิตครูต้องใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ การลงทุนของสถาบันมีต้นทุนสูงขึ้นเป็นผลทำให้ผู้เรียนต้องลงทุนสูงขึ้นด้วย
โอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน	โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีมากขึ้น ขณะเดียวกันผู้ประกอบการวิชาชีพครู ต้องเรียนรู้วิธีการจัดการข้อมูลข่าวสาร และความรู้ผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีไปสูผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
การเกิดของเครือข่ายชุมชนเทคโนโลยี	กระแสความนิยมต่อเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เกิดชุมชนใหม่ที่คนมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยเทคโนโลยี ความผูกพันกันด้วยกิจกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตเปลี่ยนไป รวมทั้งความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ที่เคยปฏิบัติกันมา
การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นสื่อและเทคโนโลยีที่สำคัญต่อการศึกษา สาระความรู้ที่ต้องการสามารถค้นคว้าได้ด้วยอินเทอร์เน็ต ครูเป็นแต่เพียงผู้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถาบันผลิตครูจึงต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยอิสระและรวดเร็ว แต่วุฒิภาวะยังไม่พร้อมมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า ครูควรเป็นบุคคลสำคัญในการแนะนำให้นักเรียนสามารถเลือกสรรข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้

บริบทด้านการเมืองและกฎหมาย	ผลกระทบต่อสถาบันผลิตครูและการผลิตครู
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบ ในส่วนของการผลิตครูและสถาบันผลิตครูมาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สถาบันผลิตครูต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการผลิตครูให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐาน
พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา	พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษามาตรา 48 บัญญัติให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพควบคุม ผู้ที่จะขอรับอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจะต้องศึกษา และปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพในมาตรา 49 และมาตรา 50 การดำเนินงานของสถาบันผลิตครู จึงต้องกำหนดเป้าหมายของผลผลิตให้สามารถประกอบวิชาชีพครูได้ตามข้อบัญญัติ
พระราชบัญญัติสถาบันผลิตครู	พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 บัญญัติให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีหน้าที่ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู มาตรา 9 บัญญัติว่า มหาวิทยาลัยจะปฏิเสธการรับสมัครผู้ใดเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือยุติ หรือชะลอ การศึกษาของนักศึกษาผู้จัดด้วยเหตุเพียงว่า ผู้นั้นขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริง เพื่อจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาต่างๆ แก่มหาวิทยาลัยมิได้ เป็นผลให้สถาบันผลิตครู โดยเฉพาะ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ต้องมีภาระในการจัดหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น
การประกันคุณภาพการศึกษา	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้สถาบันการศึกษาเร่งรัดคุณภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการศึกษาของประเทศโดยรวม โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของสถาบันผลิตครู จะต้องให้นักศึกษาสาขาการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาทุกขั้นตอนเพราะนักศึกษาจะต้องไปมีประสบการณ์จริงต่อการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.2 ผลการวิเคราะห์ประเมินปัจจัยนำเข้าในการผลิตครูของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ

2.2.1 ปัจจัยด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวทางการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ บริบท และสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ เพื่อ กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การผลิตครู ● มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ และสอดคล้อง กับความต้องการของสังคม ● ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ● มีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานขององค์กร ตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การศึกษาวิเคราะห์ ใช้ข้อมูล ข่าวสารเพื่อกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การผลิตครู ยังไม่เป็นระบบ การดำเนินงานยังไม่สม่ำเสมอ ● การประชาสัมพันธ์ด้าน นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กรยังไม่ กว้างขวางและทั่วถึง ● ผู้เกี่ยวข้องบางส่วนไม่มีส่วน ร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ● ยุทธศาสตร์ขององค์กรบาง เรื่องยังไม่ตอบสนองนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดให้มีการประชุมสัมมนา เพื่อทบทวนนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง ● ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมใน การพัฒนา และประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารขององค์กร ● ใช้ระบบการประกันคุณภาพ เพื่อติดตาม ประเมินและ สนับสนุนการดำเนินงานตาม นโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ ● มีการศึกษาวิจัย พัฒนาระบบ การใช้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การ ผลิตครู

2.2.2 ปัจจัยด้าน คณาจารย์

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวทางการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบการคัดเลือกคณาจารย์ประจำและคณาจารย์พิเศษที่โปร่งใสได้คุณภาพ ● มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร ● มีแผนพัฒนาคณาจารย์ที่เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นของภารกิจขององค์กร ● คณาจารย์มีจำนวนเพียงพอต่อภาระงาน และมีสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนของนักศึกษา ● คณาจารย์มีคุณวุฒิและตำแหน่งวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐาน ● มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และคณาจารย์เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ● มีเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับสถาบันอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● การคัดเลือกอาจารย์และอาจารย์พิเศษไม่สามารถจัดการดำเนินการได้ตามระบบเนื่องจากการขาดอัตรากำลัง ● คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ขาดแคลนผู้สอนในสาขาวิชาที่จำเป็น ● การพัฒนาคณาจารย์ที่ไม่เป็นไปตามภารกิจขององค์กรเนื่องจากความไม่ชัดเจนของนโยบายและแผนพัฒนา ● คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีภาระงานมากเกินไป ● คุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ● คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลิตผลงานวิชาการและงานวิจัยน้อย ● การใช้เครือข่าย ความร่วมมือ กับสถาบันต่างๆน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำแผนการคัดเลือกและการใช้คณาจารย์ระยะยาว เพื่อจัดระบบและขออัตรากำลัง ● พัฒนาคณาจารย์ที่มีอยู่ให้มีคุณวุฒิผลงานวิชาการ และความเชี่ยวชาญตรงกับพันธกิจของคณะครุศาสตร์ ● กำหนดเกณฑ์ภาระงานให้เหมาะสมเพื่อให้คณาจารย์จัดการเรียนรู้และผลิตผลงานวิชาการ ● ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของคณาจารย์อย่างสม่ำเสมอ ● สืบค้นและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การผลิตครูให้มากขึ้น

2.2.3 ปัจจัยด้านนักศึกษา

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวทางการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> มีการตรวจสอบความสนใจของนักศึกษา ก่อน เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ มีการวัดความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมในการเป็นครู เพื่อให้ได้นักศึกษาครูที่มีคุณภาพ มีระบบการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อ การเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> นักศึกษาที่เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักศึกษามีความสนใจและตั้งใจจะเป็นครู การรับนักศึกษามักจะมีการเมืองแทรกแซง นักศึกษาที่เรียนในคณะครุศาสตร์ มีปัญหาทางครอบครัวและเศรษฐกิจ นักศึกษาไม่มีความมั่นใจต่ออนาคตเนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษา สาขาการศึกษา มีจำนวนเกินความต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> ดำเนินการให้มีโครงการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพเป็นกรณี โดยเฉพาะอย่างต่อเนื่อง ตามที่ได้ดำเนินการได้ผลดี มาแล้ว จัดวางระบบการคัดเลือกสรรหาคนดี คนเก่ง เข้าเป็นนักศึกษา สาขาการศึกษา ประสานกับเครือข่ายการผลิตและผู้ใช้ครูให้มีมาตรฐานการควบคุมคุณภาพการผลิตครู

2.2.4 ปัจจัยด้านหลักสูตร

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวทางการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> มีหลักสูตรการผลิตครูตามมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม มีการประเมินติดตามการใช้หลักสูตรและนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ทันต่อความต้องการและความจำเป็นอย่างสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรการผลิตครูไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ล่าช้าการบริหารจัดการไม่ต่อเนื่อง หลักสูตรไม่จูงใจผู้เรียน ขาดความเข้มข้นในเนื้อหาสาระ คุณภาพของหลักสูตร ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าจะสามารถผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้ตามความคาดหวัง 	<ul style="list-style-type: none"> ปรับปรุงหลักสูตรทั้ง โครงสร้างและเนื้อหาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสานความร่วมมือกับสถาบันผลิตครู เพื่อความ มีเอกภาพและมาตรฐานของหลักสูตรการผลิตครู

2.2.5 ปัจจัยด้านทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวทางการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัยและ เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ ● มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มี คุณภาพและเพียงพอต่อความ ต้องการของคณาจารย์และ นักศึกษา ● มีเอกสาร ตำรา และระบบ เทคโนโลยี เพื่อการค้นหา ความรู้ เพียงพอและมีการ บันทึกสถิติการใช้ ● มีระบบการผลิตสื่อเพื่อการ เรียนรู้ และให้บริการได้อย่าง เหมาะสม ● มีงบประมาณเพื่อจัดการ ทรัพยากรในการดำเนินงาน ผลิตครูอย่างเหมาะสมและ เพียงพอ ● มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และชุมชนเพียงพอต่อการ สนับสนุนการเรียนรู้ในการ ผลิตครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● อาคารสถานที่และ ห้องปฏิบัติการต่างๆ ยังมีไม่ เพียงพอและไม่ทันสมัย ● เครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอ กับสัดส่วนของอาจารย์และ นักศึกษา ● ขาดเจ้าหน้าที่และบุคลากร สนับสนุนการใช้สื่อ และ เทคโนโลยี ● แหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึก ประสบการณ์วิชาชีพยังไม่ได้ รับการพัฒนามาได้มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดสรรงบประมาณเพื่อ พัฒนาอาคารสถานที่และ จัดหาวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน การเรียนรู้ให้เพียงพอและ ทันสมัย ● วางแผนจัดระบบสื่อ เทคโนโลยีและปัจจัย สนับสนุนเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการเรียนรู้และ พัฒนาวิชาชีพครู ● พัฒนาระบบสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้ ทันสมัยอยู่เสมอ ● พัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่ง ฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ได้ มาตรฐาน

2.3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.3.1 กระบวนการบริหารจัดการ

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● มีการมอบอำนาจการบริหารจัดการให้คณะครุศาสตร์สามารถดำเนินงานตามพันธกิจการผลิตครูได้อย่างเหมาะสม ● มีแผนยุทธศาสตร์ การผลิตครูที่เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ● มีระบบการสรรหาผู้บริหารที่เหมาะสม และมีระบบกาพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ● ใช้ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการ ● มีการประสานงานต่างสถาบันสร้างเอกภาพและสร้างเครือข่ายการผลิตครู ● ใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะครุศาสตร์ไม่มีอำนาจบริหารการผลิตครูอย่างอิสระ บางแห่งยังมีการแบ่งอำนาจหน้าที่การผลิตครูให้คณะอื่น ● ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำกว่าสาขาวิชาอื่น ทำให้การบริหารจัดการด้อยคุณภาพ ● ขาดแคลนผู้บริหารที่มีความสามารถและมีความมุ่งมั่นพัฒนาวิชาชีพครูอย่างแท้จริง ● แผนยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับนโยบาย และความต้องการของสังคม ● คณะครุศาสตร์บางแห่งยังไม่มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ ● การใช้ระบบประกันคุณภาพเพื่อการบริหารจัดการยังไม่มีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำยุทธศาสตร์ การพัฒนาคณะครุศาสตร์ให้เป็นองค์กรที่สามารถดำเนินการผลิตครูตามพันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ● ใช้ระบบเครือข่ายและกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

2.3.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● คณาจารย์จัดทำแนวการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ● มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ● มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ ● มีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถสร้างสมประสบการณ์ผู้เรียนเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณาจารย์คณะครุศาสตร์ขาดความรู้และทักษะในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ● การจัดการเรียนรู้บางรายวิชาไม่เป็นแบบอย่างของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ● การจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษาไม่สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ● คณะครุศาสตร์ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดให้คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ ประชุมทำแผนการเรียนรู้ทุกรายวิชา ในหลักสูตรการผลิตครูวิชาชีพ ● ใช้ระบบความร่วมมือและเครือข่ายเป็นต้นแบบในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ● พัฒนาเทคโนโลยีและจัดหาทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอและมีคุณภาพ ● ใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.3.3 กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● นักศึกษา สาขาการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มี คุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐาน วิชาชีพครู ● คณะครุศาสตร์จัดทำ แผนพัฒนานักศึกษา ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ● จัดบริหารหอพักสำหรับ นักศึกษา สาขาการศึกษา เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม พัฒนาคุณลักษณะครู วิชาชีพได้ตามวัตถุประสงค์ ● มีการกำหนดคุณลักษณะ นักศึกษา สาขาการศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม อาจารย์และนักศึกษา สาขาการศึกษา มีส่วนร่วม ในการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● แผนพัฒนาคุณลักษณะ นักศึกษาไม่ครอบคลุมและ สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ กำหนดไว้ในมาตรฐานวิชาชีพครู ● อาจารย์และบุคลากรที่ทำ หน้าที่ดูแลภารกิจด้านการ พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ และจำนวนได้ เพียงพอ ● การดำเนินการวิจัยติดตาม ประเมินผล เพื่อการพัฒนา คุณลักษณะ นักศึกษาไม่เป็น ระบบและไม่ได้รับการ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำยุทธศาสตร์การ พัฒนาคุณลักษณะ นักศึกษาเพื่อให้ได้ผลผลิต ตาม มา ต ร ฐ า น ค รุ ต า ม มาตรฐานวิชาชีพ ● ระดมสรรพกำลังและ ทรัพยากรในการพัฒนา คุณลักษณะนักศึกษา ให้เพียงพอ ● สนับสนุนให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ นักศึกษาและติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.4 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.4.1 ผลผลิตด้านบัณฑิต สาขาการศึกษา

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● บัณฑิตมีความรู้ทักษะความสามารถ มีคุณภาพ ตามความคาดหวังของสังคม ● บัณฑิตมีประสบการณ์ในวิชาชีพ สามารถเป็นครูปฏิบัติการณ์ได้ทันที หลังสำเร็จการศึกษา ● บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ● บัณฑิตมีคุณลักษณะความเป็นครู วิชาชีพ เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● บัณฑิต สาขาการศึกษา ไม่มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ตามที่สังคมคาดหวัง ● บัณฑิตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บางสาขาวิชา ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคม ● บัณฑิตสาขาการศึกษา ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดวางระบบการประเมินคุณลักษณะบัณฑิต สาขาการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของสังคม ● มีการติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนด ยุทธศาสตร์ การผลิตครู วิชาชีพ

2.4.2 ผลผลิตด้านผลงานวิชาการและงานวิจัย

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● คณะครุศาสตร์มีกลยุทธในการส่งเสริมให้อาจารย์สร้างองค์ความรู้และผลิตผลงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา ● มีการวิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการผลิตบัณฑิตของการศึกษา ● อาจารย์มีผลงานวิชาการ และงานวิจัยเผยแพร่สู่สังคม ● อาจารย์มีคุณวุฒิตำแหน่งทางวิชาการและความเชี่ยวชาญที่ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● อาจารย์มีภาระงานมากไม่ สามารถผลิตผลงานวิชาการ และงานวิจัยได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ● คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ขาดผู้เชี่ยวชาญในบางสาขาวิชา ● ผลงานวิจัยของอาจารย์ไม่สามารถนำไปพัฒนากระบวนการผลิตครูได้เต็มศักยภาพ ● ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยของอาจารย์ ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำแผนพัฒนา การผลิตผลงาน และการวิจัยเพื่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ สาขาการศึกษา ● ระดมทุนและสรรหากำลังทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อ สร้างสรรค์งานวิชาการ และการวิจัย ● สร้างแรงจูงใจในการผลิตผลงานวิชาการและการวิจัยเพื่อคุณภาพ ของ การ ผลิต ครู ตามมาตรฐานวิชาชีพ

2.4.3 ผลผลิต ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

สภาพที่คาดหวัง	ผลการวิเคราะห์	แนวการพัฒนา
<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถ มีความรู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมได้ ● มีกลยุทธ์และแผนการบริการวิชาการ ตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม ● มีหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถให้บริการด้านการจัดการเรียนรู้ให้แกสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ● จัดให้บริการทางวิชาการได้ตามความต้องการของสังคม ● มีการศึกษาความต้องการของชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายและแผนบริการวิชาการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● อาจารย์คณะครุศาสตร์ ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ไปทำหน้าที่ผู้บริหารในระดับต่างๆทำให้ขาดผู้เชี่ยวชาญในการบริการวิชาการ ● ไม่มีกลยุทธ์และแผนงานบริการวิชาการที่ชัดเจน ● การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการบริการวิชาการ ตามความต้องการของชุมชนมีน้อย ● คณะครุศาสตร์ยังไม่มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริการวิชาการอย่างเพียงพอ ● แผนการประสานงานกับเครือข่าย ชุมชนและผู้บริการวิชาการยังไม่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำกลยุทธ์และแผนการบริการวิชาการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ ● พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการบริการวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ● บูรณาการความรู้จากการดำเนินงานตามภารกิจ การผลิตครูกับการบริการวิชาการให้มีความสัมพันธ์กันและมีประสิทธิภาพ ● ประสานงานและสร้างเครือข่ายการบริการวิชาการ ● ส่งเสริมให้อาจารย์เข้าร่วมเป็นกรรมการวิชาการ และวิชาชีพในสถาบันและองค์กรวิชาชีพครู

3. การพัฒนามาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูใช้เป็นข้อกำหนดคุณภาพที่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นในการดำเนินภารกิจการผลิตครูและใช้เป็นแนวเทียบเคียงในการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประชุมปฏิบัติการโดยผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูในสถาบันผลิตครูที่เลือกเป็นกรณีศึกษา เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาระดับต่าง ๆ และผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาพิจารณาสังเคราะห์เป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
- ขั้นที่ 2 สังเคราะห์ภารกิจหลัก เพื่อใช้เป็นกรอบของมาตรฐานการดำเนินงานผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ภารกิจหลัก กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการดำเนินงานผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ขั้นที่ 5 กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามขั้นตอนข้างต้น ปฏิบัติในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่เป็นกรณีศึกษา โดยผู้ร่วมประชุมปฏิบัติการเป็นคณาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชและผู้เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดกลุ่มภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

การดำเนินงานในขั้นนี้คือการจัดกลุ่มตามระดับความสำคัญของภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อกำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยการประชุมปฏิบัติการแบบมี

ส่วนร่วมของอาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 20 คน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) เมื่อวันที่ 21 – 22 ตุลาคม 2547

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานการผลิตครู ที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในหน้า 171-183 มานำเสนอเพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณาให้ความเห็น สรุปสาระสำคัญจัดกลุ่มภารกิจการผลิตครูได้ ดังนี้

ภารกิจด้านปัจจัยนำเข้าในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1. ปัจจัยด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

- 1.1 มีการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
- 1.2 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ
- 1.3 มีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานขององค์กรตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

2. ปัจจัยด้านคณาจารย์

- 2.1 มีระบบการคัดเลือกคณาจารย์ประจำและคณาจารย์พิเศษที่โปร่งใสได้คุณภาพ
- 2.2 มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร
- 2.3 มีแผนพัฒนาคณาจารย์ที่เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นของภารกิจ ขององค์กร
- 2.4 คณาจารย์มีจำนวนเพียงพอต่อภาระงานและมีสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนของนักศึกษา
- 2.5 คณาจารย์มีคุณวุฒิและตำแหน่งวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 2.6 มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และคณาจารย์เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ
- 2.7 มีเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับสถาบันอื่น

3. ปัจจัยด้านนักศึกษา

- 3.1 มีการตรวจสอบความสนใจของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์
- 3.2 มีการวัดความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมในการเป็นครูเพื่อให้ได้ นักศึกษาครูที่มีคุณภาพ
- 3.3 มีระบบการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อการเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ

4. ปัจจัยด้านหลักสูตร

- 4.1 มีหลักสูตรการผลิตครูตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม
- 4.2 มีการประเมินติดตามผลการใช้หลักสูตรและนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ทันต่อความต้องการและความจำเป็นอย่างสม่ำเสมอ

5. ปัจจัยด้านทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้

- 5.1 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้
- 5.2 มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษา
- 5.3 มีเอกสาร ตำรา และระบบเทคโนโลยี เพื่อการค้นหาคำความรู้ เพียงพอและมีการบันทึกสถิติการใช้
- 5.4 มีระบบการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้ และให้บริการได้อย่างเหมาะสม
- 5.5 มีงบประมาณเพื่อการดำเนินงานผลิตครูอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ภารกิจด้านกระบวนการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

6. กระบวนการบริหารจัดการ

- 6.1 มีการมอบอำนาจการบริหารจัดการให้คณะครุศาสตร์สามารถดำเนินงานตามพันธกิจการผลิตครูได้อย่างเหมาะสม
- 6.2 มีแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูที่เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
- 6.3 มีระบบการสรรหาผู้บริหารที่เหมาะสม และมีระบบกาพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ
- 6.4 ใช้ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการ
- 6.5 มีการประสานงานต่างสถาบันสร้างเอกภาพและสร้างเครือข่ายการผลิตครู
- 6.6 ใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

- 7.1 คณาจารย์จัดทำแนวการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
- 7.2 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้
- 7.3 มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ

- 7.4 มีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถสร้างสมประสบการณ์
ผู้เรียนเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา

- 8.1 นักศึกษา สาขาการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะ คุณธรรม
จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู
- 8.2 จัดบริหารหอพักสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษา เพื่อให้สามารถจัด
กิจกรรมพัฒนา คุณลักษณะครูตามมาตรฐานวิชาชีพได้ตามวัตถุประสงค์
- 8.3 มีการกำหนดคุณลักษณะนักศึกษา สาขาการศึกษา และจัดทำแผนพัฒนา
ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม
- 8.4 อาจารย์และนักศึกษา สาขาการศึกษา มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม

ภารกิจด้านผลผลิตในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

9. ผลผลิตด้านบัณฑิต สาขาการศึกษา

- 9.1 บัณฑิตมีความรู้ทักษะ ความสามารถ มีคุณภาพ ตามความคาดหวังของ
สังคม
- 9.2 บัณฑิตมีประสบการณ์ในวิชาชีพสามารถเป็นครูปฏิบัติการได้ทันทีหลัง
สำเร็จการศึกษา
- 9.3 บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานวิชาชีพครู
- 9.4 บัณฑิตมีคุณลักษณะ ความเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ครู

10. ผลผลิตด้านผลงานวิชาการและงานวิจัย

- 10.1 คณะครุศาสตร์มีกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้อาจารย์สร้างองค์ความรู้และ
ผลิตผลงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา
- 10.2 มีการวิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการผลิต
บัณฑิตสาขาการศึกษา
- 10.3 อาจารย์มีผลงานวิชาการและงานวิจัยเผยแพร่สู่สังคมตามเกณฑ์
มาตรฐาน
- 10.4 อาจารย์มีคุณวุฒิตำแหน่งทางวิชาการและความเชี่ยวชาญที่ส่งผลให้ผล
ผลิตมีคุณภาพ

11. ผลผลิต ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

- 11.1 พัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความรู้เชี่ยวชาญ ด้านการ

จัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมได้

11.2 มีกลยุทธ์และแผนการบริการวิชาการ ตามความต้องการและความ
จำเป็นของสังคม

11.3 มีหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถให้บริการด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่สังคม
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคที่ผู้วิจัยใช้ในการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของอาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเพื่อจัดความสำคัญของกลุ่มภารกิจการผลิตครูดังกล่าว
ข้างต้น คือ การให้ลงคะแนนในหัวข้อคำอธิบายภารกิจการผลิตครูที่ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า
มีความสำคัญมากน้อยตามลำดับ ผู้วิจัยสรุปผลการจัดลำดับได้ ดังนี้

กลุ่มภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความสำคัญ ได้แก่

1. มีการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ใน
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. ใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ

3. มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

4. มีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถสร้างสมประสบการณ์ ผู้เรียนเป็นครู
ตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. นักศึกษา สาขาการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรมตาม
มาตรฐานวิชาชีพครู

6. คณาจารย์จัดทำแนวการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการ
จัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

7. คณะครุศาสตร์มีกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้อาจารย์สร้างองค์ความรู้และผลิตผลงาน
วิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษา

8. บัณฑิตมีความรู้ทักษะ ความสามารถ มีคุณภาพ ตามความคาดหวังของสังคม

9. บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

10. มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร

11. มีแผนพัฒนาคณาจารย์ที่เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นของภารกิจ
ขององค์กร

12. มีระบบการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อการเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพ

13. มีการมอบอำนาจการบริหารจัดการให้คณะครุศาสตร์สามารถดำเนินงานตามพันธ
กิจการผลิตครูได้อย่างเหมาะสม

14. มีการประสานงานต่างสถาบันสร้างเอกภาพและสร้างเครือข่ายการผลิตครู

15. มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ
16. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ
17. มีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานขององค์กรตามนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ
18. มีเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับสถาบันอื่น
19. ใช้ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการ
20. มีการวิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการผลิตบัณฑิต สาขาการศึกษา
21. พัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความรู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมได้
22. มีระบบการคัดเลือกคณาจารย์ประจำและคณาจารย์พิเศษที่โปร่งใสได้คุณภาพ
23. มีแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูที่เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
24. มีระบบการสรรหาผู้บริหารที่เหมาะสม และมีระบบกาพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ
25. บัณฑิตมีประสบการณ์ในวิชาชีพสามารถเป็นครูปฏิบัติการได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา
26. อาจารย์มีคุณวุฒิตำแหน่งทางวิชาการและความเชี่ยวชาญที่ส่งผลให้ผลิตผลมีคุณภาพ
27. มีกลยุทธ์และแผนการบริการวิชาการ ตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม

ขั้นที่ 2 สังเคราะห์ภารกิจหลักเพื่อใช้เป็นกรอบของมาตรฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ในการดำเนินงานขั้นตอนต่อไป ได้นำผลการจัดระดับความสำคัญของภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมาเสนอในการประชุมสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้วิเคราะห์คัดเลือกภารกิจที่สำคัญและเกี่ยวข้องมาน้อยตามลำดับ สังเคราะห์เป็นภารกิจหลักในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ 9 ภารกิจดังต่อไปนี้

ภารกิจหลักในการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

- ภารกิจที่ 1 ดำเนินนโยบาย พันธกิจ วัตถุประสงค์ในการผลิตครูให้สอดคล้องกับกฎหมายและ
เป็นไปตามความต้องการของสังคม
- ภารกิจที่ 2 พัฒนาคณาจารย์ให้มีคุณภาพและมีความเพียงพอมีเครือข่ายร่วมการผลิตครู
- ภารกิจที่ 3 สรรหานักศึกษาที่มีความตั้งใจเข้าศึกษาและพัฒนาตนเป็นครูชั้นวิชาชีพ
- ภารกิจที่ 4 หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพ
ครู
- ภารกิจที่ 5 การจัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีคุณภาพ
- ภารกิจที่ 6 ดำเนินการให้มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพมี
ประสิทธิภาพและเพียงพอ
- ภารกิจที่ 7 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ
- ภารกิจที่ 8 พัฒนาการบริหารบุคคล ทรัพยากรและงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ใช้ระบบ
ประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ
- ภารกิจที่ 9 มีการวิจัยประเมินผลการผลิตและพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ภารกิจหลัก กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการดำเนินงาน ผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เมื่อกำหนดภารกิจหลักในการดำเนินงานผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้ว ได้
วิเคราะห์ภารกิจแต่ละด้าน กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อเป็นประกอบกร
พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพ การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จของภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภารกิจหลัก	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
ดำเนินนโยบาย พันธกิจ วัตถุประสงค์ในการผลิตครูให้สอดคล้องกับกฎหมายและเป็นไปตามความต้องการของสังคม	มีนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ แสดงทิศทาง ความสำเร็จขององค์กรที่ชัดเจน มีการสื่อสารอย่างทั่วถึง
พัฒนาคณาจารย์ให้มีคุณภาพและมีเพียงพอ มีเครือข่ายร่วมการผลิตครู	มีการพัฒนาคณาจารย์ให้ได้มาตรฐานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณพัฒนาเครือข่ายร่วมการผลิตครู
สรรหานักศึกษามีความตั้งใจเข้าศึกษาและพัฒนาตนเป็นครูชั้นวิชาชีพ	มีระบบการสรรหาคandidateคนเก่ง และมีความตั้งใจเข้าเป็นนักศึกษาสาขาการศึกษาศึกษา
หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพครู	มีการพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน
การจัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีคุณภาพ	พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีคุณภาพ
ดำเนินการให้มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีประสิทธิภาพและเพียงพอ	จัดให้มีทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเพียงพอ
มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ	มีกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้ได้คุณลักษณะที่ต้องการ
พัฒนาการบริหารบุคคล ทรัพยากรและงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ	พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ
มีการวิจัยประเมินผลการผลิตและพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	ส่งเสริมการวิจัย ติดตามประเมินผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงานขององค์กร

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เมื่อวิเคราะห์ภารกิจและกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้ว พิจารณปัจจัยแห่งความสำเร็จของแต่ละภารกิจ กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน เพื่อใช้เป็นแนวการดำเนินภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

การกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
มีนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ แสดงทิศทางความสำเร็จขององค์กรที่ชัดเจน มีการสื่อสารอย่างทั่วถึง	สัดส่วนการมีส่วนร่วมรับรื้อนโยบาย วัตถุประสงค์และพันธกิจการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ
มีการพัฒนาคณาจารย์ให้ได้มาตรฐานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ พัฒนาเครือข่ายร่วมพัฒนาชาย	คุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ อัตราส่วนของอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษาจำนวนเครือข่ายร่วมการผลิตครูที่ได้มาตรฐาน
มีระบบการสรรหาคนดีคนเก่ง และมีความตั้งใจเข้าเป็นนักศึกษาสาขาการศึกษา	จำนวนร้อยละของนักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพครูค่าเฉลี่ยผลการเรียนของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษา
มีการพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน	ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพ
พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีคุณภาพ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู
จัดให้มีทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเพียงพอ	อัตราส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือและสื่อการเรียนรู้ต่อจำนวนนักศึกษา ร้อยละของแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ได้มาตรฐาน
มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ	ร้อยละของนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพครู
พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ	ระดับคุณภาพของระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามพันธกิจ
ส่งเสริมการวิจัย ติดตามประเมินผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงานขององค์กร	ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิต ประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัย

ขั้นที่ 5 กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ดำเนินงาน โดยการสังเคราะห์ภารกิจและปัจจัยแห่งความสำเร็จ กำหนดเป็นมาตรฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และพิจารณาตัวบ่งชี้คุณภาพให้สอดคล้องกัน ได้ มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มาตรฐาน	ตัวบ่งชี้คุณภาพ
1. นโยบายวัตถุประสงค์ พันธกิจสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามความต้องการของสังคม	1. สัดส่วนการมีส่วนร่วมรับนโยบาย วัตถุประสงค์และพันธกิจการผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ
2. คณาจารย์มีคุณภาพและมีความเพียงพอมีเครือข่ายร่วมการผลิตครู	2.1 คุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ 2.2 อัตราส่วนของอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษา 2.3 จำนวนเครือข่ายร่วมการผลิตครูที่ได้มาตรฐาน
3. นักศึกษามีความตั้งใจเข้าศึกษาและพัฒนาตนเองเป็นครูชั้นวิชาชีพ	3.1 จำนวนร้อยละของนักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพครู 3.2 ค่าเฉลี่ยผลการเรียนของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษา
4. หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพครู	4.1 ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร 4.2 ความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพ
5. การจัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีคุณภาพ	5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา 5.2 ผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้
6. ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีประสิทธิภาพและเพียงพอ	6.1 อัตราส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือและสื่อการเรียนต่อจำนวนนักศึกษา 6.2 ร้อยละของร้อยละของแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ได้มาตรฐาน
7. มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ	7.1 ร้อยละของนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐาน วิชาชีพครู
8. การบริหารบุคคล ทรัพยากรและงบประมาณมีประสิทธิภาพ ใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ	8.1 ระดับคุณภาพของระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ 8.2 สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามพันธกิจ
9. มีการวิจัยประเมินผลการผลิตและพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	9.1 ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิต 9.2 ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

ส่วนที่ 3 การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ใช้ข้อมูลจากการศึกษา ปรัชญา นโยบาย กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตครูการวิเคราะห์สภาพการผลิตครู ของสถาบันผลิตครู การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนำมาเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ ในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้เทคนิคการประชุมสร้างอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference: F.S.C) และเทคนิคการวิเคราะห์ สภาพพื้นฐานขององค์กร (SWOT Analysis) มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

2.3 สรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1 กรอบแนวคิดขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การบริบทครูวิชาชีพของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.2 การจัดคู่ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน

3.3 ทิศทางของยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการ

จัดคู่

สัมพันธ์

3.4 วิเคราะห์ทิศทางของยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การ
ผลิตครู

ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.6 ผังมโนทัศน์ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.7 แผนยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลการดำเนินงานกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละชั้นตอนนำมาสรุปและแสดงด้วย ตารางแผนภูมิ และคำอธิบายประกอบตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การค้นหาข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการบันทึกภาคสนามจากแหล่งข้อมูลวิเคราะห์ เฉพาะส่วนที่มีสาระเกี่ยวข้องกับการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางของยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สอดคล้องกับบริบทและเป็นไปตามความต้องการของสังคมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษานำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจการผลิตและพัฒนาครูดังนี้

1. พัฒนาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นพัฒนาการมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูซึ่งตั้งขึ้นแห่งแรกที่โรงเรียนเด็กกำพร้าศเสเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2435 มีชื่อว่า “โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์” และต่อมาได้ก่อตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2497 ได้ตราพระราชบัญญัติตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันฝึกหัดครู ในปีพ.ศ.2512 โรงเรียนฝึกหัดครูทั่วประเทศได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น “วิทยาลัยครู” และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติให้วิทยาลัยครูทุกแห่งเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 จนถึงปี พ.ศ.2529 วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนระดับปริญญาตรีได้ครบ 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาศิลปศาสตร์

เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามวิทยาลัยครูว่า “สถาบันราชภัฏ” มีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา ทำหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา

วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาบันราชภัฏ 40 แห่งทั่วประเทศมีสถานะเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 23 ก

ในส่วนของภาระหน้าที่การผลิตครูมีอยู่ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ หมวด 1 มาตรา 8 (5) ความว่า ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีภาระหน้าที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ

วิชาชีพครูผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยมีคณะกรรมการในทูลุมมหาวิทยาลัยราชภัฏรับผิดชอบภารกิจนี้

2. ข้อมูลทั่วไปของสถาบันผลิตครู

ตารางที่ 4.9 จำนวนสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ปีการศึกษา 2549

สถาบันอุดมศึกษา	จำนวนทั้งหมด	จำนวนที่ผลิตครู
1. มหาวิทยาลัยของรัฐ	21	12
2. มหาวิทยาลัยไม่จำกัด (มหาวิทยาลัยเปิด)	2	2
3. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	4	1
4. มหาวิทยาลัยสงฆ์	2	2
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏ	40	38
6. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	9	1
7. มหาวิทยาลัยเอกชน	28	7
8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีปทุมวัน	1	-
8. วิทยาลัยชุมชน	18	-
10. วิทยาลัยเอกชน	21	-
11. วิทยาลัยนาฏศิลป์	12	12
12. สถาบันการพลศึกษา	17	17
รวม	175	92

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2549 , www.mua.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549, www.noec.go.th

จากข้อมูลในตารางพบว่าในปีการศึกษา 2549 มีสถาบันอุดมศึกษาทุกสังกัดที่ผลิตครูรวมทั้งสิ้น 92 แห่ง จำแนกเป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 63 แห่ง วิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง สถาบันการพลศึกษา 17 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เช่น สถาบันเฉพาะทาง วิทยาลัยทางการแพทย์ วิทยาลัยพยาบาล โรงเรียนทหาร ตำรวจ สถาบันพัฒนศิลป์ สถาบันศิลปกรรม สถาบันดุริยางคศิลป์ และวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ไม่ได้นับรวมไว้ในตารางข้างต้น

ตารางที่ 4.10 หลักสูตรสาขาการศึกษาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏจนถึงปีการศึกษา 2549

โปรแกรมวิชา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี (2 ปีหลังอนุฯ)	ป.บัณฑิต	ป.โท	ป.เอก
การศึกษาระดับมัธยม		✓	✓			
การศึกษาขั้นพื้นฐาน		✓	✓			
ภาษาไทย		✓	✓			
ภาษาอังกฤษ		✓	✓			
คณิตศาสตร์		✓	✓			
วิทยาศาสตร์ทั่วไป		✓	✓			
ชีววิทยา		✓	✓			
เคมี		✓	✓			
ฟิสิกส์		✓	✓			
สังคมศึกษา		✓	✓			
ภูมิศาสตร์		✓	✓			
ประวัติศาสตร์		✓	✓			
เกษตรกรรม		✓	✓			
คหกรรมศาสตร์		✓	✓			
ช่างอุตสาหกรรม			✓			
ศิลปกรรม			✓			
อุตสาหกรรมศิลป์		✓	✓			
นาฏศิลป์		✓	✓			
สุขศึกษา		✓	✓			
พลศึกษา		✓	✓			
ดนตรีศึกษา		✓	✓			
ศิลปศึกษา		✓	✓			
ธุรกิจศึกษา		✓	✓			
ภาษาจีน		✓				
ภาษาฝรั่งเศส		✓				
บรรณารักษศาสตร์		✓	✓			
คอมพิวเตอร์ศึกษา		✓	✓			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

โปรแกรมวิชา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาตรี (2 ปีหลังอนุฯ)	ป.บัณฑิต	ป.โท	ป.เอก
พระพุทธศาสนา		✓				
การศึกษาศาสตร์		✓	✓			
การวัดผลการศึกษา		✓	✓			
เทคโนโลยีและ นวัตกรรมการศึกษา		✓	✓		✓	
การบริหารการศึกษา		✓	✓		✓	
การศึกษานอกระบบ		✓	✓	✓		
จิตวิทยาและการแนะแนว		✓	✓			
วิชาชีพครู				✓		
ไทยศึกษา				✓		
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม					✓	
วิจัยและประเมินผล การศึกษา					✓	
การพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอน					✓	
หลักสูตรและการสอน					✓	✓
วิทยาศาสตร์ศึกษา					✓	
คณิตศาสตร์ศึกษา					✓	
เทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา					✓	✓
การศึกษาเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น						✓

ที่มา : 1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2549

2. www.mua.go.th

3. www.rajabhat.go.th

วิเคราะห์จากตารางพบว่าจนถึงปีการศึกษา 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง เปิดสอนหลักสูตรสาขาการศึกษาเพื่อผลิตครูระดับปริญญาตรี 34 หลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 3 หลักสูตร ระดับปริญญาโท 9 หลักสูตร และระดับปริญญาเอก 3 หลักสูตร

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนนักศึกษาและอาจารย์ทั้งหมดและนักศึกษาและอาจารย์สาขา
การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ปีการศึกษา 2548

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวน นักศึกษา ทั้งหมด	จำนวน อาจารย์ ประจำ	จำนวน นักศึกษасาขา การศึกษา	จำนวน อาจารย์ คณะครุศาสตร์
1. จันทเกษม	18,034	232	1,325	56
2. สวนสุนันทา	21,048	272	557	59
3. สวนดุสิต	39,051	259	942	83
4. พระนคร	12,611	295	712	50
5. ธนบุรี	10,693	149	538	28
6. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	22,331	217	1,962	39
7. พระนครศรีอยุธยา	6,140	177	420	47
8. รำไพพรรณี	4,871	154	750	27
9. ราชนครินทร์	17,977	157	1,644	34
10. เทพสตรี	8,907	195	833	44
11. วไลยอลงกรณ์	25,056	199	678	45
12. พิบูลสงคราม	10,390	201	733	50
13. กำแพงเพชร	5,075	128	845	29
14. นครสวรรค์	15,884	288	862	38
15. เพชรบูรณ์	4,708	183	351	22
16. เชียงใหม่	24,082	136	4,736	45
17. เชียงราย	13,350	163	1,523	30
18. ลำปาง	7,240	124	754	33
19. อุตรดิตถ์	10,014	129	1,155	38
20. อุตรธานี	16,615	203	1,169	37

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวน นักศึกษา ทั้งหมด	จำนวน อาจารย์ ประจำ	จำนวน นักศึกษาสาขา การศึกษา	จำนวน อาจารย์ คณะครุศาสตร์
21. เลย	8,603	201	1,567	33
22. มหาสารคาม	11,091	227	1,463	57
23. สกลนคร	10,028	182	1,370	41
24. ร้อยเอ็ด	1,929	9	260	4
25. ศรีสะเกษ	3,504	14	380	4
26. นครราชสีมา	15,542	261	1,735	54
27. อุบลราชธานี	20,936	205	704	47
28. สุรินทร์	9,313	210	477	39
29. บุรีรัมย์	7,516	213	1,268	43
30. กาญจนบุรี	4,290	149	362	30
31. นครปฐม	8,654	197	622	45
32. หมู่บ้านจอมบึง	5,601	161	388	41
33. เพชรบุรี	12,776	177	658	28
34. สุราษฎร์ธานี	15,967	147	2,966	29
35. นครศรีธรรมราช	5,834	208	820	44
36. ภูเก็ต	13,008	165	1,033	30
37. สงขลา	12,834	212	985	45
38. ยะลา	10,694	163	2,522	29
รวม	472,197	6,962	42,069	1,477

ที่มา : สังเคราะห์จากรายงานประจำปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2549

ข้อมูลจากตารางแสดงจำนวนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง ในปีการศึกษา 2548 จำนวนรวมทั้งสิ้น 472,197 คน จำนวนอาจารย์รวมกัน 6,962 คน จำนวนนักศึกษาสาขาการศึกษารวม 42,069 คน จำนวนอาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง มีจำนวนรวม 1,477 คน ข้อมูลเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปทุกภาคการศึกษา เพราะจะมีการรับนักศึกษาเข้าใหม่และนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

1.3.วิเคราะห์เปรียบเทียบ ปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การผลิตและพัฒนาครูของสถาบันผลิตครู

การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรประสานการผลิตและพัฒนาครูและคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 4.12 วิเคราะห์เปรียบเทียบ ปรัชญา ของสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันผลิตครู	ปรัชญาการผลิตและพัฒนาครู	คำสำคัญ
สมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย	มุ่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	● ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	มุ่งสร้างครูดี มียุทธศาสตร์ ฉลาดใช้ภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมไทย	● ผลิตครูดีเพื่อสังคม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	สร้างครูดีพัฒนาคน สร้างชุมชนพัฒนาชาติ	● สร้างครูดีเพื่อพัฒนาชาติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	เสริมสร้างปัญญา และจริยธรรม นำพัฒนาวิชาชีพ	● พัฒนาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	สร้างสรรคองค์ความรู้ ผลิตครูมืออาชีพ	● ผลิตครูมืออาชีพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	มองกว้าง คิดไกล ทันสมัย ใฝ่รู้ สู้งาน ได้มาตรฐานของสังคม	● ผลิตครูคุณภาพตามมาตรฐานของสังคม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	ความเป็นครูดีเด่น มุ่งเน้นคุณธรรม นำชุมชนพัฒนา	● ผลิตครูดีเพื่อชุมชน

จากตารางพบว่า สมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีปรัชญาการผลิตครูที่สอดคล้องกัน คือมุ่งผลิตครูดี มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตารางที่ 4.13 วิเคราะห์เปรียบเทียบ วิสัยทัศน์การผลิตครู ของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและสถาบันผลิตครูที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันผลิตครู	วิสัยทัศน์การผลิตและพัฒนาครู	คำสำคัญ
สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย	สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยจะเป็นองค์กรร่วมมือทางวิชาการครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์และวิชาชีพครูระดับชาติชั้นแนวหน้าของภูมิภาคเอเชีย เพื่อพัฒนาศาสตร์ให้เข้มแข็ง และพัฒนาวิชาชีพครูให้มีพลังในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ	ความร่วมมือ พัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาที่ยั่งยืน
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	ภายในปี 2551 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจะเป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษา การศึกษาของท้องถิ่นให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยการผลิตและพัฒนาครูตลอดจนบุคลากรทางการศึกษามืออาชีพ ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาและตอบสนองเป้าหมายการศึกษาชาติ	ความเป็นผู้นำทางการศึกษา ผลิตครูมืออาชีพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	“ภายในปี พ.ศ. 2546 คณะครุศาสตร์จะพัฒนาให้ทุกโปรแกรมวิชาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพดียิ่งขึ้น มีหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ”	ผลิตครูเพื่อการพัฒนาประเทศ มีหลักสูตรที่หลากหลาย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	คณะครุศาสตร์เป็นผู้นำในการผลิต พัฒนาครูบุคลากรอย่างมีคุณภาพและสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม	ความเป็นผู้นำในการผลิต และพัฒนาครู สร้างองค์ความรู้

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

สถาบันผลิตครู	วิสัยทัศน์การผลิตและพัฒนาครู	คำสำคัญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี	คณะครุศาสตร์มุ่งเน้นการผลิตครูและ พัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้คู่ คุณธรรมสร้างสรรค้องค์ความรู้สู่การพัฒนา ท้องถิ่นและสังคมภายใต้ระบบการประกัน คุณภาพการบริหารจัดการที่รับผิดชอบ ตรวจสอบได้	ผลิตครูที่มีความรู้ คู่คุณธรรม ประกันคุณภาพการ บริหารจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต	ภายในปี 2554 บัณฑิตและครุศาสตร์มี ความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะในการ แสวงหาความรู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ มี คุณธรรม จริยธรรม ได้คุณภาพมาตรฐานเป็น ที่ยอมรับของสังคม	มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	ภายในปี พ.ศ.2552 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็น องค์กรที่มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการ ผลิตบัณฑิต พัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษา ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมบูรณาการ จัดการเรียนรู้และการวิจัยให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ	องค์กรเข้มแข็ง ผลิตครูตามความต้องการ ของท้องถิ่น วิจัยสร้างองค์ความรู้

พิจารณาจากตาราง จะเห็นว่า วิสัยทัศน์การผลิตครู ของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างให้
ความสำคัญต่อความร่วมมือ ในการสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาองค์กรและการตอบสนองต่อ
ความต้องการของท้องถิ่น เพื่อการผลิตครูที่มีคุณภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 วิเคราะห์เปรียบเทียบ พันธกิจ ของสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่ง ประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

สถาบันผลิตครู	พันธกิจการผลิตและพัฒนาครู	คำสำคัญ
สมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย	ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัยเพื่อพัฒนาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์วิชาชีพและการศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือในการจัดบริการวิชาการ สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประจำการ	ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพ ครูกาสอนวิจัย และบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	ผลิตบัณฑิตสาขาครุศาสตร์ พัฒนาครู และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา บริหารวิชาการแก่ชุมชนและท้องถิ่น พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กร	ผลิตบัณฑิต พัฒนาครู วิจัยบริการ วิชาการ พัฒนาองค์กร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นหน่วยงานที่เน้นพันธกิจด้านการผลิต และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พัฒนางองค์ความรู้ การปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา การทำการวิจัย สร้างบริการวิชาการแก่ชุมชนและท้องถิ่นและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	ผลิตและพัฒนา บุคลากรทางการศึกษา วิจัย บริการวิชาการ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	การผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา วิจัยและค้นคว้า พัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์ให้เป็นวิชาชีพครูชั้นสูง บริการทางวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จัดระบบกลไกการบริหารจัดการเพื่อควบคุมคุณภาพและดำเนินการประกันคุณภาพผลผลิตให้บรรลุวิสัยทัศน์	ผลิตและพัฒนาครู วิจัยทางครุศาสตร์ บริการวิชาการ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ประสานคุณภาพ ทางกาบริหาร จัดการ

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

สถาบันผลิตครู	พันธกิจการผลิตและพัฒนาครู	คำสำคัญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต	พัฒนากระบวนการการผลิตบัณฑิตให้ มีคุณภาพเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งเสริมให้คณาจารย์มีการพัฒนาการทางด้าน วิชาการ ทักษะ ความสามารถ เพื่อให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น พร้อมทั้ง มีคุณธรรม จริยธรรม ให้นักศึกษามีความรู้และ ทักษะต่างๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคม ส่งเสริมกิจกรรมของคณาจารย์และนักศึกษาทั้ง ทางด้านการวิจัย การผลิตสื่อ การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและการบริการชุมชน ส่งเสริมงานวิชาการในรูปแบบโรงเรียนสาธิตระดับ ปฐมวัย	พัฒนาคณาจารย์ พัฒนานักศึกษาคู ส่งเสริมการวิจัย ส่งเสริมการบริการ วิชาการ ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	พัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพในการผลิตครู บุคลากร ทางการศึกษา ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพ พัฒนาศักยภาพการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนร่วม พัฒนาวิชาชีพเพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ของ นักศึกษา	พัฒนาองค์กรให้มี ความเข้มแข็ง ผลิตและพัฒนาครู วิจัย พัฒนาโรงเรียนร่วม พัฒนาวิชาชีพครู

จากข้อมูลในตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่าสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดพันธกิจการผลิตครูไว้ใกล้เคียงกัน คือผลิตและพัฒนาครู วิจัยทางครุศาสตร์ ให้บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบ ปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การผลิตครู ของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยและ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยกระบวนการประชุมค้นหาอนาคตร่วมกันของกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจำนวน 3 ครั้ง ในวันที่ 3-4 เมษายน 2548 วันที่ 8 สิงหาคม 2548 และ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2548

ผลการประชุมแสดงรายละเอียดของการวิเคราะห์ในรูปตารางดังนี้

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรม

ปัจจัยด้านสังคม และวัฒนธรรม (S = SOCIAL CULTURAL)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	สังคมให้ความเชื่อถือและร่วมมือต่อคณะครุศาสตร์	✓	
2.	สังคมมีความตื่นตัวและสนใจการศึกษามากขึ้น	✓	
3.	ท้องถิ่นพัฒนาขึ้นในหลาย ๆ ด้านการศึกษาจึงต้องพัฒนาตามไปด้วย	✓	
4.	โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือจากคณะครุศาสตร์เพื่อเป็นช่องทางให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ดีขึ้น	✓	
5.	คนในสังคมตื่นตัวมีค่านิยมที่จะเรียนรู้	✓	
6.	ประชาชนเห็นคุณค่าของการศึกษาระดับสูง	✓	
7.	สังคมยังมีภาพของโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูที่ผลิตครูให้มีคุณธรรมจึงต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีภาพลักษณ์เช่นนั้น	✓	
8.	ท้องถิ่นยังให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยดี	✓	
9.	วัฒนธรรมยังเข้มแข็ง สังคมรู้สึกว่าเป็นเมืองดักศิลา	✓	
10.	ประชาชนให้การยอมรับต่อสถาบันเป็นอย่างดี	✓	
11.	ขาดความร่วมมือของชุมชนเพราะการประชาสัมพันธ์สู่ชุมชนยังมีน้อย		✓
12.	สังคมรับรู้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏค่อนข้างน้อย		✓
13.	ความไร้พรมแดนทางการศึกษาทำให้ผู้ใช้บริการลดลง		✓
14.	การระดมทรัพยากรในชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษามีน้อย		✓

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (T = TECHNOLOGIAL)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	ชุมชนมีภูมิปัญญาและเทคโนโลยีที่ช่วยการศึกษาได้	✓	
2.	คณะครุศาสตร์เป็นแหล่งสะสมภูมิปัญญาทางการศึกษาของชุมชน	✓	
3.	ประชาชนมีการตื่นตัวในการพัฒนาเทคโนโลยี	✓	
4.	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของชุมชนช่วยสนับสนุนภารกิจการผลิตครู	✓	
5.	มีแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมากเพียงพอ	✓	
6.	มหาวิทยาลัยสามารถก้าวทันเทคโนโลยีได้เท่าเทียมกับสถาบันอื่น	✓	
7.	สามารถพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสากลได้	✓	
8.	บุคลากรด้านเทคโนโลยียังไม่เพียงพอ		✓
9.	ยังไม่ได้นำภูมิปัญญามาใช้สำหรับการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม		✓
10.	มีสถาบันคู่แข่งด้านเทคโนโลยีชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น		✓
11.	มหาวิทยาลัยไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนอย่างเต็มศักยภาพ		✓
12.	การลงทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยียังไม่มากเท่าที่ควร		✓
13.	การกระจายเพื่อการส่งเสริมเทคโนโลยีไปสู่ชุมชน ที่ห่างไกลไม่ทั่วถึง เพราะไม่มีหน่วยงานประสานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ		✓
14.	บุคลากรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีไม่เพียงพอและทันสมัย		✓
15.	ครุภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีมีน้อย		✓
16.	มหาวิทยาลัยต้องพึ่งพาศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีจากหน่วยงานอื่น		✓

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (E = ECONOMIC)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	บัณฑิตครุศาสตร์มีโอกาสในการหางานทำมาก	✓	
2.	ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ สม่่าเสมอ	✓	
3.	ภารกิจของคณะครุศาสตร์เอื้อให้ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอก	✓	
4.	รัฐสนับสนุนงบประมาณด้านการผลิตและสนับสนุนการพัฒนาครู	✓	
5.	มีกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	✓	
6.	การขยายตัวทางเศรษฐกิจดีขึ้น	✓	
7.	มีงบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาครูประจำการ	✓	
8.	บุคคลมีโอกาสเรียนสำเร็จการศึกษาสาขาการศึกษาได้มาก	✓	
9.	นักศึกษามีแหล่งเงินทุนจึงทำให้มีโอกาสเรียนสาขาการศึกษาจำนวนมาก	✓	
10.	การจัดสรรงบประมาณและการใช้งบประมาณไม่สอดคล้องกับแผนงาน เท่าที่ควร		✓
11.	อัตราการว่างงานและภาวะ การมีงานทำของบัณฑิตขึ้นอยู่กัเศรษฐกิจ		✓
12.	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลน้อยทำให้การพัฒนาคณะและโปรแกรม วิชาไม่ดีเท่าที่ควร		✓
13.	ความไม่สม่ำเสมอของงบประมาณสนับสนุนการผลิตบัณฑิตสาขาการศึกษาทำ ให้ไม่สามารถวางแผนพัฒนาระยะยาวได้		✓
14.	ค่าตอบแทนวิชาชีพครูน้อย ทำให้ไม่สามารถสรรหาคนเก่งมาเรียนครูได้ เพียงพอ		✓
15.	บัณฑิตครุศาสตร์ทำงานไม่ตรงสาขา และมีรายได้ต่ำ		✓

ตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านการเมือง กฎหมาย

ปัจจัยด้านการเมือง กฎหมาย (P = POLITICAL AND LEGEL)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	การเมืองสนับสนุนนโยบายการผลิตครู หลักสูตร 5 ปี	✓	
2.	รัฐธรรมนูญ กำหนดให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	✓	
3.	พรบ.การศึกษาแห่งชาติกำหนดให้มีการปฏิรูปการผลิต และการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา	✓	
4.	รัฐธรรมนูญให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนทุกคนในด้านการศึกษา	✓	
5.	พระราชบัญญัติทำให้มหาวิทยาลัยก้าวไปสู่ความเป็นสถานศึกษาในชุมชนได้อย่างเหมาะสม	✓	
6.	พรบ.การศึกษาทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในทางที่ดี	✓	
7.	กฎหมายต่าง ๆ เกื้อหนุนให้พัฒนาวิชาชีพครูดียิ่งขึ้น	✓	
8.	กฎ ระเบียบต่าง ๆ ในการผลิตครู เอื้อให้มีพัฒนาครูมากขึ้น	✓	
9.	รัฐให้ความสำคัญสระในการจัดการศึกษา	✓	
10.	เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าศึกษาในท้องถิ่นได้ตามความต้องการ	✓	
11.	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้คณะทำงานกับชุมชน โดยร่วมกันพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อการอบรมในสาขาวิชาที่ถนัดและขาดแคลน	✓	
12.	การปรับลดองค์กรให้เล็กลงทำให้ขาดอัตรากำลัง		✓
13.	นักศึกษาทุนในโครงการผลิตครู 5 ปี มีเงื่อนไขผูกมัดเข้มงวด ทำให้นักศึกษาเลือกเรียนมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มากกว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏ		✓
14.	ความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาทำให้ต้องปรับตัวและติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ทัน		✓
15.	นโยบายทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไม่เนิ่ง ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถวางแผนให้ได้ดีตามที่กำหนดไว้		✓
16.	นโยบายของรัฐในการลดอัตรากำลังทำให้บุคลากรมีภาระการทำงานมากขึ้น		✓
17.	กฎหมายการศึกษาเปิดโอกาสให้มีการศึกษาหลายรูปแบบจนขาดคุณภาพ		✓

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านโครงสร้าง

ปัจจัยด้านโครงสร้าง (S1 = STRUCTURE)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	คณะกรรมการมีนโยบายระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม	✓	
2.	มีการจัดโครงสร้างชัดเจน มีบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบแต่ละงาน	✓	
3.	ระบบการปฏิบัติงานดำเนินไปตามโครงสร้างที่วางไว้ได้ดีพอสมควร	✓	
4.	มีการกำหนดภาระงานที่ปฏิบัติชัดเจน	✓	
5.	คณะกรรมการเป็นคณะเก่าแก่ของสถาบันทำให้มีชื่อเสียง ความร่วมมือจากชุมชน และ หน่วยงานอื่น	✓	
6.	ระบบการบริหารงานของคณะติดต่อคณาจารย์ ให้มีความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้อง	✓	
7.	มีนโยบายกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานที่ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน	✓	
8.	ระบบบริการยังขาดการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ร่วมงาน		✓
9.	โครงสร้างขององค์การมักจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ		✓
10.	โครงสร้างยังไม่ครอบคลุมภาระงานที่ควรมีของคณะ เช่น ระบบการติดตามประเมินผล (ด้านประกันคุณภาพ)และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ		✓
11.	ระบบการควบคุมดูแลไม่เข้มแข็งทำให้บุคลากรไม่ปฏิบัติงานตามที่มอบหมาย		✓
12.	การทำงานล่าช้าในบางเรื่อง		✓
13.	การรวมกลุ่มทำได้ยากเพราะบุคลากรมีภารกิจด้านอื่นมาก		✓
14.	การติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรยังขาดประสิทธิภาพ		✓

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัยด้านผลผลิต และบริการ

ปัจจัยด้านผลผลิต และบริการ (S2 = SERVICE AND PRODUCTS)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีการปฏิบัติจริงในแหล่งฝึกประสบการณ์ทุกชั้นตอน	✓	
2.	ความดูแลเอาใจใส่ของอาจารย์ที่มีต่อผลผลิตบัณฑิตแต่ละโปรแกรมวิชาเข้มแข็งเป็นความภาคภูมิใจของสถาบัน	✓	
3.	บัณฑิตผู้สำเร็จงานอดทน	✓	
4.	นักศึกษาส่วนใหญ่มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ	✓	
5.	ผลผลิตมีคุณภาพสังคมยอมรับ	✓	
6.	การให้บริการเป็นไปตามเป้าหมาย เพราะมีทีมงานที่ตั้งใจ/มีความรับผิดชอบดี	✓	
7.	นักเรียนที่ต้องการเรียน เข้าเรียน จะได้รับโอกาสอย่างทั่วถึง	✓	
8.	พื้นฐานความรู้ในวิชาชีพของบัณฑิตเป็นที่ต้องการของสังคม	✓	
9.	นักศึกษายังขาดทักษะการใฝ่รู้ ทักษะกระบวนการคิด		✓
10.	นักศึกษาบางส่วนมองข้ามเรื่องคุณธรรมจริยธรรม		✓
11.	นักศึกษาบางส่วนขาดทักษะทางสังคมและทักษะชีวิต		✓
12.	นักศึกษามีทักษะทางภาษาต่างประเทศน้อย		✓
13.	บัณฑิตส่วนหนึ่งทำงานไม่ตรงกับสาขาที่เรียน		✓
14.	การบริการด้านการศึกษาและผลิตบัณฑิตยังไม่ครอบคลุมความต้องการของสังคม		✓
15.	บัณฑิตบางส่วนมีความสามารถต่ำเมื่อเทียบกับบัณฑิต ผลผลิตของมหาวิทยาลัยอื่น		✓
16.	กระบวนการจัดการของงานบริการยังขาดการประสานงานที่ดี		✓
17.	อาจารย์บางส่วนยังขาดความสนใจ และการเอาใจใส่นักศึกษาอย่างจริงจัง		✓
18.	นักศึกษาขาดความเชื่อมั่นตนเอง		✓

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านบุคลากร

ปัจจัยด้านบุคลากร (M1 = MAN)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในด้านการเรียนการสอน	✓	
2.	บุคลากรมีประสบการณ์มาก เรียนรู้จากประสบการณ์มายาวนาน	✓	
3.	บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตและพัฒนาครู	✓	
4.	บุคลากรมีทั้งกลุ่มมากประสบการณ์ ปานกลาง และใหม่	✓	
5.	บุคลากรมีศักยภาพ สามารถแก้ปัญหาเมื่อมีงานที่จำเป็นต้องรับผิดชอบพิเศษ	✓	
6.	มีบุคลากรที่สังกัดตามโปรแกรมวิชาตรงตามสายงาน	✓	
7.	บุคลากรทำงานได้หลายหน้าที่	✓	
8.	บุคลากรมีความตั้งใจทำงานดีเพราะมีวินัยในตนเอง	✓	
9.	บุคลากรยังขาดคุณวุฒิปริญญาเอกจำนวนมาก		✓
10.	จำนวนบุคลากรไม่สอดคล้องกับภาระงาน		✓
11.	บุคลากรทำงานไม่เต็มศักยภาพที่มี		✓
12.	บุคลากรส่วนใหญ่มีวัยใกล้เกษียณอายุ		✓
13.	บุคลากรไปทำงานหน่วยงานอื่นทำให้ไม่สามารถช่วยเหลืองานในคณะได้เต็มที่		✓
14.	ศักยภาพทางวิชาการสู้อาจารย์มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ไม่ได้		✓
15.	บุคลากรในสายงานบางสายงานไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร		✓
16.	บุคลากรขาดแรงจูงใจในการทำงาน		✓

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านการเงิน

ปัจจัยด้านการเงิน (M2 = MONEY)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	มีการจัดสรรงบประมาณได้พอเหมาะกับงาน	✓	
2.	จัดสรรงบประมาณได้ทั่วถึงทุกโปรแกรมวิชา	✓	
3.	การลดขั้นตอนการเบิกจ่ายลง ทำให้เบิกจ่ายสะดวก	✓	
4.	มีระบบการใช้งบประมาณที่เหมือนกันทุกโปรแกรม	✓	
5.	แม้มีงบประมาณจำกัด แต่ดำเนินงานได้ดีพอสมควร	✓	
6.	มีการจัดสรรเงินนอกงบประมาณจากมหาวิทยาลัยให้แก่ภารกิจของคณะ	✓	
7.	คณะสนับสนุนให้ใช้เงินได้ตามโครงการที่สอดคล้องกับภารกิจ	✓	
8.	การพัฒนาโปรแกรมเฉพาะด้านยังขาดแคลนงบประมาณ		✓
9.	การใช้เงินไม่สอดคล้องกับภารกิจบางด้าน		✓
10.	การจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อวัสดุ ขาดความเป็นเอกภาพ		✓
11.	การระดมทรัพยากรและยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ		✓
12.	ไม่มีงบประมาณพัฒนาคณาจารย์อย่างต่อเนื่อง		✓
13.	งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพงานเชิงรุก		✓
14.	ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการประชุมสัมมนาพัฒนาวิชาการในสาขาที่จำเป็น		✓

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์

ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (M3 = MATERIAL)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	มีครุภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ตามภารกิจ	✓	
2.	วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ แต่สามารถเฉลี่ยได้ตามความจำเป็น	✓	
3.	มีการบริหารจัดการใช้ครุภัณฑ์คุ้มค่าในบางส่วน	✓	
4.	การจัดซื้อวัสดุสอดคล้องกับงานโครงการ	✓	
5.	บุคลากรสามารถใช้วัสดุครุภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันได้	✓	
6.	ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนการสอน ค่อนข้างล้าสมัย วัสดุ ครุภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน		✓
7.	วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยเสริมบรรยากาศในชั้นเรียนยังขาดแคลน ขำรุต ขาด การดูแลที่เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ		✓
8.	สภาพห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ไม่ได้มาตรฐานของสถาบันระดับอุดมศึกษา		✓
9.	ขาดการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในบางภารกิจ		✓
10.	วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับนักศึกษา ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เกื้อหนุนต่อการจัดการ เรียนรู้กลุ่มย่อย		✓
11.	ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่เกื้อหนุนต่อการจัดการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา		✓
12.	เครื่องคอมพิวเตอร์ยังไม่ได้อัตราส่วนเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา		✓

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (M4 = MANAGEMENT)			
ที่	ข้อความ	+	-
1.	มีโครงสร้างบริหารงานของคณะชัดเจน มีการแบ่งสายงานชัดเจน และมอบความรับผิดชอบให้ผู้ร่วมงาน	✓	
2.	รูปแบบการบริหารจัดการในคณะมีลักษณะการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	✓	
3.	การบริหารจัดการได้พัฒนาตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และสถานการณ์รอบตัว	✓	
4.	บุคลากรทำงานตามบทบาทจริงจึงเต็มศักยภาพด้วยความทุ่มเท	✓	
5.	บุคลากรส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับคณะเต็มที่	✓	
6.	ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานทำให้มีผลงานดีในหลายด้าน	✓	
7.	มีการมอบอำนาจให้บุคลากรได้ทำหน้าที่บริหารจัดการ	✓	
8.	คณาจารย์ส่วนหนึ่งไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ		✓
9.	ขาดการร่วมมือ ประสานงาน ในบางเรื่อง		✓
10.	การประชาสัมพันธ์ทั้งในองค์กรและนอกองค์กรขาดประสิทธิภาพ		✓
11.	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร และผู้ร่วมงาน ไม่สม่ำเสมอ ทำให้ไม่เกิดความผูกพันขาดแรงจูงใจในการร่วมงาน		✓
12.	การบริหารจัดการยังขาดระบบ ไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย		✓
13.	ภาระงานอาจารย์มีมาก ทำให้การทำงานไม่ได้คุณภาพ		✓
14.	ขาดการจูงใจดึงคนเข้าร่วมงานให้ทั่วถึง ไม่มีมาตรการที่เข้มแข็ง		✓
15.	ขาดการกระตุ้น ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร		✓
16.	การบริหารบางโครงการไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรอื่นได้มีส่วนร่วม		✓
17.	ผู้บริหารขาดทักษะผู้นำ ไม่สร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงาน		✓

สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในนำมาสรุปแจกแจงรายละเอียด ด้วยตาราง และแผนภูมิ เพื่อแสดงสถานภาพการดำเนินงานขององค์กร นำข้อมูลไปประกอบการพิจารณา กำหนดยุทธศาสตร์ ตามวิธีการของ ชูศักดิ์ ประเสริฐ (2546) โดยสรุปผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 4.25 สัดส่วนของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	ปัจจัยภายนอก	สัดส่วน	
		โอกาส	อุปสรรค
1	สังคมวัฒนธรรม	10	4
2	เทคโนโลยี	7	9
3	เศรษฐกิจ	9	6
4	การเมืองและกฎหมาย	11	6

จากตารางพบว่าสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีโอกาสดีในปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและกฎหมาย และมีอุปสรรคในด้านเทคโนโลยี

ตารางที่ 4.26 สัดส่วนของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	ปัจจัยภายใน	สัดส่วน	
		จุดแข็ง	จุดอ่อน
1	โครงสร้าง	7	7
2	ผลผลิตและบริการ	8	10
3	บุคลากร	8	8
4	การเงินและงบประมาณ	7	7
5	วัสดุและอุปกรณ์	5	7
6	การบริหารจัดการ	7	10

จากตารางพบว่าสภาพแวดล้อมภายในองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนในปัจจัยด้านโครงสร้าง บุคลากร การเงินและงบประมาณ และมีจุดอ่อนในปัจจัยด้านผลผลิตและบริการวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัย ภายนอก	คะแนนเต็ม 1	คะแนนประมาณค่า		คะแนนจริง		สรุป
		+	-			
		คะแนน 1- 5	คะแนน 1- 5	+	-	
S	0.20	3.33	1.33	0.66	0.26	+ 0.40
T	0.20	2.33	3.00	0.46	0.60	- 0.14
E	0.20	3.00	2.00	0.60	0.40	+ 0.20
P	0.40	3.66	2.00	1.46	0.80	+ 0.66
สรุปคะแนนปัจจัยภายนอก				3.18	2.06	
ค่าเฉลี่ยปัจจัยภายนอก				+1.12		

จากตารางแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายนอกองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีค่าเฉลี่ยเป็นบวกในด้าน สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและกฎหมาย ค่าเฉลี่ยเป็นลบในด้านเทคโนโลยี โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเป็นบวก (+1.12)

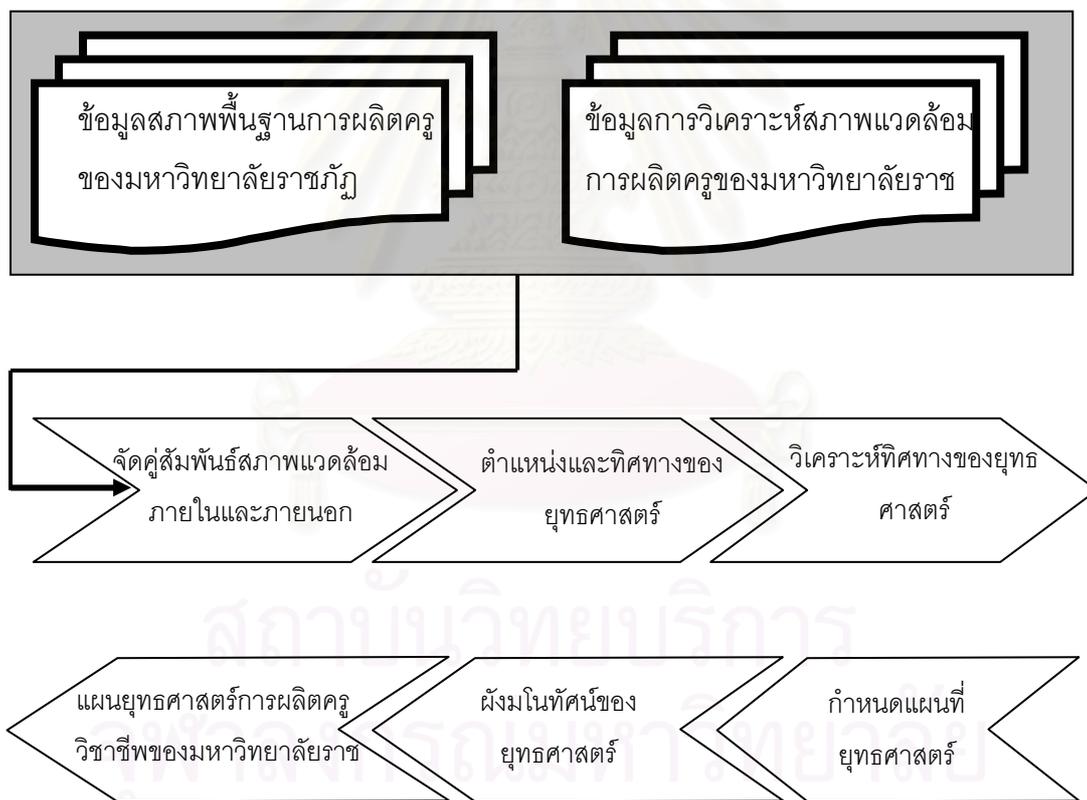
ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยวิเคราะห์ปัจจัยภายในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปัจจัย ภายใน	คะแนนเต็ม 1	คะแนนประมาณค่า		คะแนนจริง		สรุป
		+	-			
		คะแนน 1- 5	คะแนน 1-5	+	-	
S1	.10	2.33	2.33	0.23	0.23	0.00
S2	.20	2.67	3.33	0.53	0.66	- 0.13
M1	.20	2.67	2.67	0.53	0.53	+ 0.07
M2	.15	2.33	2.33	0.35	0.35	+ 0.05
M3	.15	1.67	2.33	0.25	0.35	- 0.10
M4	.20	2.33	3.33	0.46	0.66	- 0.20
สรุปคะแนนปัจจัยภายใน				2.35	2.78	
ค่าเฉลี่ยปัจจัยภายใน				- 0.43		

ขั้นที่ 3 การกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดำเนินการโดยผู้ร่วมประชุมนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพพื้นฐานข้อมูลมาตรฐานตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาพิจารณาร่วมกับข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จัดคู่ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและภายนอกแสดงภาพตารางสัมพันธ์วิเคราะห์ทิศทางของยุทธศาสตร์ จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ ผังมโนทัศน์และแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ ขอบข่ายของขั้นตอนการดำเนินงานมีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภูมิที่ 4.6 กรอบแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการประชุมสร้างอนาคตร่วมกัน (F.S.C.) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือก เป็นกรณีศึกษา ร่วมวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ตามลำดับ จนพัฒนามา เป็นแผนยุทธศาสตร์ผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนายุทธศาสตร์

ผลการดำเนินงานสรุปเป็นขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาจัดคู่ความสัมพันธ์
2. จัดทำตารางวิเคราะห์คู่สัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมที่วิเคราะห์ได้
3. จัดทำแผนภูมิแสดงทิศทางของยุทธศาสตร์การผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์การผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
5. จัดทำผังมโนทัศน์ยุทธศาสตร์การผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
6. จัดทำแผนยุทธศาสตร์การผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงการจัดคู่ความสัมพันธ์สภาพแวดล้อมขององค์กรผลิตจากการวิเคราะห์

SWOT

				Opportunities				
	M1S	M2S	S1S	S	S2S	M4S	M3S	
	M1T	M2T	S1T	T	S2T	M4T	M3T	
	M1P	M2P	S1P	E	S2P	M4P	M3P	
Strengths	M1	M2	S1	SWOT	S2	M4	M3	Weaknesses
	M1E	M2E	S1E	P	S2E	M4E	M3E	
				Threats				

สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ : สังคมวัฒนธรรม (Social : S) เทคโนโลยี (Technology)

เศรษฐกิจ (economic) การเมืองและกฎหมาย (Policy : P)

สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ : โครงสร้างและนโยบาย (Structure : S1) ผลผลิตและบริการ

(Service : S2) บุคลากร (Man : M1) การเงิน (Money : M2)

วัสดุอุปกรณ์ (Material : M3) การบริหารจัดการ (Management : M4)

ตารางที่ 4.29 จัดคู่สัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อกำหนดทิศทางของ
ยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

คู่สัมพันธ์ของ ปัจจัย ภายในและ ภายนอก	ทิศทางของยุทธ ศาสตร์	วิสัยทัศน์	พันธกิจ	เป้าประสงค์
S ₂ J S ₂ T S ₂ P M ₄ S M ₄ T M ₄ P M ₃ S M ₃ T M ₄ P	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มศักยภาพการผลิตครูพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจนโยบาย แนวคิด และกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตครูจัดระบบโครงสร้างและงบประมาณด้านการผลิตครูให้สอดคล้องกับสังคมและเศรษฐกิจและความต้องการของสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นองค์กรที่เข้มแข็งมีศักยภาพในการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีความเข้มแข็งและมีเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> องค์กรและบุคลากรเข้มแข็งมีประสิทธิภาพมีเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครู
M ₁ S M ₁ T M ₁ P M ₃ S M ₃ T M ₃ P S ₁ S S ₁ T S ₁ P	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความเข้มแข็งในการผลิตครูและบริการวิชาการระดมทรัพยากรพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อการผลิตครูให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและความต้องการของสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริการจัดการผลิตครูที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบบริหารจัดการและระดมทรัพยากรเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> ระบบบริหารจัดการองค์กรผลิตครูมีคุณภาพมาตรฐานและความต้องการของสังคม
M ₁ E M ₂ E S ₁ E	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มความสามารถระดมทุนและปรับปรุงโครงสร้างด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตครู 	<ul style="list-style-type: none"> มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเทคโนโลยีการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและเพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> มีเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและเพียงพอ
S ₂ E M ₃ E M ₄ E	<ul style="list-style-type: none"> ให้บริการด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตครูจัดระบบบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีให้มีคุณภาพและเพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> มหาวิทยาลัยราชภัฏผลิตบัณฑิตและให้บริการวิชาการเพื่อพัฒนาครูอย่างมีคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> บริการวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> บัณฑิตสาขาการศึกษาและการบริการวิชาการมีคุณภาพ

จากตาราง แสดงคู่สัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อกำหนดทิศทาง
ของยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ อธิบายสรุปได้ดังนี้

พื้นที่ที่มีคู่สัมพันธ์มากที่สุด คือ พื้นที่ด้าน โอกาส และจุดอ่อน แสดงถึงทิศทางการดำเนินงานตามภารกิจการผลิตครูที่จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ ปรับปรุงระบบงบประมาณและการเงิน กับนโยบายและโครงสร้างขององค์กรให้สอดคล้องกับโอกาส ได้แก่ ปัจจัยภายนอกด้านการเมือง สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่สามารถเอื้อต่อการดำเนินภารกิจ

พื้นที่ที่มีคู่สัมพันธ์มากรองลงมาคือ พื้นที่ด้านโอกาสและจุดแข็ง แสดงถึงทิศทางการดำเนินภารกิจการผลิตครูที่ควรใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุก ใช้โอกาสคือ ความเชื่อถือศรัทธาที่มีต่อองค์กร เพิ่มคุณภาพของผลผลิตและบริการ จัดระบบบริหาร ระดมทรัพยากร ใช้ศักยภาพของบุคลากรที่มี ดำเนินภารกิจสนองความต้องการของสังคม

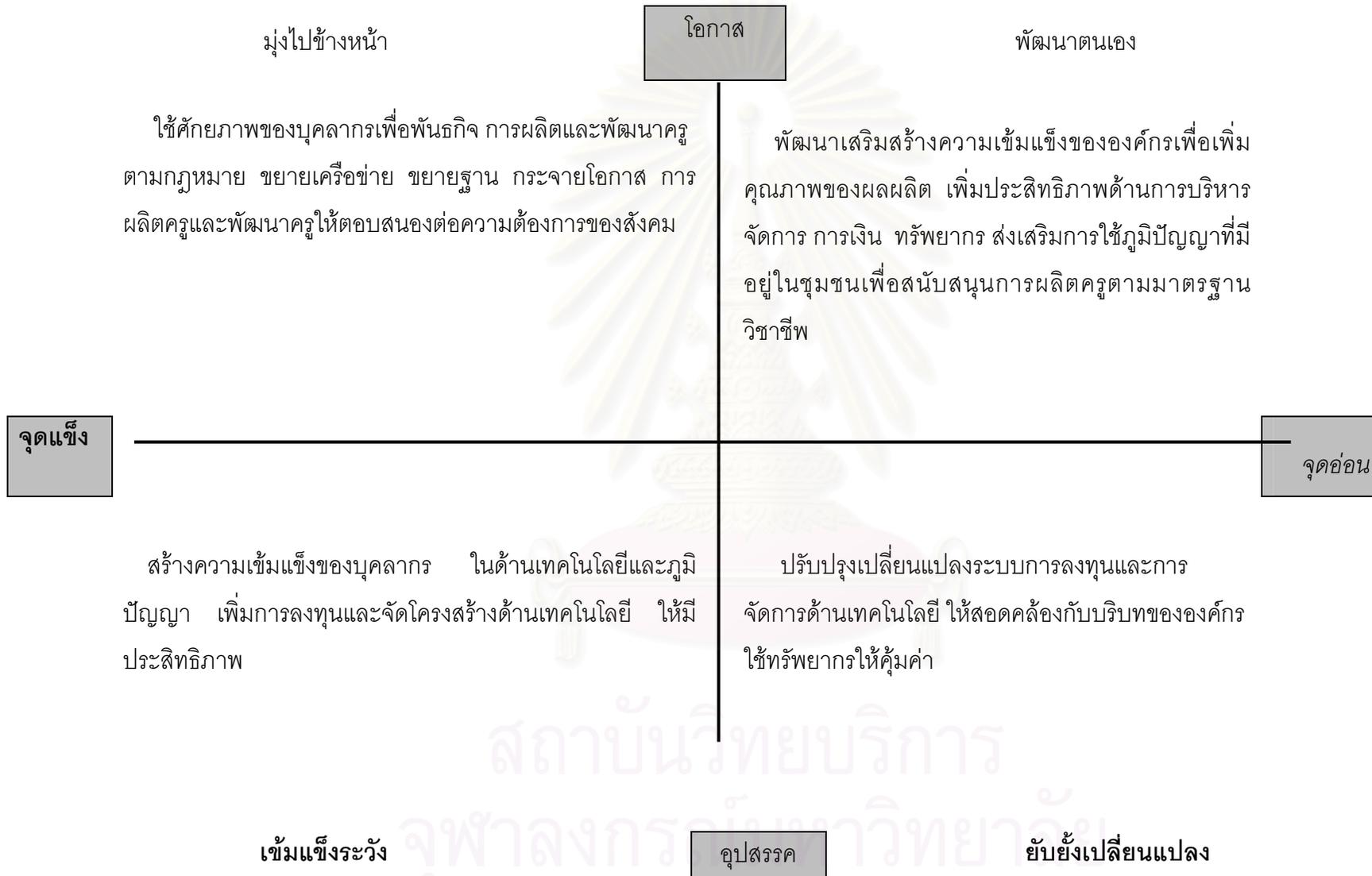
พื้นที่ที่มีคู่สัมพันธ์น้อย คือ พื้นที่ด้านอุปสรรคและจุดอ่อน แสดงถึงทิศทางการดำเนินงานที่จะต้องมียุทธศาสตร์ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการลงทุนด้านเทคโนโลยีและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า

พื้นที่ที่มีคู่สัมพันธ์น้อยที่สุด คือ พื้นที่ด้านอุปสรรคและจุดแข็ง แสดงถึงทิศทางการดำเนินงานที่จะต้องเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร การใช้เทคโนโลยี การเงิน และงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรได้รับความเชื่อถือจากภายนอกยิ่งขึ้น

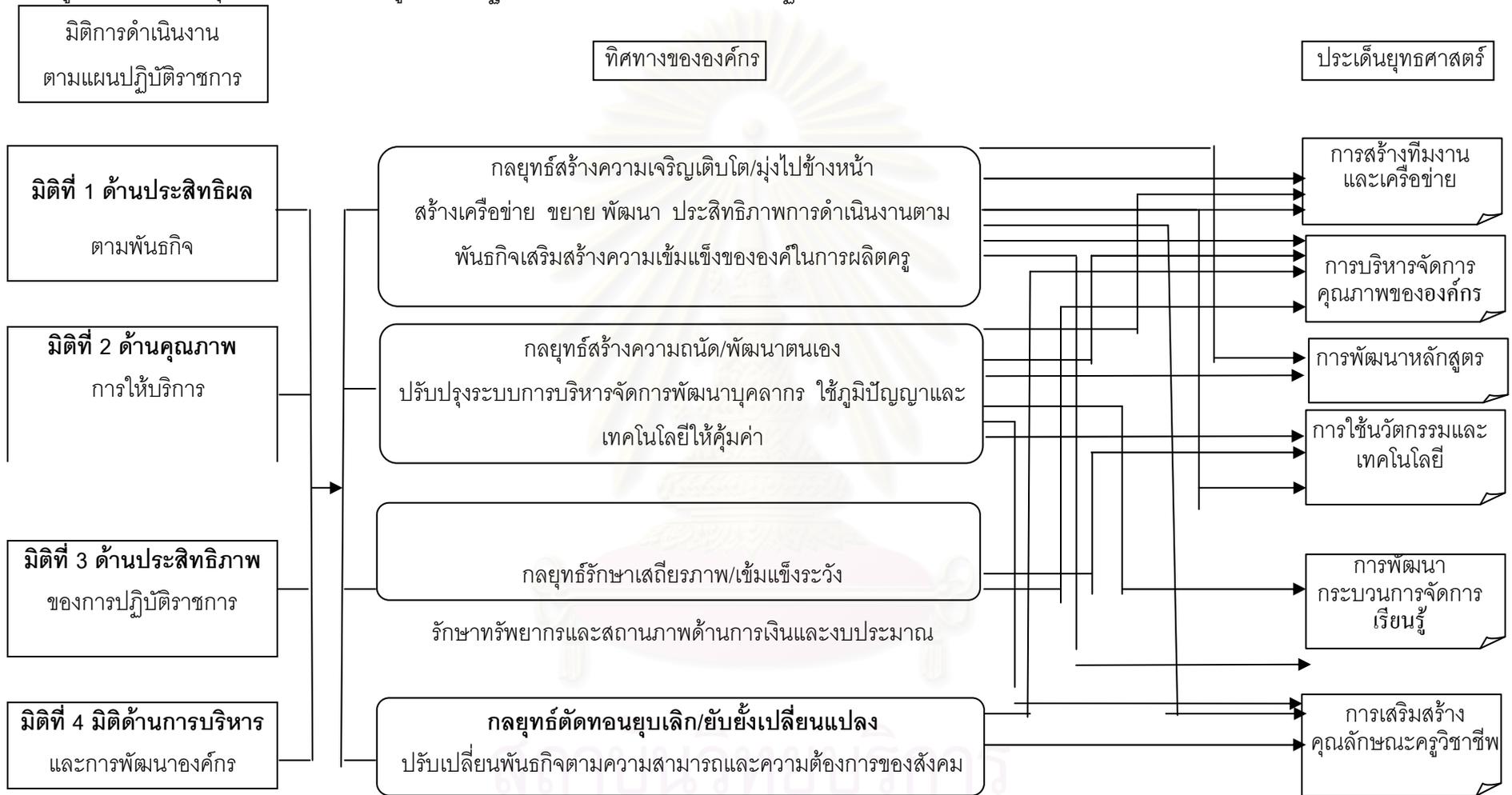
ผลการจัดคู่สัมพันธ์ ของปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน จะได้นำไปแสดงทิศทางของยุทธศาสตร์ไว้ในแผนภูมิที่ 4.7 แสดงแผนที่ยุทธศาสตร์ไว้ในแผนภูมิที่ 4.8 และแสดงผังมโนทัศน์ยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในแผนภูมิที่ 4.9 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

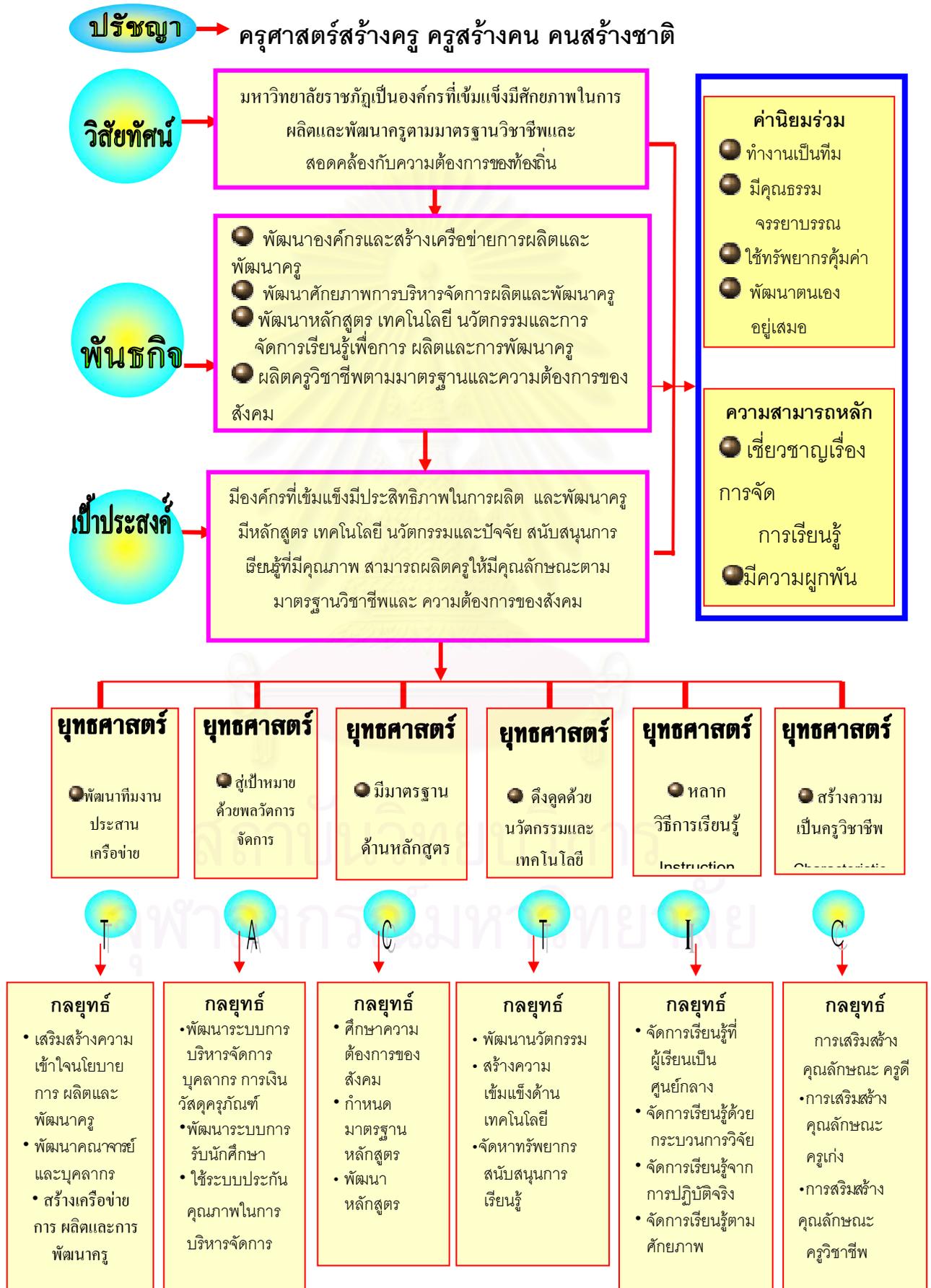
แผนภูมิที่ 4.8 แสดงทิศทางยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการวิเคราะห์ SWOT

แผนภูมิที่ 4.9 แผนที่ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนภูมิที่ 4.10 ผังมโนทัศน์ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากผังมโนทัศน์ผู้ร่วมประชุมได้พัฒนาเป็นแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพดังนี้
แผนภูมิที่ 4.11 แผนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปรัชญา	ครุศาสตร์สร้างครู ครูสร้างคน คนสร้างชาติ
วิสัยทัศน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นองค์กรที่เข้มแข็งมีศักยภาพในการผลิตและพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพ และ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
พันธกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาองค์กรและสร้างเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครู 2. พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการผลิตและพัฒนาครู 3. พัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยี นวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้เพื่อการผลิตและการพัฒนาครู 4. ผลิตครูวิชาชีพตามมาตรฐานและความต้องการของสังคม
เป้าประสงค์	มีองค์กรที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพในการผลิตและพัฒนาครู มีหลักสูตร เทคโนโลยี นวัตกรรม และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะ ตามมาตรฐานวิชาชีพและความต้องการของสังคม
ยุทธศาสตร์	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาทีมงานประสานเครือข่าย (Teamwork Strategies) : เสริมสร้างความเข้าใจนโยบายการผลิตและพัฒนาครู พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรสร้างเครือข่ายการผลิตและการพัฒนาครู 2. สู่เป้าหมายด้วยพลวัตการจัดการ (Administration Development Strategies) : พัฒนาระบบการบริหารจัดการบุคลากรการเงินวัสดุครุภัณฑ์ พัฒนาระบบการรับนักศึกษาใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ 3. มีมาตรฐานด้านหลักสูตร (Curriculum Development Strategies) : ศึกษาความต้องการของสังคมกำหนดมาตรฐานหลักสูตรพัฒนาหลักสูตร 4. ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Technology and Innovation Strategies) : พัฒนานวัตกรรมสร้างความเข้มแข็งด้านเทคโนโลยีจัดหาทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ 5. หลากหลายวิธีการเรียนรู้ (Instructional Methodology Strategies) : จัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย จัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้ตามศักยภาพ

T
A
C
T
I
C

6. สร้างความเป็นครูวิชาชีพ (Characteristic of professional Teacher Strategies) :

การเสริมสร้างคุณลักษณะ ครูดี การเสริมสร้างคุณลักษณะ ครูเก่ง การเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ

รายละเอียดของประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ผลผลิต ตัวบ่งชี้คุณภาพ และกลยุทธ์ของยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนากิจกรรมประสานเครือข่าย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ผลผลิต	ตัวบ่งชี้คุณภาพ	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> ●เสริมสร้าง ความเข้าใจ นโยบายการ ผลิตและ พัฒนาครู ●พัฒนา คณาจารย์และ บุคลากร ●สร้างเครือข่าย การผลิตและ การพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> ●ผู้เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายเข้าใจ นโยบายการ ผลิตและพัฒนา ครู ●มีทีมงานและ บุคลากรที่ เข้มแข็งเพื่อการ ผลิตและพัฒนา ครูที่มีคุณภาพ ●มีเครือข่ายร่วม ผลิตและพัฒนา ครูที่ได้มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● นโยบาย วัตถุประสงค์ พันธกิจ สอดคล้อง กับกฎหมายที่ เกี่ยวข้องและความ ต้องการของสังคม ● คณาจารย์และ บุคลากรมีคุณภาพ และมีจำนวน เพียงพอ ● มีเครือข่ายร่วม ผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● สัดส่วนการร่วมรับรู้ นโยบาย วัตถุประสงค์และ พันธกิจการผลิต และพัฒนาครูของ ผู้เกี่ยวข้อง ● คุณวุฒิและ ตำแหน่งทาง วิชาการของ คณาจารย์และ บุคลากร ● อัตราส่วนของ อาจารย์ต่อ นักศึกษา ● จำนวนเครือข่าย ร่วมการผลิตและ พัฒนาครูที่ได้ มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● อุดมการณ์ ราชภัฏ ● ครูสร้างครู ● เครือข่าย ครูศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สู่เป้าหมายด้วยการบริหารจัดการ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ผลผลิต	ตัวบ่งชี้คุณภาพ	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบการบริหารจัดการบุคลากรการเงินวัสดุครุภัณฑ์ พัฒนาระบบการรับนักศึกษา ใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ 	<ul style="list-style-type: none"> มีระบบการบริหารจัดการผลิตและพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> การบริหารบุคคลทรัพยากรและงบประมาณมีประสิทธิภาพ องค์กรมีคุณภาพตามมาตรฐาน นักศึกษามีความตั้งใจเข้าใจศึกษาและพัฒนาตนเองเป็นครูชั้นวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ระดับคุณภาพของระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามพันธกิจ จำนวนร้อยละของนักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> การบริหารแบบพอเพียง จุดเทียบสองถิ่น การจัดการคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 มีมาตรฐานด้วยหลักสูตร

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ผลผลิต	ตัวบ่งชี้คุณภาพ	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> ศึกษาความต้องการของสังคม กำหนดมาตรฐานหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> มีหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร ความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรที่มีมาตรฐาน หลักสูตรคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ผลผลิต	ตัวบ่งชี้คุณภาพ	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> พัฒนา นวัตกรรม สร้างความเข้มแข็งด้านเทคโนโลยี จัดหา ทรัพยากร สนับสนุนการ เรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีเทคโนโลยี ช่วยการผลิต และพัฒนาครู อย่างมีคุณภาพ และเพียงพอ มีระบบการใช้ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อการผลิต และพัฒนาครูที่ มีประสิทธิภาพ มีนวัตกรรมและ องค์ความรู้ใน การผลิตและ พัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> เทคโนโลยีและ ปัจจัยสนับสนุนการ เรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเพียงพอ มีการพัฒนา นวัตกรรมเพื่อการ เรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> อัตราส่วนของ เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือ และสื่อการ เรียนต่อจำนวน นักศึกษา ร้อยละของการใช้ เทคโนโลยีและ นวัตกรรมในการเรียนรู 	<ul style="list-style-type: none"> ครูไทยใช้ ไอที นวัตกรรมนำ เรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 หลากวิธีการเรียนรู้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ผลผลิต	ตัวบ่งชี้คุณภาพ	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> จัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการ วิจัย จัดการเรียนรู้ จากกรณีศึกษาจริง จัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> มีกระบวนการ จัดการเรียนรู้ที่ หลากหลายเพื่อ การผลิตและ พัฒนาครูที่มี คุณภาพ มีระบบการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพที่ได้ มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดการเรียนรู้ และการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพ มีคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรู้ของนักศึกษา ผลการประเมิน คุณภาพการจัดการ เรียนรู้และการจัด ประสบการณ์ วิชาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> ครูศาสตร์ ฉลาดสอน ครูปรึกษา สามารถ เชี่ยวชาญ วิชาครู

ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเป็นครูวิชาชีพ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย	ผลผลิต	ตัวบ่งชี้คุณภาพ	กลยุทธ์
<ul style="list-style-type: none"> ● การเสริมสร้างคุณลักษณะครูดี ● การเสริมสร้างคุณลักษณะครูเก่ง ● การเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพ ● ผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการของสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ ● มีการวิจัยประเมินผลการผลิตและพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ร้อยละของนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพครู ● ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิต ● ประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยและประเมินคุณภาพผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดสำนักครูไทย ● ครูดีของแผ่นดิน ● จรรยาบรรณครู

แผนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นนี้ ใช้บริบทของ คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งเลือกเป็นกรณีศึกษาในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์จะนำเสนอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วย ตามความเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 4 การตรวจสอบบททฤษฎีศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเป็นไปตามความต้องการของสังคม สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งดำเนินการภารกิจการผลิตและพัฒนาครู ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ซึ่งจะมีผลต่อการผลิตและพัฒนาครูเพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศได้โดยรวม

ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งพัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการวิจัยครั้งนี้ กำหนดวิธีตรวจสอบไว้ 2 ลักษณะคือ การตรวจสอบจากภายในองค์กร และการตรวจสอบจากภายนอกองค์กรทั้งนี้เพื่อให้มีความมั่นใจว่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบภายในองค์กร

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้ประเมินเป็นบุคลากรภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจการผลิตและพัฒนาครู เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความเห็นมาตราส่วนประมาณค่า ใช้สอบถามความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 แห่ง

ผลการสำรวจความเห็นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและนำเสนอดังตาราง

ตารางที่ 4.30 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	พัฒนาทีมงานประสานเครือข่าย (Team and Network Strategies)						
	1.1 เสริมสร้างความเข้าใจต่อนโยบายการผลิตและพัฒนาครู	4.44	.726	มาก	4.22	.833	มาก
	1.2 พัฒนาคณาจารย์และบุคลากร	4.44	.882	มาก	4.44	.726	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
	1.3 สร้างเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครู	4.56	.726	มากที่สุด	4.33	.707	มาก
2	สู่เป้าหมายด้วยการบริหารจัดการ (Administration Development Strategies)						
	2.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากร การเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์	4.44	.726	มาก	3.67	.707	มาก
	2.2 พัฒนาระบบการรับนักศึกษา	4.33	1.000	มาก	3.78	.833	มาก
	2.3 ใช้ระบบประกันคุณภาพในการ บริหารจัดการ	4.56	.726	มากที่สุด	4.11	.782	มาก
3	มีมาตรฐานด้วยหลักสูตร (Curriculum Development Strategies)						
	3.1 ศึกษาความต้องการบัณฑิตสาขา การศึกษาของสังคม	4.33	.707	มาก	4.00	.866	มาก
	3.2 กำหนดมาตรฐานหลักสูตรเพื่อการ ผลิตและพัฒนาครู	4.67	.707	มากที่สุด	4.33	.707	มาก
	3.3 พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูตาม มาตรฐานและความต้องการของสังคม	4.44	.726	มาก	4.11	.782	มาก
4	ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Technology and Innovation Strategies)						
	4.1 พัฒนานวัตกรรมเพื่อการผลิตและ พัฒนาครู	4.33	.866	มาก	3.89	.782	มาก
	4.2 สร้างความเข้มแข็งด้านเทคโนโลยี เพื่อการผลิตและการพัฒนาครู	4.11	.782	มาก	4.00	.866	มาก
	4.3 จัดหาทรัพยากรสนับสนุนการจัดการ เรียนรู้ในการผลิตและการพัฒนาครู	3.89	.782	มาก	4.22	.833	มาก
5	หลากหลายวิธีการเรียนรู้ (Instructional Methodology Strategies)						

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ความหมาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
	5.1 จัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.22	.833	มาก	3.67	1.000	มาก
	5.2 จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย	3.78	1.093	มาก	3.56	1.014	มาก
	5.3 จัดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง	4.44	.726	มาก	4.00	.707	มาก
	5.4 จัดการเรียนรู้ตามศักยภาพ	4.33	.707	มาก	3.78	.972	มาก
6	สรรค์สร้างความเป็นครูวิชาชีพ (Characteristic of Professional teacher Strategies)						
	6.1 การเสริมสร้างคุณลักษณะครูดี	4.44	.726	มาก	4.11	.782	มาก
	6.2 การเสริมสร้างคุณลักษณะครูเก่ง	4.44	.726	มาก	4.00	.707	มาก
	6.3 การเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ	4.33	.866	มาก	4.00	.866	มาก
รวม		4.356	.689	มาก	3.994	.622	มาก

จากตารางแสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้อย่างยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น โดยบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความเห็นว่ามีเหมาะสมมากทุกประเด็นยุทธศาสตร์

พิจารณารายข้อพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดที่ประเด็นยุทธศาสตร์ การสร้างเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครู การใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการการผลิตครู และการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการผลิตและการพัฒนาครู

ในด้านความเป็นไปได้อย่างยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น ผู้ตอบแบบสำรวจมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้อย่างมากทุกประเด็นยุทธศาสตร์

2. การตรวจสอบจากภายนอกองค์กร

ผลจากกระบวนการวิจัยได้พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่คาดหวังว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง จึงได้มีการตรวจสอบประเมินยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นด้วยการจัดประชุมสัมมนา

สอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ตามแนวการตรวจสอบประเมินด้วยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ผู้วิจัยได้จัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2550 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตและพัฒนาครูจำนวนรวม 12 คน มาเป็นผู้ประเมินให้ความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

2.1. ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อภาพรวมของยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัย

ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการวิจัยนั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ทุกยุทธศาสตร์ ทั้งนี้มีผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายตั้งแต่ ผู้บริหาร องค์กรผลิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณาจารย์ บุคลากร ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต้องพัฒนาตัวเองให้มีความเข้าใจต่อนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของการผลิตครูและพัฒนาครูอย่างแท้จริง โดยมีองค์ความรู้ที่สำคัญ คือ แนวการจัดการศึกษาตามพระพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ซึ่งบัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” มาตรา 24(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนโดยผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่ายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

เพียงแต่กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผลตามเจตนารมณ์ให้ดีที่สุด

2.2. ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นแต่ละด้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์แต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1 ยุทธศาสตร์พัฒนาทีมงานประสานเครือข่าย มีข้อเสนอแนะในเรื่องของการพัฒนาทีมงานให้มีกลยุทธ์การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันผลิตครูเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็น “ครูของครู” อาจารย์ในองค์กรผลิตครูซึ่งหมายถึงคณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงต้องมีคุณลักษณะความเป็นครูสูง นอกจากนี้การผลิตและพัฒนาครูต้องมีเครือข่าย เนื่องจากคณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน ควรใช้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มจุดแข็ง ลดจุดอ่อน และต้องมีเครือข่ายสำคัญ คือ โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษาครู

2.2.2 ยุทธศาสตร์สู่เป้าหมายด้วยพลวัตบริหารจัดการ คงจะหมายถึงกระบวนการบริหารจัดการองค์กรผลิตครูในปัจจุบันได้พัฒนาหลักและกระบวนการบริหารให้มีคุณภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการ (Customer Focus) มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) และสมาชิกในองค์กรทุกคนร่วมพัฒนาคุณภาพ (Company – Wide Improvement) การบริหารจัดการองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งหมายถึงคณะครุศาสตร์มีโอกาสมากในการพัฒนาคุณภาพทั้งองค์กร เนื่องจากมีบริบทและขนาดเหมาะสม เพียงแต่กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ให้สอดคล้อง เช่น มีกลยุทธ์ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) กลยุทธ์การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Process Improvement) และกลยุทธ์ปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร (People Development)

2.2.3 ยุทธศาสตร์มีมาตรฐานด้านหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรถือว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา หลักสูตรการผลิตครูจะเป็นเครื่องมือในการผลิตครูให้ได้คุณภาพและคุณลักษณะตามเป้าประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันผลิตครูควรยึดหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) คำนึงถึงความเป็นไปได้และความพร้อมของทรัพยากรและปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ และพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรกับนโยบายของรัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งควรมีแผนพัฒนาอาจารย์ให้มีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดเวลาที่จัดการศึกษา สนับสนุนหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูในระดับบัณฑิตศึกษาและควรเปิดสอนเฉพาะหลักสูตรที่สถาบันแต่ละแห่งมีศักยภาพและมีความเชี่ยวชาญเท่านั้น

2.2.4 ยุทธศาสตร์ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี น่าจะหมายถึงการใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการผลิตครูเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากขึ้นในการจัดการศึกษายุค ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาจะต้องพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการศึกษาให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงและต้องจัดหาทรัพยากรสนับสนุนให้เพียงพอ โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็น ปัจจัยหลักในการศึกษาหาความรู้ สถาบันผลิตครูจะต้องเป็นผู้นำในการใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และมีหน้าที่ให้บริการด้านเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แก่ สถานศึกษาและผู้ประกอบวิชาชีพในเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วย

กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีจึงควรมีประเด็นการลงทุนด้านนวัตกรรมและ เทคโนโลยีและการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ

2.2.5 ยุทธศาสตร์หลากหลายวิธีการเรียนรู้ ควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ และกลยุทธ์การสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ เพราะการเรียน การสอนของครูทั่วไปมักจะใช้วิธีการเดียวกัน สถาบันผลิตครูจึงต้องเป็นต้นแบบของการจัดการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัย นักศึกษาครูควรจะสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความถนัดของตน

2.2.6 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเป็นครูวิชาชีพ เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการ พัฒนาคนเข้าสู่วิชาชีพครู ควรจะมีกลยุทธ์ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรัก ความมุ่งมั่นเป็น ครูวิชาชีพเป็นอันดับแรก นอกจากนั้นก็เป็นกลยุทธ์การเสริมสร้างคุณลักษณะซึ่งมีกำหนดไว้ แล้วในมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาโดยเฉพาะจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม

สถาบันผลิตครูควรมีแผนเสริมสร้างความเป็นครูให้แก่ นักศึกษาครูตั้งแต่ก่อนเข้า ศึกษา ระหว่างการศึกษา ในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา และมีการติดตามผลหลังสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพครู โดยดำเนินการร่วมกับ เครือข่ายการผลิตครูและองค์กรวิชาชีพครู

ในการประชุมสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ยุทธศาสตร์การผลิตครู ตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ควรจะต้องมีแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีการแสดงผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

ตามยุทธศาสตร์ โดยอาจจะเรียกชื่อว่า แผนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ หรือแผนยุทธศาสตร์ ทางเลือก เพื่อให้หน่วยปฏิบัติ ได้เลือกใช้ตามความเหมาะสม

ผู้วิจัยได้นำผลการตรวจสอบประเมินยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนะไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ทางเลือกในการนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อนำเสนอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนปฏิบัติการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของแต่ละสถาบัน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 เป็นแนวทางในการดำเนินการ

ส่วนที่ 5 การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตามวัตถุประสงค์คือ การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง การนำเสนอยุทธศาสตร์ กำหนดการดำเนินงานไว้ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 2 แผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์

ขั้นที่ 3 การนำเสนอยุทธศาสตร์เพื่อประยุกต์ใช้

การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

เป็นการนำเสนอวิธีและกระบวนการที่จะนำยุทธศาสตร์ไปดำเนินงานให้บรรลุผลตามความคาดหวัง โดยเริ่มจากการกำหนดยุทธศาสตร์ การนำกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.12 ลำดับการกำหนดแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์

ที่มา : ปรับปรุงจาก สุชาติ ตันธนะเดชา ; 2548.

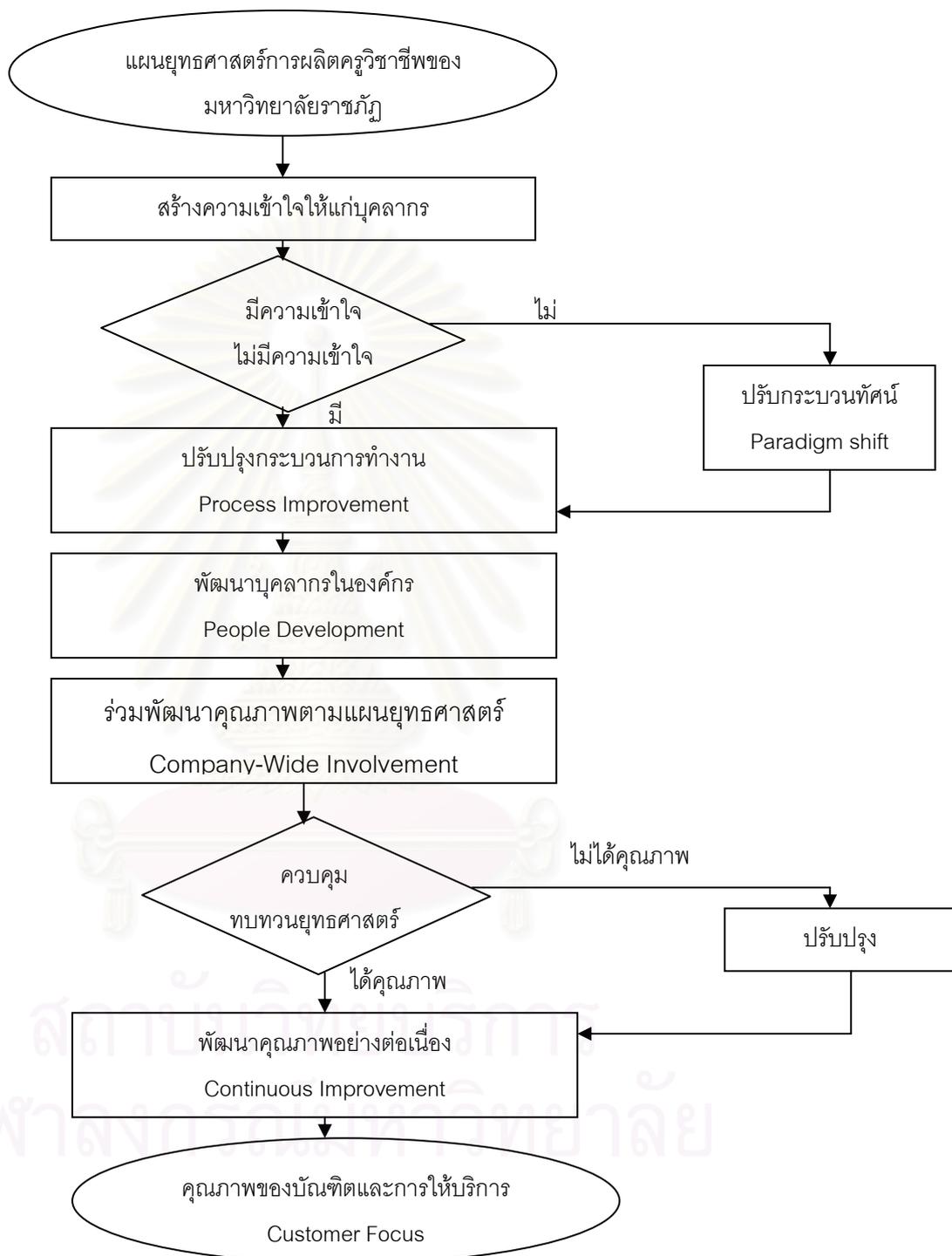
การทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ เป็นขั้นตอนที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกำหนดรายละเอียด ในแผนปฏิบัติการซึ่งได้แก่ การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวบ่งชี้คุณภาพ กลยุทธ์ และผลผลิต เพื่อให้สามารถนำไปใช้ดำเนินงานได้ทันที

1.1 จัดวางระบบการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

เป็นการออกแบบการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดโดยใช้แนวคิดของระบบการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) ในการวิจัยนี้ได้จัดวางระบบไว้ตามกระบวนการในแผนภูมิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4.13 ระบบการดำเนินยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร

1.2 แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ

การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน
ครั้งนี้ ได้ใช้กระบวนการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นนำเสนอทางเลือกในการ
ดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ตามบริบท
และสภาพพื้นฐานของ มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง กลยุทธ์ทางเลือกที่นำเสนอในรายงาน
การวิจัยนี้ กำหนดตามประเด็นของยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นเท่านั้น ในการปฏิบัติจริง องค์กรและ
หน่วยงาน สามารถกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานขึ้น ตามบริบทและสภาพพื้นฐานที่แตกต่างกัน
ออกไปได้อีกมาก ในการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอแผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก ตามแต่ละยุทธ
ศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นดังนี้

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาทีมงานประสานเครือข่าย

กลยุทธ์ : เสริมสร้างอุดมการณ์ราชภัฏ

กลยุทธ์ : เครือข่ายครุศาสตร์

กลยุทธ์ : ครูสร้างครู

ยุทธศาสตร์ : ส่งจูงม่งหมายด้วยพลวัตบ ริหารจัดการ

กลยุทธ์ : การบริหารจัดการคุณภาพ/ประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ : ดาวรุ่งม่งครูอาชีพ

ยุทธศาสตร์ : มีมาตรฐานด้านหลักสูตร

กลยุทธ์ : หลักสูตรดีมีมาตรฐาน

กลยุทธ์ : หลักสูตรครูสู่ท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ : ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

กลยุทธ์ : นวัตกรรมนำเรียนรู้

กลยุทธ์ : ครูไทยใช้ไอที

ยุทธศาสตร์ : หลากวิธีการเรียนรู้

กลยุทธ์ : ยุทธศาสตร์ฉลาดสอน

กลยุทธ์ : เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

ยุทธศาสตร์ : สร้างความเป็นครูวิชาชีพ

กลยุทธ์ : คุณลักษณะครูไทย

กลยุทธ์ : จรรยาบรรณวิชาชีพครู

รายละเอียดของแผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกแต่ละแผน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์
กลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้คุณภาพ นำเสนอเพื่อเป็น
ทางเลือกดังนี้

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลยุทธ์ศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาที่มงานประสานเครือข่าย

กลยุทธ์ : เสริมสร้างอุดมการณ์ราชภัฏ

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นองค์กรที่เข้มแข็งมีศักยภาพในการผลิตและ
พัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

พันธกิจ : 1. เสริมสร้างความเข้าใจนโยบายการผลิตและพัฒนาครู
2. พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรให้มีความเข้มแข็งเพื่อการผลิตครูตาม
มาตรฐานวิชาชีพ

เป้าหมาย : ผู้เกี่ยวข้องในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเข้าใจ
นโยบายการผลิตและพัฒนาครู มีอุดมการณ์ในการผลิตครูที่มีคุณภาพสนอง
ความต้องการของท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ● แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ● แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 ● มาตรฐานการศึกษาของชาติ ● มาตรฐานวิชาชีพครู ● วิสัยทัศน์การผลิตครู ● มาตรฐานการอุดมศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดอบรมประชุมสัมมนาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจนโยบายและพันธกิจการผลิตและพัฒนาครู ● ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของ คณาจารย์และบุคลากรโดยการเพิ่ม วิทยฐานะ เสริมความรู้และประสบการณ์ ให้ทุนศึกษาต่อการ ฝึกอบรม และ ศึกษาดูงาน ● สนับสนุนการผลิตผลงานวิชาการและ การวิจัยด้านครุศาสตร์แก่คณาจารย์ และบุคลากร 	<ul style="list-style-type: none"> ● คณาจารย์และบุคลากร ที่เกี่ยวข้องของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เข้าใจนโยบายการ ผลิตและพัฒนาครู มีอุดมการณ์ในการจัด การศึกษาเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่น ● คณาจารย์และบุคลากร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีศักยภาพในการผลิต และพัฒนาครู

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. สัดส่วนการร่วมรับรู้นโยบาย พันธกิจ และวัตถุประสงค์ การผลิตและพัฒนาครูของ ผู้เกี่ยวข้อง
2. จำนวนครั้งและจำนวนประชากรที่ใช้บริการด้านการผลิตและพัฒนาครูของ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เพิ่มขึ้นแต่ละปีการศึกษา

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลื่อยยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาที่มงานประสานเครือข่าย

กลยุทธ์ : เครือข่ายครุศาสตร์

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏมีสถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมผลิตและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูตามความต้องการของท้องถิ่น

พันธกิจ : 1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือการผลิตครูทั้งภายในมหาวิทยาลัยและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

2. พัฒนาสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเครือข่ายความร่วมมือการผลิตครูและแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีคุณภาพและเพียงพอ

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ●รายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู ●รายชื่อสถานศึกษา ร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ●โครงการพัฒนาความร่วมมือการผลิตและพัฒนาครู ●มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> ●พัฒนาโครงการความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาครู ●พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ร่วมพัฒนาวิชาชีพครูด้วยกระบวนการวิจัยพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ●ดำเนินโครงการความร่วมมือการผลิตและพัฒนาครูร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูและเครือข่าย 	<ul style="list-style-type: none"> ●หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือในการผลิตและพัฒนาครูทุกระดับนโยบายและระดับการปฏิบัติ ●มีสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีคุณภาพและมีจำนวนเพียงพอ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. จำนวนเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาครู
2. จำนวนโครงการและจำนวนกิจกรรมความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาครู

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : พัฒนาทีมงานประสานเครือข่าย

กลยุทธ์ : ครูสร้างครู

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏมีคณาจารย์และบุคลากรที่มีศักยภาพและสร้างองค์ความรู้ในการผลิตและพัฒนาครูได้ตามมาตรฐานและความต้องการของสังคม

พันธกิจ :

1. พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรในการผลิตและพัฒนาครู
2. ส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยและงานวิชาการเพื่อเป็นองค์ความรู้ในการผลิตและพัฒนาครู

เป้าหมาย : คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีคุณวุฒิผลงานวิชาการและจำนวนเพียงพอในการผลิตครูวิชาชีพ

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● แผนพัฒนาบุคลากรสาขาการศึกษา ● หลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาขการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและต่างประเทศ ● หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการทำผลงานวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ● แนวการวิจัยและการผลิตผลงานวิชาชีพสาขาการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำแผนพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีศักยภาพในการผลิตและพัฒนาครูระยะยาว ● ดำเนินโครงการเพิ่มคุณวุฒิและศักยภาพคณาจารย์และบุคลากรเพื่อการผลิตและพัฒนาครู ● ดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีแผนพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรในการผลิตและพัฒนาครูตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาและตามความต้องการของสังคม ● คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ● มีผลงานวิจัยและผลงานวิชาการที่สามารถใช้เป็นองค์ความรู้ในการผลิตและพัฒนาครูได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ระดับคุณภาพของการให้บริการการผลิตและพัฒนาครูของคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. สัดส่วนของคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์
3. จำนวนผลผลิตงานวิจัยและผลงานวิชาการของคณาจารย์และบุคลากร

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : ส่งจดหมายด้วยพลวัตบริหารจัดการ

กลยุทธ์ : ประกันคุณภาพการผลิตครู

วิสัยทัศน์ : การบริหารจัดการผลิตครูมีคุณภาพใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ

พันธกิจ : 1. พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครู
2. บริหารจัดการผลิตครูให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

เป้าหมาย : การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครูและมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● แผนพัฒนาบุคลากรสาขาการศึกษา ● คู่มือประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ● กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ● แผนพัฒนาระบบบริหารจัดการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ● บริหารจัดการผลิตครูตามมาตรฐานที่กำหนด ● ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบการบริหารจัดการผลิตครูที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ● มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการผลิตและพัฒนาครู ● มหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับการรับรองมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ระดับคุณภาพตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพการศึกษา
2. ระดับคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลยุทธ์ศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : สู่จุดหมายด้วยพลวัตการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ : ดาวรุ่งมุ่งครูอาชีพ

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้กระบวนการบริหารจัดการสรรหาผู้ที่มีความตั้งใจและมีแวວความเป็นครูเข้าศึกษาพัฒนาเป็นครูวิชาชีพ

พันธกิจ :

1. จัดระบบการประชาสัมพันธ์สรรหา คัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าศึกษาพัฒนาเป็นครูวิชาชีพ
2. ระดมความร่วมมือ ทรัพยากรและทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษา

เป้าหมาย : นักศึกษาสาขาการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นครูวิชาชีพ

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● แบบสำรวจความสนใจศึกษาวิชาชีพครู ● แบบทดสอบวัดแวວความเป็นครูเป็นครู ● แผนกิจกรรมเตรียมความพร้อมเข้าศึกษาวิชาชีพครู ● แผนระดมทรัพยากรทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● สำรวจความสนใจและความต้องการศึกษาวิชาชีพครู ● ทดสอบวัดแวວความเป็นครู ● จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเข้าศึกษาเป็นครูวิชาชีพ ● ระดมทรัพยากรและทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ได้ผู้มีความตั้งใจเข้าศึกษาเป็นครูวิชาชีพตามแผนรับนักศึกษาสาขาการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. จำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาสาขาการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์วัดแวວความเป็นครู
3. จำนวนนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาสาขาการศึกษา

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : มีมาตรฐานด้านหลักสูตร

กลยุทธ์ : หลักสูตรดีมีมาตรฐาน

วิสัยทัศน์ : หลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหลักสูตรที่ได้รับการ

รับรองตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและมาตรฐาน

วิชาชีพครูของคุรุสภา และสอดคล้องกับความต้องการครูของท้องถิ่น

พันธกิจ : พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามเกณฑ์มาตรฐาน

หลักสูตรและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมีหลักสูตรการผลิตครูที่ได้รับการรับรองตาม

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ.2548

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● หลักเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษา ● มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ● มาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพครูของคุรุสภา ● คู่มือการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ● แบบรายงานข้อมูลการอนุมัติหลักสูตร(สมอ.01-06) ● แบบรายงานข้อมูลการดำเนินงานหลักสูตร (สมอ.07) 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการสำรวจความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครู ● มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครู ● ดำเนินกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ขออนุมัติ และรายงานข้อมูลการพัฒนาหลักสูตร ● ใช้และประเมินการใช้หลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูพร้อมข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ได้หลักสูตรการผลิตครูที่ผ่านการอนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นเครื่องมือจัดการศึกษาเพื่อการผลิตครูตามมาตรฐาน ● หลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับการรับรองมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ระดับคุณภาพของหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูจากการประเมินหลักสูตร
2. ระดับความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพและความต้องการของสังคม

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : มีมาตรฐานด้านหลักสูตร

กลยุทธ์ : หลักสูตรครูท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏมามีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นการผลิตครูตามความต้องการของท้องถิ่นจึงต้องเป็นภารกิจหลักด้านการผลิตและพัฒนาครู

- พันธกิจ** :
1. พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 2. พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สัมพันธ์กับทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในท้องถิ่น

เป้าหมาย : หลักสูตรการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏสอดคล้องกับความต้องการครูของท้องถิ่นและสัมพันธ์กับทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● แบบสำรวจความต้องการใช้ครูของท้องถิ่น ● ข้อมูลทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาครูในท้องถิ่น ● ข้อมูลแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● สำรวจความต้องการใช้ครูของท้องถิ่น ● พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสัมพันธ์กับทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ ● พัฒนาแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ● ร่วมมือกับแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีหลักสูตรการผลิตครูที่เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ● ใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างคุ้มค่า ● แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีคุณภาพ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ระดับคุณภาพของหลักสูตรจากการประเมินหลักสูตร
2. ระดับความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการเรียนรู้ของท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลยุทธ์ศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

กลยุทธ์ : นวัตกรรมนำเรียนรู้

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นองค์กรทางการศึกษาที่เป็นผู้นำในการพัฒนา นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

พันธกิจ :

1. ส่งเสริมกระบวนการคิดเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้
2. พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในการผลิตครูวิชาชีพ

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาครู

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> • ตัวอย่างนวัตกรรม การเรียนรู้ • เอกสารสาระความรู้ เรื่องการพัฒนาการคิด • ครูแกนนำครูต้นแบบ และวิทยากรในการ พัฒนานวัตกรรมเพื่อ การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ฝึกทักษะกระบวนการคิดได้แก่ การคิดเชิงมโนทัศน์ การคิดเชิง ตรรกะ การคิดเชิงโครงสร้าง การ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิด เพื่อตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้าง นวัตกรรมการเรียนรู้ • ใช้นวัตกรรมเพื่อวัดการเรียนรู้ใน การผลิตครู 	<ul style="list-style-type: none"> • มหาวิทยาลัยราชภัฏมี นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการ ผลิตและพัฒนาครู • นักศึกษาศาขากการศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถ พัฒนานวัตกรรมเพื่อการ เรียนรู้การประกอบวิชาชีพครูได้ • มีผลงานวิจัยและผลงาน วิชาการที่สามารถใช้เป็นองค์ ความรู้ในการผลิตและพัฒนา ครูได้อย่างมีคุณภาพ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ร้อยละของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในการผลิตและพัฒนาครูที่ใช้นวัตกรรม
2. จำนวนคณาจารย์บุคลากรและนักศึกษาศาขากการศึกษาที่สามารถสร้างสรรค์ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลยุทธ์ศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

กลยุทธ์ : ครูไทยใช้ไอที

วิสัยทัศน์ : เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบัน

- พันธกิจ :**
1. จัดวางระบบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครู
 2. พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรให้สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสาระ

สนเทศในการผลิตและพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย : นักศึกษาศาขากการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเป็นครูที่สามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในการผลิตและพัฒนาครูของคณาจารย์และบุคลากร ● ข้อมูลสื่อ เทคโนโลยีและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้จัดการเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดวางระบบการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครูให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ● พัฒนาศักยภาพของคณาจารย์และบุคลากรในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครู ● ประเมินผลเพื่อพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● มหาวิทยาลัยราชภัฏมียูทียูเทคโนโลยี และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพและเพียงพอในการผลิตและพัฒนาครู ● คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏใช้สื่อและเทคโนโลยีจัดการเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. อัตราส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือและสื่อการเรียนรู้ต่อจำนวนนักศึกษาศาขากการศึกษา
2. สัดส่วนของรายวิชาที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลยุทธ์ศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : หลากวิธีการเรียนรู้

กลยุทธ์ : ครูศาสตร์ฉลาดสอน

วิสัยทัศน์ : การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการผลิตและพัฒนาครู

พันธกิจ : มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อการผลิตและพัฒนาครู

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการผลิตและพัฒนาครู

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● เอกสารทฤษฎีและหลักการสอน ● เอกสารการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ● รายงานการศึกษาการพัฒนาการสอนของครูแกนนำครูต้นแบบครูแห่งชาติและครูภูมิปัญญาไทย ● เอกสารการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ● พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาการกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยหลักปฏิบัติ 7 ประการ <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดความรู้ตามเนื้อหาวิชา 2. กำหนดเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ 3. จัดทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 4. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน 5. สร้างแรงจูงใจและความคาดหวังของผู้เรียน 6. ประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ● ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ● มหาวิทยาลัยราชภัฏจัดการเรียนรู้เพื่อการผลิตและพัฒนาครูโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ● นักศึกษาศาขากการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่พึงพอใจ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาศาขากการศึกษา
2. ระดับคุณภาพจากการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้

**แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลงยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

ยุทธศาสตร์ : หลากวิธีการเรียนรู้

กลยุทธ์ : เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

วิสัยทัศน์ : การวิจัยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดีที่สุดกระบวนการหนึ่ง

- พันธกิจ :**
1. ใช้การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนา
นักศึกษาเพื่อเป็นครูวิชาชีพ
 2. ส่งเสริมนักศึกษาสาขาการศึกษาให้มีความสามารถในการผลิต
ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ของตนเอง
 3. พัฒนาศึกษาสาขาการศึกษาให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยใน
การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อการ
ผลิตครูวิชาชีพและนักศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยได้

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● เอกสารสาระความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ● รายงานการวิจัยทางการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดการเรียนรู้โดยใช้ผลการวิจัยประกอบการเรียนรู้ ● จัดการเรียนรู้โดยการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นองค์ความรู้ ● จัดการเรียนรู้โดยร่วมทำโครงการวิจัย ● เรียนรู้โดยการทำวิจัยด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> ● นักศึกษาสาขาการศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยกระบวนการวิจัย ● นักศึกษาสาขาการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ ● นักศึกษาสาขาการศึกษาสามารถผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ร้อยละของนักศึกษาสาขาการศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้
2. จำนวนผลงานวิจัยของนักศึกษาสาขาการศึกษา

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเล็กลยุทธ์ศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : เสริมสร้างความเป็นครูวิชาชีพ

กลยุทธ์ : สร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ

วิสัยทัศน์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพครูและสอดคล้องกับความต้องการครูของสังคม

พันธกิจ : 1. กำหนดคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาสาขาการศึกษา
2. พัฒนานักศึกษาสาขาการศึกษาให้มีคุณลักษณะครูวิชาชีพ

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏผลิตครูที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพครู

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ● คุณลักษณะของนักศึกษาครูตามเกณฑ์มาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดทำแผนพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา มาตรฐานคุณลักษณะนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ● จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะครูวิชาชีพให้กับนักศึกษาสาขาการศึกษา ● วัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● นักศึกษาสาขาการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพตามมาตรฐาน

ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ร้อยละของนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพครู
2. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ครูและผู้เกี่ยวข้อง

แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ยุทธศาสตร์ : เสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ

กลยุทธ์ : จรรยาบรรณครูไทย

วิสัยทัศน์ : ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูต้องใช้คุณธรรมและจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง

พันธกิจ : พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาสาขาการศึกษาให้มีคุณธรรม
จรรยาบรรณวิชาชีพครู

เป้าหมาย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถผลิตครูให้มีคุณลักษณะตาม
จรรยาบรรณวิชาชีพครู

แผนปฏิบัติการ :

ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต
<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีพัฒนานักศึกษาของ ชิคเคอริง ● จรรยาบรรณวิชาชีพครูของคุรุสภา ● แบบประเมินคุณลักษณะนักศึกษา ● แบบประเมินจรรยาบรรณวิชาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามทฤษฎีของ ชิคเคอริง (Chickering,s Theory of Student Development) ● จัดกิจกรรมเสริมสร้างจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน <ol style="list-style-type: none"> 1. จรรยาบรรณต่อตนเอง 2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ 3. จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ 4. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ 5. จรรยาบรรณต่อสังคม ● ประเมินคุณลักษณะนักศึกษา ● ประเมินจรรยาบรรณวิชาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> ● นักศึกษาสาขาการศึกษามีคุณลักษณะครูวิชาชีพ ● นักศึกษาสาขาการศึกษาผ่านเกณฑ์ประเมินจรรยาบรรณวิชาชีพครู

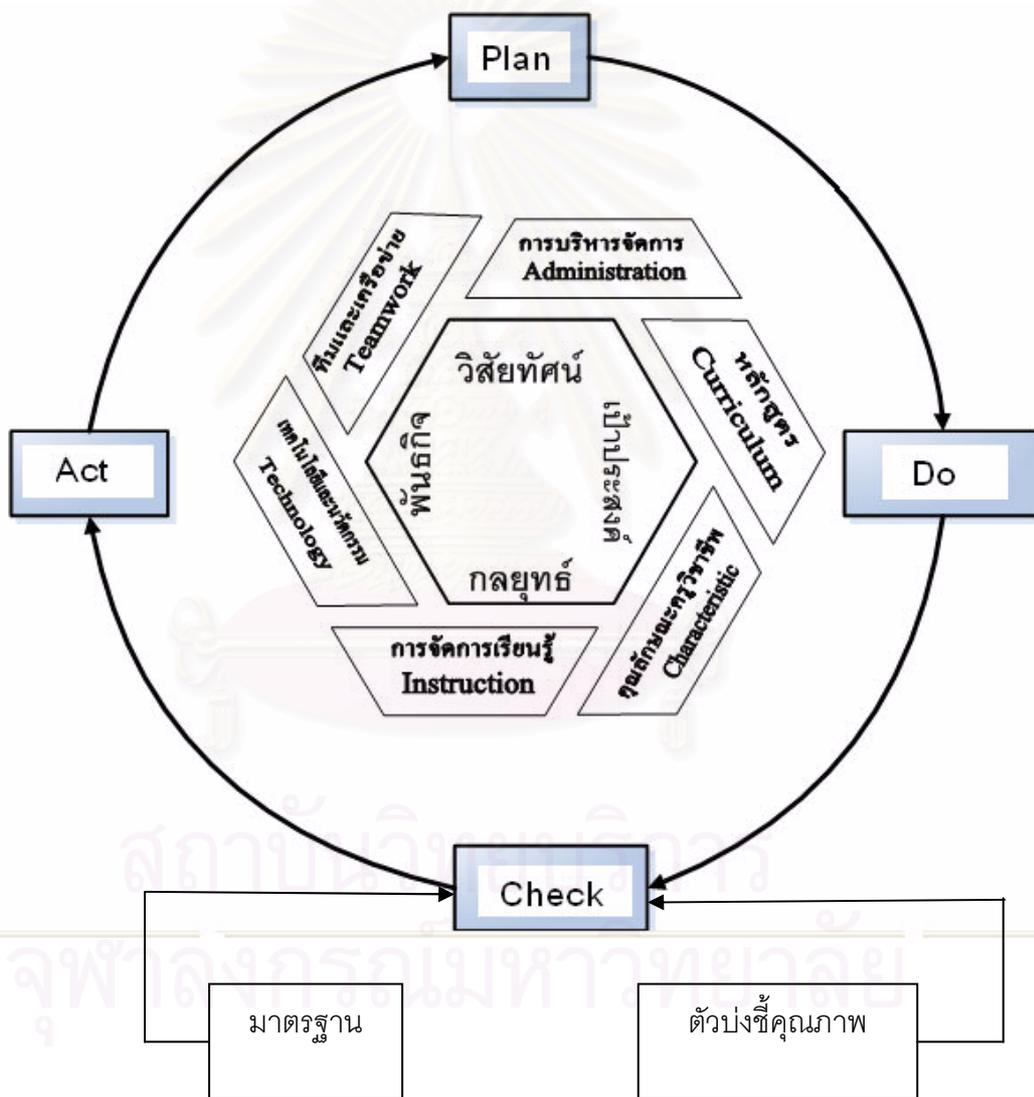
ตัวบ่งชี้คุณภาพ :

1. ค่าเฉลี่ยผลการประเมินระดับจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการศึกษาศึกษา
2. ร้อยละของนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ประเมินจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2.แผนการควบคุมและทบทวนยุทธศาสตร์

การดำเนินงานขั้นตอนนี้เป็นการเล่นแนวทางควบคุมทบทวนผลการดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพการณ์และเงื่อนไขต่างๆ เพื่อแก้ไขพัฒนาควบคุมคุณภาพของการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ที่กำหนด การวิจัยครั้งนี้เสนอวิธีการควบคุม ทบทวนยุทธศาสตร์ด้วยวงจรคุณภาพ (Deming Cycle) ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.14 วงจรการบริหารจัดการคุณภาพยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อธิบายจากแผนภูมิ แสดงวงจรการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของ มหาวิทยาลัยราชภัฏไปใช้โดยมีการควบคุมและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) เริ่มจากมีการวางระบบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ (Plan) การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ใน

การผลิตครูในองค์กรผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (Do) การตรวจสอบประเมินตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดไว้ (Check) การปรับปรุงแก้ไขและนำไปพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Action) โดยการจัดวางระบบ ดำเนินการตามระบบ ตรวจสอบ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อไปเป็นวงจร

การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพดังกล่าว นำเสนอขั้นตอนตามแนวของสถาบันวิจัย พัฒนาการเรียนรู้ (2547) ซึ่งได้ สรุปแนวดำเนินงานแต่ละขั้นตอนไว้ดังนี้

การวางระบบ (Plan) เป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินการตามภารกิจ โดยจะมีการวิเคราะห์ ศีรษะระบบ (System Approach) จำแนกระบบหลัก ระบบรอง เพื่อจัดทำเป็นแผนภูมิลำดับ ขั้นตอนการดำเนินงาน (Flow Chart) ดังได้เสนอไว้ในขั้นตอนของการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

การดำเนินงานตามระบบ (Do) การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้เป็นการปฏิบัติกิจกรรมตามที่ กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีหลักว่า ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลการกระทำ และร่วมปรับปรุงพัฒนา

การตรวจสอบประเมิน (Check) เป็นขั้นตอนตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด โดยมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพเป็นเครื่องมือตรวจสอบ ใช้วิธีการประเมินเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณหรืออาจจะใช้คู่กันไป เพื่อนำผลจากการตรวจสอบ ประเมินไปวิเคราะห์และกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน

การปรับปรุงและพัฒนาระบบ (Act) เป็นขั้นตอนการนำผลการปรับปรุงพัฒนาระบบ ไปดำเนินการต่อ ดังเช่นในการวิจัยครั้งนี้เมื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นมาแล้ว นำเสนอเพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ มีการตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ เพื่อปรับปรุงพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปเป็น วงจร

การดำเนินงานตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพ ในระบบการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้ง องค์กร (TQM) เป็นการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Development) เป็นกระบวนการที่สามารถส่งเสริมให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพอีกกระบวนการหนึ่ง เมื่อนำมาใช้ในการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์องค์กร จะเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น โดยวงจรคุณภาพ PDCA จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการ ดำเนินงานตามระบบบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร

3. การนำเสนอยุทธศาสตร์เพื่อประยุกต์ใช้

ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการวิจัย ได้นำเสนอเพื่อประยุกต์ใช้ 3 ระดับ ดังนี้

3.1 การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ปฏิบัติภารกิจการผลิตครู นำเสนอโดยคณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชต่อที่ประชุมสภาคณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการนำเสนอผังมโนทัศน์และแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้น เพื่อประยุกต์ใช้ตามบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง

3.2 การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย นำเสนอด้วยเอกสารในการประชุมสัมมนาผู้แทนจากคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 6 แห่งที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นการนำเสนอผังมโนทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการทำแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูต่อไป

3.3 การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกรณีศึกษา เป็นการนำเสนอด้วยเอกสารต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยการนำเสนอผังมโนทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นยุทธศาสตร์การผลิตครูของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชต่อไป

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ” นี้เป็นการวิจัยพัฒนา (Research and Development) ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ปรัชญา แนวคิด หลักการ นโยบาย บทบัญญัติ กฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับการผลิตครู วิเคราะห์สภาพการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษา 2) พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) พัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5) นำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ปฏิบัติการกิจการผลิตครูทั่วประเทศ จำนวน 38 แห่ง โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู หน่วยงานและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ประเภทคือ 1)กลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ และสำรวจความเห็นในการผลิตครู 2)กลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นกรณีศึกษาในการปฏิบัติการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบวิเคราะห์สาระ แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจความเห็น และแบบบันทึกภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร จัดประชุมสร้างสรรค์ จัดกลุ่มสนทนา สำรวจและสัมภาษณ์ จัดประชุมสร้างอนาคตร่วมกันและจัดสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์สาระ การวิเคราะห์แบบอุปนัยและการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความเรียง ประกอบตารางและแผนภูมิ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดำเนินงานโดย 1) การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญา แนวคิด หลักการ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและ พัฒนาครู การวิเคราะห์สภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) การพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) การตรวจสอบประเมินยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5) การนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ปรัชญา นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู

จากการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อการจัดการศึกษา พบว่าความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงต่างๆในสังคมโลกปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้การจัดการศึกษาให้ความรู้แก่ประชาชนมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อเตรียมคนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ พัฒนาคนให้มีความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ

สำหรับประเทศไทยยังมีปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนหลายประการ ทำให้โดยภาพรวมมองว่าประชาชนไทยด้อยคุณภาพไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆของโลกปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์ ยังไม่สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ สาเหตุสำคัญของปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมไทยประการหนึ่งคือเรื่องคุณภาพของครู ผลการศึกษาพบว่า โดยแนวคิดและปรัชญาแล้ว สังคมยกย่องให้ครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีหน้าที่พัฒนาคนให้มีความสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆได้อย่างประสบความสำเร็จ ครูมีหน้าที่สร้างคนเพื่อให้คนไปพัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติ ตามแนวคิด คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ในวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่โดยสภาพความเป็นจริงพบว่าครูยังมีคุณภาพไม่ดีพอตามที่สังคมคาดหวังด้วยปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ผู้เข้าสู่วิชาชีพครูไม่มีความมุ่งมั่นตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง 2) สถาบันผลิตครูไม่มีความเข้มแข็งพอในการดำเนินการผลิตครูได้ตามมาตรฐาน 3) สถานภาพของวิชาชีพครูไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

ในส่วนของนโยบายการผลิตและพัฒนาครูนั้นได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ กำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูและพัฒนาครู ให้มีความพร้อมและเข้มแข็ง โดยรัฐต้องจัดสรรงบประมาณด้านการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 มาตรา 8 (5) บัญญัติไว้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการะหน้าที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

แนวทางในการพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพนั้น สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้จัดทำข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบกระบวนการผลิตพัฒนาครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาเพื่อให้หน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ตามภารกิจ ข้อเสนอดังกล่าวใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครูอย่างเป็นรูปธรรมมาจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ

1. จัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่พัฒนาส่งเสริมระบบกระบวนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับสถาบันเครือข่ายอื่นๆ
2. จัดตั้งสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครูและผู้บริหารการศึกษา
3. ให้องค์กรระดับนโยบายในส่วนกลางคือ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ก.ค.ศ.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการบริหารงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน เงินวิทยฐานะ ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ เกื้อกูลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้เพียงพอเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ

2. การศึกษาสภาพพื้นฐานของการผลิตครู

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการผลิตและพัฒนาครู โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย การสอบถาม การสัมภาษณ์ และใช้กระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สรุปปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครูได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการผลิตและพัฒนาครู

2.1.1 **ปัญหาคุณภาพของผลผลิต** ด้วยเหตุผลที่วิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชน ซึ่งมีผลไปถึงการพัฒนาสังคม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมตลอดจนการดำรงชีวิต วิชาชีพครูยังเป็นที่ตั้งต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติและชี้นำสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข แต่ตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบันวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ตกต่ำ ไม่เป็นที่ศรัทธาของสังคม ไทย มีรายได้ต่ำ ไม่เป็นที่นิยมของคนรุ่นใหม่ คนที่มีความสามารถทางสติปัญญาไม่สนใจเข้าสู่วิชาชีพครู จึงหาครูที่มีคุณภาพจริงได้ยากยิ่งขึ้น

2.1.2 **ปัญหาคุณภาพของสถาบันผลิตครู** สถาบันผลิตครูมีจำนวนมากมีมาตรฐานและคุณภาพแตกต่างกันอีกทั้งระบบการประกันคุณภาพการผลิตครูในสถาบันผลิตครูเพิ่งเป็นที่ยอมรับและดำเนินการหาได้ไม่นาน แม้บางแห่งจะผ่านการประเมินคุณภาพทั้งภายใน

ภายนอกและได้รับการรับรองมาตรฐานไปแล้ว แต่ตัวบ่งชี้คุณภาพหลายด้านไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน การที่สถาบันผลิตครู มีจำนวนมากและมีหลายสังกัดส่งผลให้ขาดเอกภาพด้านนโยบายและไม่สามารถควบคุมดูแลมาตรฐานได้อย่างใกล้ชิด

2.1.3 ปัญหาคุณภาพของหลักสูตรการผลิตครู ผลจากการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ทำให้สถาบันผลิตครูต้องพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูให้สอดคล้องกัน โดยในสภาพความเป็นจริง สถาบันผลิตครูจำนวนมากยังไม่สามารถสร้างหลักสูตรการผลิตครูที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองได้ ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ถึงปีการศึกษา 2551 เป็นระยะเวลาที่สถาบันผลิตครูส่วนใหญ่อยู่ระหว่างประเมินหลักสูตรการผลิตครูที่ใช้อยู่เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของตน จึงยังไม่มีหลักสูตรที่สามารถใช้เป็นต้นแบบ ในการผลิตครูได้

2.1.4 ปัญหางบประมาณและการลงทุนเพื่อการผลิตครู เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการผลิตบัณฑิตสาขาต่าง ๆ พบว่ารัฐลงทุนเพื่อการผลิตครูต่ำกว่าวิชาชีพอื่น ๆ มาก สถาบันผลิตครูส่วนใหญ่จึงมีปัญหาค่าขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นต่อการผลิตครู ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดงบประมาณดำเนินการเพื่อพัฒนาคณาจารย์และพัฒนาการเรียนการสอน ขาดงบประมาณการลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการผลิตและพัฒนาครู และขาดทุนส่งเสริมผู้เรียนครู

2.1.5 ปัญหากระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถาบันผลิตครู พิจารณาจากหลักสูตรการผลิตครูจะพบว่าหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเป็นหลักสูตรที่กำหนดจากส่วนกลางและผูกติดกับแนวคิดสากลมากกว่าท้องถิ่น เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติจริง เน้นองค์ความรู้มากกว่าวิธีแสวงหาความรู้วิชาที่สอนเป็นแบบแยกส่วน ขาดความเชื่อมโยงและบูรณาการ มีผลให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาทักษะและวิธีการมองปัญหาในเชิงองค์รวม กระบวนการเรียนการสอนเพื่อผลิตครูยังเน้นครูเป็นศูนย์กลางเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลฝ่ายเดียว ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วม และที่สำคัญการจัดการเรียนการสอนขาดการประสานสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของท้องถิ่น และชุมชน ทำให้นักศึกษาครูไม่สามารถเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูให้เหมาะสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของสภาพแวดล้อมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ในสถาบันผลิตครูไม่เอื้อให้นักศึกษาครู แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองการวัดผลและประเมินผลเน้นการสอบวัดเนื้อหาวิชาการมากกว่าการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ชี้นำแนวความคิดและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครูในอนาคต และที่สำคัญหลักสูตรการผลิตครูไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อรองรับการผลิตครูรุ่นใหม่ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความพร้อมทั้งความรู้ในเนื้อหาวิชา

การ ความสามารถในการชี้้นำความรู้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสามารถปรับใช้เทคโนโลยีในวิชาชีพได้

2.1.6 **ปัญหาผู้เข้าศึกษาวิชาชีพครู** เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่า คนเก่ง ส่วนใหญ่ไม่สนใจเป็นครู จากข้อมูลการเลือกเข้าเรียนต่อของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ทุกปีการศึกษา ผู้สมัครส่วนใหญ่จะเลือกคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นอันดับสุดท้าย ผู้เข้าเป็นนักศึกษาครู มีผลการเรียนในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ จากข้อมูลเกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักศึกษาครูในสถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันผลิตครูแหล่งใหญ่ พบว่ามีเกรดเฉลี่ย ประมาณ 2.3 (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 2544) นอกจากนี้ นักศึกษามักไม่เลือกเรียนวิชาเอกที่เป็นสาขาขาดแคลนเช่น สาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ เพราะต้องใช้ความพยายามในการเรียนสูงกว่าสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์

2.1.7 **ปัญหาการประกันคุณภาพบัณฑิตครู** เนื่องจากคุณภาพของบัณฑิตครู เป็นไปตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลของแต่ละสถาบันไม่มีองค์กฤษฎีที่ทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิตของสถาบันต่าง ๆ คุณภาพของบัณฑิตครูที่เป็นผลผลิตของแต่ละสถาบันจึงมีความแตกต่างกัน

2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิตและพัฒนาครู

2.2.1 **ทบทวนนโยบายและแผนการผลิตครูให้สอดคล้องกัน** หน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู ต้องประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันผลิตครูใช้นโยบายการผลิตครูที่สอดคล้องกัน มีการจัดทำแผนการผลิตครูในระดับชาติที่ชัดเจนและสัมพันธ์กับแผนการใช้ครูและแนวโน้มความต้องการครูประเภทต่าง ๆ ของสังคมและชุมชนโดยความเห็นชอบและการสนับสนุนด้านงบประมาณของหน่วยงานทุกฝ่าย สถาบันผลิตครูต่าง ๆ จะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานผู้ใช้ครู และชุมชนในการจัดทำแผนการผลิตครูของแต่ละสถาบันให้สอดคล้องกับแผนระดับชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลครูที่ได้มาตรฐาน มีการตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งสร้างเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานเพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนและกำหนดแนวนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพครูได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงในแต่ละช่วงเวลา จำนวนนักศึกษาครูที่รับในแต่ละปีจะต้องกำหนดจำนวนรับที่ชัดเจนให้เหมาะสมกับศักยภาพในการผลิตของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่ง เพื่อการผลิตที่ได้มาตรฐาน

2.2.2 **ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู** สถาบันผลิตครูต่าง ๆ จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทั้งเนื้อหาระยะเวลาในการศึกษาและวิธีการศึกษาเพื่อสามารถผลิต

ครูได้หลายประเภทหลายระดับตามความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู สังคมและชุมชน และตอบสนองปรัชญาการศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน อาทิเช่น

หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น สำหรับผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ และผู้ที่ต้องการเป็นครู โดยเน้นการเพิ่มพูนความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับวุฒิปบัตรเพื่อสามารถประกอบวิชาชีพครูได้และสามารถสะสมหน่วยกิตเพื่อใช้ในการศึกษาระดับที่สูงขึ้น หลักสูตรระดับปริญญาที่พัฒนาขึ้นอย่างประณีต เพื่อผลิตครูที่มีความมุ่งมั่นทั้งในเนื้อหาวิชาทักษะเชิงวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างคุณลักษณะความเป็นครูครบถ้วน หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู 1 ปี สำหรับบัณฑิตสาขาอื่นที่ประสงค์จะเป็นครูเพื่อสอนในสถานศึกษาที่ต้องการครูซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ หลักสูตรจะเน้นทักษะในวิชาชีพครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการสร้างคุณลักษณะความเป็นครู หลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ที่เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของชุมชนและเปิดโอกาสให้ครูสามารถเข้ารับการศึกษาได้ในระหว่างปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายข้อมูลเข้าช่วย และใช้ผลการพัฒนางานเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาสถาบันผลิตครูจะต้องพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นระยะเพื่อให้สามารถสร้างครูยุคใหม่ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบถ้วน ทั้งความเข้มข้นในเนื้อหาสาระเชิงวิชาการและวิชาชีพ ที่จัดในรูปกลุ่มประสบการณ์ซึ่งบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และผสมผสานเนื้อหาเชิงทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างเหมาะสมการเพิ่มความเข้มข้นในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ขยายเวลาให้มากขึ้น การฝึกฝนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม รวมทั้งการสร้างความพร้อมทั้งการใช้ภาษาสากล การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

การสร้างและบริหารหลักสูตรต้องเกิดจากความร่วมมือของสถาบันผลิตครู หน่วยงานผู้ใช้ครู และชุมชนเพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การพัฒนาความเป็นครูที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและชุมชน รวมทั้งประโยชน์ในการประสานความร่วมมือให้นักศึกษาครู ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงในชุมชนต่อไป

2.2.3 พัฒนาระบบการคัดเลือกสรรหาผู้เรียนครู สถาบันผลิตครูจะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา องค์กรของรัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนเพื่อการสรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถ ศักยภาพ และความประพฤติที่เหมาะสมจะเข้าสู่วิชาชีพครูมาเรียนครูให้มากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจด้วยการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การจัดสรรทุนการศึกษาให้นักศึกษาครูที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจัดเข้าพักในหอพัก

การจ้างเป็นผู้ช่วยสอนและผู้ช่วยงานวิจัยในระหว่างเรียน การรับผู้ที่มีผลการเรียนดีเด่นเข้าเป็นอาจารย์ในสถาบัน เป็นต้น การคัดเลือกนักศึกษาครูจะต้องกำหนดเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกที่เหมาะสม โดยการพิจารณาร่วมกันระหว่างสถาบันผลิตครู หน่วยงานผู้ใช้ครูและชุมชน เกณฑ์การคัดเลือกจะต้องพิจารณาประกอบกันระหว่างผลการเรียนในระดับที่สำเร็จการศึกษาก่อนหน้า ความถนัดในวิชาชีพ คุณลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นครูและข้อมูลจากทะเบียนประวัติ หรือผลงานที่มีความสัมพันธ์กับวิชาชีพครูโดยพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อใช้ประกอบการคัดเลือก

2.2.4 พัฒนาคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครูจะต้องกำหนดภารกิจของคณาจารย์ ในสถาบันให้ชัดเจน ทั้งการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่ชุมชน รวมทั้งเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญและการบูรณาการภารกิจทุกด้านเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของตน การปฏิบัติภารกิจทุกด้านของคณาจารย์ จะต้องมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาสถาบันผลิตครูให้เป็นแหล่งสร้าง และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ สอดคล้องกับพื้นฐาน และปัญหาความต้องการของตนในชุมชนนั้น ๆ เป็นหลัก ภารกิจการสอนต้องมีจุดเน้นอยู่ที่การเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และมีส่วนร่วมอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง โดยนำองค์ความรู้ในชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน ภารกิจการวิจัยจะต้องมุ่งที่การสร้างสรรค์องค์ความรู้ขึ้นภายในบริบทของสังคม วัฒนธรรมไทย ภารกิจการบริการวิชาการแก่ชุมชนต้องมุ่งที่การขยายผลองค์ความรู้อันหลากหลายภายในสถาบันให้เกิดประโยชน์ในทางพัฒนา และตอบสนองปัญหาความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ สถาบัน ผลิตครูจะต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนและกำกับดูแลให้คณาจารย์ทุกคนปฏิบัติตามภารกิจอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ อาจารย์ใหม่ที่รับเข้าสู่สถาบันจะต้องได้รับการคัดสรรอย่างเหมาะสม ให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและถึงพร้อมด้วยความเป็นครูอย่างแท้จริง นอกจากคณาจารย์ทุกคนในสถาบันต้องได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สถาบันผลิตครูต้องสนับสนุนให้คณาจารย์ในสถาบันศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของตนเป็นลำดับ ในขณะเดียวกัน สถาบันผลิตครูจะต้องใช้ประโยชน์จากคณาจารย์ในสถาบันให้เต็มศักยภาพ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนาทางวิชาการเพื่อให้สถาบันเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน

สถาบันผลิตครูจะต้องกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างจริงจังในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของคณาจารย์ตามภารกิจที่กำหนดและกำกับดูแลให้คณาจารย์ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาครูและชุมชน สถาบันผลิตครูจะต้องมีมาตรการและดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งการส่งเสริมรักษาและการคัดผู้ที่ขาดความเหมาะสมออกจากระบบ

2.2.5 พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ สถาบันผลิตครูมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลให้คณาจารย์ในสถาบันพัฒนาระบบการสอนของตน โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยวิธีการที่หลากหลาย

และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลนอกจากนั้นสถาบันผลิตครูจะต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ภายในสถาบัน โดยคณาจารย์ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดจะต้องเน้นให้นักศึกษาได้คิดอย่างอิสระ และกล้าแสดงความคิดของตน รวมทั้งรู้จักการประสานความคิดระหว่างกันให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คณาจารย์จะต้องสามารถชี้แนะวิธีการเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนรู้ และแหล่งวิทยาการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน การจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่จะต้องไม่แบ่งขาดตัดตอนกันระหว่างกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน กับวิถีชีวิตของชุมชน แต่จะต้องให้เป็นการเสริมและสนองตอบซึ่งกันและกัน หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนจะต้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และปัญหาความต้องการในวิถีชีวิตของคนในชุมชน ในขณะที่เดียวกันจะต้องตระหนักเสมอว่า สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่ได้ว่างเปล่าในเรื่องของความรู้และวิทยาการ โดยแท้จริงแล้ว ชุมชนคือแหล่งของกระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งสะสมพอกพูนกันมาแต่อดีต ประกอบกันเป็นความรู้อันทรงคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และมีศักยภาพที่จะเป็นพื้นฐานการพัฒนาวิชาความรู้ให้เติบโตก้าวหน้าต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้ครูยุคใหม่จะต้องขยายบทบาทของตนสู่ชุมชนในฐานะผู้นำที่จะประสานความรู้ทั้งส่วนที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ และส่วนที่เป็นภูมิปัญญาเดิมเข้าด้วยกันเพื่อให้การเรียนการสอนมีความหมายและคุณค่าต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตภายนอกโรงเรียนและสร้างวงจรความสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียนและพ่อแม่ผู้ปกครอง การที่ครูและโรงเรียนจะทำหน้าที่ของตนอย่างกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้นั้น จะต้องอาศัยการเพาะบ่มในสถาบันผลิตครูที่จัดการเรียนการสอนให้สัมผัสสัมพันธ์โดยตรงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้นักศึกษาจะต้องบูรณาการอย่างเหมาะสมระหว่างศาสตร์สากลและสภาพความเป็นจริงในสังคมและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาได้เผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ และร่วมมือกันแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการมองประเด็นอย่างรอบด้าน อันจะส่งผลให้นักศึกษาได้ขยายโลกทัศน์และสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

การผลิตครูยุคใหม่จะต้องให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้สัมผัสกับการเป็นครูในโรงเรียนให้มากที่สุด เพื่อสั่งสมประสบการณ์จากสถานการณ์ที่เป็นจริง และหล่อหลอมความเป็นครูที่รักและศรัทธาในวิชาชีพ การขยายเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำได้โดยการที่สถาบันผลิตครูและคณาจารย์พัฒนาวิธีการและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าช่วยเพื่อลดเวลาของการเรียนในชั้นลง

กระบวนการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสภาพแวดล้อมภายในสถาบันต้องเน้นกระบวนการที่สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะความเป็นครู

แก่นักศึกษาครูได้ อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา โดยคณาจารย์ในสถาบันจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกชั้นตอน สถาบันผลิตครูจะต้องใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้มากที่สุด ทั้งจากครูผู้ประสบความสำเร็จในวิชาชีพครู ภูมิปัญญาในท้องถิ่น พระสงฆ์ องค์กรและบุคลากรต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูยุคใหม่ ให้มีความเป็นสหวิทยาการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

นอกจากนั้น สถาบันผลิตครูจะต้องปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลนักศึกษาครูใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการแสดงความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผล และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อสนเทศต่าง ๆ มากกว่าการวัดเฉพาะการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระเท่านั้น

2.2.6 ปรับปรุงระบบบริหารจัดการในสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครูต้องปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในตั้งแต่การบริหารบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งปริมาณและคุณภาพการบริหารงบประมาณให้เพียงพอเพื่อการผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพการบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ การจัดให้มีเอกสารตำราแหล่งค้นคว้า สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพียงพอ บริหารจัดการให้มีเครือข่ายการผลิตและแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานเพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพ

2.2.7 มีระบบประกันคุณภาพและการประเมินผลเพื่อพัฒนาการผลิตครู จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการผลิตครูและรับรองมาตรฐานสถาบันผลิตครูและบัณฑิตครู รวมทั้งกำหนดให้ครูทุกคน ต้องผ่านการประเมินเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพครู รัฐจะต้องมีกลไกที่สามารถผลักดันให้สถาบันผลิตครูทุกแห่งมีระบบการประกันคุณภาพการผลิตครู สำหรับมาตรฐานทุกด้าน ในกระบวนการผลิตครูตั้งแต่ ตัวป้อน อันได้แก่ นโยบายและภารกิจเป้าหมายแผนงานและงบประมาณ นักศึกษา หลักสูตร อาจารย์ ศูนย์สื่อและสารสนเทศทางการศึกษา สภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่ บุคลากรสนับสนุนการสอน กระบวนการผลิต อันได้แก่ กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกระบวนการพัฒนานักศึกษา และการบริการชุมชน และผลผลิตคือตัวบัณฑิตครู และผลงานวิชาการ จะต้องกำหนดอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ สถาบันผลิตครูจะต้องพัฒนาปัจจัย ต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตของตนให้ได้มาตรฐาน และมีการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐานทุกด้านอย่างสม่ำเสมอโดยคณะกรรมการทั้งภายในและ

ภายนอกสถาบัน เพื่อการรับรองมาตรฐาน หรือให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งการเสนอให้ชะลอหรือระงับการผลิตในกรณีที่สถาบันขาดความพร้อม

นอกจากนี้ควรกำหนดให้มีองค์ระเฉพาะที่รับผิดชอบการออกและถอดถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพครูและกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคน ต้องผ่านการประเมินเพื่อรับใบ ประกอบวิชาชีพครูก่อนปฏิบัติงานครู

3. ผลการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ในการดำเนินการการวิจัย ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครู พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้น โดยนำผลการศึกษาสภาพพื้นฐานการผลิตครู ผลการวิเคราะห์คุณภาพการผลิตครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาใช้เป็นข้อมูล สังเคราะห์ร่วมกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐาน การอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา และมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกำหนด มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้น เพื่อให้เป็นแนวดำเนิน การกิจการผลิตครูและใช้เป็นหลักเทียบเคียงในการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยกำหนดได้ 9 มาตรฐาน 16 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นโยบายวัตถุประสงค์ พันธกิจสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ กฎหมายที่ เกี่ยวข้องและเป็นไปตามความต้องการของสังคม

ตัวบ่งชี้ 1. สัดส่วนการมีส่วนร่วมรับรู้นโยบาย วัตถุประสงค์และพันธกิจการผลิตครู วิชาชีพของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ

มาตรฐานที่ 2 คณาจารย์มีคุณภาพและมีความเพียงพอมีเครือข่ายร่วมการผลิตครู

ตัวบ่งชี้ 2.1 คุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

2.2 อัตราส่วนของอาจารย์ต่อจำนวนนักศึกษา

2.3 จำนวนเครือข่ายร่วมการผลิตครูที่ได้มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษามีความตั้งใจเข้าศึกษาและพัฒนาตนเป็นครูชั้นวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ 3.1 จำนวนร้อยละของนักศึกษาที่สมัครเข้าศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพ
ครู

3.2 ค่าเฉลี่ยผลการเรียนของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษา

มาตรฐานที่ 4 หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานหลักสูตรและ มาตรฐานวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ 4.1 ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร

4.2 ความสอดคล้องของหลักสูตรกับมาตรฐานวิชาชีพ

มาตรฐานที่ 5 การจัดการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีคุณภาพ

ตัวบ่งชี้ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

5.2 ผลการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ และเพียงพอ

ตัวบ่งชี้ 6.1 อัตราส่วนของเครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือและสื่อการเรียนต่อจำนวนนักศึกษา

6.2 ร้อยละแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ได้มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 7 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ 7.1 ร้อยละของนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐาน วิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 8 การบริหารบุคคล ทรัพยากรและงบประมาณมีประสิทธิภาพ ใช้ระบบประกันคุณภาพในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ 8.1 ระดับคุณภาพของระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพ

8.2 สัดส่วนของงบประมาณที่ใช้ดำเนินงานตามพันธกิจ

มาตรฐานที่ 9 มีการวิจัยประเมินผลการผลิตและพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ 9.1 ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิตและบริการ

9.2 ประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการวิจัยครั้งนี้นำไปใช้เป็นแนวเทียบเคียงในการพัฒนา ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในขั้นตอนต่อไป

4. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผลผลิตสำคัญของการวิจัยครั้งนี้คือ ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเป็นไปตามความต้องการของสังคม โดยการพัฒนาขึ้นตามกระบวนการและขั้นตอนของการทำแผนยุทธศาสตร์ ตั้งแต่การศึกษาสภาพพื้นฐานขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทางของยุทธศาสตร์ การทำแผนที่ยุทธศาสตร์ การกำหนด

ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานรวมทั้งการตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น

ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัยครั้งนี้ มี 6 ยุทธศาสตร์ โดยกำหนดคำหลัก (Key Words) ของแต่ละยุทธศาสตร์ ให้มีความคล้องจอง กัน และเลือกคำภาษาอังกฤษที่มีความหมายตรงกับยุทธศาสตร์แต่ละด้าน ใช้อักษรตัวแรกเรียงกันได้คำศัพท์ “ TACTIC” ซึ่งหมายถึง กลยุทธ์การนำยุทธศาสตร์ไปดำเนินงาน เพื่อให้ง่ายต่อการสื่อสารและมีความน่าสนใจต่อการนำไปปรับประยุกต์ใช้

ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการวิจัย ครั้งนี้มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1	พัฒนาที่มงานประสานเครือข่าย	; Teamwork Strategy
ยุทธศาสตร์ที่ 2	สู่เป้าหมายด้วยพลวัตการบริหารจัดการ	; Administration Strategy
ยุทธศาสตร์ที่ 3	มีมาตรฐานด้านหลักสูตร	; Curriculum Strategy
ยุทธศาสตร์ที่ 4	ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี	; Technology Strategy
ยุทธศาสตร์ที่ 5	หลากวิธีการจัดการเรียนรู้	; Instruction Strategy
ยุทธศาสตร์ที่ 6	เสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ	; Characteristic Strategy

ต่อเนื่งจากการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การวิจัยครั้งนี้ได้จัดทำแผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก เพื่อนำเสนอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบท แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือกที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้

ยุทธศาสตร์: พัฒนาที่มงานประสานเครือข่าย

กลยุทธ์: เสริมสร้างอุดมการณ์ราชภัฏ

กลยุทธ์: เครือข่ายครูศาสตร์

กลยุทธ์: ครูสร้างครู

ยุทธศาสตร์: สู่จุดมุ่งหมายด้วยพลวัตบริหารจัดการ

กลยุทธ์: การบริหารจัดการคุณภาพ/ประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์: ดาวรุ่งมุ่งครูอาชีพ

ยุทธศาสตร์: มีมาตรฐานด้านหลักสูตร

กลยุทธ์: หลักสูตรดีมีมาตรฐาน

กลยุทธ์: หลักสูตรครูสู่ท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ : ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

กลยุทธ์ : นวัตกรรมนำเรียนรู้

กลยุทธ์ : ครูไทยใช้ไอที

ยุทธศาสตร์ : หลากวิธีการเรียนรู้

กลยุทธ์ : ยุทธศาสตร์ฉลาดสอน

กลยุทธ์ : เรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย

ยุทธศาสตร์ : สร้างความเป็นครูวิชาชีพ

กลยุทธ์ : คุณลักษณะครูไทย

กลยุทธ์ : จรรยาบรรณวิชาชีพครู

5. การนำยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพไปประยุกต์ใช้

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ด้วยแนวคิดการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management ; TQM) ซึ่งเป็นระบบการทำงานที่เน้นกระบวนการการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ในทุกส่วนของกิจกรรม โดยมีหลักการสำคัญ คือ ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ (Customer Focus) ปรับปรุงกระบวนการทำงานอยู่เสมอ (Process Improvement) และมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม (People Development)

ในการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พัฒนาขึ้นตามแนวการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร ได้เสนอแนวการใช้วงจรคุณภาพของ เดมิง (Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมิน (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ วงจร PDCA เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนสำคัญ ในการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) โดยมีความคาดหวังว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งปฏิบัติการกิจผลิตครู จะได้นำยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินงานด้วยระบบการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรและวงจรคุณภาพ เพื่อคุณภาพของการผลิตครูโดยรวม

ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการวิจัย ได้นำเสนอเพื่อประยุกต์ใช้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ปฏิบัติการกิจผลิตครู โดยนำเสนอผังมโนทัศน์และแผนยุทธศาสตร์การผลิตครู 2) การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอผังมโนทัศน์ แผนยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนการควบคุมทบทวน

ยุทธศาสตร์ 3) การนำเสนอระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เลือกเป็นกรณีศึกษา โดยการนำเสนอผังมโนทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการกลยุทธ์ทางเลือก แผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และแผนการควบคุมทบทวนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นยุทธศาสตร์การผลิตครูของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชต่อไป

อภิปรายผล

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ได้มีความมุ่งหมายและหลักการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยสังคมมีความคาดหวังว่า ครูจะเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุความมุ่งหมายดังกล่าว

ด้วยภารกิจและความรับผิดชอบที่สำคัญนี้ จึงจำเป็นจะต้องมีระบบและกระบวนการผลิตพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐานทั้งคุณภาพและปริมาณ มีนโยบายการผลิตครูที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ มีเครือข่ายการผลิตครู มีการบริหารจัดการองค์กรผลิตครูให้มีคุณภาพ ทั้ง บุคลากร หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ

ผลจากการศึกษาวิจัย เรื่อง “ยุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ครั้งนี้ จำแนกอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการผลิตครู

เป็นภารกิจสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับจะต้องรับผิดชอบ ปัญหาคุณภาพการผลิตครูที่ศึกษาและสังเคราะห์จากกระบวนการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีปัญหาสำคัญ 3 ประการคือ ปัญหานโยบายและระบบการผลิตครู ปัญหาคุณภาพของสถาบันผลิตครู และปัญหาคุณภาพของผู้เรียนครู การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่ผ่านมา ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู มีข้อเสนอที่ใกล้เคียงกัน เช่น

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้เริ่มมีแนวคิดปฏิรูปการฝึกหัดครูเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดนโยบายปฏิรูปการฝึกหัดครู 7 ประการ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2544)

1. ให้มีการปฏิรูปการฝึกหัดครูทั้งระบบในสถาบันราชภัฏทุกแห่ง
2. ให้มีการพัฒนาระบบการสรรหาคนเก่งคนดีเข้ามาเรียนวิชาชีพครู
3. ให้มีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนทางครุศาสตร์ให้มีคุณภาพ

4. ให้มีการปฏิรูปหลักสูตร และการเรียนการสอนในสถาบันราชภัฏให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
5. พัฒนาระบบและกลไกในการพัฒนาครูประจำการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทั้งการสอนและการเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกสอน
6. พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการปฏิรูปการฝึกหัดครูในสถาบันราชภัฏ ให้มีประสิทธิภาพและคล่องตัว
7. พัฒนาระบบและกลไกการตรวจสอบคุณภาพบัณฑิตครูให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ นโยบายการปฏิรูปการฝึกหัดครูในส่วนของการผลิตครู บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏและสถาบันราชภัฏทั่วประเทศจึงได้ร่วมกันกำหนดกรอบความคิดและทิศทางการผลิตครูแนวทางใหม่ของสถาบันราชภัฏขึ้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยจัดทำข้อเสนอนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดมาตรการการผลิตครูเพื่อคุณภาพและความเป็นวิชาชีพชั้นสูงไว้ 8 มาตรการ ได้แก่

มาตรการ 1 ให้ได้คนเก่งคนดีมีแววความเป็นครูมาเรียนครู โดยการคัดสรรและให้ทุนมาเรียนครู อีกทั้งผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการโดยประกันให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนได้เป็นครู

มาตรการ 2 ให้มีการผลิตครูรุ่นใหม่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู และเหมาะสมกับยุคการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดกลไกสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครูและองค์กรกลางการบริหารบุคคล

มาตรการ 3 ให้มีการผลิตครูผู้นำที่มีคุณภาพเพื่อเป็นครูมืออาชีพ ในการยกคุณภาพของวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยหลักสูตรครุศึกษา 6 ปี กล่าวคือ ใช้เวลา 4 ปี ในการศึกษาระดับปริญญาในเนื้อหาวิชาการ ใช้เวลา 1 ปี สำหรับเรียนวิชาการศึกษา และอีก 1 ปี สำหรับการยกมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงนับว่าเป็นหลักสูตรครุศึกษาเพื่อประกันคุณภาพครูใหม่อย่างแท้จริง

มาตรการ 4 เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีเอกลักษณ์ด้านความเป็นเลิศในการผลิตครู เห็นสมควรให้คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นบัณฑิตวิทยาลัยทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเน้นหนักการจัดการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีทาง ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ถ้าจะจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ก็ควรเป็นหลักสูตรปริญญาตรี 5-6 ปี ที่มุ่งสร้างครูผู้นำเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ส่วนสถาบันผลิตครูอื่นให้เน้นการผลิตครูระดับปริญญาตรีเป็นหลักต่อไป

มาตรการ 5 ให้มีมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง หรือสถาบันเทคโนโลยีชั้นสูง เพื่อทำการวิจัยค้นคว้าสร้างองค์ความรู้ในทางครุศึกษา ทั้งโปรแกรมก่อนประจำการ และโปรแกรมครุศึกษาประจำการ ตลอดจนการผลิตครูของครูที่มีคุณภาพเพื่อป้อนเฉพาะครูเพื่อการศึกษา

มาตรการ 6 สนับสนุนให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผน และดำเนินการปฏิรูปสถาบันผลิตครู เพื่อคุณภาพครูและความเป็นวิชาชีพชั้นสูงในบริบทใหม่ของวิชาชีพครูไทย

มาตรการ 7 ให้ประกันคุณภาพสถาบันครุศึกษาไทยทั้งระบบ โดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรการประเมินคุณภาพตามพันธกิจ และการพัฒนาโครงสร้างและระบบให้มีการประกันคุณภาพทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

มาตรการ 8 ให้มีสถาบันภายนอกจัดระดับคุณภาพของสถาบันศึกษาครุศึกษาไทย เพื่อวางแผนพัฒนาให้เป็นสถาบันครุศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในการผลิตครู

ข้อเสนอดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิรูปการผลิตครูและแผนปฏิรูปสถาบันผลิตครู ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) เสนอเป็นนโยบายไว้ คือ

1. ปรับบทบาทสถาบันผลิตครูให้มีหน้าที่ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการในลักษณะสถาบันเครือข่ายของสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ส่วนการผลิตครูใหม่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงให้เน้นการผลิตตามความต้องการครูในสาขาขาดแคลนและการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้ จะต้องมีการปฏิรูประบบและกระบวนการผลิตครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู

2. ปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการผลิตครู เพื่อให้มีหลักสูตรผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงตามเกณฑ์ของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองของความจำเป็นเร่งด่วน และความจำเป็นระยะยาว โดยเฉพาะความต้องการครูในสาขาวิชาขาดแคลน

3. ปฏิรูปสถาบันผลิตครู ประกอบด้วยแผนหลัก 3 แผน คือ

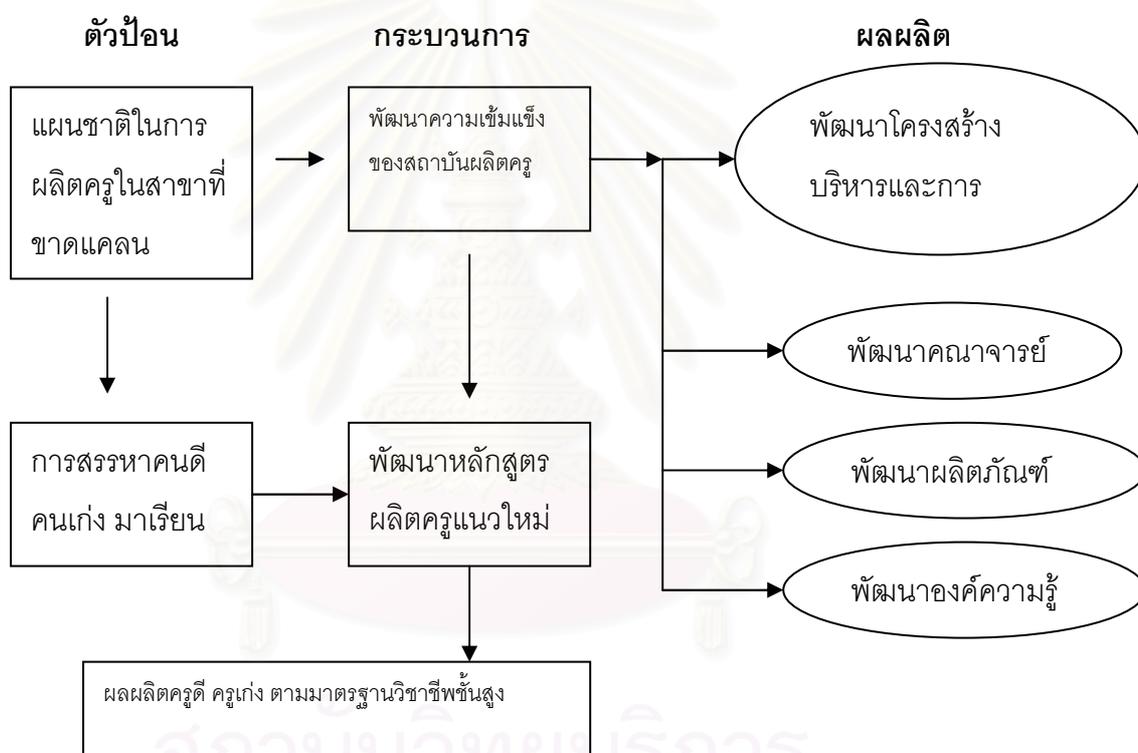
3.1 แผนปฏิรูปคุณภาพคณาจารย์ เพื่อให้คณาจารย์สถาบันผลิตครูมีคุณภาพ มีคุณวุฒิและปริมาณเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน มีความสามารถและมีพลังในการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปด้วยวิธีการที่หลากหลายยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารในสถานศึกษา

3.2 แผนเร่งรัดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการใช้ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับภูมิปัญญาสากลอย่างเหมาะสม และเป็นหลักฐานหลักของการพึ่งตนเองในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3.3 แผนปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีมาตรฐานร่วมหรือมาตรฐานกลางที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการของสังคม มีความใกล้ชิดกับสถานการณ์จริง มีความเชื่อมโยงกับสถานศึกษา และมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้แสดงแผนปฏิรูประบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 5.1 ระบบการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา

ที่มา :สำนักงานปฏิรูปการศึกษา , 2545 : 4

ปี พ.ศ. 2546 พงษ์ทิ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้ศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยการศึกษาภาวะวิกฤตของการศึกษาและสังคมไทย และการวิเคราะห์ เจตนารมณ์ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีบทบาทเชิงรุกในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดต่อการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมี

คุณภาพอย่างยั่งยืน โดยมีข้อเสนอนโยบาย 2 ประการ คือ 1. ยกกระดับคุณภาพการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ให้มีคุณภาพสูงในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และให้มีปริมาณบัณฑิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ทั้งระบบที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และทุกสาขาวิชา 2. ยกกระดับคุณภาพการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง และมีความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยจัดให้มีการพัฒนาอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

การศึกษา ครั้งนั้นได้เสนอมาตรการ การปฏิรูปการผลิตครู การปฏิรูปการพัฒนาครู และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู เพื่อเป็นแนวทางแก่องค์กร สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปปรับใช้เป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบท ข้อเสนอดังกล่าวมี 20 มาตรการ ได้แก่

1. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
2. พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์
4. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารการศึกษา
5. จัดตั้งโครงการสรรหาครูและผู้บริหารการศึกษาแห่งอนาคต
6. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
7. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
8. จัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
9. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรอง หลักสูตร รูปแบบ หรือโครงการการพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
10. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
11. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมพัฒนาครูและคณาจารย์เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
12. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
13. วิจัยและพัฒนาระบบเครือข่ายการพัฒนา ครู คณาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา
14. จัดตั้งราชวิทยาลัยคุรุเมธี
15. พัฒนาหลักสูตรพิเศษ เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาระดับสูง
16. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

17. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะ สถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
18. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณาจารย์และผู้บริหารสถาบันผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
19. พัฒนาคณาจารย์แห่งอนาคตรุ่นใหม่
20. พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

2.มาตรการในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การผลิตครู

ผลจากการใช้กระบวนการวิจัยพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปและบุคลากรทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ซึ่งได้กำหนดมาตรการเพื่อดำเนินงาน ให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้คือ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2545)

2.1 ประสานนโยบายการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพกับหน่วยผลิตหน่วยใช้และองค์กรบริหารงานบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 เร่งสร้างระบบการสรรหา ให้ได้คนดี คนเก่งมาเรียนครู โดยใช้มาตรการจูงใจในรูปของการสนับสนุนทุนการศึกษา ประกันการมีงานทำและให้ชุมชน สถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหา

2.3 เร่งรัดพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้ครูที่มีคุณภาพสูงทั้งในด้านวิชาการ วิชาชีพ การปฏิบัติตน จิตวิญญาณความเป็นครู และการมีคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานในวิชาชีพครู

2.4 ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครู โดยยึดองค์รวมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู การมีคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานวิชาชีพครู ตลอดจนยึดแนวพระราชดำริในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวในการดำเนินชีวิต โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่าง สถาบันผลิตครู สถานศึกษา องค์กรวิชาชีพ สถาบันพัฒนาวิชาชีพ ครอบครั้ว สถานประกอบการ องค์กรเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.5 สร้างองค์ความรู้ทางครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์บนพื้นฐานของสังคมไทย

2.6 เร่งรัดพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีความเป็นเลิศโดยจัดคณาจารย์ที่มีความรู้ ทักษะความชำนาญและมีอุดมการณ์ในการเป็นครูที่เพียงพอ จัดหาเทคโนโลยีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

นอกจากนี้ ผลการศึกษาได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัย ราชภัฏ ไว้สอดคล้องกับ ผลการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนปฏิบัติการผลิตและการพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทาง ซึ่ง พงษ์สิทธิ์ ธีรบรรณพิทักษ์ (2546) ได้ศึกษาไว้โดยได้เสนอแผนปฏิบัติการผลิตและการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและมาตรการดำเนินงานไว้ดังนี้

แผนภูมิที่ 5.2 แผนปฏิบัติการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

แผนงาน	มาตรการ
1. แผนงานปฏิบัติการผลิตครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยระบบกระบวนการและแผนการผลิตครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 2. พัฒนาระบบสารสนเทศความต้องการครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 3. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตครูและคณาจารย์ 4. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองหลักสูตรการผลิตผู้บริหารสถานศึกษา 5. จัดตั้งโครงการสรรหาครูและผู้บริหารการศึกษาแห่งอนาคต 6. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการผลิตครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
2. แผนงานปฏิรูปสถาบันผลิตครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 2. พัฒนามาตรฐานและแนวทางการรับรองวิทยฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณาจารย์และผู้บริหารสถาบันผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 4. พัฒนาคณาจารย์แห่งอนาคตรุ่นใหม่ 5. พัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

3. การประยุกต์ใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

วัตถุประสงค์ประการสุดท้ายของการวิจัยครั้งนี้คือการนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการจัดวางยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ การควบคุมประเมินยุทธศาสตร์ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีภารกิจการผลิตครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบท สภาพพื้นฐานของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในขั้นตอนการกำหนดโครงการเพื่อดำเนินงานอาจจะมีกิจกรรมและวิธีการแตกต่างกันไป แต่เป้าหมายของทุกโครงการควรจะต้องสอดคล้องกับเป้าประสงค์ในแผนยุทธศาสตร์ ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วว่าสอดคล้องกับบริบท สภาพพื้นฐานและความต้องการของสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง

ตัวอย่างโครงการที่ควรกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพเฉพาะที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ เช่น

1 โครงการพัฒนานโยบายและเป้าหมายการผลิตครู เพื่อให้มีปริมาณครูสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนสาขาต่าง ๆ ในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง โดยลดการผลิตครูในสาขาที่ผลิตเกินความต้องการและเพิ่มสาขาที่ขาดแคลน

2 โครงการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการผลิตครู เพื่อให้มีหลักสูตรการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพสูงตามเกณฑ์ของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความจำเป็นเร่งด่วน และความจำเป็นระยะยาวโดยเฉพาะความต้องการครูในสาขาที่ขาดแคลน

3 โครงการปรับปรุงระบบผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ระบบการผลิตครูใหม่มีความสามารถแข่งขันกับศาสตร์อื่นในการจูงใจคนดี คนเก่งและมีจิตวิญญาณความเป็นครูเข้าสู่ระบบได้

4 โครงการปฏิรูปคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู เพื่อให้คณาจารย์ในสถาบันผลิตครูมีคุณภาพมีคุณวุฒิ และปริมาณเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐาน มีความสามารถและมีพลังในการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาด้วยวิธีการหลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งมีประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารในสถานศึกษา

5 โครงการเร่งรัดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการใช้ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากลอย่างเหมาะสมและเป็นฐานหลักของการพึ่งตนเองในการศึกษาและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

6 โครงการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารและประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู เพื่อให้สถาบันผลิตครูมีมาตรฐานร่วมหรือมาตรฐานกลางที่มีคุณภาพและประสิทธิผลสูงอย่างต่อเนื่องมีความ

ยืดหยุ่นในการตอบสนองของความต้องการกำลังคน มีความใกล้ชิดกับสถานการณ์จริง มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูตามมาตรฐานวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้คือการนำเสนอยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดวางยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ การควบคุมประเมินยุทธศาสตร์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีภารกิจการผลิตครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบท สภาพพื้นฐานของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยเมื่อถึงขั้นตอนการกำหนดโครงการเพื่อดำเนินงานอาจจะมีกิจกรรมและวิธีการแตกต่างกันไป แต่เป้าหมายของทุกโครงการควรจะสอดคล้องกับเป้าประสงค์ในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วว่าสอดคล้องกับบริบท สภาพพื้นฐานและความต้องการของสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งแนวทางการนำยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นเป็นยุทธศาสตร์ภาพรวมของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผลิตครูทั้ง 38 แห่ง การประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึงบริบทและสภาพพื้นฐานขององค์กรผลิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏคือคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งด้วย

1.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่ดำเนินภารกิจการผลิตครูควรให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ การสร้างเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครูโดยมีการร่วมมือกันในระดับนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการผลิตครู เพราะการแยกขาดจากกันในขณะที่คณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งยังไม่มี ความเข้มแข็งเพียงพอทำให้คุณภาพทุกด้านอ่อนด้อยลงไปด้วย

1.3 ยุทธศาสตร์ด้านประสานความร่วมมือกับโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพที่นำเสนอในการวิจัย ควรจะเป็นยุทธศาสตร์หลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการผลิตครูได้อีกทางหนึ่ง เปรียบเทียบได้กับแนวทางการดำเนินโครงการสหกิจศึกษาในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขาอื่น

1.4 ผู้บริหารขององค์กรผลิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏควรศึกษาติดตาม นโยบายการผลิตและพัฒนาครูทั้งในระดับชาติในมหาวิทยาลัยและสถาบันผลิตครูอื่นๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการผลิตและพัฒนาครูให้สอดคล้องกัน

1.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งสามารถพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพขึ้นใช้ควบคุมคุณภาพการผลิตครูในสถาบันของตนเองตามแนวทางที่นำเสนอในการวิจัยนี้ โดยปรับปรุงไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมดำเนินภารกิจการผลิตและพัฒนาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้คือ องค์กรผลิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏบางแห่งแบ่งแยกภารกิจการบริหารจัดการผลิตครูไว้ในคณะวิชาอื่นๆ นอกไปจากคณะครุศาสตร์ด้วยทำให้คณะครุศาสตร์หลายแห่งในมหาวิทยาลัยราชภัฏขาดแคลนอาจารย์และทรัพยากร ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการผลิตครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏอีกด้านหนึ่ง

2.2 ควรมีโครงการวิจัยพัฒนาระบบกระบวนการผลิตครูแบบเต็มรูปตลอดหลักสูตร เพื่อสร้างองค์ความรู้และหลักสูตรการผลิตครูที่เป็นต้นแบบให้สถาบันผลิตครูซึ่งมีอยู่จำนวนมากได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเจตคติ ค่านิยม ของคนในสังคมที่มีต่อวิชาชีพครู ซึ่งเป็นต้นเหตุของการขาดแคลนผู้มีความรู้ความสามารถเข้าสู่วิชาชีพครู

2.4 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและยุทธศาสตร์การผลิตครู เฉพาะของมหาวิทยาลัยราชภัฏเท่านั้น ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนา มาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและยุทธศาสตร์การผลิตครู ของสถาบันผลิตครูทั้งระบบด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษม วัฒนชัย. 2545. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 2547. รายงานการศึกษาดูงานด้านการศึกษา ประเทศสิงคโปร์. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 2549. รายงานการศึกษาดูงานด้านการฝึกหัดครูในประเทศมาเลเซีย. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ฉัตรมาลา พรหมมา. 2548. การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการหน่วยงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.(อัดสำเนา)
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ. 2546. ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา.
- ชูศักดิ์ ประเสริฐ. 2546. คู่มือการวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานและสถานศึกษา. เพชรบุรี: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด.
- ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ. 2547. การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร สิริสัมพันธ์. 2539. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2543. กลยุทธ์คืออะไร องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544ก. การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544ข. หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: นิซินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.

- ประยูร ศรีประสาธน์. 2543. ภาพอนาคตการศึกษาและแนวทางการผลิตครูและพัฒนาครู
คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 9
(พ.ศ.2545-2549) และระยะที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. 2546. รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผนการปฏิรูป
การผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. 2542. กรอบความคิดและทิศทางการผลิตครูของสถาบันราชภัฏ.
กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. 2548. บนเส้นทางที่สร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: เอสแอนดีจี กราฟฟิก.
- พสุ เดชะรินทร์ 2546. เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced scorecard และ
Key performance indicators. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. 2540. การพัฒนากระบวนการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาตาม
แนวคิดการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2546. กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ. 2548. การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
ทางครุศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี จุฬาวัดมนทล. 2543. การวิจัยเอกสารเรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู เสนอ
ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 2547. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547.
นครศรีธรรมราช: สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- มูลนิธิส่งเสริมนโยบายการศึกษา. 2546. รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์
อุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ลำดวน เกษตรสุนทร . 22 พฤศจิกายน 2549. คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา. สัมภาษณ์.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543. *ความเป็นครูและจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์
อุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วีรยุทธ์ ชาตะกาญจน์. 20 พฤศจิกายน 2549. *กรรมการบริหารสมาคมบัณฑิตครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย*. สัมภาษณ์.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. 2547. *เรียนรู้สู่คุณภาพสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:
โครงการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.
- สมัยศ นาวิกาน. 2538. *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2543. *ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูป
วิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547ก. *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการผลิตครู
การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547ข. *รายงานการศึกษาดูงานการพัฒนาวิชาชีพครู
ณ ประเทศญี่ปุ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2544. *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (พ.ศ. 2545 - 2549)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545. *ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (องค์การมหาชนเฉพาะกิจ).
- สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2545. *มาตรฐานการผลิตครูคณะ
ครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนาคุณภาพการผลิตครู สำนักงาน
สภาสถาบันราชภัฏ.
- สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. 2546. *โครงการผลิตครูการศึกษา
ขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนา
คุณภาพการผลิตครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546. *กรอบแนวทางการประเมิน
คุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2546. **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2546. **ข้อเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย.** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (อัดสำเนา)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ.2548.** กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา โสวี่ไฉกุล. 2547. **การวิเคราะห์ระบบเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ตันธนะเดชา. 2548. **การแปลงแผนการบริหารราชการแผ่นดินสู่แผนปฏิบัติราชการ เอกสารประกอบการบรรยาย สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)**
- สุธรรม อารีกุล. 2543. **รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุนีย์ แจ่มใจธรรม, 29 พฤศจิกายน 2549 . **กรรมการอำนวยการคุรุสภา. สัมภาษณ์.**
- สุภาวศ์ จันทวานิช. 2542. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2)** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี งามสมบัติ . 30 พฤศจิกายน 2549 **คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์**
- อมรวิทย์ นาคกรทรรพ. 2547. **รายงานสภาวะการศึกษาไทยต่อประชาชน ปี 2546 : ผ่านปฏิรูป.** กรุงเทพมหานคร : สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรุณี สถิตภาคีกุลและคณะ. 2547. **รายงานการวิจัยการพัฒนามาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (อัดสำเนา)**
- อุทุมพร จามรมาน. 2543. **การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : พันนี้พับลิชชิ่ง.
- อุทุมพร จามรมาน. 2531. **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ.** กรุงเทพมหานคร : พันนี้พับลิชชิ่ง.

ภาษาอังกฤษ

- Arizona State University. 2000. ARIZONA STATE UNIVERSITY INFORMATION TECHNOLOGY STRATEGIC PLAN [Online]. Available from : www.asu.edu/it/fyi/strategic/plans/stratplan00.html [2006, October 21]
- Certo, Samuel C. and Peter J. Paul. 1991. **Strategic Management : Concept and Applications**. New York : McGraw Hill.
- Chickering, A.W. and Gamson, Z.F. 1987. **Seven Principles for Good Practice in Undergraduate Education**. The Wingpreod Journal. (Special Section), Jan 1987.
- David, F.R. **Strategic Management**. New York : Prentice Hall, 1995.
- Kotler Phillip and Murphy Patrick E. **Strategic Planning for Higher Education**. Journal of Higher Education 52 (1981) 470-489.
- Krippendorff, k. 1986. **Content Analysis : An Introduction to Its Methodology**. London, SAGE Publications. Inc.,
- Park, John Ellis. 1997. **A case study analysis of strategic planning in a continuing higher education organization**. [Online]. Abstract from : Dissertation Abstract Online. (Volume 58-05)
- Parkay, F.W. & Stanford, B. 2001. **Becoming a Teacher, 5th Edition**. Boston : Allyn and Bacon.
- Prinvale, Jean Marie. 1992. **What happens when colleges plan? The use of strategic Planning in four-year colleges and universities (private colleges)**. [Online]. Abstract from : ERIC# : EJ465740
- Sallis, Edward. 1922. **Total Quality Management in Education**. London : Kogan Page Educational Management Series..
- Stufflebeam, D.L., et al. 1971. **Education Evaluation and Dicism Making**. Itasca, Illinois : Peacock.
- Tenner, Arthur R. and Detoro, Lrving J. 1992. **Total Quality Management : Three Steps To Continuous Improvement**. Massachusettes : Addison – Wesley Publishing Company.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจความคิดเห็นคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำชี้แจง แบบสำรวจความคิดเห็นคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพการผลิตครูของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพและกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ให้ได้ผลผลิตที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยรวม

เกณฑ์ค่านำหนักของแบบสำรวจมีดังนี้

น้ำหนักความคิดเห็น	คะแนน	ความหมาย
มากที่สุด	5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
มาก	4	เห็นด้วยมาก
ปานกลาง	3	เห็นด้วย
น้อย	2	ไม่เห็นด้วย
น้อยที่สุด	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมคำในช่องว่างที่กำหนดให้

☐ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู	☐ ผู้บริหารสถาบันผลิตครู
☐ ผู้สอนในสถาบันผลิตครู	☐ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพ
☐ ผู้สอนในสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพ	☐ นักศึกษาโครงการผลิตครู
☐ ผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	

ตอนที่ 2 ความเห็นต่อคุณภาพการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายและกลยุทธ์การผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการครูของสังคม					
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีเครือข่ายความร่วมมือการผลิตครูที่จะช่วยให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ					
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการผลิตครู					
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏมีระบบบริหารงบประมาณเพื่อการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน					

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีรายได้และงบประมาณจากการดำเนินการทางวิชาการเพื่อการผลิตและพัฒนาครูอย่างเพียงพอ					
6	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเพื่อการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพ					
7	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีการลงทุนใช้วัสดุ วัสดุภัณฑ์ในการผลิตครูอย่างคุ้มค่า					
8	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตครูที่เพียงพอและทันสมัย					
9	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีระบบการสรรหาและบริหารงานบุคคลให้ได้ผู้สอนและบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อการผลิตครู					
10	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการผลิตครูตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร					
11	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีระบบการสรรหาและการคัดเลือกนักศึกษาที่เชื่อมั่นว่าจะได้มีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูอย่างแท้จริง					
12	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยหลักสูตรการผลิตครูที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาเป็นอย่างดี					
13	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีการบริหารจัดการหลักสูตรให้สามารถผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์					
14	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพ					
15	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมเหมาะสมในการผลิตครูวิชาชีพ					
16	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ					
17	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีการประเมินผลหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูวิชาชีพและปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ					
18	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
19	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีสถานศึกษาเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้มาตรฐานและเพียงพอ					
20	มหาวิทยาลัยราชภัฏมัยมีการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตครูก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนากระบวนการผลิตครู					

**แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นการผลิตครูวิชาชีพ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ**

สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู ผู้บริหารสถาบันผลิตครู
- ผู้สอนในสถาบันผลิตครู ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมพัฒนาวิชาชีพ

คำถาม	บันทึกความเห็น
1. นโยบายและการดำเนินงานผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเพียงใด มีข้อดีที่ควรส่งเสริมและข้อที่ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไรบ้าง	
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีการบริหารจัดการผลิตครูอย่างมีคุณภาพเพียงใด เรื่องใดบ้างที่จะต้องมีการปรับปรุง	
3. หลักสูตรการผลิตครูซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏใช้อยู่ในปัจจุบันมีลักษณะดีอย่างไร และควรที่จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง	

คำถาม	บันทึกความเห็น
<p>4. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามีระบบการจัดการเรียนรู้ในการผลิตครูวิชาชีพเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้อาจเพียงพอหรือไม่ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร</p>	
<p>5. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาได้พัฒนาระบบการฝึกและพัฒนาสถานศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณภาพอย่างไร</p>	
<p>6. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามีมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพใดบ้างเพื่อกำหนดและควบคุมคุณภาพการผลิตครู</p>	
<p>7. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามียุทธศาสตร์อย่างไรบ้างในการผลิตครูวิชาชีพให้สอดคล้องกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร</p>	

แบบประเมินความสำคัญของภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เกี่ยวข้องประเมินภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อนำไปจัดระดับความสำคัญ สังเคราะห์เป็นมาตรฐานการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

2. ความหมายของค่าคะแนนในแบบประเมินกำหนดดังนี้

- 5 หมายถึง ภารกิจนั้นมีความสำคัญมากที่สุด
- 4 หมายถึง ภารกิจนั้นมีความสำคัญมาก
- 3 หมายถึง ภารกิจนั้นมีความสำคัญปานกลาง
- 2 หมายถึง ภารกิจนั้นมีความสำคัญน้อย
- 1 หมายถึง ภารกิจนั้นมีความสำคัญน้อยที่สุด

สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน (โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง)

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู
- ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- ผู้บริหารโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ
- ผู้สอนในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพ
- นักศึกษาโครงการผลิตครู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินความสำคัญของภารกิจการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนความเห็นของผู้ตอบแบบประเมิน

ที่	ภารกิจการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
ด้านปัจจัยนำเข้าในการผลิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ						
1	ปัจจัยด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ					
	1.1 มีการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
	1.2 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ					
	1.3 มีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานขององค์กรตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ					
2	ปัจจัยด้านคณาจารย์					
	2.1 มีระบบการคัดเลือกคณาจารย์ประจำและคณาจารย์พิเศษที่โปร่งใสได้คุณภาพ					
	2.2 มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร					
	2.3 มีแผนพัฒนาคณาจารย์ที่เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นของภารกิจขององค์กร					
	2.4 คณาจารย์มีจำนวนเพียงพอต่อภาระงานและมีสัดส่วนเหมาะสมกับจำนวนของนักศึกษา					
	2.5 คณาจารย์มีคุณวุฒิและตำแหน่งวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐาน					
	2.6 มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และคณาจารย์เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ					
	2.7 มีเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับสถาบันอื่น					
3	ปัจจัยด้านนักศึกษา					
	3.1 มีการตรวจสอบความสนใจของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์					
	3.2 มีการวัดความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมในการเป็นครูเพื่อให้ได้นักศึกษาครูที่มีคุณภาพ					
	3.3 มีระบบการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อการเป็นครูวิชาชีพ					
4	ปัจจัยด้านหลักสูตร					
	4.1 มีหลักสูตรการผลิตครูตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม					
	4.2 มีการประเมินติดตาม การ ใช้หลักสูตรและนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ทันต่อความต้องการและความจำเป็นอย่างสม่ำเสมอ					

ที่	ภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
5	ปัจจัยด้านทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้					
	5.1 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการสื่อไอทีที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้					
	5.2 มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษา					
	5.3 มีเอกสาร ตำรา และระบบเทคโนโลยี เพื่อการค้นหาความรู้ เพียงพอและ มีการบันทึกสถิติการใช้					
	5.4 มีระบบการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้ และให้บริการได้อย่างเหมาะสม					
	5.5 มีงบประมาณเพื่อการดำเนินงานผลิตครูอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
ด้านกระบวนการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ						
6	กระบวนการบริหารจัดการ					
	6.1 มีการมอบอำนาจการบริหารจัดการให้คณะครุศาสตร์สามารถดำเนินงานตามพันธกิจการผลิตครูได้อย่างเหมาะสม					
	6.2 มีแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูที่เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
	6.3 มีระบบการสรรหาผู้บริหารที่เหมาะสม และมีระบบการพัฒนามีประสิทธิภาพ					
	6.4 ใช้ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารจัดการ					
	6.5 มีการประสานงานต่างสถาบันสร้างเอกภาพและสร้างเครือข่ายการผลิตครู					
	6.6 ใช้ระบบประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ					
7	กระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์วิชาชีพ					
	7.1 คณาจารย์จัดทำแนวการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ					
	7.2 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้					
	7.3 มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ					
	7.4 มีระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่สามารถสร้างสมประสบการณ์ผู้เรียนเป็นครูวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
8	กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษา					
	8.1 นักศึกษา สาขาการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานวิชาชีพครู					
	8.2 จัดบริหารหอพักสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษา เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม พัฒนาคุณลักษณะครูวิชาชีพได้ตามวัตถุประสงค์					
	8.3 มีการกำหนดคุณลักษณะนักศึกษา สาขาการศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม					
	8.4 อาจารย์และนักศึกษา สาขาการศึกษา มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					

ที่	ภารกิจการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
ด้านผลผลิตในการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ						
9	ผลผลิตด้านบัณฑิต สาขาการศึกษา					
	9.1 บัณฑิตมีความรู้ทักษะ ความสามารถ มีคุณภาพ ตามความคาดหวังของสังคม					
	9.2 บัณฑิตมีประสบการณ์ในวิชาชีพสามารถเป็นครูปฏิบัติการได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา					
	9.3 บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานวิชาชีพครู					
	9.4 บัณฑิตมีคุณลักษณะ ความเป็นครูวิชาชีพ เป็นที่ต้องการของผู้ใช้ครู					
10	ผลผลิตด้านผลงานวิชาการและงานวิจัย					
	10.1 คณะครุศาสตร์มีกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้อาจารย์สร้างองค์ความรู้และผลิตผลงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษา					
	10.2 มีการวิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในการผลิตบัณฑิต สาขาการศึกษา					
	10.3 อาจารย์มีผลงานวิชาการและงานวิจัยเผยแพร่สู่สังคมตามเกณฑ์มาตรฐาน					
	10.4 อาจารย์มีคุณวุฒิตำแหน่งทางวิชาการและความเชี่ยวชาญที่ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพ					
11	ผลผลิต ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม					
	11.1 พัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความรู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมได้					
	11.2 มีกลยุทธ์และแผนการบริการวิชาการ ตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม					
	11.3 มีหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถให้บริการด้านการจัดการเรียนรู้ให้แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

แบบสอบถามความคิดเห็น
เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ความเป็นมา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจเทคโนโลยีและการเมืองมีผลทำให้ต้องมีการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งปฏิรูประบบการผลิตและการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีความสอดคล้องกัน

ยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งนำเสนอขอความเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้นี้พัฒนาขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ข้อมูลและปฏิบัติการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมตามกระบวนการวิจัย พบว่าภารกิจสำคัญในการดำเนินงานผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏและบริบทของสังคม จำแนกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ ได้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาทีมงานประสานเครือข่ายการผลิตและพัฒนาครู
2. ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการการผลิตและพัฒนาครู
3. ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร การผลิตครูและการพัฒนาครู
4. ยุทธศาสตร์พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและพัฒนาครู
5. ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในการผลิตและพัฒนาครู
6. ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาเพื่อการเป็นครูวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่นำเสนอ นำผลประเมินไปประมวลปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ใช้เป็นแนวทางการดำเนินพันธกิจการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัย และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

เกณฑ์การประเมิน

ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้
5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด	5 หมายถึง เป็นไปได้มากที่สุด
4 หมายถึง เหมาะสมมาก	4 หมายถึง เป็นไปได้มาก
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง	3 หมายถึง เป็นไปได้ปานกลาง
2 หมายถึง เหมาะสมน้อย	2 หมายถึง เป็นไปได้น้อย
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด	1 หมายถึง เป็นไปได้น้อยที่สุด

ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
4	ดึงดูดด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Technology and Innovation Strategies)											
	4.1 พัฒนานวัตกรรมเพื่อการผลิตและพัฒนาครู											
	4.2 สร้างความเข้มแข็งด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตและการพัฒนาครู											
	4.3 จัดหาทรัพยากรสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในการผลิตและการพัฒนาครู											
5	หลากหลายวิธีการเรียนรู้ (Instructional Methodology Strategies)											
	5.1 จัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง											
	5.2 จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย											
	5.3 จัดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง											
	5.4 จัดการเรียนรู้ตามศักยภาพ											
6	สรรค์สร้างความเป็นครูวิชาชีพ (Characteristic of Professional teacher Strategies)											
	6.1 การเสริมสร้างคุณลักษณะครูดี											
	6.2 การเสริมสร้างคุณลักษณะครูเก่ง											
	6.3 การเสริมสร้างคุณลักษณะครูวิชาชีพ											

ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์

1.1 รศ.ลำดวน เกษตรสุนทร	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
1.2 ผศ.ดร.วีระยุทธ ชาตะกาญจน์	คณบดีครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
1.3 ผศ.สุนีย์ แจ่มใจธรรม	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
1.4 ผศ.สุมาลี งามสมบัติ	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
1.5 รศ.ธีรศักดิ์ อัครบวร	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
1.6 ผศ.จิรรัตน์ คุปตกาญจนกุล	คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

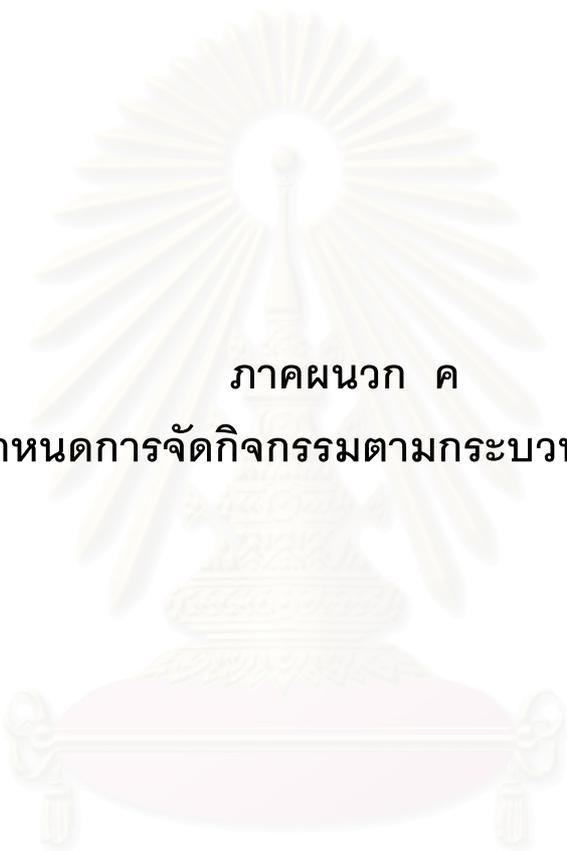
2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสัมมนาพิจารณาข้อเสนอยุทธศาสตร์

2.1 ผศ.ดร.วีระยุทธ ชาตะกาญจน์	กรรมการบริหารสภาคณบดีครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย
2.2 ผศ. สุนีย์ แจ่มใจธรรม	กรรมการอำนวยการครุสภา
2.3 นายสมบุญรณ์ สว่างวรชาติ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต4
2.4 นายศักดิ์พงษ์ นิลไพรัช	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต4
2.5 รศ. ธีรศักดิ์ อัครบวร	คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
2.6 ผศ. ดร. ไพศาล นิมสุวรรณ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช
2.7 ดร. อมร เพ็งใหญ่	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ
2.8 นายสุนิตย์ พิมาน	ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองสุราษฎร์ธานี
2.9 นายโกศล เกื้อสังข์	ผู้อำนวยการโรงเรียนพะตงประธานศิวิวัฒน์
2.10 นายอนุกุล งานดี	ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองพน
2.11 ดร. สายสวาท เกตุชาติ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิตครู
2.12 นายสิทธิชัย รักชู	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาครู

3. รายชื่ออาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ

- 3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศรินทร์ มนูญผล
- 3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษร ร่องเดช
- 3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุติพร อัครวไลวรรณ
- 3.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชีราพร หนูฤทธิ์
- 3.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เจริษา ใจแผ้ว
- 3.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยารัตน์ คงนาลึก
- 3.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิลรัตน์ อินทอง
- 3.8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุปผา เว็องรอง
- 3.9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มลิวัดย์ สมศักดิ์
- 3.10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เมตตา นพประดิษฐ์
- 3.11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา
- 3.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิณห์พร สถิตภาคีกุล
- 3.13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อูไร สุมาริธรรม
- 3.14 อาจารย์ จรุงใจ มนต์เลี้ยง
- 3.15 อาจารย์ ดร.ประกอบ ใจมั่น
- 3.16 อาจารย์ เรวัตร์ แซ่อู่
- 3.17 อาจารย์ วรดี เลิศไกร
- 3.18 อาจารย์ ศศิรัศมี เพชรช่วย
- 3.19 อาจารย์ สุภาวดี หนูเจริญ
- 3.20 อาจารย์ อรภัทร สิทธิรักษ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
กำหนดการจัดกิจกรรมตามกระบวนการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**กำหนดการจัดประชุมเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ปีการศึกษา 2548 – 2549**

ที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
1	1 ตุลาคม 2547	ประชุมคณะทำงานเพื่อนำเสนอโครงการและแนวทางการดำเนินงาน ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์	
2	21-22 ตุลาคม 2547	การประชุมปฏิบัติการพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (วิเคราะห์สถานการณ์ / ศึกษาสภาพพื้นฐาน)	
3	19 พฤศจิกายน 2547	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 2 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/นำเสนอผลการวิเคราะห์	
4	18 มกราคม 2548	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/นำเสนอมาตรฐาน	
5	3-4 เมษายน 2548	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 4 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/วิเคราะห์ SWOT	
6	8 สิงหาคม 2548	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 5 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/พัฒนายุทธศาสตร์	
7	5 พฤศจิกายน 2548	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 6 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/พัฒนายุทธศาสตร์	
8	6 มิถุนายน 2549	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 7 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/พัฒนายุทธศาสตร์	
9	20 กรกฎาคม 2549	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การผลิตครูวิชาชีพ ครั้งที่ 7 ณ ห้องประชุมคณะครุศาสตร์/พัฒนายุทธศาสตร์	
10	9-10 กันยายน 2549	นำเสนอยุทธศาสตร์และปรับปรุง	
11	11 กุมภาพันธ์ 2550	นำเสนอและวิพากษ์ยุทธศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	

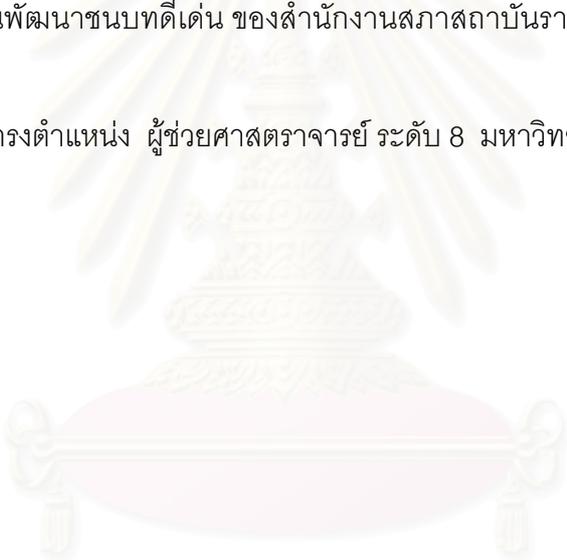
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณรงค์ ขุ่มนง เกิดเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2493 ที่จังหวัดชุมพร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาระดับบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขามัธยมศึกษา จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2513 และปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2536 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2521

รับราชการเป็นอาจารย์วิทยาลัยครูนครราชสีมา พ.ศ.2514 - 2517 วิทยาลัยครูเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2517 - 2528 และวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช พ.ศ.2528 – ปัจจุบัน

ประสบการณ์ในการรับราชการ เคยดำรงตำแหน่ง รองอธิการ ผู้อำนวยการสำนักงาน อธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ และตำแหน่งบริหารอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เคยได้รับรางวัล อาจารย์ผู้มีผลงานพัฒนาชนบทดีเด่น ของสำนักงานสภานิสิตราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ.2542

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย